6
1-B
25 M

6
3 M
1

6 – 1-B 25

Digitized by Google

Digitized by Google

XVI. C. 5

Francisci Robortelli Vtinensis,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Tomus Primus,

Qvi continet libros XV.

AD ILLVSTR. ET REVERENDISS. IO. BAPTISTAM Campegium, Maioricenſium Epiſcopum.

Eiuſdem Diſputationes nouem.

De prouinciarum adminiſtratione, & diſtributione apud Romanos.
De iudicijs Romanorum.
De legionibus Romanorum.
De magiſtratibus Imperatorum Rom.
De familiis Romanorum.
De cognominibus Imperatorum Romanorum, & appellationibus.
De commodis, & præmiis, ac donis militaribus.
De pœnis, & ignominiis militum Rom.
De gradibus honorum.

AD LECTOREM.

Propediem edetur Commentarius, in quo explicantur omnia, quæ hoc uolumine continentur, & numeri numeris, qui in his libris notati ſunt, reſpondent.

Reliqui Tomi, qui tres ſunt, excudentur deinceps cũ ſuis commentariis.

BIBLIOTECA NAZIONALE ROMA

Bononiae,
Ex Typographia Io Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.
Cum Priuilegio Pont. Max.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINEN. DE VITA, ET VICTV POP. ROM. SVB IMPP. CAESS. AVGG.

AD ILLVSTR. ET REVERENDISS. IO. BAPTISTAM CAMPEGIVM MAIORICENSIVM EPISCOPVM.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Tomus Primus.

ROMANORVM reſpu. Io. Baptiſta Campegi Epiſcoporum decus, uir Nobiliſs. & maximè Illuſtris. cum poſt exactos Reges quadringentis, & quinquaginta annis ſtetiſſet, uariis ſeditionū motibus labefacta concidit; atq; ita cōcidit, ut ea ruina non modò ciues Ro. interierint, ſed etiam ſocii, & externæ gentes, quæ in ipſius ditionem ante redictæ erant, fuerint oppreſſæ. Quòd cōciderit mirari nemo debet; à Platone enim, & Ariſtotele didicimus naturales eſſe omniū rerumpublicarum conuerſiones, atq; aliam ex alia gigni, non ſecus ac res uniuerſæ, quæ ſenſu percipiuntur. Quòd uero tàm breui cōciderit ſpatio, ne id quidem difficile eſt ad iudicādum; Sicuti enim ædes bene, & ratione ædificatę diu permanent, malè autem materiatæ, & uitioſæ motu, quamuis paruo, labefactæ corruunt. Sic & reſp. quæ bene, ac ratione non fuerit ab initio conſtituta, diu incolumis eſſe non poteſt. Incurſiones illæ tam crebræ ſeditionum, uis illa multitudinis, ille ille tribunitius impetus, & ardens multorum ambitio, quamuis ſummas, Romanorum opes non ſolum infirmauit, uerùm etiam fregit. Quòd ſi antiquitatis memoriam animo repetere uolueris, non externis hoſtibus magis, quàm domeſticis præclariſſimā quanq; ciuitatem laboraſſe cognoſces. Et alię quidem perceleri interitu diſſipantur, aliæ uerò, cum benè firmæ, & iam corroboratæ eſſent, non una quidem accepta plaga ſtatim concidunt, ſed paulatim ueluti reciſis neruis, & debilitatis uiribus elangueſcunt. Romanorum igitur reſp. cum in morbum ſæpe incideret, ac nouis tentationibus urgeretur, ſe non modò interdum recreauit, ſed alacrior

multò, & firmior extitit. Verùm cum ipſam demum impuriſſima
lues ex ambitione, & ſcelere ciuium orta polluiſſet, morbuſq; peni-
tus in intimis uenis, ac uiſceribus ipſius eſſet incluſus, uehementius
indies ingraueſcere cœpit, nec ulla unquàm à peritis, & bonis uiris
medicina tanta adhiberi potuit, quæ illud natiuum, & inueteratum
malum ſanaret. Tota igitur deleta eſt, & uniuerſus factus interitus;
Nam poſt ciuilia bella, quæ XX. anno confecta fuerunt; omnia pri
mùm in C. Iulii Cæſaris, mox in Auguſti poteſtate eſſe cœperunt; il-
liusq; nutu, & arbitrio prouinciæ omnes adminiſtrari, & leges ſanci-
ri. Ius imperandi Tiberio ueluti per manus tradidit Auguſtus, Ti-
berius Caligulæ. Is deinceps alteri. Hinc noua reip. forma. noua ur
bis facies. nouæ léges, noua S. C. nouæ conſuetudines. Omnia im-
mutata. alia uiuendi ratio. alius deniq; totius orbis ſtatus. Hanc
ego hiſtoriæ partem Nobiliss. Campegi cum ordine ab initio Ro.
reip. cõuerſionis hiſtoriã totã legiſſem, atq; paulatim ad Conſtanti-
ni, & Iuſtiniani tempora deueniſſem, Gotthorumq;, & Lõgobardo-
rum, qui Italiam occuparũt ante mille annos, quàm hæc nunc à me
ſcribũtur, res geſtas percurriſſem, deueniſſemq; ad Caroli magni tẽ
pora, cui tanquam Italiæ liberatori & S. Ro. Eccleſiæ uindici Im-
perium magna cum poteſtate à ſummo Pontifice permiſſum fuit;
exiſtimaui operæ precium me facturum, ſi quæ inter legendum col-
legeram ad antiquitatis notitiam ſpectantia, & aptè ſuis locis diſpo-
ſueram, cum ex ea magnam utilitatem capi poſſe animaduerterem,
meis etiam commentariis explicata, & illuſtrata edere. Nactus igi-
tur, quod cupiebam maxime, Bononiæ idoneos impreſſores, nõ pu
taui rem differri in aliud tempus oportere; ſtatimq; hoc cœpi conſi-
lium, ut eruditionis hoc totum genus, quod minimè uulgare eſt, in
uolumina quatuor, quos Tomos græco utens uocabulo appellaui,
partirer, & ſingulis ſuos adiungerem commentarios; id quod uides
iam à me factũ. Hic primus eſt Tomus, qui antiquitatem ex Sueto-
nii hiſtoria collectam continet, præterea & nonnulla ex Dione,
& Spartiano, quindecim enim libri ſunt. Alterum uolumen non
fuit expectandum dum imprimeretur; interim enim legi poterunt
ea, quæ in primum coniecta ſunt; De tota autem hac ratione anti-
quitatis colligendæ, & notandæ, ne quis tàm facilè opus hoc confi-
ci à quouis poſſe putet quo conſilio, quoq; ordine, & modo uſus ſim
dicã poſtea. Nunc tecum pauliſper colloqui mihi libet de hiſtoriæ

Auguſtæ

Auguſtæ ſcriptoribus, & diiudicare, quales ſint, ut ſi tecum, qui eruditiſs. es, multumq; iudicio uales, & ſtilo; artemq; tenes à ueteribus traditam omnem aptè, & ornatè ſcribendi, conſenſero, etiam alijs mea ſententia iure optimo probetur. Fuiſti tu in pueritia à doctiſſimo, & eloquētiſſimo uiro Lazaro Bonamico græcis, latiniſq; literis inſtitutus, qui unus mehercle in primis, cum bonę artes ab eloquētia eſſent disiunctæ, ſcientiā, & cognitionē maximarum rerum, quæ philoſophia continentur, cum uerborum ſplendore, & ſermonis lenitate ita coniunxit, ut quod fieri non poſſe multi crederent, cum id ab eo factum uidiſſent, ſententiam mutarent, ſuamq; ignauiam accuſare inciperēt; Cum philoſophis ille, & dialecticis palàm ita diſſerebat, quaſi unus ex illorum familia, atq; eos tanto facilius ſuperabat, quanto plura ad ſcientias perdiſcendas adiumenta attulerat, inter quæ illud maximum, quo pauci etiam nunc utuntur, linguę ſcilicet gręcæ cognitio, quam ita ille callebat, ut, ſicuti olim de Cicerone dictum fuit, omnes Graij illum ſpectarent, & magno cū rubore ora obuerterent ſua, ſi quando loquentem audirent, ſed de tam præclaro uiro in præſentia plura non dicam, quæ enim dixi eo ſpectant, ut cum maximo ſis præditus ingenio, ſemperq; eloquentiam, & bonas artes omnes, quæ ueterum libris continētur, adamaris, homines non mirentur te tantum profeciſſe, cum præſertim tali ab ineunte pueritia fueris uſus præceptore, ſemperq; lectiſſimos uiros domi in conuictu habueris, Verum audi quæſo, quid de ſingulis ſentiam, qui Impp. res geſtas literis mandarunt. Auguſtam hiſtoriam à Tiberio ordiens poſt Auguſti mortem ſcripſit etiam Cornelius Tacitus, atq; in conſulatus, & annos diſtribuit. Quare in ipſa legenda nulla oriri poteſt confuſio, intelligis enim illa omnia ſub Tiberio uel alijs acta, & quidem eo ordine, cumq; annorū ſpatium non ignores magnum, & uberem fructum ex tali hiſtoria capere omnes poſſunt. Vſq; ad Titum Veſpaſiani filium deductam illius habemus narrationem. Ex equeſtri familia ortus, & ea quidē inſigni, quæ poſtea Tacitum multis annis poſt Romanis Cæſarem omni uirtutū genere ornatum, ſapientem in primis, dedit, antea Senatorem, qui etiam gentilis ſui hiſtorias, ne interirent, ſingulis annis à librarijs deſcribi diligenter iuſſit, atq; in bibliothecis reponi. Illius genus dicēdi, ſi ea reſpicias tempora, ſatis politum, & elegans. Quod autem ad rationem ſcribendi pertinet, quæ nunc etiam extat in eius libris, ut

apiſci,

apiſci pro adipiſci, & inlicitum, pro illicitum, & Donuſam pro Donyſam proferat, aliaq; quamplurima, quæ uetuſtatem redolet, planè affirmare non audeo, illum ita ſcriptum reliquiſſe, ſuſpicor enim librarios, qui quæſtum faciebant deſcribendis libris, cum grammatices eſſent bene periti, affectaſſe, & effingere noluiſſe antiquũ illud ſcribendi genus, atq; ueterem longo interuallo referre conſuetudinẽ; Vt autẽ id ſuſpicer, facit Priſcianus diligẽtiſs. eius artis ſcriptor, qui cum etiã antiquã adnotarit ſcribendi rationem, maiore ex parte improbat conſuetudinem illam, quam recentiorum fuiſſe ait; Si qui igitur libri ita ſcripti reperiuntur, ſiue Ciceronis, ſiue aliorũ ſint, non eſt credendum eius ſcriptionis ipſos fuiſſe authores, quam in ſuis libris Ciceronem etiam dãnaſſe uidemus, & ueteres grammaticos nominatim reieciſſe, quaſi à quibuſdã recentioribus inuectã, qui imitari ſtudebant, ſed perperam, uetuſtum illud loquendi genus; ſi enim Cicero ita ſcriptos ſuos reliquiſſet libros, id grammatici non ſiluiſſent; adde, quòd multa ſunt in ea ſcriptione, quæ rationi repugnãt, & abſurda eſſe, ac falſa omnes poſſunt cognoſcere. Verùm de hac re alibi copioſè agemus. Nunc redeo ad inſtitutum ſermonem. Tacitus Liuio proximus, uel potius par, eadem enim fermè utriuſq; ætas, & uidere ſenè Liuium Tacitus potuit. nam Auguſti, & Tiberii ætate uixit Liuius. tres & uiginti annos numero, quibus remp. rexit Tiberius. Addo propè quadriennium Caij, ac bis quaterdenos Claudij, & Neronis annos. Vnum Galbæ, & Othonis. Vitellii itidem unum. quem ſecutus eſt Veſpaſianus, quo imperante floruit Tacitus; ſic uix quinquaginta annos eſſe colligo. Iam uerò hic Romæ natus, & altus eſt, eques Romanus ex antiqua ſtirpe; alter Patauii. quantum igitur puſilla ætas huic demet, tantum Liuio patria; quantumq; Liuio ætas adiunget, tantundẽ Tacito & patria, & genus. Nec de Tacito non ſuum etiam iudicium tuliſſet Quintilianus, ſi editus tum fuiſſet annalium liber, ſatis enim conſtat Domitiano inimicum fuiſſe Tacitum ob ſoceri necem, quam ipſe explicat, magno cum probro Domitiani, in ſoceri uita, quam ſcriptam reliquit. Eſt & Velleius Paterculus, qui ſub Tiberio floruit, inſignis, & eloquens, cuius libellus elogia, & ἐπιφωνήματα habet præclara, & ingenioſe prolata. id enim ipſum profeſſi ſunt nonnulli ex ueteribus, qui hiſtoriam ſcripſerunt. hancq; laudem ingenii in ſcribendis argute elogiis ſuper quaq; re propoſita quæſiuere. Elogia tamẽ

illa

illa ego cenſeo hiſtoriæ nõ conuenire, ipſius enim hæc mera eſt cor ruptela; nam in his locus eſt adulationi, qua nihil hiſtoriæ magis eſt inimicum. Sed & hic conſules non ſemper enumerat, nec annos diſtinguit. certus igitur dux hic nobis eſſe non poteſt hiſtoriæ perdiſcendæ. Scripſit & Oroſius, atq; in capita diſtinxit. Hiſpanus is fuit, uir bonus, ac ſimplex, religioni deditus, Auguſtini diſcipulus. Verum illi magis propoſitum fuit in rerum ſingularum euentu prouidentiam ſummi dei contemplari, quàm ſingula perſequi. adiumento tamen nobis eſſe poteſt, & uſui ad rem aliquam comprobandam, ſi teſtimonio egeat, nam & uiros, à quibus res geſtæ ſunt, recenſet, & annos ſummatim enumerat. Sed ad totius hiſtoriæ perceptionem, quã per ſingulos annos deduci oportet, prorſus inutilis. Dionem in primis habemus Romanę hiſtoriæ ſcriptorem, qui ab urbe condita uſq; ad ſua tempora narrationem deduxit, non quidem integrum, magna enim ex parte, negligentia ſuperioris ætatis, illius libri interierunt. ſed à Mithridatico bello, quod geſſit Põpeius, uſq; ad Tib. Cæſaris ætatem, cuius etiam res geſtas perſequitur, libri adhuc extant. Is omnium mihi maximè ſatisfacit in hiſtoria, nam annos percenſet, & annales conficit, quæ una ratio hiſtoriæ ſcribendæ mihi maximè uidetur eſſe probanda. Enim ſi temporum, & annorum diſtinctionẽ ab ipſa ſuſtuleris, ut quo quidq; anno deinceps geſtum ſit non perſpicias, non uideo, qualis tandem ſit futura hiſtoria. Is ætate Seueri Imp. floruit, atq; ad illum cum deueniſſet, finem ſcribendi fecit, quod ſatis intelligi poteſt ex epitome illius librorũ à Xiphilino Byzantio conſcripta. ut etiam cognoſcas deceptũ Merulam, qui partem eius hiſtoriæ Dioni cuidam Caſſio attribuerit, cum Xiphilini illa epitomarum pars ſit ex hoc excerptarum. Xiphilinum ego ob id ipſum reprehendo, quòd in conficienda epitome (cuius conficiendæ ego aliàs artem tradam) omiſerit conſulum, & annorum diſtributionem, ex qua tota pendet Dionis hiſtoriarum cognitio. Hæc de Dione, & Xiphilino. Suetonius uitas aliquot deſcripſit Auguſtorum. fidem ſi ſpectes, nihil certius. acumẽ ſcribentis ſi conſideres, & prudentiam, nihil acurius, nihil prudentius. uerborum quantum ſatis eſt adhibet, copiam autẽ reijcit. formulas fori, & curiæ omnes ſeruat in loquendo. mirificus planè uir, & dignus, qui ab omnibus ametur, & legatur. Sed ratio hęc deſcribendi uitas Auguſtorum, non hiſtoriam, duo in primis habet incõ-

moda. Nam & priuatas illorum actiones perſequi eſt neceſſe, quæ hiſtoriæ nõ competunt, cum publica tantùm acta percẽſere debeat uel etiam priuata, ſi modo ex ijs publicæ actiones deriuentur, ut alibi copioſe à me dictum fuit. et (quod alterum eſt incommodum) adulationem recipit; uel ſi ab ea natura ſcribentis abhorret, dicacẽ illũ eſſe oportet. Pauſanias in Atticis refert hiſtoricum, maledixiſſe Regi Antigono, quòd ſepulcra Græcorum effodiſſet. id refellit Pauſanias firmiſſima ratione, nam ille ementitus fuerat; Ego dicacitatem ne in eo quidem, qui uera ſcribat, probo. Plutarchus hoc genus ſcribendi ſecutus eſt. quare genus primùm, mox ingenium, indolem, & mores, poſtremò res geſtas, & dicta ab eo enumerat. Et Suetonius ipſe in Auguſto, quale hoc ſit ſcribẽdi genus. num. 9. demonſtrat, cum ait. Propoſita uitæ eius uelut ſumma, partes ſingillatim non per tempora, ſed per ſpecies exequar, quò diſtinctius demonſtrari, cognoſciq; poſſint. Nã annos ſingulos non perſequitur, ſed bella ciuilia, & externa, leges ab eo latas, inſtituta militaria, magiſtratus, & acta ſingillatim recenſet. Verùm redeo ad rem. ut magna hæc incommoda non ſint, certam notionem rerum non affert legentibus, tempora enim & anni ſinguli non diſtinguntur. Suetonium conſecuti ſunt alii, qui eandem rationẽ ſcribendi ſibi propoſuerunt; Iulius Capitolinus, qui ſub Diocletiano Auguſto floruit. is Antonini Pij, & Philoſophi, Veri præterea, & Pertinacis, multorumq; aliorum uitas deſcripſit, nã Suetonium Trãquillum in ſcribendo ſequi uoluit, ut ipſe etiam affirmat, pag. 313. in Maximi, & Balbini uita. ſed utinã illi etiam magis ueniſſet in mentem annales conficere. profectò cõſultius ſuæ famæ egiſſent Impp. illi, ſi ab hiſtorico poſtulaſſent, ut res geſtas ſingulorum annorum deſcriberent, quàm ut uitam, mores, ac uitia perſequerentur. leges, ſenatuſconſulta, prouinciarum adminiſtrationis formam ſæpè prætereunt, ac minutula, & leuia longius, quàm par eſt, perſequuntur. In eadem claſſe reponendus Spartianus. Trebellius Pollio. Lampridius. Vopiſcus. Volcatius. & alii. Sex. Rufus rogatu Imp. Valentiniani compẽdium ſcripſit nõ inutile, & elegans, multaq; de Diœceſium, & prouinciarum diſtributione retulit. Eutropium non prætereo, qui ab Vr. con. orſus hiſtoriam Romanorum, ſummatim res omnes illorum geſtas perſecutus eſt uſq; ad ſua tempora non negligendus planè, & in numero probatorum reponendus. Herodianus

dianus perſimilis Thucydidi,nam eleganter Impp. res geſtas ab Antonino,& Cōmodo ordiēs,uſq; ad Gordianū nepotē deſcribere cōnatus eſt,& cōciones aptē ſuis locis effinxit. ſed poterat, qua in re culpa nō caret,hiſtoriā ſuam conſulatib. diſtinguere; quod in hiſtoria eſt neceſſariū. Euſebii Chronica à Diuo Hieronymo cōuerſa habemus,ſed in numeris corrupta,uſq; ad Imp. Iouinianum. Caſſiodori itidem chronica uſq; ad Theodericum Gotthorum Regem,nā floruit ſub Anaſtaſio, & Iuſtino ſeniore, is Rauennas fuit, à Theoderico poſtea Archigrammateus factus, ipſius antē cum fuiſſet præceptor. Senator deinde, V.C. Illuſtris ſacri palatii quæſtor. Cōſul. Magiſter officiorum. Patritius Rom. Præter hunc, & alii ſunt, qui annales ſcripſerunt, res geſtas colligentes ſuorum temporum, ac conſulum tùm orientalium, tum Occidentalium nomina, qui ſub ſingulis fuerunt Impp. adnotantes. His accedit Zonaras non negligendus author hiſtoriæ,qui non modò Romanorum omnes res geſtas grǽcē,ſed Macedonum etiā, & Græcorū ordine complexus,& breuiter ex antiquis decerpens deſcripſit. Hebræorum etiam, quas nemo non malit apud alios legere, qui copioſius perſecuti ſcribendo ſunt. ſed tertium ipſius, & quartum uolumen ualde utile, qui Impp. orientalium res geſtas literis mandauit uſq; ad ſua tempora, quarum memoria planè interiiſſet,ſi ipſum non haberemus. Si qui ſunt paulò delicatiores,qui his ſcriptoribus tùm græcis,tùm latinis faſtidiat, neceſſe eſt eum tàm multorum annorum memoriam negligere, & ignorare, quæ cum ætate noſtra propius coniuncta eſt. Ex Cicerone, Terentio,& aliis,qui tùm uixerunt eloquendi ratio omnis petenda eſt; ex his notio illarum rerum, quæ ad illa tempora pertinent; nec periculum eſt,qui iam βεβαίως, & ἀμετακινήτως ut inquit Ariſtoteles lib.2. Ethicorum, ſeſe habet ex diuturna exercitatione in dignoſcēdis, & proferendis optimis quibuſq; uerbis, & ſententiis, omniaq; diligenter obſeruarit,quæ ſummo cum artificio in Ciceronis libris collocata ſunt, infici poſſit ſordibus, ſiue recentiorum, ſiue etiam antiquorum,qui nec purè, nec elegāter locuti ſunt, ſcripta legat. Si me audirent adoleſcentes, qui gloriam aſſequi cupiunt, & meo parerent conſilio, darent ab initio operam, ut antequàm ad diſciplinarum grauiorum ſtudia aggrediuntur, copiam ſibi optimorum uerborum ex Cicerone pararent, & ipſum exprimere diſcerent,ſicq; demum inſtructi ad ſcientias accederent perdiſcē-

das. Nunc uerò uideas, cum uix literas has communiores attige rint,& uix dictionē unam rectè proferre ſciant, ſtatim ad ius ciuile, & philoſophiā aggredi. Verùm de hac re aliàs pluribus, uel potius nunquam, fruſtra enim conqueri cur debeam non uideo, aut eos reprehendere, qui ad obtrectandum paratiores ſunt, quàm ad ſeipſos corrigendos. Nunc quid effecerim, & quo conſilio, quàmq; utilis ſit antiquitatis huius notitia futura declaro, tùm ijs qui politiores amant literas, tùm ijs, qui ius ciuile perdiſcere uolunt. Digeſſi omnia, quæ ex ueteribus collegi, in titulos, ſiue capita octo. quæ qualia ſint, quia poſtea annotabo, nunc non cōmemoro. Ante uiginti tres annos, cum meo iam uti iudicio cepiſſem in legendis antiquorum libris, & ſatis tenerem, quæ ad notionem utriuſq; linguæ ſpectāt, animaduerti neceſſe eſſe, ſi difficilia, quæ ſæpè occurrunt, loca intelligere uellem, & aliis explicare, quodq; ſummum eſt, memoria retinere, & in promptu, ut ad ea, quæ mihi aliquis propoſuiſſet, reſpondere poſſem, habere, rationem aliquam excogitare adnotandi, & cōquirendi certo ordine omnia, quo omne genus eruditionis, in quouis authorū genere inuenire me poſſe crederem, & cōmētarios mihi ad hunc uſum conficere. In hiſtoricis igitur præter rerum geſtarū notitiam, quæ uulgaris eſt, & facilè ab omnibus percipi poteſt, diligenter obſeruaui, quale eſſet doctrinæ genus, quod colligi poſſet, cumq; uiderem ſenatusconſulta, reip. formam, magiſtratuum poteſtatem, iudiciorum rationem, ſolennes ſacrorum pompas, ſupplicationes, ludos, triumphos, omnem deniq; tùm publicam, tùm priuatam uitam explicari, præterea ſæpe de prouinciis, de legionibus, de municipijs, et coloniis, de iure latij de fœderibus, de militū diſciplina, & armatura, de familijs, de nobilitate, & ordinum generib. de legibus, de ſacerdotibus, & alijs huiuſmodi mentionem fieri, neq; ſine his aut Ciceronis, aut aliorum libros poſſe intelligi, cæpi mecū cogitare, ad quæ ueluti capita generalia omne genus eruditionis huius, ut ordine diſponeretur, poſſet redigi. Octo demum (ne multitudo obeſſet) peropportunè conſtitui, qualia uides, ſub quibus omnia, quæ collegi, collocata ſunt. Ac ſanè in dies magis mihi hæc tota ratio conficiendi commentarios probata fuit, ſi enim uel eſſet diſſerendum publicè de aliqua re, uel alicui reſpondendum, omnia ſemper erāt in promptu, eòq; maiorem capiebam uoluptatē, quò inter legendum locupletari indies magis, ac magis uidebar, ſicuti

 qui

qui quæſtuoſam,& copioſam mercaturam faciunt. Neq; hoc tantùm in latinorum libris effeci,ſed etiam Græcorum,quod genus doctrinæ minus tritum eſt,& peruulgatum. Quòd ſi mihi impreſſorũ, quos hic habemus,poſthac etiam erit,ut ſpero,facultas,alia omnia, quæ reliqua ſunt,& parata iam dudũ habeo, uolumina ſtatim edã. Iam uerò ſi quis quærat,an hoc annotandi genus fuerit ante uſitatũ, facilè reſpondere poſſim,nullum fuiſſe ante paulò doctiorem, qui id non egerit ſummo ſtudio. Mitto Plutatchum,qui multis in locis cōmentarios à ſe paratos teſtatur uariis de rebus. cumq́; eſſet de cōſolatione,de puerorum inſtitutione,de exilio ſcribēdum, inde promebat omnia, poetarum,& philoſophorum dicta, ſummorum ducum exempla, ſimilitudines, aliaq́; id genus, quæ multò ante conquiſiuerat.prætereo Varronem, & Pomponium Atticum, qui omnem antiquitatis memoriam collegerant. Nihil dico de Plinio,qui ex lectione ueterum tam copioſos libros nobis de natura reliquit. Taceo quanta diligentia Ariſtoteles collegerit,quę ad libros de animalium hiſtoria conſcribendos pertinebant. Patrum noſtrorum memoria Raphael Volaterranus, Cælius Rhodiginus(& ſi diuerſo in genere) Pomponius Lætus. noſtra autem Gregorius Giraldus Ferrarienſis, qui libros de Dijs gentium diſputationem, de ſepulcris, de re nauali,de menſibus,de poetis, ex ueterum monimētis cũ omnem antiquitatem conquiſiuiſſet,& ad certa capita,quæ ſibi propoſuerat,redegiſſet,tàm uberes,tàm plenos edidit,ut nihil omnino prætermiſerit. Pomponius Lætus, quod ad noſtram hanc rationē attinet, de magiſtratibus, & ſacerdotiis Ro. itidem de legibus libellos collegit ex lectione hiſtoricorum; idem eſt à Poggio Florentino factum in eo libro,qui Feneſtellæ nomine falſò circumfertur.habeo ego manuſcriptũ domi, in quo illius nominis eſt inſcriptio, nec ullus eſt adeò hebes, qui non perſpiciat talem librum Feneſtellę non eſſe, cum Pomponii iureconſulti, & aliorum teſtimonijs utatur, qui multis ſeculis póſt uixerunt, nam Feneſtella ante Aſconiũ floruit. Sed redeo ad rem. perpuſillum eſt, quod illi confecerunt. ego titulis ijſdem uſus ſum, ſed alios præterea addidi, qui neceſſarii eſſe uidebantur. Iudicialia,& forenſia,militaria, & cōſuetudines priuati uictus,ac publici,coloniarum, & municipiorum antiquitatem, & iura nemo collegit; ut mittam alia, quæ à me diligenter fuerunt obſeruata. In annotandis ſingulis generale quiddam reſpexi,

atq; id ex ſingularibus conformare conatus ſum; ut certior, & ſolidior eſſet doctrina. Quod ſi non potuit aliquando fieri, ſatis eſſe putaui, ſi ſingulare, uti ſe habet, adnotarem. Inſcriptionem, DE VITA, ET VICTV Po. Ro. antiquam eſſe ſcis. Nobiliſs. Campegi. nam Varro ea uſus olim fuit, atq; his noſtris opinor perſimiles, & ſi non eodem modo, libros cõſcripſit, quorum ſæpe apud Nonium Marcellum, & alios fit mentio. uerba etiam proferuntur, quæ ſatis oſtendunt, quaſi ungues leonem, quales illi fuerint libri, & quo genere eruditionis referti. Vtiles autem noſtri hi commẽtarii non tantum ijs erunt, qui politiores literas amant, & antiquitatis cognoſcendæ cupidi ſunt, ſed etiam ijs, qui iuri ciuili dant operam, hinc enim fluxerunt leges, & conſtitutiones Impp. omnes; origoq; ipſarum non alibi, quàm hic perſpici poteſt. idem de magiſtratuum nominibus, de formis loquendi, de forenſi, & caſtrenſi conſuetudine dicendum eſt, quorum nihil, ſi hæc ante percepta nõ fuerint, ſatis aptè, nec ſine magno labore poteſt intelligi; qui enim incurrit in aliquem Pandectarum locum, ubi teſtamentorum, ſenatuſconſultorum, publicorum iudiciorum, uectigalium, quæ ex præſcripta ueterum forma loquendi, & conſuetudine fori explicantur, mẽtio fit; nec ea ante perceperit ex hiſtoricorum Ciceronis, & aliorum libris, nouitate ipſa commoueatur neceſſe eſt, & hæſitet. ei uerò, qui antiquitatis totius peritus ad Pandectas acceſſerit, nõ illa tũ quidem diſcit, ſed reminiſcendo, quæ antè didicit, recognoſcit, mira quædam ſuauitas, & delectatio in recognoſcendo eſt propoſita; qua ſe prorſus ij priuant, qui tale genus doctrinę aſpernantur. Alterum etiam commodũ ex hac antiquitatis notione capi poteſt longè maximum ab ijs, qui Romæ uiuunt in aulis Principum, & Cardinalium, è re nata enim inter ambulãdum, in conuiuiis, in tabernis librariorum, in ſuburbanis, & uiridariis oritur ſermo, dum ſpectantur uel parietinæ urbis antiquæ, uel Theatra, uel Coloſſi, uel tẽpla, uel fornices, & aquæductus, de uita & uictu Po. Ro. de ratione ædificandi, de ueſtitu, de ludis, de prandijs, de cœna, de balneis, de armatura, de diſciplina militari; excitat enim ipſa urbs, quæ in oculis eſt, quamlibet uaſtata antè DCCC annos à Barbaris, ob præſtãtem, & excellentem dignitatem, quam in imperando obtinuit, homines ad ſui memoriam, & admirationem, nec ullus eſt paulò elegantior, aut liberaliter educatus, & inſtitutus, qui in hiſce rebus co

 gnoſcendis

gnoſcendis multũ ſtudij non ponat. Me certè non pœnitet aliquot annis in hoc genere eruditionis cõſumpſiſſe, eoq; magis lætor, quòd tibi Nobiliſſimo, & eruditiſs. uiro nõ improbatur hoc meũ totũ cõſilium; & ſi enim grauioribus negociis, & maioribus diſciplinis es occupatus, magnamq; diei partem conſumis in diuinæ Philoſophiæ, quæ ſola animi bene inſtituti, & erigentis ſeſe ad rerum cœleſtium contemplationem eſt pabulum, non intermittis tamen eloquentiæ, & antiquitatis ſtudia, quibus à pueritia ſemper fuiſti deditus. ex omni certè hiſtoria magnus fructus capi poteſt; ſed ab hac in primis, qua res geſtæ Impp. uſq; ad noſtram ætatem explicantur, ſi ad prouidentiam Dei Opt. Max. omnia referas, & conſideres, qua ratione durities illa animorum, & efferata Impp. immanitas in Chriſtianos paulatim fracta, & mollita ſit, ea in primis de cauſa, quòd illis difficillimis temporibus, cum maxima ſiti ab hoſte intercluſus laboraret exercitus, & Imp. ipſe Antoninus in ſummnm diſcrimen eſſet adductus, experti ſunt, quantum Chriſtiani, qui uerã, puramq;, reiecta omni ſuperſtitione, ſuſceperant religionem, Deo eſſent chari, ſubitò enim, poſtquam humi proſtrata, pura, & incorrupta mente legio Chriſtiana, quam Imp. habebat in caſtris, Deum precari cepit, & implorare, ut opem ferret, magnus imber conſecutus eſt, quo & milites, & iumenta ſiti enecta ſe recrearunt; edicto autẽ uetuit, ne poſtea ulla Chriſtianis ſæuitia adhiberetur, deq; ea re literas ad Senatum dedit, quarum adhuc extat exẽplum. Poſt uarias deinde iactationes tandẽ peruentum eſt ad Cõſtantini tempora, qui deuicto tyranno, & ſedatis ſeditionibus, cum ex matre Chriſtiana eſſet ortus, & ad uerum Dei cultum inſtitutus, primus ſolennes ethnicorum ſacrorum ritus, & ceremonias, ludos quinquẽnales, omnem deniq; ſuperſtitionem, & idola è templis ſuſtulit, ipſaq; ueri Dei Seruatoris noſtri numini dicauit; Quid ſit conſecutum ſcimus, facileq; ſummi Dei prouidentiam in ſingulis euẽtis conſiderare poſſumus, qui ita omnia moderatur, ac regit, ut ſemper pios homines, quiq; integra mente, & pura ſunt, atq; eccleſiam ſuam, quamuis conflictari interdum nobis uideatur, foueat, atq; augeat. Sed ne longior ſim, hic finem facio de hac re loquẽdi, tu enim multò melius, qui in ſacræ Theologiæ ſtudijs diu uerſatus es, iſta expendere potes, & ſoles. Magnum uerò tuæ uirtutis ſpecimen dediſti cum in Concilio Tridẽtino, in tàm frequenti ſummorum uirorũ

confeſſu

conſeſſu orationem, quæ ſapientiſſimis ſententiis, grauibusq; uerbis ornata fuit, & perpolita, habuiſti, ut omnium animos incenderes ad eccleſiam Dei ſubleuandam, quæ ita probata fuit, ut cum te ardentem in dicendo uidiſſent, etiam ipſorum mentes inflammatæ ſtatim fuerint ad priſtinam eccleſiæ dignitatem recuperandam. Quid uerò mirum? non modò enim oratio tua tunc talis erat, ut refelli non poſſet, ſed etiam uita tàm conſtans, & mores tàm temperati ſemper fuerunt, ut cum ea, quæ diceres, ac ſuaderes, cum actionibus tuis conſentiret, nemo non mirabiliter tibi dicenti faueret, acclamaret etiam ſæpè, non tantùm ui ſermonis tui, & elegantia, uerùm etiam bonitate naturæ, & ſingulari modeſtia, atq; integritate permoti, multi enim meminerant te Laurentii illius Campegii filium, qui poſtea S. R. E. Cardinalis factus difficillimis temporibus eam labantem ſua prudentia confirmauit; poſtq; captam urbem Legatus ad Imp. Carolum miſſus à ſummo Pont. de maximis rebus, tàm illi carus ſemper fuit, ut cum nullo libètius colloqueretur, nec ullius magis, dum affuit, uteretur conſilio, patremq;, honoris cauſa, ſæpè appellaret. Quare et ipſum & familiam totam ueſtram ampliſſimis titulis, & honoribus decorauit, eoſq;, qui ante ab Imp. Maximiliano auo, uirtutis ergò, uobis tributi fuerant, auxit, qui adeò magni, tamq; multi ſunt, ut nulli in Italia maiores, paucis æquè magnos delatos putem. Nec ab Impp. Augg. tantùm, ſed etiam à Pontt. Maxx. honoribus, & titulis quàmplurimis aucti eſtis, ac ſanè iure optimo, quis enim maiores pro S. R. E. curas ſuſcepit, aut tàm enixè benemereri de ea ſemper ſtuduit, quàm aut Parentinorũ Epiſcopus, qui uelut alter Hercules, poſtquã ſe in multis laboribus exercuiſſet, nonagenarius ferè in honeſtiſſimum ocium ſe contulit. aut Feltrenſium itidem Epiſcopus Thomas patruus tuus, qui nunquam uel ſcribendis commentariis de religione falſas nequiſſimorum hominum opiniones refellere, uel procurando ea, quæ ad publicam utilitatem ſpectant, omnibus prodeſſe deſtitit, nec adhuc, quàmuis ſit ſumma ſenectute, deſiſtit. Quid dicam de fratre tuo S. R. E. Card. quem Iulius III, cum primùm Pontifex eſt factus, in ſacroſanctum collegium cooptauit magna cum teſtificatione ſuæ erga ueſtram familiam præclaræ uoluntatis, dixit enim palàm nõ aliunde aſciſci in eũ ordinẽ poſſe ex ulla familia, aut præſtantiores uirtute, ingenio, & doctrina, aut propenſiores ad beneme

rendum de S. R. E. Ac ſane Optimum Pontificem ipſius nō ſe fellerat opinio; Quam diu enim uixit, habuit Romana ciuitas ſingulare ſpecimen prudentię, & innocentiæ. Atq; utinam diutius uixiſſet. ſed non eſt, quod tibi illius deſiderium, ac dolorem tuum lōgiore ſermone refricem. Præterire ſine ſummo ſcelere non poſſem Ioannem patruelem tuū Bononienſium Epiſcopum, & fratrē ipſius Feltrenſium Epiſcopum deſignatum, quorum alter, & iuris ciuilis ac Pontificii, & græcarum literarum, ac Theologiæ bene peritus, in Deo pie colendo, & ijs, qui ipſius concrediti ſunt fidei, regendis, diligens, & procuratione maximarum rerum, quæ ad remp. Chriſtianam ſpectant, ſemper eſt occupatus. Alter philoſophiæ, omnibusq; ſcientiis, quæ nobilem decent adoleſcentem, & uiam ad gloriam muniunt, deditus, cum ſatis eruditus fuerit ad diſciplinam, & uſum S. R. E. tuendæ, parem non modo uoluntatē ad res gerendas aliis, ſed etiam facultatem afferet, & ueſtigia ſuorum perſequetur. Verum quia uereor, ne commemorandis familiæ tuæ laudibus aliquid moleſtiæ tibi exhibeam, ſepe enim audiui te reprehendētem multos, qui id in aliis faciunt, hic finem facio de his rebus dicēdi; ſed debebis tu pro tua ſingulari humanitate mihi ignoſcere, atq; hoc ſaltem dare meæ erga te obſeruantiæ, cum præſertim modice, aut etiam intra modum id fecerim; cupio quidem certe, ut omnes intelligant me tui, omniumq; tuorum eſſe ſtudioſiſſimum; Quod ſi mihi ut aſſequi ne hac quidem uia poſſim, non conceſſeris, nō uideo quomodo tam multis, ac magnis tuis in me beneficiis, ne aliqua quidem ex parte, gratiam referre poſſim. Verum, ut non probes hoc genus totum dicendi, probabis certe pręclarum meum erga te animum; etiam laborem ſpero noſtrum non improbabis, & ſtudium in antiquitate colligenda, & explicanda, ſi enim laudem aſſecuti ſunt magnā, qui unum, aut alterum locū interpretati ſunt, non uideo, quare mihi aliqua non debeatur gratia, qui omnia collegi, & ad certa, ac præfinita capita redegi, ut magis eſſent in promptu, præterea commentarios confeci, ut pro uirili parte etiam ea, quæ difficilia, & obſcura erant, explicarem, & illuſtrarem.

TITVLI, SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́; & ſeruorum nomina.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Primus.

C. IVLIVS CAESAR.

Ex Suetonio.

MAGISTRATVS.

SENATORES, & patritij uxorem ducebant etiam ex familia equeſtri. num. 1.
Prætor in prouincia ius habebat gerendi belli. num. 2.
,, Sed intellige, per legem curiatam.
Antequam magiſtratus gererent urbanos Romæ ni militare ſoliti ſub prætt. & proconſ. ibidem. & num. 3.
Tribuni militum creabantur à Pop. in comitijs per ſuffragia. nu. 5.
Tribunatus militum præcedebat quæſturam. num. 5.
Tribunitia poteſtas imminuta à Sylla, & reſtituta poſtea enixè per Cæſarem, antequàm eſſet quæſtor. num. 5.
Conſulares, & triumphales uiri. num. 4.
Exules reuocabantur à Pop. in comitiis lata rogatione. num. 5.
Senatus quæſtionem decernebat de aliquo iudicio. ibidem.
Quæſtoribus dabantur ſorte prouinciæ. num. 7.
Quæſtoribus mandabantur interdum prouinciæ cum iuriſdictione. ibidem.
Prætores, & proconſ. in prouinciis circumibant conuentus. ibidē. & forum agebant. ut Cic. lib. 6. ad Att.
Quæſtor poterat decedere ante tempus. num. 8.

Coſs. conſcribunt legiones. num. eodem.
Coſs. cũ legionibus ad urbem morantur comprimendæ ſeditionis cauſſa. ibidem.
Aediles ſtructuris urbem exornabant. num. 10.
iidem uenationes, ludoſq; edebant. ibidem.
Coitio ædilium. Coitio Coſs. ibidem.
Eadem coitio ædilium, quæ poſtea & Coſs. ibidem.
S. C. cautum de numero gladiatorum. num. 10.
A parte Tribb. poterat aliquid ferri ad populum, quamuis aliquis diſſentiret. num. 10.
Dabatur aliquando extraordinarium imperiũ per plebiſcitũ.nu.eo.
Senatus Reges ſocios, & amicos appellabat honoris cauſa.num.11.
Suffragia tributim dinumerabantur.
Tribus ferebant ſuffragia in creandis pontificibus. num. 13.
Prætura poſt ędilitatem. num. 14.
Senatus ſtatuit pœnam capitis in coniuratores. num. 14.
Equites Ro. armati præſidij cauſa circunſtabant Capitoliũ. nu. eo.
Prætor uocabat ad diſquiſitionem populi, quod Senatus non poſſet pro ſuo iure aliquid decernere. num. 14.
Prætor rogationem promulgat de transferenda in alium curatione reficiendi Capitolii. num. 15.
,, Curator uiæ Flaminiæ lib. primo.ad Att. Ep. 1.
Tribunus pl. ſeditioſe leges fert aduerſus interceſſionem collegarum. num. 16.
S. C. ſummouebãtur, & a prætura, & a tribunatu ſeditioſi ciues. ibi.
Prætores ſummoti a magiſtratu per S. C. non poterãt retinere poteſtatem. & dicere ius. ibidem.
Prætor habebat lictores. ibidem.
Prætor gerebat prætextam. ibidem.
Prætor ſummotus magiſtratu dimittit lictores, & abijcit prætextam. num. eodem.
Senatus propter cœtus in urbe factos conuocatur.
Senatus ciues bonos conuocatos in curiam amplis uerbis collaudat. ibidem.
Senatus eos, qui ſummoti fuerant magiſtratu, in integrum reſtituit, priore decreto inducto. ibidem.
Prætor mittit ad capiẽda pignora, & diripiẽdã ſuppellectilẽ.nu.17.

Prætorius habet conijciendi in carcerem. ibidem.
Maior poteſtas nõ poterat compellare apud minorem. ibidem.
Si minor poteſtas eſſet paſſa compellari apud ſe maiorem, conijcie batur in carcerem. num. 17.
Quæſtor poterat à prætore conijci in carcerem. ibidem.
Poſt præturam ſortiebantur prouincias, in quas irent. num. 18
Ituri in prouincias retinebantur à creditoribus. ibidem.
Non licebat proprætori ire in prouincias, antequàm ordinarētur. num. 18.
Proprætores decedentes e prouincijs expectabant ſucceſſorem. mum. 18.
Interdum non expectato ſucceſſore ueniebant ad urbem, trumphi, aut magiſtratus petendi gratia. num. eodem.
Mos edendi comitia. ibidem.
Editis comitiis non poterat ratio haberi alicuius, ſi ad urbem eſſet cum poteſtate. ibidem.
Priuatos introire in urbem oportebat ex prouincijs uenientes pro- coss. aut propr. ſi magiſtratum peterent. ibidem.
Vt liceret petere magiſtratum, etiam cum eſſent ad urbem cum po teſtate, ſolebant ſolui lege. ibidem.
Petentes triumphum non ingrediebantur urbem. num. eod.
Si urbē eſſent ingreſſi, triũphũ petere amplius non poterāt. nu. eo.
Magiſtratum petere nullus poterat, ſi non eſſet in urbe. ibidem.
Petentes conſulatum inter ſe coibant, & paciſcebantur. nu. 19.
Mos pronunciandæ pecuniæ per centurias, inſtitutus à candida- tis, ut corrumperent populum precio. num. 19.
Coss. prouinciæ dari ſolitæ minimi negocij ſyluæ, & calles, ut ne adminiſtrarent alias, & crearent urbi periculum, cum eorũ eſſet ſuſpecta fides. ibidem.
,, Verg. in Buc. Et Syluæ ſunt conſule dignæ.
Qui geſſerant in prouincijs bellum, petebāt à ſenatu, ut ſua acta cõ firmarentur. ibidem.
Inſtitutum, ut Senatus acta diurna conficerentur, ac publicaren- tur. num. 20.
Singulis menſibus alternatim faſces erant apud Coss. ibidem.
Ante conſulem, qui faſces non habebat, eo menſe ibat acceſus, ponè autem ſequebantur lictores. ibidem.

Collega alteri conſuli,ſi metu non prodire audebat in publicū,agenti aliquid obnunciabat per edicta. ibidem.
Conſul interpellátes ſe iubebat extrahi curia, & duci in carcerē. ibi.
Conſul rogabat primum ſententiam, quem magis ipſi libebat rogare. num. 21.
Ordo in rogandis ſententiis inſtitutus primo mēſe, ideſt Cal. Ianuarijs, toto anno ſeruari ſolitus. ibidem.
Prætores ad Senatum referendi poteſtatem habebāt. num. 22.
Referebant ad Senatum de anni actis alicuius. ibidem.
Tribb.pl. accuſabant. num. 23.
Collegium Tribb.pl. ibidem.
Candidati conſulatus. num. 24.
Legati in exercitu proconſulis. num. 25.
Conſul unus ex S. C. factus reip. componendæ cauſa. num. 26.
Petitio II. Conſulatus. ibidem.
Referebat ad Senatum conſul de mittēdo ſucceſſore alicui in prouinciam. num. 28.
Conſules interdū edicto præfabātur ſe de ſumma reip. acturos. ibi.
Abſentes plebiſcito ſummouebantur à petitione magiſtratuū. ibid.
Tribb. intercedebant. num. 29.
Proconſules in prouinciis agebant conuentus. num. 30.
Si quis contra interceſſionem egiſſet, accuſabatur. ibidem.
Tribb. pl. ab urbe pulſi. num. 33.
Ius anulorum. ibidem.
Legati proconſulum. num. 34.
Senatus ſuppletus à Cæſare, & patritii allecti. num. 41.
Quæſtorum, prætorum, ædilium numerus ampliatus. ibidem.
Minores magiſtratus. ibidem.
Comitia ita haberi ſolita, ut pro parte dimidia à Cæſare pronunciarentur, quos Cæſar uellet, & commendaret. ibidem.
Libelli editi, & miſſi circum tribus ab Imp. quibus commendabat candidatos. his uerbis. Cæſar Dictator illi tribui. Commendo uobis illum, & illum, ut ueſtro ſuffragio ſuam dignitatem teneant. num. 41.
Mos recenſendi populum. ibidem.
Recenſus populi actus nec more, nec loco ſolito, ſed uicatim per dominos inſularum. ibidem.

Domini

Domini inſularum. ibidem.
Subſortitio à prætore ut fieret inſtitutum ex ijs, qui recenſiti nõ fuerant in locum demortuorum. ibidem.
Recenſio acta, ut ſciri poſſet, qui frumentum è publico acciperent. ibidem.
Prætorius uir. num. 43.
Coſs. & duces tranſuerſa charta literas ſcriptas mittebant ad Senatum. num. 56.
Conuentus peracti in prouincia. ibidem.
Ad Senatum Cæſar primus epiſtolas quas miſit, redegit ad paginas, & formam memorialis libelli. ibidem.
Tertius, & quartus conſulatus titulo tenus à Cæſare geſtus. nu. 76.
Dictaturæ poteſtas reiecta à Cæſare. ibidem.
Subſtituti bini Coſs. Cæſari in ternos nouiſſimos menſes. ibidem.
Comitia medio illo tẽpore, quo continuauit conſulatus Cæſar, non ſunt habita. ibidem.

Patris patriæ cognomen.
Perpetua dictatura.
Morum præfectura.
Imp. Prænomen.
Statua inter Reges.
Suggeſtus in Orcheſtra.
Sedes aurea in curia, & pro tribunali.
Thenſa, & ferculum in pompa Circẽſi.
} Honores delati Cęſari. num. 7.

S. C. quo omnia humana, & diuina decreta Cæſari. nu. 84.
Comitia ædilium, & Tribb. pl. ibidem.
Pro Prætoribus præfecti conſtituti, qui præſente Cęſare res urbanas adminiſtrarent. ibidem.
Conſulatus petenti datus à Cęſare pridie Cal. Ianuarii, mortuo conſule, in paucas horas. ibidem.
Prætoriis uiris decem data ornamenta conſularia. ibidem.
Peregrini in Senatum lecti. num. 80.
Ciuitate donati, & recepti in curiam nonnulli Gallorum ſemibarbari. ibidem.
Monetæ, & uectigalibus præpoſiti ſerui. ibidem.
Mos aſſurgendi ſenatui. num. 78.

FORENSIA
AC IVDICIALIA.

MOS mulctandi dote, & hæreditatibus gentilitiis itidem ſacerdotio. ibidem num. 1.
Patritii adoleſcentes gloriæ parandæ cauſa accuſabant uiros inſignes conſulares, & triumphales, & ſiqui huiuſmodi, aut repetundarum, aut peculatus. num. 4.
,, Vide Cic. lib. 2. de off.
Exercere quæſtionem de ſicarijs. num. 11.
Sicariorum numero habiti poſtea, qui ſub Sylla proſcriptorum capita retulerant, ut pecunias acciperent ex ærario, exceptis ijs, de quibus cautum erat legibus Corneliis. ibidem.
Crimen perduellionis. num. 12.
Etiam poſt multos annos licebat alicui diem dicere. ut in iudicio Rabiriano. num. 12.
Iudices in ſingulos reos ſorte duci ſolebant. num. eodem
Prouocare ſolebant rei à iudicibus ad pop. ibidem.
Ciuium damnatorum bona publicabantur. num. 14.
Pœna. publicatis bonis aliquē municipiis cuſtodiēdū dare. nu. 14.
Quæſtores, qui præerant capitalibus quæſtionibus. num. 17.
,, Iidem etiam quæſitores dicti.
Indicibus, qui primi detuliſſent rem aliquam, publicè erant conſtituta pręmia. num. 17.
Index falſi conuictus mulctatus pignoribus captis, & direpta ſupellectile. ibidem.
Idem coniectus in carcerem à prætore. ibidem.
Quæſitor coniectus in carcerem à prætore, quòd ipſum prætorē, quæ maior eſt poteſtas, paſſus erat apud ſe compellare. ibidem.
,, Vide diligenter, an quæſtor ibi pro quæſitore ſumi debeat, nā
,, ego ita exiſtimo omnino.
Publicani, quòd nimis magno conduxiſſent uectigalia, remiſſionē petebant. num. 20.
Publicani remiſſionē petētes tertia mercedū parte releuati ſũt. ibi.

Vectigalia

Vectigalia locari ſolita publicanis. ibidem.
Publicani moniti à Coſ. ne tàm immoderatè licitarentur in locatione uectigalium, ne cogerentur poſtea remiſſionē petere. ibi.
Si quis reip. cauſa aberat, reus non poterat fieri. num. 23.
Liberi proſcriptorum admiſſi ad honores. num. 41.
De ambitu condēnati ſententia iudicum, reſtituti à Cæſare. ibidē.
Nouarum tabularum expectatio ſublata. num. 42.
Repetundarum conuicti ordine ſenatorio moti. num. 43.
Diremptæ nuptię prætorij uiri, qui digreſſam à marito poſt biduum duxerat, & ſi nulla ſuberat probri ſuſpicio. num. 43.
Libertus ob adulteratam equitis Ro. uxorem capitali pœna affectus. num. 48.
Auctiones haſtæ. num. 51.
Qui præerat auctionib. haſtæ poterat addicere quāti uellet. nu. 51.
Pœna, ſuffigere Cruci. num. 74.
Pœna, caput pręfigere haſtæ, & circumferre. num. 85.

SACRA.

FLAMEN dialis factus Cæſar annum agens XVII. num. 1.
Veſtales uirgines deprecari ſolitæ pro ſalute alicuius. ibidem.
Flamen Dialis deſtinatus dimittit uxorem ſibi deſponſatam. num. 1.
,, Plutar. aliter in probl. Romanis.
Sacerdotio mulctatus Cæſar à Sylla. ibidem.
Templum Caſtoris uulgò uocatum erat etiam Pollucis. num. 10.
Pontifex max. in comitiis à pop. factus. num. 13.
In ædilitate pontificatum petit Cæſar. ibidem.
,, Sed uide Cic. in or. de lege agr. ad pop. ibi uide qualia comi
,, tia, & de lege Domitia.
Si quis aduerſus auſpicia aliquid egiſſet in conſulatu, accuſabatur poſtea. num. 30.
Oſtentum, quale num. 32.

Faſti

Faſti correcti à pont. Cæſare. num. 40.
Faſti turbati uitio pontificum per licentiam intercalandi. ibidē.
Faſti adeo turbati, ut neq; meſſium feriæ æſtati, neq; uindemiarum autumno competerent. ibidem.
Annus accommodatus ad curſum Solis. ibidem.
Annus CCC LV. dierum. ibidem.
Intercalarius menſis ſublatus. ibidem.
Vnus dies quarto quoq; anno intercalari ſolitus. ibidem.
Quo anno correctus fuit annus à Cæſare, interiecti inter Nouembrem, & Decembrem menſes duo. ibidem.
In eum ipſum annum incidit etiam intercalaris menſis, ita fuit annus X V. menſium. ibidem.
„ Huc ſpectat Cic. locus in Ep. fam. ubi mentio fit Calend. in-
„ tercalarium priorum, nec ullus Epiſtolarum interpres hactenus
„ rectè eſt interpretatus. Corradus Februarium intelligit, ſed per-
„ peram. Trapezuntius in com. in or. Cic. pro Ligario rectè.
Templum Veneris genitricis. num. 61. & 78.
Equi ſimulacrum ſimilis ſuo dicatum à Cæſare, & poſitum pro ęde Veneris genitricis. ibidem.
De equo Cæſaris ungulas fiſſas habente Aruſpices pronunciarunt, ipſius dominum Imperium orbis adepturum. ibidē.
Imolanti aufugit hoſtia. | Prolabi in egreſſu nauis. } Omnia ad retardandum iter, & expeditionem. num. 59.
Sacrificium latinarum feriarum. num. 79.
Lupercalia. ibidem.
X V uir, qui præerat libris Sibyllinis. ibidem.
Libri fatales. ibidem.
Detecta oſſa Capyis. | Equos ſacratos abſtinere pabulo. | Regaliolum cum ramo aureo inferētē ſe pompeianæ curiæ cæteræ uolucres inſecutę fuerunt. } Prodigia portendentia mortem Cæſaris. num. 81.
Sōnium Calpurniæ, collabi faſtigium domus, in ſuo gremio mari tum confodi. num. eodem.
Iuſiurandum, quo omnes ſe pro ſalute Cæſaris aſtrinxerāt. nu. 85.
Iuſiurandum per Cæſarem. | Ad ſtatuam ipſius ſacrificare. | Vota ſuſcipere. } Diuini honores habiti Cæſari mortuo à plebe num. 85.

Curia

Curia obſtructa in qua Cæſar occiſus. num. 85.
Conſecratio Cæſaris facta ab hærede Auguſto. num. 88.
Ludi die conſecrationis editi. ibidem.
Stella crinita, quæ credebatur anima eſſe Cæſaris. ibidem.
Idus Martiæ parricidium dictæ, neq; fas fuit eo die Senatum habere. num. 88.

COLONIAE.

COLONIAE latinæ Ciuitaté Ro. petunt.
Gallia Ciſalpina. } Prouinciæ. nu. 22.
Gallia Comata.
Illiricum.
Luca urbs in prouincia Cæſaris. num. 24.
Gallia omnis, quæ à ſaltu Pyrenæo, alpibuſq;, & monte Gebenna, fluminibus Rhæno, & Rhodano continetur, quæ patet in circuitu ad bis & tricies centũ millia paſſuum, redacta in formam prouinciæ. num. 25.
Britanni uicti obſides, & pecunias dederunt. ibidem.
Germani trans Rhenum uicti. ibidem.
Coloni Nouum comum deducti lege Vatinia. num. 28.
Colonis Nouumcomum deductis, ut adimeretur ciuitas relatum ad Senatum ibidem.
Gallia Tranſalpina. num. 29
Citerior Gallia. num. 30.
Rauenna in prouincia Cæſaris. num. 31.
Rubico amnis finis prouinciæ Cæſaris. num. 30
Picenum. Vmbria. Hetruria. num. 34.
Corfinium urbs. ibidem.
Superum mare. ibidem.
Brunduſium. ibidem.
Maſſiliæ obſidio. ibidem.
Aegypti regnũ permiſſum Cleopatræ, & illius fratri minori. nu. 35.
Gallicus } triumphus Cæſaris. num. 37.
Ponticus.
Africanus. Hiſpanenſis. ibidem.
In colonias trãſmarinas octaginta millia ciuiũ diſtributi. nu. 42.
Reges ſtipendiarii. num. 71.
In Coloniam Capuam deducti coloni lege Iulia. num. 81

LEGES, ET CONSTITVTIONES.

ROGATIO Plotia de reuocando L. Cinna ab exilio. num. 11.
Rogatio à prætore promulgata de curatione reficiendi Capitolii mandanda alicui. nu. 15.
Decreto Senatus ſummoueri poterat aliquis ab adminiſtratione. num. 16.
Altero decreto idem reſtitutus in integrum inducto priore. ibidem.
Permittebatur lege, ut aliquis à patribus tranſiret ad plebem per adoptionem. num. 20.
Plebiſcitum ſiue lex Pompeia, ut in petitione magiſtratuum ratio non haberetur abſentium. num. 28.
Rogatio Vatinia de colonis, qui Nouumcomum deducti fuerant priuandis ciuitate. ibidem.
De iudiciis redigendis ad duo genera iudicum, equeſtris ſcilicet ordinis, ac ſenatorii. num. 41.
De Tribunis ærarijs (quod erat tertiũ genus iudicum) tollẽdis. ibi.
Ne quis ciuis maior annis uiginti, aut minor quadraginta, qui ſacramẽto nõ teneretur, plus triẽnio cõtinuo Italia abeſſet. nu. 42.
Ne quis Senatoris filius, niſi contubernalis, aut comes magiſtratus peregrè proficiſceretur. num. 42.
Ne ij, qui pecuariam facerent, minus tertia parte puberum ingenuorum inter paſtores haberent. num. 42.
De donandis ciuitate omnibus, qui medicinam Romæ profiterentur, ut libentius urbem incolerent, & cæteri appeterent. nu. 44.
De pecuniis mutuis, ut debitores creditoribus ſatisfacerent per æſtimationem poſſeſſionum, quanti quaſq; ante ciuile bellum computaſſent, deducta ſumma æris alieni.
Siquis uſuræ nomine numeratum, aut perſcriptum fuiſſet, qua conditione quarta pars ferè crediti deperibat. num. eod.
De cunctis collegiis, præter antiquitus conſtituta, tollẽdis. nu. eod.
De pœnis facinorum augendis. num. 42.
De parricidis exulibus mulctandis toto patrimonio. nu. 43.
De

De cæteris exulibus mulctandis dimidia parte patrimonij. nu. eod.
Exulabant ante Romani integris patrimoniis. ibidem.
De peregrinarum mercium portoriis inſtituendis. num. 43.
De lecticarum uſu tollendo, præterquàm paucis. ibidem.
Lex ſumptuaria lata, & diſpoſiti circa macellum cuſtodes, qui obſonia contra uetitum retinerent. ſubmiſſiq; interdum lictores, atq; milites, qui, ſi cuſtodes fefelliſſent, iam appoſita ex triclinio auferrent. num. eod.

MILITARIA.

ROMANI adoleſcentes militabant, & adnotari ſolitum, cuius auſpiciis prima facerent ſtipendia. num. 2.&3.
Iidem ſolebant eſſe in contubernio aut prætt. aut Coſs. ibidem.
Tribunatus militum primus honos per ſuffragia adoleſcentibus Ro. dari ſolitus.
Legio ex tranſalpinis conſcripta, uocabulo etiã gallico Alauda dicta. num. 24.
Legio Alauda cultu, & diſciplina Ro. inſtituta. ibidem.
Legio eadem uniuerſa ſimul donata ciuitate. ibidem.
Mos apud Ro. dedendi ſuos duces hoſtibus, ſiquid iniuſte, aut ſuo iniuſſu egiſſent. num. 24.
Veteranis legionibus nomine prædæ in ſingulos pedites ſuper bina HS. quæ ante fuerant ipſis numerata, in equites autem uicena quaterna numûm, etiam agri aſſignati. num. 38.
Agri dabantur ueteranis militibus. ibidem.
Armorum, & equitandi peritia. num. 57.
Laudatur dux patiens laboris, qui in agmine non ſemper equo, ſed pedibus anteire ſit ſolitus. ibidem.
Itidem detecto capite, ſiue ſol, ſiue imber. ibidem.
Peritia nandi. num. 57.
Natandi mos ſuper utres inflatos. ibidem.

Rheda meritoria confici ſolita centena millia paſſuum. ibidem.
Inſidioſa itinera cauenda ducibus. num. 58.
Mos ſpeculandi ſitus locorum. ibidem.
Caſtris exuere hoſtes poſt proelium. num. 60.
Nullum ſpatium dare perterritis hoſtibus. ibidem.
Ancipiti proelio equi dimitti ſoliti, & in primis equus ducis, ut & eriperetur omnis ſpes fugæ. ibidem.
Inclinatam aciem reſtituere ſolus dux ſæpe poterat. num. 62.
Retinere milites ſoliti duces, & contortis faucibus, conuertere in hoſtis. num. 62.
Periti duces in primis Aquiliferum morantem incitabant. ibidem.
Sæpe etiam abripiebant ex illius manu ſignum. ibidem.
Roſtratæ naues num. 63.
Turpe erat duci Ro. ſi ſpolio ipſius aliquo, aut paludamento potiretur hoſtis. num. 64.
Milites non ſunt probandi neq; à moribus, neq; à fortuna, ſed à uiribus. num. 65.
Diſciplina militaris ſeruanda maximè, cũ hoſtis eſt in proximo. ibi.
Seueritate pari, & indulgentia tractandi milites. ibidem.
Neq; proelii, neq; itineris tempus debet dux denunciare ſuis militibus. num. 65.
Cauſa, ut ſit intentus, & paratus omnibus momentis. ibidem
Sæpe etiã ſine cauſa educendus miles, pluuio tempore, & feſtis diebus. ibidem.
Feſtorum dierum habita ratio in caſtris. ibidem.
Monendi milites à Duce, ut ſe obſeruent. num. 65.
Dux debet ſæpè uel ſubtrahere, uel augere iter. ibidem.
Milites perterriti fama hoſtilium copiarum non negando, aut minuendo, ſed inſuper amplificando, & ementiendo ſunt confirmandi. num. 66.
Equites leuis armaturæ. num. 66.
Delicta militum non omnia obſeruanda. num. 67.
Deſertores, & ſeditioſi graui ſupplicio afficiendi, & diligenter inquirendi. ibidem.
Militib. poſt pugnã, & uictoriã permittẽda eſt licẽtia laſciuiẽdi. ibi.
Itidem blandius appellandi, non nomine militum, ſed commilitonum. num. 67.

Militibus permittendum, ut ſint bene culti,& argento,& auro politis armis ornati, tum ad ſpeciem, tum ut in prœlio ſint illarum rerum tenaciores metu damni. ibidem.
Debet dux diligere ſuos milites,& amoris dare ſignũ aliquod. ibid.
In luctu eſſe, barbam, & capillum ſummittere ob cladem militum, nec prius deponere, quàm ultus fuerit. ibidem.
Milites fortiſſimi, ac deuotiſſimi ſuo duci. ibidem.
Centuriones cuiuſq; legionis & equites ex ſuo uiatico obtulerunt duci pecuniam. num. 68.

CONSVETVDINES.

VESTITVS, ET VICTVS.

MOS erat, ut pueri prætextã gererẽt. nu. 1.
Cubicularios duos habebat Cæſar. nu. 4.
Romani ſecũ medicos adducere ſoliti. ibi.
,, Medico uno. *Plut.* tamen [illegible] ait, ut
,, alibi adnotauimus.
Togam de humero deiicere. Signum datum. num. 9.
Prætexta ueſtis prætorum. num. 15.
Mos anulos geſtandi. num. 33.
Panis erant uaria genera. num. 48.
Conuiuari duobus tricliniis ſolitus Cæſar in prouinciis. num. 48.
Vno triclinio diſcumbebant ſagati, & palliati. altero togati cum illuſtrioribus prouinciarum. ibidem.
Serui, ſiue miniſtri ad cyathum,& uinum ſtantes. num. 49.
Paludamentum geſtare ſoliti duces Ro. num. 64.
Galli braccas geſtabant. num. 84.
Iidem in Senatum allecti, braccis depoſitis, latumclauum ſumpſerunt. num. 80.
Toga apprehenſa ab utroq; humero. num. 82.
In exequiis lectus eburneus auro, & purpura ſtratus poſitus. nu. 84.
Itidem ad caput mortui trophæum cum ueſte. num. 84.
Veſtis tibicinum, & ſcenicorum artificum ad uſum triumphorum parata. num. 84.

Latuſclauus

Latuſclauus fimbriatus ad manus. num. 45.
Cingi ſoliti ſuper latoclauo. ibidem.
Cinctura aliquanto fluxior. ibidem.
Male præcincti notari ſoliti. ibidem.

STVDIA DISCIPLINARVM, ET LITERAE.

Medicinam profitentibus. } Ciuitates datæ.
Omnium liberalium artium doctoribus. } num. 42.
Apollonio Moloni clariſſimo dicendi magiſtro ut darent operam, Rhodum ſecedebant adoleſcentes Ro. patritii. num. 4.
Ius ciuile ad certum modum redigere, atq; ex immenſa, diffuſaq; legum copia optima quæq;, & neceſſaria in pauciſſimos libros cōferre cogitabat Cæſar. num. 44.
Bibliothecas græcas, & latinas, quas maximas poterant, ueteres publicabant. ibidem.
Bibliothecarum comparandarum, & digerendarum cura à Cæſare Varroni data. ibidem.
Commentarii belli Gallici. } num. 56.
Commentarii belli Pompeiani. }
Cōmentariorū belli Gallici liber imperfectus relictus, & ſuppletus ab Hircio. ibidem.
Commentarii belli Alexandrini, Africi, & Hiſpanienſis non habet certum authorem. nam alii Oppii, alii Hircii eſſe dicunt. ibidem
Commentarii Cæſaris parum integra fide ſcripti. num. 56.
Libri de Analogia duo eiuſdem. }
Anticatones totidem. }
Poema dictum, iter. } ibidem.
Epiſtolæ ad ſenatum. }
Epiſtolæ redactæ ad formam memorialis libelli. ibidem.
Epiſtolæ Coſſ. & ducum ſemper tranſuerſa charta ſcribi ſolitæ ad Senatum. num. 56.
Mos ſcribendi per notas, ita ut quarta litera pro prima poneretur. itidem reliquæ. num. 56.
Laudes Herculis. }
Tragœdia oedip. } pueriles libri à Cæſare ſcripti. ibidem.
Dicta Collectanea. }
Pompeio Macro ordinandas bibliothecas mādauit Auguſtus. ibi.

STRVCTVRAE.

Comitium, Forum, & Baſilica porticibus ornatæ ad tempus extructis à Cæſare, dum eſſet ædilis. num. 10.
Forum inchoatum à Cæſare de manubiis, cuius area conſtituit ſuper H S. millies. num. 26.
Vrbes Aſiæ, Græciæ, & aliarum prouinciarum Procoſs. ſtructuris exornare ſoliti. num. 28.
Templum Martis ingens conſtruere cogitabat Cæſar. num. 44.
Itidem Theatrum ſub Tarpeio monte. ibidem.
Complanare lacum, ubi Naumachia fiebat
Siccare pontinas paludes
Emittere Fucinum lacum. } num. 44.
Viam munire à mari ſupero per Apenini dorſum uſq; ad Tiberim.

SEPVLTVRA.

Funus indictum, & rogus extructus in Campo Martio, ubi tumulus erat Iuliæ. nu. 84.
Lectus eburneus, Trophæum cum ueſte, in qua fuerat occiſus, & munera collata ad rogum. num. 84.
Cantilenæ funebres, & ludi. ibidem.
Laudatio funebris. ibidem.
Lectus defuncti à magiſtratibus in forum delatus pro roſtris. num. 84.
Ornamenta à matronis, & bullæ puerorum, atq; arma à militibus in rogum coiecta. 84.
Circa buſtum multi gentes more ſuo lamentatæ ſunt. num. 84.

LVDI, ET LARGITIONES.

Munus populo, & epulum dari ſolitum in memoriam mortui alicuius. num. 62.
Congiarium uberrimum. num. 27.
Munus gladiatorum. num. 39.
Ludi regionatim editi tota urbe. num. 39.
Hiſtriones adhibiti omnium linguarum. ibidem.
Munere in foro prætorius uir, & ſenator depugnarunt. ibidem.
Pyrrhica ſaltata à Bithyniæ principum liberis. ibidem.
Spatium Circi ab utraq; parte productum, & in gyrum euripus additus. ibidem.
Quadrigæ, Bigæ, Equi deſultorii agitati à nobiliſs. iuuenibus. num. 39.
Troia ludi ſolita à duplici turma altera maiorum, altera minorum puerorum. ibidem.
Venationes editæ per quinq; dies ibidem.
Pugna edita, diuiſis in duas acies quingenis peditibus, Elephantis uicenis, tricenis equitibus. ibidem.
Ideò ut laxius pugnarent ſublatæ metæ de circo. num. 49.
Metæ in circo erant. ibidem.
Athletæ per triduum certauerunt in campi Martii regione. ibidem.
Nauale proelium editum effoſſo lacu in morem cochleæ. ibidem.
Biremes, triremes, & quadriremes Tyriæ, & Aegyptiæ pugnarunt. ibidem.

FAMILIAE.

COSSVTIA ex familia equeſtri uxor Cæſaris. num. 1.
Sed eam deſponſatam dimiſit. ibidem.
Cornelia Cinæ IIII. Cos. filia uxor Cæſaris, ex qua Iulia nata. ibidem.
Aemylius Mamercus. } affines Cæſaris num. 1.
Aurelius Cotta.
Marcus Thermus prætor in Aſia. num. 2.
Seruilius Iſauricus. num. 3.
Cornelius Dolabella uir conſularis, & triumphalis. num. 4.
Iulia amita Cæſaris } ab eo quæſtore defunctæ de more laudatæ. num. 6.
Cornelia uxor eiusdem.
Familiarum origo prima demonſtrari ſolita in funebribus laudationibus. num. eodẽ.
Pompeia Q. Pompeii filia, L. Syllæ neptis tertia uxor Cęſaris. num. 6.
Cum ea diuortium fecit, quòd opinaretur ipſam a' Clodio adulteratam. ibidem.
M. Craſſus uir conſularis. num. 9.
C. Curio pater orationes ſcripſit. num. 9.
Calpurnia quarta uxor Cæſaris L. Piſonis filia.
Octauia Sororis Cæſaris neptis, quæ C. Marcello nupta erat, deſpondetur Pompeio. num. 27.
Pompeii filia, quæ deſtinata erat Fauſto Syllæ, ducitur a' Cæſare, & hæc eſt uxor quinta. num. 27.
Decimus Laberius eques Mimographus. num. 40.
Furius Leptinus ſtirpe prætoria. ibidem.
Poſtumia Ser. Sulpitii uxor. num. 50.
Lollia Auli Gabinii uxor. ibidem.
Tertulla M. Craſſi uxor. ibidem.
Mutia. Cn. Pompeii uxor. ibidem.
Seruilia mater Bruti. ibidem.
Tertia Seruiliæ filia. ibidem.
Scipionum nomen fatale exiſtimatum, & inuictum in Africa. num. 58.
E Corneliorum genere quidam deſpectiſsimus, cui cognomen Salutioni. ibidem.
C. Octauius Sororis Cæſaris nepos aſcitus in familiam, & nomen à Cæſare in teſtamento. num. 83.
L. Pinarius. Q. Pedius ſororum Cæſaris filii. num. 83.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI
VTINENSIS.

DE VITA ET VICTV
Populi Romani.

SVB IMPP. CAESS. AVGG.
LIBER. II.

C. OCTAV. AVGVSTVS.

EX SVETONIO.

BONONIAE.
APVD ALEXANDRVM BENATIVM.
M D LIX.

TITVLI SIVE CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & Prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & Cognationes ipſarum. Libertorumq;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS, POTESTATESQVE OMNES.

FVNCTI honoribus ſummis. numero. 2.
Multi uoluntate conſiſtebant in equeſtri dignitate. num. 2.
Tribuni militum ſub quo Imperatore & ubi ſtipendia facerent adnotari ſolitum. num. 2.
Municipalia magiſteria ibidem
Poſt præturã Vrb. ſortiebãtur prouincias. n. 3
Extra ordinem negotium belli gerendi alicui dabatur, & quomodo id intelligi debeat. num. eodem.
Prætoria prouincia Macedonia. Ibidem.
Proconſulatum Aſiæ dicitur adminiſtrare Q. Cicero. ibidem.
Prætorii uiri reuerſi de prouinciis profitebantur ſe candidatos Conſulatus. num. 4. eodem.
Mos profitendi ſe candidatum in petitione conſulatus. ibidem.
Viginti uiri creati diuidundo plebi agro Campano. num. 4.
Actorum Senatus liber. num. 5.
Impp. cognomina ex S. C. aliquo ſententiam dicente indebantur honoris cauſa. num. 7.
Romulus cognomen inditum Auguſto ibidem.
Auguſtus cognomen. ibidem.
Impp. priorũ acta tueri ſummo ſtudio conabantur hæredes. n. 9.
In locum demortui Trib. pl. alius creari ſolitus. num. 10.
Tribunatum pl. poſt mortem Cæſaris (quanquam patritius, quia à Cæſare fuerat adoptatus) petit Octauius. ibidem.
Adoptati à patritijs, quamuis de plebe ante eſſent, efficiebantur patritij. ibidem.
Patritius erat aliquis, nec dum tamen Senator. ibidem.
Prouincia à Cæſare data, ac per ſenatum confirmata. Ibidem.
Etiam ſi duo Coſs. eſſent cum extraordinaria tamen poteſtate data à Senatu aliquis Proprætore in eadem caſtra, ut ſe coniungeret cũ Coſs. & alii exercitui præeſſet, mitti ſolitus. Ibidem.
Proprætore extra ordinaria poteſtate. Ibidem.
Legatorum opera utebantur Impp. in bello gerẽdo, ſi ipſi intereſſe, ac præeſſe exercitui non poterant. num. eodem.

Præſidibus prouinciarum prorogatum imperium. Cur? num. 23.
Magiſtratus & honores ante tempus. num. 26.
Magiſtratus noui. Ibidem.
Magiſtratus perpetui. Ibidem.
Viceſimum annum ætatis cum ageret Auguſtus Conſulatum inuaſit. Ibidem.
Cos. Auguſtus. II. poſt. IX. annos. Ibidem.
Auguſtus Cos. III. anno interiecto. Ibidem.
Conſulatus reliquos ſequentes uſq; ad. XI. continuauit. Ibidem.
Nomine exercitus Centurio princeps legationis Auguſto petit. II. Conſulatum in curia à Senatu. num. eodem.
Cos. Auguſtus. XII. poſt annos. XVII. Ibidem.
Cos. Aug. XIII. biennio poſt. Ibidem.
Conſul dum eſſet in forum deduxit Caium, & Lucium filios, ſuo tyrocinio quenq;. Ibidem.
V. conſulatus à. VI. ad. XI. annuos geſſit.
VI. reliquos conſulatus Aug. non annuos, ſed aut ſex; aut quatuor, aut tribus menſibus geſſit.
Conſulatum uero. II. pauciſſimis horis, nam Cal. Ianuarii mane iniit magiſtratum, & cum paululum curuli ſella prǽſediſſet pro æde Iouis Capitolini, honore abijt. Ibidem.
Nomine exercitus Centurio princeps legationis Aug. petit. II. Conſulatum in curia à Senatu. num. eodem.
XII. Conſulatum Aug. XVII. annorum interuallo geſſit. Ibidem.
Idem. XIII. biennio poſt. Ibidem.
Vltro petiit, ut ius haberet eo magiſtratu ampliſſimo præditus deducẽdi in forum. C. & L. filios ſuo quenq; tyrocinio.
Impp. pro ſuo arbitratu abibant honoribus ante annuum tempus peractum. Ibidem.
Cal. Ianuarij inibant conſulatum. Ibidem.
Conſules ſella curuli utebantur. Ibidem.
Quo die iniiſſent magiſtratum Coss. curuli ſella præſidere conſueuerant pro Capitolini Iouis templo. Ibidem.
Abeuntes conſulatu Impp. alium ſufficiebant in locum ſuũ. Ibidem.
IIII. conſulatum non Romæ, ſed in Aſia iniit Aug. num. eod.
V. in inſula Samo.
VIII. & IX. Tarracone in Hiſpania.

Impp. etiam in prouinciis abſentes inibant magiſtratus. Ibid ē.
Triumuiratum. R. P. Conſtituendæ. per. X. annos geſſit Aug. Triū-
uirorum proſcriptio. Ibidem. num. 27.
Collegam patris ſui quod in ædilitate proſcripſit Augu. immanis habi
tus fuit. num. 27.
Aedilitas Octauii patris Aug. num. 27.
Impp. equeſtri dignitate decorabant aliquos præmii loco. num. 27.
Quod patronos ſuos nonnulli ſeruaſſēt cælando in proſcriptione eque
ſtri dignitate ſunt decorati ab Aug. num. 27.
Tribunitia poteſtas perpetua recipi ſolita ab Impp. num. eodē.
Per ſingula luſtra ſemel atq; iterū collegam ſibi coöptauit in Tribuna
tu Aug. num. eodem.
Mos cooptandi ſibi collegam in Tribunatu. Ibidem.
Morum legumq; regimen perpetuum recipi ſolitum ab Impp. quod
erat ſimile Cenſuræ. num. eodem.
Morum regimen, ſine Cenſuræ tamen honore, recipiebant tūc Impp.
quia Cenſura multo ante fuerat Romæ ſublata.
Officium ſalutationis Magiſtratuum erga Impp. num. 27.
Magiſtratus atq; honores. num. 26.
Sed ego puto non differre.
Cenſum populi agebant Impp. aut ſoli, aut cum collega. num. 27.
Rationarium imperii confecit Aug. & tradidit magiſtratibus, ac ſena-
tui, quo tempore cogitabat reddere remp. num. 28.
Senatus ut conſuleretur de bellis, & triumphis in æde Martis Vltoris
ſanxit Aug. num. 29.
Vt petituri prouincias cum imperio inde deducerētur. nu. eodem.
Vt uictores redeuntes ex prouinciis inſignia Triumphorum inferrent
in templum Martis. num. eodem.
Cum imperio euntes in prouincias. num. eodem.
Senatus haberi ſolebat ſæpe ab Aug. iam ſeniore ad porticū & biblio
thecam num. eodem.
Vt Magiſtratus annui regiones urbis tuerentur. num. 30.
Vicorum uero magiſtri è plebe cuiuſq; uiciniæ electi.
Magiſtri uicorum. Ibidem.
Excubiæ nocturnæ, & uigiles inſtituti incendiorum cauſa ibidem.
Triumphales uiri uias ſternebant ex manubiali pecunia. num. 30.
Imp. Aug. uiam Flaminiam muniit Arimino tenus, ut facilius urbs

Rom. adiretur. ibidem.
Triumphales uiri. ibidem.
Senatorum numerus affluens ſuper mille. num. 35.
Homines indigniſſimi poſt necem Cæſaris per gratiam,& pręmium allecti in Senatum. num 35.
Senatores hi à uulgo abortiui dicti. num. 35.
Duæ lectiones Senatorum altera arbitratu ipſorum, altera arbitratu Aug. & Agrippæ. uum. eodem.
Lectio Senatorum arbitratu ipſorum,ut uir uirũ legeret. num. eod.
In Senatu Aug. lorica munitus ſub ueſte,& ferro cinctus. ibidem.
Sedens in Senatu Aug. ob metum decem amicos ſenatorij ordinis ſellam ſuam habebat circunſtantes. num. eodem.
Senatores interdũ non admittebãtur ab Imp. niſi prætentato ſinu. ibi.
Quibusdam ſenatu pulſis ob indignitatem, inſigne ueſtis cõceſſum,& ius ſpectandi in orcheſtra; & ius publice epulandi. num. eodẽ.
Ius Senatorum ſpectandi in orcheſtra. Ibidem.
Ius Senatorum publice epulandi. Ibidem.
Senator, antequam in ſenatu cõſideret, thure ac mero apud aram ſupplicabat eius Dei, in cuius templo habebatur ſenatus. Ibidem.
Inſtitutum ab Aug. ut minore moleſtia ſenatoria dignitate Senatores fungerentur, ne plus quàm bis in menſe legitimus ſenatus haberetur. num. eodem.
Calendis ſcilicet,& idibus. Ibidem.
Item ne Septembri, Octobriúe menſe alij adeſſe cogerentur, quàm qui ſorte ducti fuſſent, per quorum numerum decreta confici poſſent. num. 35.
Certum numerum ſenatorum in ſenatu adeſſe oportebat, per quæ decreta confici poſſent. Ibidem.
Inſtituit Aug. conſilia ſibi ſortiri ſemeſtria ex ſenatoribus, cum quibus ante ageret de referendis negotijs ad Senatum. Ibidem.
Mos rogandi ſententias in ſenatu immutatus, non enim more, neq; ordine rogare cæpit Auguſtus, ſed prout libuiſſet. num. eodem.
Ratio huius immutationis fuit, ut perinde quiſq; animum intenderet, ac ſi cenſendum magis, quàm aſſentiendum eſſet. Ibidem.
Cenſere dicebantur Senatores, qui ſententiã dicebant in ſenatu. Ibidẽ.
Aſſentiri, qui ſententiam non dicebant, ſed in aliorum ibant ſententiam. Ibidem.

Octobri,

Octobri, & Septembri menſe ſenatoribus uacatio dari ſolita. ibidem.
Imperator in ſenatu rogabat ſententias. num. eodem.
Inſtitutum, ne acta Senatus publicarentur. num. 36.
Ne quis magiſtratus depoſito honore ſtatim mitteretur in prouincias. num. 36.
Inſtitutum, ut procōſulibus euntibus in prouinciam certa pecunia cōſtitueretur ad mulos, & tabernacula, quæ ante publice locari ſolebant. Ibidem
A' Quæſtoribus urbanis cura ærarii translata ad prætores, ſeu prætorios. num. eodem.
,,, Ex hoc loco collige imminutam poteſtatem quæſtorum, non ſublatam.
Noua officia excogitantur, ut plures partem caperent reip. adminiſtrandæ. num. 37.
Curatores operum publicorum. Ibidem. & ſic deinceps uſq; ad. 38.
Curatores uiarum, & aquarum aluei Tiberis.
Curator frumenti populo diuidendi.
Præfectus urbis.
Triumuiri legendo ſenatu.
Triumuiri recognoſcendo turmas equitum, cum eſſet opus.
,,, Ex illis uerbis, cum eſſet opus, elice nō fuiſſe annuum, neq; ordinarium magiſtratum hunc.
Cenſores rurſus creari ceperunt poſt longum interuallum.
Prætorum numerus auctus.
Quoties Imp. Conſulatus dabatur, uolebat Aug. binos collegas pro ſingulis ſibi dari, nec obtinuit tamen. Cur? num. eodem.
Imperatoria maieſtas minui uidebatur, quod in conſulatu collegam haberet. num. eodem.
Ducibus Triumphi iuſti decreti pluribus, quàm triginta. num. 38.
Triumphalia ornamenta aliquibus decerni ſolebant. Ibidem.
Senatorum liberis, ut celerius reip. aſſueſcerent, Virilem togā ac latū clauum inducere permiſit, & Curiæ intereſſe. Ibidem.
Senatorum filii laticlauii. num. 38. eodem.
Comitiis tribunitiis ſi deeſſent candidati, ſenatores ex equitibus Rom. creauit &c. Vide. num. 40.
,,, Ego hunc locum ſuſpectum habeo, nec ſatis intelligo adhuc; niſi forte dicas Tribb. eos factos ſenatores, qui ante allecti in ſenatum

fuerant, ex equeſtri.

Ex Equitibus ſenatores creabantur. num. eodem. 40.

Cum ex equitibus ſenatores crearētur, permiſſum eſt tamē iis in utro uellent ordine manerent. num. eodem. 40.

E quatuordecim gradibus ſpectabant ludos equites num. eodem.

Equites metu theatralis pœnæ, quod attritum patrimonium haberent bello ciuili, non audebant ſpectare ludos ē XIIII. gradibus. n. eo.

Sed cautum lege eſt, ut quibus, ipſis, parentibusue equeſter cenſus fuiſſet unquam, ea pœna non tenerentur. num. eodem.

Cenſus equeſter. Ibidem.

Pœna Theatralis. Ibidem. ,,, opinor, ex lege Roſcia.

Cenſus Po. R. uicatim actus. num. eodem.

Teſſeræ ob diſtributionem frumenti dari plebi ſolebant. Ibidem.

Ter in annum quaternum menſium teſſeræ plebi dabantur. Ibidem.

Sed uetus conſuetudo erat, ut ſuus cuiq; mēſis aſſignaretur. Ibidem.

Hæc in plebis gratiam reuocata in uſum. Ibidem.

Inſtituta hæc diſtributio frumentaria per teſſeras, ne frumentationum cauſa à negociis plebs auocaretur. Ibidem.

Comitiorum priſtinum ius reductum. Ibidem.

Ambitus multiplici pœna coercitus. Ibidem.

Fabiani, & Scaptienſes Tribules Auguſti. Ibidem.

Fabia, & Scaptia Tribus.

Suis tribulibus Aug. diuidere ſolebat ſingula milia numū à ſe, ne quid ab aliis candidatis deſiderarent. Ibidem.

Candidati tribubus diuidebant à ſe pecuniam. Ibidem.

Ciuitas Ro. parciſſime data, ut incorruptus ſeruaretur populus ab omni colluuione peregrini, & ſeruilis ſanguinis. num. eodem.

Peregrinis, libertis, ac libertinis ſi daretur ciuitas, corrumpi putabatur ſanguis Po. Ro. Ibidem.

,,, Seruilem ſanguinem intellige libertos, ac libertinos, libertinorumq; filios.

Manumittendi modus terminatus. num. eodem.

Cliens græcus Tiberii. num. eodem.

Clienti græco, quamuis petente Tib. negatur ciuitas. Ibidem.

Tributarii quidam ex Gallis. num. eodem.

Tributario Gallo ciuitas negatur. num. eodem.

Immunitas eidem libentius datur. Ibidem.

Facilius

Facilius impetrabatur immunitas, quàm ciuitas. Ibidem.
Fiſco detrahebatur immunitate data. Ibidem.
Ro. Ciuitatis honos non uulgabatur. Ibidem.
Serui non debent facile manumitti. Ibidem.
Certus numerus ſeruorum præſcriptus, qui manumitterêtur. Ibidem.
Differentia conſtituta, & conditio eorum ſeruorum, qui manumitterentur. Ibidem.
Nequis ſeruus uinctus, aut tortus unquam poſt manumiſſionem ciuitatem adipiſci poſſet. Ibidem.
,,, Hor. in Epodis. in ode in Menam.
Multa libertatis genera, per quæ ciuitatem manumiſſi, & libertate donati adipiſcebantur. Ibidem.
Togati ut eſſent Romani in foro, & circo.
Interdictus lacernarum uſus Romanis in foro, & circo. Ibidem.
Pullatos Romanos incedere per urbem uetuit Imp. Ibidem.
Aedilibus negotium datum, ne quem niſi togatum, poſitis lacernis in foro conſiſtere paterentur. num. 40.
Senatorum cenſus ampliatus ab octingentorum milium ſumma uſq; ad duodecies HS. num. 41.
Senatoribus qui ante erant, nec tàm magnum habebant cenſum, ſuppleuit Aug. num. eodem.
Imperator Aug. populo congiarium non promiſſum flagitanti edicto exprobrat impudentiam. num. eodem.
Populo non licebat congiarium petere, niſi Imp. ſponte promitteret. num. eodem.
Edicto exprobratur impudentia. Po. Ro. Ibidem.
Ciuium numero cenſebantur manumiſſi. num. eodem.
Senatoribus aſſignabantur prima ſubſellia in Theatro. num 44.
Legati exterarum gentium ante ſedebant in orcheſtra. num. eodem.
Sed quia libertini multi fuerant deprehenſi S.C. cautum ne ſeder ēt in orcheſtra. Ibidem.
Gentes liberæ, & ſociæ. Ibidem.
Gentium liberarum, & ſociarū legatis honos habitus in theatro. Ibidē
Prouinciarū aliæ Imp. reſeruatę. aliæ procoſs. ſortitò permiſſæ. n. 47.
Procoſs. prouincias ſortiebantur. num. eodem.
Imperia magiſtratuum annua in prouinciis. Ibidem.
Sed interdum prouinciæ nonnullæ immutatę ſunt. Ibidem.

Prouincias ſæpe adibat Imp. Aug. Ibidem.
Populi urbium fœderatarum erant liberi. num. eodem.
Prouincias eas ſibi reſeruauit Imp., quę erant ualidiores, nec tám facile potерant adminiſtrari. num. 47.
Minus ualidas, & quas tutum erat regi á magiſtratibus annuis, reliquit procoſs. num. eodem. 47.
Vtriuſq; generis prouincias, & imperatorias (quæ poſtea præſidales dictę) & proconſulares adibat ſæpe Imp. num. eodem.
Regibus deuictis, quamuis iure belli ſibi ea uendicare poſſet, regna reſtituit ſæpe Aug. num. 48.
Non nullis Regibus adempta regna aliis Regibus contributa. Ibidē.
Reges externi membra, & partes imperii. Ibidem.
Regibus pupillis, aut mente lapſis rector dari ſolitus ab Aug. donec adoleſcerent, aut reſipiſcerent. Ibidem.
Regum liberi cum liberis Aug. ſæpe educati, & inſtituti. Ibidem.
Imperator ad cuſtodiam ſui corporis milites allegebat, qui milites armigeri dicti. num. 49.
Imp. Aug. diplomata, libellos, Epiſtolas ſignabat Sphinge, mox Alexādri Magni imagine, mox ſua. num. 50.
Impp. poſtea imagine Auguſti diplomata, lib. & Ep. ſignarūt. n. eo.
Imp. Aug. epiſtolis ſuis non diem modo, ſed & noctem, ac diei, noctiſq; momenta, quibus darentur, apponebat. num. eodem.
Procoſſ. ſolebant in prouinciis decerni templa. num. 52.
Auguſtus templa ſibi decerni non eſt paſſus, niſi communi ſuo, & Romæ nomine. num. eodem.
In urbe hoc honore pertinaciſſime abſtinuit. Ibidem.
Impp. Domini dicti. num. 53.
Domini appellatio reiecta ab Aug. tanquam opprobrium. num. 53.
Dominum ſe appellari uetuit Aug. & á populo, & á liberis, ac nepotibus. Ibidem.
In conſulatu Imperator Auguſtus ſemper pedibus inceſſit per publicum. num. 53.
Extra conſulatum autem ſæpe adoperta ſella. Ibidem.
Plebs admittebatur tantúm promiſcuis ſalutationibus. nu. eodē.
Senatores ab Imperatore Auguſto non niſi in curia die ſenatus ſalutabantur. Ibidem.
Senatoribus diſcedens é ſenatu Imp. ſedentibus dicebat, Vale. Ibidē.

Senatores omnes nominatim ſalutati. Ibidem.
In ſenatu uerba faciebat Imp. num. 54.
Licebat in ſenatu Imp. contradicere. Ibidem. num. 54.
Immodice Altercationes diſceptantium Senatorum. Ibidem.
Senatoribus oportere licere libere de rep. loqui. num. eod.
Senatus lectio, cum uir uirum legit. num. eodem.
Comitia magiſtratuum creandorum ætate. Aug. num. 56.
Imp. ipſe comitiis magiſtratuum intererat. Ibidem.
Mos ut candidati in comitijs circuirent tribus. num. eodem.
Imp. ipſe cum ſuis candidatis circuibat tribus. Ibidem.
Mos ut uiri ſumma dignitate, & authoritate cum ſuis candidatis circuirent. Ibdem.
Supplicabant candidati tribubus. num. eodem.
Mos ſupplicandi tribubus in comitijs. Ibidem.
Ipſe Imp. ſuffragiũ ferre ſolitus in ſua tribu, ut unus e populo. nu. eo.
Ipſe Imperat. teſtem ſe citari interrogari, & repelli in iudiciis paſſus eſt. num. eodem.
S. C. pro meritis in honorem Imp. fieri ſolita. num. 57.
Natalis Imp. publice celebrari ſolitus. num. eodem.
Equites Ro. Aug. natalem diem biduo ſponte, & ſuo conſenſu celebrant. num. eodem.
Mos reuertente ex prouincia in urbem Imperatorem proſequendi fauſtis ominibus, & modulatis carminibus. num. eodem.
Patris patriæ cognomẽ Imp. primũ a plebe, mox a ſenatu datũ. nu. 58.
Plebs prima legatis Antium miſſis abſenti Imp. cognomen patris patriæ defert; quod cum nõ reciperet, eadem plebs in theatrum ueniẽti laureata detulit. Mox ſenatus per M. Valerium Meſſalam, cõſentiens cum plebe dedit. num. 58.
Plebs laureata in ſpectaculo. Ibidem.
Senatus decreto, acclamatione, etiam per ſenatorem unum mandans honores Imp. tribuit. num. 58.
Bene ominãtis Cęſari alicuius in ſenatu, dũ loqueretur, oratiõis initiũ.
,,, Quod bonum, fauſtumq; ſit tibi, domuiq; tuæ Ceſar Aug. n. eo.
Aug. conſalutatus pater patriæ. num. eodem.
Per quæſtorem recitatur libellus Aug. miſſus, quo notum ſenatui fecit filiæ probrum. num. 65.
Præfectura Aegypti. num. 66.

Conſularis fœmina. num. 69.
Legatus conſularis. num. 88.
Prætoribus datum negotium, ne paterentur nomen Impe. obſoleſcieri ſcriptis cuiuſuis. num. 89.
S. C. de non educandis infantibus genitis eo anno. num. 94.
S. C. ad ærarium deferri ſolebat. num. 94.
Si S. C. ad Aerariū non fuiſſet delatū, nō uidetur fuiſſe ratū. nu. eo.
Luſtrum conditum ab Imp. in Campo martio. num. 97.
Si luſtrum condens Imp. non ſperaret ſe uota ſoluturum, quæ ſuſcipi ſolebant in proximum annum propter ſenectutem, collegæ ſuo mādabat ut ſuſciperet. num. 97.
Equeſter ordo cadauer Aug. deportat à Bouillis in urbē. nu. 110.
Principum liberi utriuſq; ſexus næniā canunt in funere Imp. nu. eod.
Senatus conſulta fiunt honorifica in ornando funere, & honoranda memoria Imp. mortui. num. eodem.
Ordo equeſter tunicatus, & diſcinctus reliquias legerunt Imper. cremati. num. 110.
Senatorum humeris cadauer Imper. defertur in campū. nu. eod.
Vir prætorius. num. eodem.
Triumphalis porta. num. eodem.
Anuli aurei. num. eodem.
Anuli ferrei. Ibidem.
C. Octauius Aug. pater ſerò in ſenatum uenit, quo die agebatur de Catilinæ coniuratis necandis. num. 94.
,,, Quæro quō in ſenatum uenerit, ſi erat eques nec adhuc ſenator factus, non enim fuit allectus in ſenatum unquam.
,,, Reſpōde, quia tunc erat prætor; hoc elice ex nu. 3. ubi ait ipſum ex prætura Macedoniam ſortitum Catilinæ manum reſiduā in Thurino agro deleuiſſe, extra ordinem cum illi eſſet negocium datum in Senatu.

IVDICIALIA ET FORENSIA.

ABSENTES Etiam rei cædis deferebantur. nu. 10
Grandi pecunia mulctatus aliquis, ſi non eſſet ſoluẽdo, extorris agebatur urbe. num. 12.
Caput damnatorũ præcidi conſueuiſſe, & Romam mitti. nu. 13.
Deuicti, & confiſcati. num. 15.
Mos relegãdi aliquem aliquo in perpetuũ. nu. 16.
Mos aliquem hoſtem iudicandi. num. eodem.
Indicio detectæ coniurationes comprimuntur. num. 19.
Falſarum tabularum reus. num. eodem.
Relegati in inſulam ab Aug. Iulia filia, & Agrippa nepos. num. 19.
Quæſtiones in ſeruos. num. eodem.
Dominus una cum bonis ipſius haſtæ ſubijcitur. num. 24.
Addicendi aliquem mos emptori. num. eodem.
,,, Cic. L. 2. de or. quanti addictus.
Qui erat haſtæ ſubiectus, addicitur ſuo liberto, ut relegatum in agros liberum eſſe ſineret. num. eodem.
Mos relegandi. Ibidem.
Seruilem in modum torquetur ingenuus, & prętor. num. 27.
,,, Hinc elice fuiſſe morem torquendi ſeruos tantum.
Ob multitudinem hominum, & iudiciorum tertium forum Iudiciale extructum ad Martis Vltoris. num. 29.
Antea duo fora Iudicialia. Ibidem.
Publicatum eſt forum tertium ad ædem Martis, cautumq́; ut in eo ſeparatim publica iudicia fierent, & ſortitiones iudicũ. num. 29.
Publica iudicia. Ibidem.
Sortitio iudicum. Ibidem.
Recognoſcebat Imp. decurias iudicum. Ibidem.
Edicto aliquid profiteri. num. 31.
Tabulæ ueterum debitorum ærarij comburuntur, ne calumniis eſſet locus. num. 32.
Loca publica in urbe iuris ambigui poſſeſſoribus adiudicãtur. Ibidẽ.
Mos ut Rei aliquando diu in reatu uiuerent; Ibidem.

Diuturnorum reorum ſordes. Ibidem.
Sublatus hic mos, ut rei diu in ſordibus eſſent. Ibidem.
Cautum, ut ſi quis quem reum repetere uellet, par pœnæ periculum ſubiret. num. eodem. 32.
Agendis rebus .XXX. amplius dies accommodati, qui ludis ante honorarijs occupabantur. Ibidem.
Idq; factum ne quod maleficium mora elaberetur. num. eodē.
Ad tres iudicum decurias quarta addita. num. eodem. 32.
Iudicum decuriæ ex cenſu conſtitui ſolitæ. Ibidem.
Quarta de curia iudicum ex ijs erat conſtituta, qui ducenarij uocabantur. num. eodem.
Decuria ducenariorum. num. eodem.
Iudices a triceſimo anno legi cepti. Ibidem.
Iudices allegi dicebantur. Ibidem.
Antea. XXXV. anno allegebantur. num. eodem.
Ducenariorum decuria de leuioribus ſummis iudicabat. num. 32.
Annua uacatio per uices conceſſa ſingulis decurijs. Ibidem.
Iudicandi munus detrectare non eſt conceſſum. Ibidem.
Res quędam menſibus ſingulis agi ſolebant. num. eodem.
Vacatio iudicibus etiam ita data, ut res ſolitæ agi menſe Nouembri, & Decembri omitterentur. num. eodem.
Ipſi Impp. ius dicere ſolebant pro tribunali. num. 33.
Parricidæ culeo inſuuntur. num. 33.
Non niſi confeſſi parricidium culeo inſuebantur. Ibidem.
Parricidium uix credi poteſt. Ibidem.
Interrogabantur a iudicibus rei. Ibidem.
Signatores falſi teſtamenti lege Cornelia tenentur.
Damnatoria & Tabulæ iudicibus dari ſolitæ.
Abſolutoria: num. eodem.
In iudicio de falſi teſtamenti ſignatoribus præter duas tabulas damnatoriam, & abſolutoriam, addita eſt etiam tertia, qua ignoſceretur ijs, quos fraude ad ſignandum, uel errore inductos cōſtaret. n. eod.
Prætori Vrbano delegabantur appellationes urbanorum litigatorum. num. eodem.
Appellationes prouincialium delegabantur conſularibus uiris, quorū ſinguli cuiuſq; prouinciæ negocijs præerant. num. eodem.
Hiſtrio uirgis cæſus per trina theatra poſtea relegatur. cur? Vide. n. 45.

Pantomimus

Pantomimus,quærente, prætore in atrio domus ſuæ nemine excluſo flagellis uerberatus. num. eodem.
Pylades urbe,& Italia ſubmotus, quo'd ſpectatorem, a' quo exibilabatur,digito monſtraſſet. num. eodem.
Vrbe & Italia expellere. num. eodem.
Qui aſperrimam epiſtolam de Imp. Aug.in uulgus edidit, tantu'm pecunia mulctatus eſt. num. 51.
Alter,qui in conuiuio dixerat, neq; modum,neq;,animum ſibi eius cõfodiendi deeſſe, exilio,& quidem leui, punitus. Ibidem.
Teſtes in iudiciis interrogari ſoliti ſunt,ac refelli. num. 56.
Interrogari dicebantur teſtes. Ibidem.
Imp. tanquam aduocatus ſedet in ſubſellijs per aliquot horas, ſed tacitus,ut præſentia ſua reum iuuaret. num. 56.
Laudatio iudicialis dari ſolita reis ab aduocatis uiris ſumma dignitate. Ibidem.
Imp. affuit etiam clientibus in iudiciis. Ibidem.
Poſtulatur aliquis iniuriarum. num. eodem.
Cauſa ueneficii. num. eodem.
Mos aduocatis ſedendi in ſubſelliis. num. eodem.
Si accuſator exorari potuiſſet,ut deſiſteret ab accuſatione,eximebatur is, qui fuerat accuſatus, e' reorum numero. num. eodem.
Coram iudicibus exoratur accuſator ab Imp.& ſic is,qui accuſatus fuerat,eximitur e' reorum numero. num. Ibidem.
Imp. ſcutario militi quondam ſuo euocato fauet in iudicio. Ibidem.
Affinibus,clientibus,militibus,etiam ijs per quos coniuratione' alicuius cognouiſſent,aut deniq; à quibus eſſent aliquo beneficio affecti, Imp. aderat in iudicijs. num. eodem.
Amicos ſuos quamlibet magnos,& potẽtes pari iure, quo cæteri,& legibus iudiciariis teneri uoluit Imp. num. eodem.
Quotieſcunq; Imp. in urbem introiret, ſupplicium de nullo ſumebatur. nuuı 57.
Ex teſtamento patrum familias onus uoti ſoluendi hæredibus iniungebatur. num. 59.
Filia,& neptis quo'd omnibus probris eſſent contaminatę, ab Imp. relegantur. num. 65.
Mos relegandi. num. 65.
Mos abdicandi filios adoptatos. num. 65. eodem.

Relegatis mulieribus adimitur uini uſus,& delicatior cultus. n. eod.
Interdictũ ne quis ad relegatas Iulias, niſi ſuo permiſſu, iret. nu. eod.
Mos reuocandi relegatos. num. eodem.
Mos ut populus deprecaretur pro aliquo. num. eodem.
Poſt damnationem ex Iulia infans natus ne agnoſceretur, ne ue alere-
tur, cauit Imp. num. eodem.
Mos relegandi in Inſulam. num. eodem.
Mos poſt aliquot tempus ex inſula deducere relegatos in cõtinentem,
ut lenius tractarẽtur,nec tamen a' relegatione liberabãtur.nu. eod.
Sepoſiti primum aliquo pœnæ cauſa, ſi meliores non fierẽt,ut grauius
punirentur in inſulam relegari ſoliti. num. eodem.
Vide ubi de Agrippá abdicato loquitur,qui Surrentum primo ſepoſi-
tus eſt,mox in inſulam relegatus. Ibidem.
S. C. cautum ne relegati unquam reuocarentur. num. eodem.
S. C. damnatur qui res nouas molitur,iubente Imp. num. 66.
Imp. cuidam ob ingratum animum & maleuolum,domo, & prouin-
ciis ſuis interdixit. num. eodem. 66.
S. C. compulſus Gallus ad mortem. num. eodem.
Accuſatorum denunciationes. Ibidem.
Murenæ coniuratio comperta. num. eodem.
Seruus in compedes. num. 67.
Noxæ crimen. Ibidem.
Libertus compertus adulterare matronas mori cogitur. nu. eodẽ.
Liberto ſuo a' manu, quo'd pro epiſtola prodita denarios quingentos
accepiſſet, Imp. iuſſit crura frangi. num. eodem.
Miniſtri,& pædagogus Caii in prouincia,quod auare ſe geſſiſſent, one-
ratis ceruicibus graui pondere in flumen præcipitati. num. eodẽ.
Imperator inſtitui hæres ab amicis,& ab ignotis ſæpe ſolebat. n. 66.
Ex ignoti teſtamento nihil capiebat Imp. num. eodem.
Legata, & partes hæreditatum ſibi relictæ a' patribus reſtituebantur
ab Imp. ipſorum liberis aut die uirilis togæ,ſi pupilli fuiſſent, aut die
nuptiarum; etiam cum incremento. num. eodem.
Pupillaris ætas. Ibidem.
Imp. etiam in ſeceſſu cum eſſet Tibure in porticibus templi' Herculis
ius dicere ſolitus eſt. num. 72.
Legato Conſulari ſucceſſor miſſus, quo'd in quadam Epiſtola ſua ixi
pro ipſi imperite' ſcripſerat. num. eodem.

SACRA

DVCES profecturi ad bellũ Marti rem diuinam fa ciebant. 22. num. 1.
Nefas erat, quamuis ſuperueniente hoſte non pera gere ſacrũ, ideo, exta quãlibet ſemicruda e' foco erepta ſecabant,& poſtea ibãt in pugnã. 22. nu. 1.
Sacrum Marti ex ſemicrudis extis. Ibidem.
Reliquiæ ſacrorũ ad Octauios deferebãtur. Ibidẽ.
Sacrarium in domo Lectorii conſtitutũ, ubi Auguſtus Romæ natus erat, ex decreto ſenatus. Nota Morem ſacrariorum. num. 5.
Aedituus. num. 5.
Pars domus priuatæ conſecrabatur interdum. num. 5.
Loca auguſta, in quibus augurato' aliquid conſecratur. num. 7.
Circenſium ludorum ſolennis pompa. num. 16.
Mos iurandi in templo Martis ultoris ſe in fide, & pace permanſuros. num. 21
Ianum Quirinum mos claudendi. num. 22.
Ianus Quirinus quoties clauſus, & Cur? num. 23.
Vouit ludos magnos Aug. Ioui opt. Max. ſi remp. in meliorem ſtatum uertiſſet. num. 23.
Idq; fieri ſolitum in magnis periculis,& cladibus. Ibidem.
Mos ampliandi templa Deorum. num. 18.
Aedes Iouis tonantis.
Templum Apollinis in palatio. num. 29.
Templum Martis ultoris,& forum.
Mos uouendi templa, dum ſuſceptum eſſet bellum. num. eodẽ.
Si qua pars domus fulmine fuiſſet icta, ea putabatur ab aliquo deo deſi derari, & conſecrabatur exædificato templo. Ibidem.
Aruſpices pronunciant partem domus fulmine ictam deſiderari a' Deo. Ibidem.
Tonanti Ioui ædes cur conſecrata? num. eodem.
Aedes Herculis,& Muſarum extructa a' Martio Philippo. Ibidem.
Aedes Dianæ a' L. Cornificio.
Atrium Libertatis ab Aſinio Pollione. num. eodem.
Aedes Saturni a' Munatio Planco.

Aedes ſacræ incēdio abſumptæ, aut uetuſtate collapſæ reficiūtur. n. 30.
Mos ædes ſacras donis opulentiſſimis adornandi. num. 30.
Cella Iouis Capitolini. Ibidem.
XVI. Millia pondo auri collata ab Auguſto in cellam Iouis Capitoli-ni. Ibidem.
Item gemmæ, & margaritæ quingenties. H S. una donatione.
,, Quære an fuerit ſacra hæc pecunia nec ne.
Pontificatum maximum, niſi mortuo altero Pontifice; nullus aſſe-quebatur. num. 31.
Etiam hoſti Lepido pōtificatum max. auferre nō ſuſtinuit Aug. Ibidē.
Tamē Sylla C. Iuliū Cæſarem, cum eſſet Flamen Dialis, mulctauit ſa-cerdotio; uide num. 1. in C. Iulij Cæſ. uita.
Aug. pontifex max. poſt mortem Lepidi. num. 31.
Libri fatidici græci, & latini. num. 31
Aug. Pontifex max. libros fatidicos diiudicat, & eos, qui parum ido-neis authoribus, uel nullis circunferebantur, in unum contractos cremauit. num. 31.
Duo millia librorum fatidicorum comburuntur. Ibidem.
Libri Sibyllini ſoli retenti. Ibidem.
Libri Sibyllini excuſſi diligenter, & repurgati. Ibidem.
Libri Sibyllini conditi ſub baſi Apollinis Palatini in duobus ferculis au-ratis. Ibidem.
Apollo Palatinus. Ibidem.
Annus ordinatus à Diuo Iulio Cæſare.
Poſtea cōturbatus negligentia eorum, qui præerant.
Rurſus redactus ad priſtinam rationem ab Aug. num. 31.
Sextilis menſis à cognomine Auguſti Aug. dictus. Ibidem.
Septembri menſe natus Aug. num. eodem.
Menſes eos notabant ueteres Impp. in faſtis quibus magiſtratus ſibi, aut inſignis aliqua uictoria uel plures obtigiſſent. num. eodem.
Sacerdotum numerus auctus. num. eodem.
Sacerdotum commoda, & dignitas aucta. Ibidem.
Veſtalium uirginum commoda, & dignitas aucta. Ibidem.
Veſtales dicebantur capi. Ibidem.
In Veſtalis demortuæ locum alia capiebatur. num. eodem.
Dabantur à Ro. filię in ſortem, cum in locum demortuę aliquam capi oportebat. Ibidem.

Non

Non capiebantur ueſtales ſi idonea non eſſet ætas. Ibidem.
Adiurauit Auguſtus ſi neptium ſuarum alicuius ætas competeret oblaturum ſe eas fuiſſe ad ſorte ut caperetur. Ex quo colligere potes quãta fuerit Veſtalium dignitas, & quàm inuiti filias ad ſortem darent Romani, cum eas hoc dicto incitaret Auguſtus. num. eodem.
Ex antiquis ceremonijs quæ paulatim fuerant abolita reſtitui ſolita. Ibi.
Salutis augurium reſtitutum. num. eodem.
Flaminium diale reſtitutum. Ibidem.
Lupercalia ſacra reſtituta. Ibidem.
Ludi ſeculares reſtituti. Ibidem.
Ludi compitalitij reſtituti. Ibidem.
Ne lupercalibus currerent imberbes lex lata. num. eodem.
Ne ſecularibus ludis iuuenes utriuſq; ſexus ullum ſpectaculum nocturnum frequentarent; niſi cum aliquo maiore natu propinquorum. Ibidem.
Lares compitales bis anno inſtitutum ut ornarentur floribus, uernis .ſ. & æſtiuis. num. eodem.
Ianus Marmoreus. num. eodem.
Iano marmoreo ſuppoſita ſtatua Pompeij. Ibidem.
Collegia noua, ne prætextus eſſet ſceleribus, ſublata. num. codẽ.
Collegia antiqua retinentur quia legitima. num. eodem.
Ludi circenſes uotiui. num. 43.
Ludi Pontificales. num. 44.
Veſtalibus locus in Theatro ſeparatim datus contra Præt. Tribunal. num. eodem. 44.
Faſtigium tintinabulis redimitum. num. eodem.
Tintinabula fere ſolebant ex Ianuis templorum pendere. Ibidem.
Auſpicia, & omina mos fuit obſeruare, atq; ex ijs multa agere, uel non agere. num. 92.
Dirum in auſpicijs & Ominibus. num. eodem.
Lætum.
Si ſiniſter calceus pro dextro induceretur, dirum.
Si paranti iter, mane roraſſet lætum.
Oſtentis quoq; ueteres multum mouebantur. num. 92. eod.
Enata palma ante domum inter iuncturas lapidum.
Obſeruatio dierum. num. eodem.

Nonis & poſtridie nonas nihil agebat Auguſtus ominis cauſa.
Peregrinæ Ceremoniæ ueteres, & receptæ num. 93.
Mos initiandi ſe Athenis ſacris Cereris. num. eodem.
De ſacris Atticæ Cereris ſermones audire non licebat alicui, niſi eſſet initiatus. num. eodem.
Sacerdotum atticæ Cereris priuilegium.
Apis Aegyptiorum, omneſq; Aegypti, & Iudeæ ceremoniæ neglectæ a' Rom. num. eodem.
Mos obſeruandi ea, quæ die ipſo natali eueniebant. num. 94.
Si Muri de cœlo tangerētur, portēdebatur alicui ciui imperiū. nu. eo.
Et hoc oſtentum dictum eſt. Ibidem.
Prodigium Romæ publice' factum. num. eodem.
Solenne Apollinis ſacrum media nocte celebrari ſolitum, in cuius templo matronæ Ro. dormirent. num. eodem.
Mos dormiendi in templis noctu. Ibidem.
Lucus liberi patris in Thracia. num. 94.
Barbara ceremonia aliquando uſi Ro. num. eodem.
Mos merum infundendi ſuper altare in ignem. num eodem.
Si iā emicuiſſet flammæ tantum, ut ſupergreſſa adæquaret faſtigium tēpli oſtento hoc portendebatur imperium. Ibidem.
Verg. huc alluſit L. 4. Georg. cum ait.
,, Ter liquido ardentem perfudit nectare Veſtam.
,, Ter flamma ad ſummum tecti ſubuecta.
Oſtenta ex aquilis. num. eodem.
Capitolium dedicatum a' Q. Catulo. num. eodem.
Mos augurium capiendi. num. 95.
XII. Vultures in augurio. num. eodem.
Imolantes uictimas iocinora ipſarum, & fibras inſpiciebāt, unde futura coniectarent. num. eodem.
Iocinora replicata intrinſecus ab ima fibra læta, & magna portendunt. num. 95.
Ex aquila una, & coruis duobus inter ſe pugnātibus prædicitur diſcordia inter. III. Coſs. num. 94.
Omen uictoriæ ex palma reperta. num. 96.
Omen ſeu diuinatio futurorum ex piſcibus exilientibus e' mari. nu. 96.
Omen deſumptum ex nomine obuij aſinarij, & aſini. nu. 96. eodē.
Mos ſuſcipiendi uota ab eo, qui luſtrum condebat, in proximum luſtrum.

Inſtrum. num. 97.
In Aede ſacrarum maxima reponebatur cadauer Imp. dum Romam deportaretur, per ſingula municipia, & colonias. num. 100.
Apollo Romæ colebatur cognomine tortor. num. 70.
Feſti, & profeſti dies. num. 71.
Quinquatriorum plures dies. num. 71.
Quinquatriis iucunde agebant luſitando alea. Ibidem.
Herculis templum cum porticibus Tibure, in quibus cũ eo ſeceſſiſſet Aug. ius dicere ſolitus eſt. num. 72.
Feſti & ſolennes dies profuſè, & ioculariter celebrari ſoliti. nu. 75.
Saturnalibus Imp. munera diuidere ſolitus, cum titulis obſcuris, & ambiguis. num. 75.
1 Veſtem.
2 Aurum, & Argentum.
3 Numos omnis notæ.
4 Numos ueteres regios, ac peregrinos.
interdum nihil prætereà.
5 Cilicia.
6 Spongias.
7 rutabula.
8 Forpices.
Mos uigilandi in ſacris benè mane. num. 78.
Tonitrua, & fulgura expàueſcentes pellem uituli marini pro remedio circunferebant. num. 90.
Somnia non negligebantur, & multa ex ijs gerebantur. num. 91.
Præuideri multa in ſomnijs. num. 94.
Aedē Iouis Tonantis aſſidue frequentabat Aug. in Capitolio. nu. 90.
Iuppiter Capitolinus. num. eodem.
In Faſtos mos referendi. num. 100.
Nocturna uiſa. num. eodem.
Ex nocturno uiſo die certo quotannis ſtipem emendicare ſolitus Imp. num. 91.
Faſtigium in Templis. num. eodem.
Aedes ſacrarum maxima. num. 100.
Sacerdotes ſummorum Collegiorum. num. 100.
Aedes Diui Iulii. num. eodem.
Dies ſolennes cuiq; priuato frequentari ſolebant. num. 53.

Dies natalis Imperatoris publicè per biduum celebrari ſolitus ſponte, atq; conſenſu ab Equitibus Romanis. num. 57.
Ex uoto pro ſalute Aug. quotannis omnes ordines in lacum Curtij ſtipem iaciebant. num. 57.
Imp. Aug. Deorum precioſiſſima ſimulacra mercatus ex ſumma eius pecuniæ, quam ex ſtrena collegerat ſibi abſenti in Capitolio data Cal. Ianuarijs ab omnibus ordinibus. Ibidem.
Ea ſimulacra uicatim dedicata. Ibidem.
Apollinis ſandaliarii Simulacrum. num. eodem.
Iouis Tragœdi ſimulacrum. Ibidem.
Mos fauſtis ominibus proſequendi Imp. reuertentem ex prouincia. num. eodem.
Iuxta Aeſculapij ſignum medico ſtatua ſtatuitur. num. 59.
Victimæ prælato titulo in Capitolium ducebantur. num. eodem.
Votum hæredes ex teſtamento ſoluebant, & uictimas mactabant in Capitolio iuſſu patrum familias, qui morientes Aug. Imperatorē ſuperſtitem reliquiſſent. num. eodem.
Templa, & aræ extruebantur in honorem Imp. num. 59.
Templum Iouis olympici antiquitus Athenis inchoatum deſtinarunt perficere Græci cōmuni ſumptu, & dicare Aug. genio. num. 60.
Genius Auguſti. num. eodem.
Gallus matris Deum tympanizans. num. 68.
Cœna duodecim deorum ſecretior turpis, & obſcena. num. 70.
Apollinis habitu diſcumbebat Aug. num. eodem.

COLONIAE ET
MVNICIPIA: REGIONES ET GENTES.

IN. Municipales agros milites ueterani mitti præmii ergo ab Impp. ſolebant. num. 25.
Aegre ferentibus municipalibus.
Bononienſes antiquitus in clientela Antoniorum fuiſſe. num. 16.
Aquileiam, Rauennam, Mediolanum uſq; ab urbe progreſſus eſt Aug. cum per legatos bellũ gereret aduerſus Pannonas,& Germanos. num. 20.
Sueui, & Sicambri Germaniæ populi dedentes ſe Aug. ab eo traducti ſunt in Galliam,atq; in proximis Rheno agris collocati. num. 21.

Cantabria.
Aquitania.
Pannonia
Dalmatia.
Illyricum omne.
Rhetia.
Vindelici.
Salaſſi.

Hæ prouinciæ & gentes ab. Auguſto uictæ. num. 21.

Dacorum incurſiones repreſſit.
Germanos ultra Albim ſummouit fluuium.
Indi & Scythæ per legatos amicitiam ipſius, & Po. Ro. ultro petierunt. num. eodem.

Philippenſe
Siculum.
} Bella confecta ab Auguſto. num. 22.

Dalmaticum.
Actiacum.
Alexandrinum.
} Triumphus.

Ex Alexandrino triumpho in urbem inuecta regia gaza rei numariæ tãtam copiã effecit, ut fœnore diminuto, plurimum agrorum preciis acceſſerit. num. 41.
Rauennæ altera claſſis collocari ſolita ad tutelam inferi maris. num. 49.
Miſeni altera ad tutelam ſuperi. Ibidem.

Tibur. Præneſte Lanuuium } Oppida non longe ab urbe, quo ſecedebat Aug. num. 71
Capreæ inſula Campaniæ, in quam ſecedebat Aug. num. eodem.
Apollonia, ubi Græcis diſciplinis opera dabatur. num. 89.
Neapolitanorum reſp. num. 92.
Capreæ inſula in ditione Reip. Neapolitanorum. Ibidem.
Capreas permutauit Aug. cum Rep. Neapolitanorum data Aenaria. Ibidem.
Decuriones municipiorum & coloniarum. num. 99.
Duo detriginta Coloniæ ab Aug. per Italiam deductæ. num. 46.
Coloniæ frequentãdi regionẽ aliquã cauſa deducebantur. nu. eod.
Coloniæ operibus, ac Vectigalibus publicis inſtructæ. Ibidem.
Ius ac dignatio Coloniarum ferè urbi Ro. adæquata. num. eodem.
Coloniæ ius habebant ferendorum ſuffragiorum cum Romæ in comitiis creabantur magiſtratus. Ibidem.
Decuriones Colonici. Ibidem.
Inſtitutum ut Decuriones Colonici in ſua quiſq; colonia ſuffragia ferrent, & ſub diẽ comitiorum Romam obſignata mitterent. nu. eod.
In Colonijs ius habebãt ferendi ſuffragia tantum Decuriones, qui etiã olim Romam ad comitia ueniebant, antequam Aug. aliter ſanxit, ut ante annotauimus num. eodem.
Ex oppidis, ſiquis commendatione pub. approbatus eſſet, ordinabatur in equeſtrem militiam, hoc eſt, in numerũ equitũ referebatur. Ibid.
Mos ut oppidani equeſtrem militiam peterent, & ab Imp. ordinarentur. Ibidem.
Et hoc eſt factum, necubi honeſtorum ſoboles deficeret. Ibidem.
Vrbium quædam fœderatæ dicebantur num. 47.
Fœderatæ urbes liberæ erant. num. 47.
Priuabantur libertate interdum urbes fœderatæ ob nimiam licentiam. Ibidem.
Latinitas dabatur urbibus ob merita erga pop. Ro. Ibidem.
Ciuitas itidem. num. eodem
Latinitas a' ciuitate differt. Ibidem.
Tributario Gallo denegatur ciuitas, ſed datur immunitas. num. 40.

LEGES

DE Ergaſtulis recognoſcendis num. 32.
Et deinceps omnia uſq; ad num. 33.
De ſtationibus per urbem diſponendis ad graſſatores inhibendos.
De collegiis nouis tollendis.
De antiquis tantùm, & legitimis retinendis.
De tabulis ueterũ ærarii debitorum cõburẽdis.
De locis in urbe publicis iuris ambigui poſſeſſori adiudicandis.
De diuturnorum reorum nominibus abolendis.
Lex, ſi quem quis reum repetere uellet, par periculũ pœnæ ſubiret.
Lex de accommodandis actui rerum triginta amplius dies, qui honorariis ludis occupabantur.
De IIII. decuria iudicum addenda ex ducenariis, unde Decuria Ducenariorum dicta ex cenſu, qui omnium erat minimus.
De minoribus, ac leuioribus ſummis, ut iudicaret quarta decuria.
De iudicibus triceſimo ætatis ſuæ anno allegandis, ideſt quinquennio maturius, quàm ante.
Vt ſingulis decuriis per uices annua uacatio eſſet.
Vt res ſolitæ agi Nouembri, ac Decembri menſe omitterentur.
Lex Cornelia de falſo teſtamento. num. 33.
De Appellationibus urbanorum litigatorum quotannis prætori urbano delegandis.
De appellationibus prouincialium Conſularibus uiris, quos ſingulos cuiuſq. prouinciæ negociis præponi erat mos, delegandis. num. eodẽ.
Leges retractantur. num. 44.
Leges ex integro ſanciuntur. num. 34.
Leges emendantur, Vide an idem ſit retractare. Ibidem.
Lex ſumptuaria.
De Adulteriis.
De pudicitia.
De Ambitu.
} Ibidem.
De maritandis ordinibus lex proferri non potuit, niſi adempta, & lenita parte pœnarum. num. eodem.

In lege de maritandis ordinibus uacatio triennii dabatur, & præmia aucta. Ibidem.
Lex aliquando præ tumultu recuſantium proferri non poterat. num. eodem.
Abolitionem legis petit eques in theatro. Ibidem
Lex de maritandis ordinibus eludebatur immaturitate ſpõſarum, & matrimoniorum crebra mutatione. num. eodem.
Lege coarctatum tempus habendi ſponſas, & diuortiis modus eſt impoſitus. num. eodem.
Lex de ambitu. num. 40.
Lex de manumiſſione ſeruorum. num. eodem.
Lex de ciuitatis iure, ne ipſum adipiſceretur ullo libertatis genere ſeruus unquam uinctus, aut tortus. num. eodem.
Lex ueſtiaria, de togis retinendis in foro, & circo. num. codẽ.
Lex de cenſu ſenatorio. num. 41.
Lex de ciuitate non danda peregrinis, aut ijs, qui ex ſeruili ſanguine eſſent orti. num. 40.
Senatus decretum, ut primus ordo ſubſelliorum uacaret Senatoribus. num. 44.
Itẽ, ut ne in orcheſtrã conſiderent legati liberarũ, ſociarũq; gentiũ, quod multi libertini generis miſſi deprehenſi fuerunt. nu. 44.
Vide ibi reliqua, quæ ſpectant ad legem theatralem.
Lex de coercione in hiſtriones uetere lege magiſtratibus in omni tempore, ac loco permiſſa adimenda. num. 45.
Lex de hiſtrionum licentia compeſcenda. num. eodem.
Lex de gladiatoribus non edendis ſine miſſione. num. eod.
Lex de priuilegiis athletarum conſeruandis. num. eodem.
Lex de famoſis libellis. num. 54.
Lex ut cognoſceretur de iis, qui libellos, aut carmina ad infamiam cuiuſquam ſub alieno nomine edidiſſent. num. eodem.
De inhibenda teſtamentorum licentia ne S. C. fieret interceſſit Imp. num. 56.
Lex curiata, per quam adoptari aliquis ſolebat. num. 65.

MILITARIA

MOS donandi militaribus donis aliquem poſt uictoriam. num. 8.

C. Cæſar donauit Octauium donis militaribus cum ageret XVI. annum, etſi nondum attigiſſet rem militarem.

,, Nam XVII. anno militare incipiebant Ro. Vide Plut. in Gracch.

Cum eſſent Coſſ. cum exercitu, proprætor alius mittebatur extra ordinaria poteſtate data, qui exercitui præeſſet. num. 10.

Paludamento, equoq; relicto fugere turpe erat Imperatoribus, & Coſſ.

Honorificum erat ſi Imp. aliquando militis munere fungeretur, & perempto aquilifero aquilam ipſe humeris geſtaret. num. 10.

Aquilam humeris ſubire, diuq; portare. num. 10

Nota ut magnitudinem cognoſcas. num. 10.

Aquilifer legionis unius. num. 10.

Perempti in acie ciues humabantur cum hoc elogio; ut dicerentur pro libertate occubuiſſe. num. 12.

Caſtris exui. num. 13.

Dux fuſo ſuo cornu ad alterius cornu euadere conatur. num. 13.

Veterani ob eorũ promerita in remp. in municipiis collocabantur. & agros accipiebant uiritim. num. 13.

Gregarii militis nulla dignitas. num. 14.

Gregarius miles pellitur de theatro, cum intra XIIII. ordines ſederet. num. 14.

Seruos prius manumiſſos dabant ad remos, cum bellum nauale eſſet gerendum. num. 16.

Turpe in ducibus ſub tẽpus pugnæ ſomno deuictis iacere. nu. 16.

Antequam remiges cum claſſe irent, ad bellum nauale exercebantur hyeme in ſemoto aliquo loco, & lacu ad id parato. nu. 16.

Seditio militum præmia, & miſſionem poſcentium. Ibidem.

Militari opere deterguntur foſſæ Nili. num. 18.

Lixæ in exercitu. num. 19.
Legatorum opera utebãtur Impp. in bello gerendo, cum ipſi non intererant. num. 20.
Ductu ſuo uincere gentem aliquam, cum ipſe Imp. bellum admi niſtrabat dicebatur. num. 21.
Auſpiciis ſuis gentem aliquam debellare cum Imp. per legatos bellum adminiſtrabat. num. 21.
Iuſiurandum per principes barbarorum petentium pacem ſe in fide permanſuros in templo Martis Vltoris. num. 21.
Obſides a' barbaris fœminæ exiguntur, quod marium pignora ne gligerent. num. 21.
Pœna in rebelles, ut captiuos uenundaret ſub lege, ne in uicina re gione ſeruirent, ne ue intra triceſimum annũ liberaretur. Ibidẽ.
Mos repoſcẽdi ab hoſtibus ſigna amiſſa per alios duces. num. 21.
Horatius Lib. 3. od. ode. V.
Ouatio num. 22.
55 Quia fortaſſe de ciuibus ducere triumphum nõ licebat.
Triumphus Curulis per triduum. Ibidem.
Poſt cladem acceptam magnam excubiæ per urbem indicebantur. num. 23.
Imperium prouinciarum præſidibus prorogabatur ut ab aſſuetis,& peritis populi continerentur. num. 23.
Antiquus militandi mos probatus. num. 24.
Diſciplina militaris ſeueriſſime regenda. Ibidem.
Militibus grauate' permittebant duces, ut ſuas interuiſerẽt uxores, idq; hibernis tantum menſibus. num. 24.
Sacramentum militare detrectari poterat a' mutilis, & captis aliquo membro. num. eodem.
Decima legio. num. 24.
Tota legio ſimul, quod contumacius pareret Imperatori, ab ipſo cũ ignominia dimitti ſolebat. num. eodem.
Mos petendi miſſionem. Ibidem.
Si milites poſtulaſſent cõtumacius miſſionem, exauthorabantur ci tra cõmoda præmiorũ illorum, quæ emeritis dari ſolebãt. Ibidẽ
Emeritis præmia dari ſolita. Ibidem.
Mos exauthorandi Ibidem.
Mos decimandi legiones, ſi ceſſiſſent loco. Ibidem.

Decimatę

Decimatæ legiones ordeo paſci conſueuerant. Ibidem.

Manipulares etiã, & Centuriones } ſi ſtationem deſeruiſſent, capite plectebantur. Ibidem.

Centuriones, ſicuti manipulares capitali animaduerſione cæptum eſt punire. Ibidem.

Variæ ignominiæ, quibus plecti milites ſolebant pro genere delictorum. ſtare ante prætorium per totũ diem, tunicatos, diſcinctoſq; circumire, nonnunquam cũ decẽpedis, ceſpitẽ portare. Ibidẽ.

Mos milites appellandi commilitones in concione. num. 25.

Vt milites in concione, non cõmilitones amplius uocarẽtur. Ibid.

In edictis etiam milites olim commilitones dicti. Ibidem.

Sed milites tantũm cæpit eos uocare Aug. Ibidem.

Priuignis ſuis, & filiis imperauit Aug. ut milites non commilitones eos uocarent, cum in exercitu eſſent imperio præditi. Ibidem.

Imperio præditi. Ibidem.

Ratio militaris, temporum, quies maieſtas Imperatoria non patitur, ut milites commilitones uocẽtur. Ibidem.

Ergo in periculis uidetur inualuiſſe uſus, ut commilitones ab Imperatoribus dici cæperint milites. Ibidem.

Libertino milite, ideſt, ut ego interpretor, libertis militibus non utẽbantur olim, præterquam in urbe incendiorum cauſa, & propter metum tumultus in grauiore annona. num. 25.

Auguſtus bis uſus eſt milite libertino, tũm ad præſidium coloniarũ contingentium Illyricum, tũm ad tutelam ripæ Rheni amnis. num. eodem.

Quotieſcunq; ſeruorum opera uti uolebant in bello, prius eos manumittebant. num. eodem.

Si Impp. uti decreuiſſent milite libertino, indicebant quos uolebãt uiris, & fœminis pecunioſioribus, ac ſine mora manumitti iubebant. Ibidem.

Libertinorũ militum ex ſeruis manumiſſis conſcriptorũ aciem ſub priori uexillo habere erat mos ſeparatam ab ingenuis. Ibidẽ.

Manumiſſi ſerui militantes non commiſcebantur ingenuis. Ibidẽ.

Manumiſſi ſerui militantes non eodem modo armabantur, quo ingenui. Ibidem.

Vexillum prius. Ibidem.

Dona militaria { Torques · phaleræ. · coronæ { murales. · uallares.

Inter dona militaria facilius dabantur torques, & phaleræ, & quicquid auro, & argento conſtabat, quàm coronæ murales, aut uallares, hæ enim honore præcellebant. Ibidem.

Milites caligati. num. eodem.

Mos cœruleo uexillo donandi ducem ob naualem uictoriã. Ibidẽ.

Viris triumphalibus ſocijs expeditionum dona militaria dari non ſolebant. Ibidem.

Viri triumphales ius habebant etiam ipſi tribuendi dona militaria etiam, ſi ſocii erant expeditionis, non duces. Ibidem.

Vel Sic. Viri triumphales fuerant prætores, & Conſules, atq; Imperatores; iuſq; habuerant, cum eſſent præditi Imperio, dandi dona militaria. Ibidem.

Sagulum militare Centurionis. num. 26.

Centurio reiecto ſagulo capulum gladii oſtendit. num. eodem.

Tyrocinio ſuo quiſq; ſolẽni die deducebãtur in forũ Impp. filii. Ibid.

Senatorum filiis militiam auſpicantibus non tribunatus modo legionum conceſſus; ſed etiam præfecturæ alarum. num. 38.

Tribunatus legionum. Ibidem.

Præfectura alarum. Ibidem.

Tribunatus leg. inferior præfectura alarum. Ibidem.

Laticlaui Iuuenes bini præpoſiti ſingulis alis, ne quis eſſet expers caſtrorum. num. eodem.

Equitum turmæ frequenter recognoſci ſolebant reducto more trãſuectionis. Ibidem.

Tranſuectio equitum poſt longum tempus reducta ab Aug. Ibidẽ.

Ne in tranſuehendo quiſquam detraheretur ab accuſatore cautum eſt. Ibidem.

Mos ante fuerat, ut in tranſuehendo ab accuſatore detraheretur. Ib.

In trãſuectione ſolebant ſinguli equites citari, & uenire ad reſpondendum. Ibidem.

Si quis eques ſenio impeditus fuiſſet, aut alia inſigni labe corporis, ei permiſſum fuit, ut pedibus ueniret ad reſpondendum, quoties citaretur, præmiſſo in ordine equo. Ibidem.

Conceſſum

Conceſſum eſt ijs, qui maiores erant XXXV. annis, & retinere equum nollent, ut eum reddere poſſent. Ibidem.
,, Nam equus erat publicus.
Equites cogebantur ſuæ uitæ rationem reddere corām Aug. & alijs decem Senatoribus adiutoribus ipſius. num. 39.
Equites improbati alii pœna afficiebantur, alii ignominia notabantur. num. eodem.
Alij admonitione corrigebantur, & ea quidem uaria. Ibidem.
Leuiſſimum genus admonitionis fuit, traditio pugillarium corām, quos taciti, & ibidem ſtatim legerent. Ibidem.
,, Illis pugillaribus erāt inſcriptæ, opinor, leges militares equitū.
Equites etiam aliqui notabantur, quod pecunias leuioribus uſuris mutuati grauiore fœnore collocaſſent. num. 39.
Milites in theatro dum ſpectarent ſecreti ā populo. num. 44.
Mos legiones, & auxilia prouinciatim diſtribuendi. num. 49.
Militares copiæ legiones, & auxilia. Ibidem.
Claſſis duplex ætate Imp. Aug. altera Miſeni ad tutelam ſuperi, altera Rauennæ ad tutelam inferi maris collocari ſolita. nu. eod.
Militum certus numerus allectus ad cuſtodiam urbis. num. eod.
Itidem ad cuſtodiam corporis Auguſti. Ibidem.
Calaguritani milites ad cuſtodiam corporis Aug. allecti uſq; ad Antonium deuictum. num. 49.
Germani uerō uſq; ad cladem Varianā. Ibidem.
Tres cohortes, nec plures in urbe, & eæ ſine caſtris. Ibidem.
Reliquæ omnes in hyberna, & æſtiua dimittebantur circa finitima oppida. num. eodem.
Hyberna, & æſtiua militum. num. eodem.
Omnes milites ad certam ſtipendiorum, præmiorumq; formulam redacti. num. eodem.
Definita ſunt tempora militiæ, & commoda miſſionum pro gradu cuiuſq;. Ibidem.
Miſſiones militū non erant ſine commodis pro gradu cuiuſq;. Ibid.
Præmia poſt miſſionem militibus data, ne ob inopiam ſolicitari poſſent ad res nouas. Ibidem.
Aetatis in miſſionibus eſt habita ratio, ut uergente ætate milites ſolicitari ad arma non poſſent. num. eodem.
Aerarium militare inſtitutum cum uectigalibus nouis, ut perpetui

ac ſine difficultate ſumptus ſuppeteret militibus alendis. num. eodem.
Viæ militares. Ibidem.
Per militares uias diſpoſiti iuuenes modicis interuallis, ac uehicula, ut ſciri poſſet, quid in prouinciis ageretur, & cōmodius interrogari poſſent ij, qui a' loco unde ipſo primum diſceſſerant prouinciæ, & literas afferebant. num. eodem.
Miles ſcutarius euocatus Aug. num. 56.
Milites prætoriani. num. 99.
Euocatus miles. Ibidem.
Veterani pecuniá conferunt ſponte ad reſtitutionem domus Aug. quæ incendio fuerat abſumpta. num. 57.
In caſtris apud Mutinam Aug. ter bibere ſolitus. num. 77.
Poſtea in conuiuiis, & ſi quando largiſſime potabat, ſenos tamen ſextantes non exceſſit unquam. num. 77.
Fiebant exercitationes campeſtres equorum, & armorū. num. 83.
Mos etiam in caſtris, ut Impp. legerent, ſcriberent, & declamarent. num. 84.

Mos

MORES, ET
CONSVETVDINES.

MOS inhumata cadauera proiiciendi inimicorum, ut à uolucribus depaſcerentur. nu. 13.
Mos pellendi gregarios, & plebeios ex XIIII. ordinibus, & gradibus in theatro per apparitorem. num. 14.
„ Demoſth. in or. in Midiā ait. dū aliquis, cui nō liceret, ſederet, nō potuiſſe pelli. ſed ante; & mulctari ſolitos præfectos ludorum, ſi non præcauiſſent, uide
Mos mulctandi captiuos, ac dedititios ueluti hoſtias ad aram ultionis cauſa. num. 15.
Mos manumittendi multa millia ſeruorum, & dādi ipſos ad remos, cum bellum naualè erat gerendum. num. 16.
Ludorum circenſium ſolennis pompa. num. 16.
Simulacra Deorum circenſibus in pompa circumferebantur. num. eodem.
Mos clientelarum publicarum. num. eodem.
Habita ratio clientelæ publicæ. num. eodem.
Ius clientelæ publicæ. num. eodem.
Permiſſum Bononienſibus ab Aug. ob ius clientelæ, ut Antonij partes ſequerentur. num. 17.
Liburnicæ naues.
Pſylli uenenum exugebant è uulneribus. Ibidem.
In natalibus alicuius notabantur Coſſ. hora, locus. num. 23.
Mos, ut locus nutrimentorum Aug. oñderetur, ueluti ſacer. nu. 6.
Mos cognomina indendi pueris à populis uictis à patre. nu. 7.
Conſueuerant ueteres Impp. aſſeruare imagunculas æreas ueterē maiorum inter cubicularia ornamenta. num. 17.
Cognomen teſtamento aſſumebatur. num. 17.
Cognomen ex S. C. interdum dabatur. num. 17.
Auguſti cognomen quale. Ibidem.
Mos, ut nobiles adoleſcentes laudarent fœminas defunctas ſuę gentis. num. 8.

Mos eos menſes notandi, quibus aut magiſtratus, aut uictoria aliqua contigiſſet, ſi præſertim plures eodem menſe. num. 31.
Menſes, quibus nati erant Impp. notari ſoliti. ibidem.
Item ij, quibus primum conſulatum adepti erant. Ibidem.
Mos, ut menſes à cognomine Impp. uocarentur. Ibidem.
Mos colendi, & proximum honorem à Dijs immortalibus habendi ijs ducibus, qui imperium auxiſſent, & ex minimo maximum reddidiſſent. ibidem.
Mos titulos apponendi operibus, ut à quo eſſent conſtructa ſciret poſteri. num. eodem.
Opera bello ciuili (ut opinor) ſublata, remanentibus tamen titulis. ibidem.
Opera reſtituta ab Aug. ſingulis titulis. ibidem.
Statuæ ducum, qui imperium auxerant, triumphali effigie. ibidem
Statuæ in utraq; porticu fori Auguſti poſitæ. Ibidem.
Statuæ ſummorum uirorum ideò dedicantur, ut exemplar ueluti quoddam ſint bene uiuendi. num. eodem.
Statuas dedicare ſolebant ueteres. num. eodem.
Pompeij ſtatua translata è curia, in qua fuerat occiſus C. Iulius Cæſar. ibidem.
Pompeij ſtatua contra regiam eius theatri poſita. num. eodem.
Regia eadem (opinor) quæ baſilica. num. eodem.
Ergaſtula habendi mos. num. 32.
Liberos, ſeruoſq; ſine diſcrimine, graſſatores rapiebant, & in ergaſtula tradebant, ibiq; ſupprimebant. num. 32.
Ergaſtulorum poſſeſſores. num. eodem.
Mos collegiorum nouorum inſtituendorum. ibidem.
Plurimæ factiones oriebantur titulo collegii alicuius noui. ibidē.
Sub collegiorum titulo inhibant olim ſocietatem omnium facinorum. ibidem.
Mos diſponēdi ſtationes per urbē ad graſſatores inhibēdos. ibidē.
Ergaſtula recognoſci cœperunt, ne liberi eò à graſſatoribus truderentur. ibidem.
Mos diſtribuendi frumenti plebi per teſſeras. num. 40.
Vetus mos erat, ut ſuo cuiq; menſe frumentum daretur. ibidem.
Inſtitutū ab Aug. ut quaternum menſium teſſeræ darentur. ibidē.
Sed uetus conſuetudo in gratiam plebis reuocata. ibidem.

Cenſus populi uicatim actus. num. eodem.
Pullatos uetat Aug. Romanos incedere per urbē. num. eodē.
Lacernarum uſus Romanis interdicitur. num. eodem.
Togatos coegit Romanos in foro,& circo eſſe Aug. ibidem.
Tributarius Gallus. ibidem.
Hinc elice Gallos tributarios fuiſſe, quos Cicero uectigales ſolet uocare.
Clientes Græci. ibidem.
Immunitas datur cum detrimento fiſci. ibidem.
Agrorum precia aucta. cur? num. eodem.
Copia rei numariæ unde? num. eodem.
Fœnus diminutum. cur. num. eodem.
Mos dandi congiarium populo. num. 41. eodem.
Congiarium tricenum; quadrigenum, ducenum etiam numorum. num. eodem.
Congiariū accipere ſolebant nō niſi undecimū annum agētes. ibid.
Etiam pueris nondum agentibus XI. annum congiarium dedit Aug. ibidem.
Mos in difficultate annonæ, ut frumentum leuiſſimo precio, ſæpe etiam nullo uiritim admetirentur populo Impp. ibidem.
Teſſeræ numariæ duplicatæ. ibidem.
Mos aquæductuū ſtruendorum, ut populo ſitis leuaretur. num. 42.
Ingenuis tantum,& liberis, ac ciuibus dabatur congiariū. nu. eodē.
Quo tempore erat propoſitum congiarium ab Imp. multi ſeruos manumittebant ſuos, ut acciperent, inſerti poſtquam erant numero ciuium. num. eodem.
Mos in magna ſterilitate, & caritate annonæ familias uenalitias, & laniſtas urbe expellendi; itidem ſeruitiorum partem, peregrinoſq; omnes, præter medicos, & præceptores. ibidem.
Familiæ uenalitiæ. num. 42.
,, Has eſſe opinor familias ſeruorum, quas equites alebant, & uendebant, de his ſæpe meminit Cicero.
Itidem familiæ laniſtarum, ideſt gladiatorum, quos equites curabāt inſtituendos, & poſtea uendebant. hinc illud Cic. Gladiatores ,, audio recte pugnare, & Cæſar lib. primo de bello ciuili ait, Pompeium gladiatorum familias, quæ erant Capuæ, armaſſe. uide.
Frumentariæ largitionis fiducia cultura agrorū ceſſarat. nu. eodē.

Tibur. / Præneſte / Lanuuium } Oppida non longe ab urbe, quo ſecedebat Aug. num. 71

Capreæ inſula Campaniæ, in quam ſecedebat Aug. num. eodem.

Apollonia, ubi Græcis diſciplinis opera dabatur. num. 89.

Neapolitanorum reſp. num. 92.

Capreæ inſula in ditione Reip. Neapolitanorum. Ibidem.

Capreas permutauit Aug. cum Rep. Neapolitanorum data Aenaria. Ibidem.

Decuriones municipiorum & coloniarum. num. 99.

Duo detriginta Coloniæ ab Aug. per Italiam deductæ. num. 46.

Coloniæ frequentãdi regionẽ aliquã cauſa deducebantur. nu. eod.

Coloniæ operibus, ac Vectigalibus publicis inſtructæ. Ibidem.

Ius ac dignatio Coloniarum ferè urbi Ro. adæquata. num. eodem.

Coloniæ ius habebant ferendorum ſuffragiorum cum Romæ in comitiis creabantur magiſtratus. Ibidem.

Decuriones Colonici. Ibidem.

Inſtitutum ut Decuriones Colonici in ſua quiſq; colonia ſuffragia ferrent, & ſub diẽ comitiorum Romam obſignata mitterent. nu. eod.

In Colonijs ius habebãt ferendi ſuffragia tantum Decuriones, qui etiã olim Romam ad comitia ueniebant, antequam Aug. aliter ſanxit, ut ante annotauimus num. eodem.

Ex oppidis, ſiquis commendatione pub. approbatus eſſet, ordinabatur in equeſtrem militiam, hoc eſt, in numerũ equitũ referebatur. Ibid.

Mos ut oppidani equeſtrem militiam peterent, & ab Imp. ordinarentur. Ibidem.

Et hoc eſt factum, necubi honeſtorum ſoboles deficeret. Ibidem.

Vrbium quædam fœderatæ dicebantur num. 47.

Fœderatæ urbes liberæ erant. num. 47.

Priuabantur libertate interdum urbes fœderatæ ob nimiam licentiam. Ibidem.

Latinitas dabatur urbibus ob merita erga pop. Ro. Ibidem.

Ciuitas itidem. num. eodem

Latinitas a ciuitate differt. Ibidem.

Tributario Gallo denegatur ciuitas, ſed datur immunitas. num. 40.

De

LEGES

DE Ergaſtulis recognoſcendis num. 32.
Et deinceps omnia uſq; ad num. 35.
De ſtationibus per urbem diſponendis ad graſſatores inhibendos.
De collegiis nouis tollendis.
De antiquis tantùm, & legitimis retinendis.
De tabulis ueterũ ærarii debitorum cõburẽdis.
De locis in urbe publicis iuris ambigui poſſeſſori adiudicandis.
De diuturnorum reorum nominibus abolendis.
Lex, ſi quem quis reum repetere uellet, par periculũ pœnæ ſubiret.
Lex de accommodandis actui rerum triginta amplius dies, qui honorariis ludis occupabantur.
De IIII. decuria iudicum addenda ex ducenariis, unde Decuria Ducenariorum dicta ex cenſu, qui omnium erat minimus.
De minoribus, ac leuioribus ſummis, ut iudicaret quarta decuria.
De iudicibus triceſimo ætatis ſuæ anno allegandis, id eſt quinquennio maturius, quàm ante.
Vt ſingulis decuriis per uices annua uacatio eſſet.
Vt res ſolitæ agi Nouembri, ac Decembri menſe omitterentur.
Lex Cornelia de falſo teſtamento. num. 33.
De Appellationibus urbanorum litigatorum quotannis prætori urbano delegandis.
De appellationibus prouincialium Conſularibus uiris, quos ſingulos cuiuſq. prouinciæ negociis præponi erat mos, delegandis. num. eodẽ.
Leges retractantur. num. 44.
Leges ex integro ſanciuntur. num. 34.
Leges emendantur, Vide an idem ſit retractare. Ibidem.
Lex ſumptuaria.
De Adulteriis.
De pudicitia.
De Ambitu.
} Ibidem.
De maritandis ordinibus lex proferri non potuit, niſi adempta, & lenita parte pœnarum. num. eodem.

In lege de maritandis ordinibus uacatio triennii dabatur, & præmia aucta. Ibidem.
Lex aliquando præ tumultu recuſantium proferri non poterat. num. eodem.
Abolitionem legis petit eques in theatro. Ibidem
Lex de maritandis ordinibus eludebatur immaturitate ſpõſarum, & matrimoniorum crebra mutatione. num. eodem.
Lege coarctatum tempus habendi ſponſas, & diuortiis modus eſt impoſitus. num. eodem.
Lex de ambitu. num. 40.
Lex de manumiſſione ſeruorum. num. eodem.
Lex de ciuitatis iure, ne ipſum adipiſceretur ullo libertatis genere ſeruus unquam uinctus, aut tortus. num. eodem.
Lex ueſtiaria, de togis retinendis in foro, & circo. num. eodẽ.
Lex de cenſu ſenatorio. num. 41.
Lex de ciuitate non danda peregrinis, aut ijs, qui ex ſeruili ſanguine eſſent orti. num. 40.
Senatus decretum, ut primus ordo ſubſelliorum uacaret Senatoribus. num. 44.
Itẽ, ut ne in orcheſtra conſiderent legati liberarũ, ſociarũq; gentiũ, quod multi libertini generis miſſi deprehenſi fuerunt. nu. 44.
Vide ibi reliqua, quæ ſpectant ad legem theatralem.
Lex de coercione in hiſtriones uetere lege magiſtratibus in omni tempore, ac loco permiſſa adimenda. num. 45.
Lex de hiſtrionum licentia compeſcenda. num. eodem.
Lex de gladiatoribus non edendis ſine miſſione. num. eod.
Lex de priuilegiis athletarum conſeruandis. num. eodem.
Lex de famoſis libellis. num. 54.
Lex ut cognoſceretur de iis, qui libellos, aut carmina ad infamiam cuiuſquam ſub alieno nomine edidiſſent. num. eodem.
De inhibenda teſtamentorum licentia ne S. C. fieret interceſſit Imp. num. 56.
Lex curiata, per quam adoptari aliquis ſolebat. num. 65.

Mos

MILITARIA

MOS donandi militaribus donis aliquem poſt uictoriam. num. 8.
C. Cæſar donauit Octauium donis militaribus cum ageret XVI. annum, etſi nondum attigiſſet rem militarem.
„ Nam XVII. anno militare incipiebant Ro. Vide Plut. in Gracch.
Cum eſſent Coſſ. cum exercitu, proprætor alius mittebatur extra ordinaria poteſtate data, qui exercitui præeſſet. num. 10.
Paludamento, equoq; relicto fugere turpe erat Imperatoribus, & Coſſ.
Honorificum erat ſi Imp. aliquando militis munere fungeretur, & perempto aquilifero aquilam ipſe humeris geſtaret. num. 10.
Aquilam humeris ſubire, diuq; portare. num. 10
Nota ut magnitudinem cognoſcas. num. 10.
Aquilifer legionis unius. num. 10.
Perempti in acie ciues humabantur cum hoc elogio; ut dicerentur pro libertate occubuiſſe. num. 12.
Caſtris exui. num. 13.
Dux fuſo ſuo cornu ad alterius cornu euadere conatur. num. 13.
Veterani ob eorũ promerita in remp. in municipiis collocabantur. & agros accipiebant uiritim. num. 13.
Gregarii militis nulla dignitas. num. 14.
Gregarius miles pellitur de theatro, cum intra XIIII. ordines ſederet. num. 14.
Seruos prius manumiſſos dabant ad remos, cum bellum nauale eſſet gerendum. num. 16.
Turpe in ducibus ſub tẽpus pugnæ ſomno deuictis iacere. nu. 16.
Antequam remiges cum claſſe irent, ad bellum nauale exercebantur hyeme in ſemoto aliquo loco, & lacu ad id parato. nu. 16.
Seditio militum præmia, & miſſionem poſcentium. Ibidem. num. 16.
Militari opere deterguntur foſſæ Nili. num. 18.

Lixæ in exercitu. num. 19.
Legatorum opera utebãtur Impp. in bello gerendo, cum ipſi non intererant. num. 20.
Ductu ſuo uincere gentem aliquam, cum ipſe Imp. bellum adminiſtrabat dicebatur. num. 21.
Auſpiciis ſuis gentem aliquam debellare cum Imp. per legatos bellum adminiſtrabat. num. 21.
Iuſiurandum per principes barbarorum petentium pacem ſe in fide permanſuros in templo Martis Vltoris. num. 21.
Obſides a' barbaris fœminæ exiguntur, quod marium pignora negligerent. num. 21.
Pœna in rebelles, ut captiuos uenundaret ſub lege, ne in uicina regione ſeruirent, ne ue intra triceſimum annũ liberarẽtur. Ibidẽ.
Mos repoſcẽdi ab hoſtibus ſigna amiſſa per alios duces. num. 21.
Horatius Lib. 3. od. ode. V.
Ouatio num. 22.
„ Quia fortaſſe de ciuibus ducere triumphum nõ licebat.
Triumphus Curulis per triduum. Ibidem.
Poſt cladem acceptam magnam excubiæ per urbem indicebantur. num. 23.
Imperium prouinciarum præſidibus prorogabatur ut ab aſſuetis, & peritis populi continerentur. num. 23.
Antiquus militandi mos probatus. num. 24.
Diſciplina militaris ſeueriſſime' regenda. Ibidem.
Militibus grauate' permittebant duces, ut ſuas interuiſerẽt uxores, idq; hibernis tantum menſibus. num. 24.
Sacramentum militare detrectari poterat a' mutilis, & captis aliquo membro. num. eodem.
Decima legio. num. 24.
Tota legio ſimul, quod contumacius pareret Imperatori, ab ipſo cũ ignominia dimitti ſolebat. num. eodem.
Mos petendi miſſionem. Ibidem.
Si milites poſtulaſſent cõtumacius miſſionem, exauthorabantur citra cõmoda præmiorũ illorum, quæ emeritis dari ſolebãt. Ibidẽ.
Emeritis præmia dari ſolita. Ibidem.
Mos exauthorandi Ibidem.
Mos decimandi legiones, ſi ceſſiſſent loco. Ibidem.

Decimatq;

Decimatæ legiones ordeo paſci conſueuerant. Ibidem.
Manipulares etiã, & ſi ſtationem deſeruiſſent, capite plectebantur Centuriones tur. Ibidem.
Centuriones, ſicuti manipulares capitali animaduerſione cæptum eſt punire. Ibidem.
Variæ ignominiæ, quibus plecti milites ſolebant pro genere delictorum. ſtare ante prætorium per totũ diem. tunicatos, diſcinctoſq; circumire. nonnunquam cũ decẽpedis. ceſpitẽ portare. Ibidẽ.
Mos milites appellandi commilitones in concione. num. 25.
Vt milites in concione, non cõmilitones amplius uocarẽtur. Ibid.
In edictis etiam milites olim commilitones dicti. Ibidem.
Sed milites tantũm cæpit eos uocare Aug. Ibidem.
Priuignis ſuis, & filiis imperauit Aug. ut milites non commilitones eos uocarent, cum in exercitu eſſent imperio præditi. Ibidem.
Imperio præditi. Ibidem.
Ratio militaris, temporum, quies maieſtas Imperatoria non patitur, ut milites commilitones uocẽtur. Ibidem.
Ergo in periculis uidetur inualuiſſe uſus, ut commilitones ab Imperatoribus dici cæperint milites. Ibidem.
Libertino milite, ideſt, ut ego interpretor, libertis militibus non utebantur olim, præterquam in urbe incendiorum cauſa, & propter metum tumultus in grauiore annona. num. 25.
Auguſtus bis uſus eſt milite libertino, tũm ad præſidium coloniarũ contingentium illyricum, tum ad tutelam ripæ Rheni amnis. num. eodem.
Quoties cunq; ſeruorum opera uti uolebant in bello, prius eos manumittebant. num. eodem.
Si Impp. uti decreuiſſent milite libertino, indicebant quos uolebãt uiris, & fœminis pecunioſioribus, ac ſine mora manumitti iubebant. Ibidem.
Libertinorũ militum ex ſeruis manumiſſis conſcriptorũ aciem ſub priori uexillo habere erat mos ſeparatam ab ingenuis. Ibidẽ.
Manumiſſi ſerui militantes non commiſcebantur ingenuis. Ibidẽ.
Manumiſſi ſerui militantes non eodem modo armabantur, quo ingenui. Ibidem.
Vexillum prius. Ibidem.

Dona militaria	Torques		
	phaleræ.		
	coronæ	murales.	
		uallares.	

Inter dona militaria facilius dabantur torques, & phaleræ, & quicquid auro, & argento conſtabat, quàm coronæ murales, aut uallares, hæ enim honore præcellebant. Ibidem.

Milites caligati. num. eodem.

Mos cœruleo uexillo donandi ducem ob naualem uictoriã. Ibidẽ.

Viris triumphalibus ſocijs expeditionum dona militaria dari non ſolebant. Ibidem.

Viri triumphales ius habebant etiam ipſi tribuendi dona militaria etiam, ſi ſocii erant expeditionis, non duces. Ibidem.

Vel Sic. Viri triumphales fuerant prætores, & Conſules, atq; Imperatores; iuſq; habuerant, cum eſſent prædití Imperio, dandi dona militaria. Ibidem.

Sagulum militare Centurionis. num. 26.

Centurio reiecto ſagulo capulum gladii oſtendit. num. eodem.

Tyrocinio ſuo quiſq; ſolẽni die deducebãtur in forũ Impp. filii. Ibid.

Senatorum filiis militiam auſpicantibus non tribunatus modo legionum conceſſus, ſed etiam præfecturæ alarum. num. 38.

Tribunatus legionum. Ibidem.

Præfectura alarum. Ibidem.

Tribunatus leg. inferior præfectura alarum. Ibidem.

Laticlaui Iuuenes bini præpoſiti ſingulis alis, ne quis eſſet expers caſtrorum. num. eodem.

Equitum turmæ frequenter recognoſci ſolebant reducto more trãſuectionis. Ibidem.

Tranſuectio equitum poſt longum tempus reducta ab Aug. Ibidẽ.

Ne in tranſuehendo quiſquam detraheretur ab accuſatore cautum eſt. Ibidem.

Mos ante fuerat, ut in tranſuehendo ab accuſatore detraheretur. Ib.

In trãſuectione ſolebant ſinguli equites citari, & uenire ad reſpondendum. Ibidem.

Si quis eques ſenio impeditus fuiſſet, aut alia inſigni labe corporis, ei permiſſum fuit, ut pedibus ueniret ad reſpondendum, quoties citaretur, præmiſſo in ordine equo. Ibidem.

Conceſſum

Conceſſum eſt ijs, qui maiores erant XXXV. annis, & retinere equum nollent, ut eum reddere poſſent. Ibidem.

,, Nam equus erat publicus.

Equites cogebantur ſuæ uitæ rationem reddere coram Aug. & alijs decem Senatoribus adiutoribus ipſius. num. 39.

Equites improbati alii pœna afficiebantur, alii ignominia notabantur. num. eodem.

Alij admonitione corrigebantur, & ea quidem uaria. Ibidem.

Leuiſſimum genus admonitionis fuit, traditio pugillarium coram, quos taciti, & ibidem ſtatim legerent. Ibidem.

,, Illis pugillaribus erãt inſcriptæ, opinor, leges militares equitũ.

Equites etiam aliqui notabantur, quod pecunias leuioribus uſuris mutuati grauiore fœnore collocaſſent. num. 39.

Milites in theatro dum ſpectarent ſecreti à populo. num. 44.

Mos legiones, & auxilia prouinciatim diſtribuendi. num. 49.

Militares copiæ legiones, & auxilia. Ibidem.

Claſſis duplex ætate Imp. Aug. altera Miſeni ad tutelam ſuperi, altera Rauennæ ad tutelam inferi maris collocari ſolita. nu. eod.

Militum certus numerus allectus ad cuſtodiam urbis. num. eod.

Itidem ad cuſtodiam corporis Auguſti. Ibidem.

Calaguritani milites ad cuſtodiam corporis Aug. allecti uſq; ad Antonium deuictum. num. 49.

Germani uerò uſq; ad cladem Varianã. Ibidem.

Tres cohortes, nec plures in urbe, & eæ ſine caſtris. Ibidem.

Reliquæ omnes in hyberna, & æſtiua dimittebantur circa finitima oppida. num. eodem.

Hyberna, & æſtiua militum. num. eodem.

Omnes milites ad certam ſtipendiorum, præmiorumq; formulam redacti. num. eodem.

Definita ſunt tempora militiæ, & commoda miſſionum pro gradu cuiuſq;. Ibidem.

Miſſiones militũ non erant ſine commodis pro gradu cuiuſq;. Ibid.

Præmia poſt miſſionem militibus data, ne ob inopiam ſolicitari poſſent ad res nouas. Ibidem.

Aetatis in miſſionibus eſt habita ratio, ut uergente ætate milites ſolicitari ad arma non poſſent. num. eodem.

Aerarium militare inſtitutum cum uectigalibus nouis, ut perpetui

ac ſine difficultate ſumptus ſuppeteret militibus alendis. num. eodem.
Viæ militares. Ibidem.
Per militares uias diſpoſiti iuuenes modicis interuallis, ac uehicula, ut ſciri poſſet, quid in prouinciis ageretur, & cōmodius interrogari poſſent ij, qui a' loco unde ipſo primum diſceſſerant prouinciæ, & literas afferebant. num. eodem.
Miles ſcutarius euocatus Aug. num. 56.
Milites prætoriani. num. 99.
Euocatus miles. Ibidem.
Veterani pecuniá conferunt ſponte ad reſtitutionem domus Aug. quæ incendio fuerat abſumpta. num. 57.
In caſtris apud Mutinam Aug. ter bibere ſolitus. num. 77.
Poſtea in conuiuiis, & ſi quando largiſſime potabat, ſenos tamen ſextantes non exceſſit unquam. num. 77.
Fiebant exercitationes campeſtres equorum, & armorū. num. 83.
Mos etiam in caſtris, ut Impp. legerent, ſcriberent, & declamarent. num. 84.

MORES, ET CONSVETVDINES.

MOS inhumata cadauera proiiciendi inimicorum, ut à uolucribus depaſcerentur. nu. 13.
Mos pellendi gregarios, & plebeios ex XIIII. ordinibus, & gradibus in theatro per apparitorem. num. 14.
Demoſth. in or. in Midiã ait. dũ aliquis, cui nõ liceret, ſederet, nõ potuiſſe pelli. ſed ante; & mulctari ſolitos præfectos ludorum, ſi non præcauiſſent, uide
Mos mulctandi captiuos, ac dedititios ueluti hoſtias ad aram ultionis cauſa. num. 15.
Mos manumittendi multa millia ſeruorum, & dãdi ipſos ad remos, cum bellum nauale erat gerendum. num. 16.
Ludorum circenſium ſolennis pompa. num. 16.
Simulacra Deorum circenſibus in pompa circumferebantur. num. eodem.
Mos clientelarum publicarum. num. eodem.
Habita ratio clientelæ publicæ num. eodem.
Ius clientelæ publicæ. num. eodem.
Permiſſum Bononienſibus ab Aug. ob ius clientelæ, ut Antonij partes ſequerentur. num. 17.
Liburnicæ naues.
Pſylli uenenum exugebant è uulneribus. Ibidem.
In natalibus alicuius notabantur Coſſ. hora, locus. num. 5. 23.
Mos, ut locus nutrimentorum Aug. oñderetur, ueluti ſacer. nu. 6.
Mos cognomina indendi pueris à populis uictis à patre. nu. 7.
Conſueuerant ueteres Impp. aſſeruare imagunculas æreas ueterẽ maiorum inter cubicularia ornamenta. num. 17.
Cognomen teſtamento aſſumebatur. num. 17.
Cognomen ex S. C. interdum dabatur. num. 17.
Auguſti cognomen quale. Ibidem.
Mos, ut nobiles adoleſcentes laudarent fœminas defunctas ſuæ gentis. num. 18.

Aug. XII. annum agens auiam ſuam Iuliam laudauit. num. 8.
XVI. anno toga uirilis ſumebatur. num. eodem.
Mos cognomina indendi ex teſtamento adoptatis. num. 7.
Mos uacandi ſtudijs Apolloniæ. num. 8.
Ludi ob uictoriam Impp. fieri ſoliti. num. 10.
Largitio ad corrumpendos ueteranos. num. 10.
Mos inſcribendi tumulis peremptorum in acie ciuium, pro libertate eos occubuiſſe. num. 12.
Mos tumuli publicè extruendi in municipiis ciuibus, qui in acie interempti fuiſſent. num. 12.
In ulciſcenda morte Cæſaris, ut caput Bruti percuſſoris Ro. mitteretur, & eius ſtatua ſummitteretur. num. 13.
In triumpho honorificum erat Regem, reginamue deducere. num. 17.
Mos commune ſepulcrum ædificandi uxori, & uiro. Ibidem.
Mos in periculis confugiendi ad ſtatuas.
Mos abripiendi à ſtatuis aliquem, & perimendi abreptū. num. 12.
Ad ſimulacrum Diui Iulii aufugit Antonius maior de duob. ex Fuluia genitis M. Antonij filius, ſed abreptus inde peremptus fuit. Ibidem.
Conditoria corporum regum in penetralibus aſſeruata. num. 18.
Mos flores aſpergendi ſuper conditoria Regum cadaueris, honoris cauſa, & imponendi ipſis auream coronam. num. eodem.
Mos redigendi regiones deuictas in formam prouinciæ. nu. eod.
Nili exæſtuatio. Ibidem.
Mos foſſas faciendi ad excipiēdas Nili aquas poſt exęſtuationē. Ibi.
Denerguntur oblimatæ foſſæ, ut regio feracior ſit, & habilior arationi. Ibidem.
Annona Romam ex Aegypto uehi ſolita. Ibidem.
Vt uictoriæ Actiacę extarent monimenta
I. Nicopolis urbs ab Actium promontorium exædificata.
II. Ludi quinquennales inſtituti.
III. Ampliatum Apollinis templum.
IIII. Locus caſtrorum exornatus ſpoliis Naualibus hoſtium, & Marti, atq; Neptuno dicatus.
Serui nomenclatores. num. 19.
Mos iurandi in templo Martis Vltoris. num. 21.

Mos

Mos obſides fœminas dandi, quod pignora marium negligerent. num. 21.
Mos in luctu, & dolore ob cladem barbam ſummittendi, ac capillum. num. 23.
Solennis mœſtitia quotannis eodem die ob cladẽ acceptã. nu. 25.
Mos deducendi adoleſcentes filios ſuos in forum per conſules, & Impp. tempore ſui tyrocinii. num. 26.
Mos colendi tutores ſuos, & collegas. num. 27.
Siquis tutores ſuos, & collegas patris ſui eſſet inſectatus immanis habebatur. num. 27.
T. Iunius Philopœmen nomen liberti, & quale. num. 29.
Officium ſalutationis, quo fungebantur prætores, & Coſſ. erga Impp. num. eodem.
Publica opera Imperatores extruebant in urbe. num. 29.
Forum cum æde Martis Vltoris.
Templum Apollinis in palatio. } extruxit Aug. Ibidem.
Aedem Iouis tonantis in Capitolio.
Porticus, & bibliothecæ extruendarum mos. Ibidem.
Bibliotheca latina, & Græca. num. eodem.
Impp. etiam ſub alieno nomine quædam opera publica extruebant ſub uxoris .ſ. nomine, & nepotum, ac ſororis. Ibidem.
Hinc porticus Liuiæ, & Octauiæ.
Hinc Baſilica Lucii, & Caij. } num. eodem.
Hinc theatrum Marcelli.
Principes uiri pro facultate quiſq; monimenta noua extruere ſolebant, uel reficere uetera. num. eodem.
Theatrum extruxit Cornelius Balbus.
Amphitheatrum Statilius Taurus. } Ibidem.
Monimenta complura, & egregia M. Agrippa. ibidem.
Mos laxandi, & repurgandi alueum Tiberis propter inundationem. num. 16.
Mos muniendi uias publicas per uiros inſignes triumphales ex pecunia manubiali. num. eodem.
Via Flaminia Arimino tenus munita ab Aug. ut facilius adiretur. num. 30.
Viam munire.
Viam ſternere. } Ibidem. conſidera an differant.

Mos eos menſes notandi, quibus aut magiſtratus, aut uictoria aliqua contigiſſet, ſi præſertim plures eodem menſe. num. 31.
Menſes, quibus nati erant Impp. notari ſoliti. ibidem.
Item ij, quibus primum conſulatum adepti erant. Ibidem.
Mos, ut menſes a cognomine Impp. uocarentur. Ibidem.
Mos colendi, & proximum honorem a Dijs immortalibus habendi ijs ducibus, qui imperium auxiſſent, & ex minimo maximum reddidiſſent. ibidem.
Mos titulos apponendi operibus, ut a quo eſſent conſtructa ſciret poſteri. num. eodem.
Opera bello ciuili (ut opinor) ſublata, remanentibus tamen titulis. ibidem.
Opera reſtituta ab Aug. ſingulis titulis. ibidem.
Statuæ ducum, qui imperium auxerant, triumphali effigie. ibidem.
Statuæ in utraq; porticu fori Auguſti poſitæ. Ibidem.
Statuæ ſummorum uirorum ideo dedicantur, ut exemplar ueluti quoddam ſint bene uiuendi. num. eodem.
Statuas dedicare ſolebant ueteres. num. eodem.
Pompeij ſtatua translata e curia, in qua fuerat occiſus C. Iulius Cæſar. ibidem.
Pompeij ſtatua contra regiam eius theatri poſita. num. eodem.
Regia eadem (opinor) quæ baſilica. num. eodem.
Ergaſtula habendi mos. num. 32.
Liberos, ſeruoſq; ſine diſcrimine, graſſatores rapiebant, & in ergaſtula tradebant, ibiq; ſupprimebant. num. 32.
Ergaſtulorum poſſeſſores. num. eodem.
Mos collegiorum nouorum inſtituendorum. ibidem.
Plurimæ factiones oriebantur titulo collegii alicuius noui. ibidē.
Sub collegiorum titulo inhibant olim ſocietatem omnium facinorum. ibidem.
Mos diſponēdi ſtationes per urbē ad graſſatores inhibēdos. ibidē.
Ergaſtula recognoſci cœperunt, ne liberi eo a graſſatoribus truderentur. ibidem.
Mos diſtribuendi frumenti plebi per teſſeras. num. 40.
Vetus mos erat, ut ſuo cuiq; menſe frumentum daretur. ibidem.
Inſtitutū ab Aug. ut quaternum menſium teſſeræ darentur. ibidē.
Sed uetus conſuetudo in gratiam plebis reuocata. ibidem.

 Cenſus

Cenſus populi uicatim actus. num. eodem.
Pullatos uetat Aug. Romanos incedere per urbẽ. num. eodẽ.
Lacernarum uſus Romanis interdicitur. num. eodem.
Togatos coegit Romanos in foro,& circo eſſe Aug. ibidem.
Tributarius Gallus. ibidem.
Hinc elice Gallos tributarios fuiſſe, quos Cicero uectigales ſolet uocare.
Clientes Græci. ibidem.
Immunitas datur cum detrimento fiſci. ibidem.
Agrorum precia aucta. cur? num. eodem.
Copia rei numariæ unde? num. eodem.
Fœnus diminutum. cur. num. eodem.
Mos dandi congiarium populo. num. 41. eodem.
Congiarium tricenum, quadrigenum, ducenum etiam numorum. num. eodem.
Congiariũ accipere ſolebant nõ niſi undecimũ annum agẽtes. ibid.
Etiam pueris nondum agentibus XI. annum congiarium dedit Aug. ibidem.
Mos in difficultate annonæ, ut frumentum leuiſſimo precio, ſæpe etiam nullo uiritim admetirentur populo Impp. ibidem.
Teſſeræ numariæ duplicatæ. ibidem.
Mos aquæductuũ ſtruendorum, ut populo ſitis leuaretur. num. 42.
Ingenuis tantum,& liberis, ac ciuibus dabatur congiariũ. nu. eodẽ.
Quo tempore erat propoſitum congiarium ab Imp. multi ſeruos manumittebant ſuos, ut acciperent, inſerti poſtquam erant numero ciuium. num. eodem.
Mos in magna ſterilitate, & caritate annonæ familias uenalitias, & laniſtas urbe expellendi; itidem ſeruitiorum partem, peregrinosq; omnes, præter medicos,& præceptores. ibidem.
Familiæ uenalitiæ. num. 42.
,, Has eſſe opinor familias ſeruorum, quas equites alebant, & uendebant, de his ſæpe meminit Cicero.
Itidem familiæ laniſtarum, id eſt gladiatorum, quos equites curabãt inſtituendos, & poſtea uendebant, hinc illud Cic. Gladiatores
,, audio recte pugnare, & Cæſar lib. primo de bello ciuili ait, Pompeium gladiatorum familias, quæ erant Capuæ, armaſſe. uide.
Frumentariæ largitionis fiducia cultura agrorũ ceſſarat. nu. eodẽ.

Cur frumentatio publica non fuerit ſublata. num. eodem.
In ſpectaculis laudatur aſſiduitas, uarietas, & magnificentia. nu. 43.
Impp. Ro. ludos faciebant tum ſuo nomine, tum pro alijs magiſtratibus, uel quia abeſſent, uel quia non ſufficerent. num. eodẽ.
Mos ludos uicatim faciendi. num. eodem.
Ludi fiebant in foro.
In Amphitheatro.
In Circo.
In ſeptis.
In cãpo martio etiam extructis ſedilibus.
Ludi facti pluribus ſcenis, ac per omnium linguarum hiſtriones. num. eodem.
Venatio dari ſolita. num. eodem.
Athletarum pugna data in Campo Martio extructis ligneis ſedilibus. num. eodem.
Item nauale prælium circa Tiberim cauato ſolo. num. eodem.
Cæſarum nemus ubi. ibidem.
Mos, cum ludi fiebant, cuſtodes in urbe diſponendi, ne raritate remanentium graſſatoribus eſſet obnoxia. Ibidem.
In circo Aurigæ certabant, & curſores. ibidem.
Aurigæ producti interdum ex nobiliſſima iuuentute. num. 43.
Vide etiam Aſc. in com. Or. in competitores.
Curſores, & confectores ferarum etiam producti ex nobiliſſima iuuentute. num. eodẽ.
Troiæ ludus editus, magnorum, minorumq; puerorum delectu habito. ibidem.
Troiæ ludus editus, ut innoteſceret claritas ſtirpis Iuliorum, & Romanorum, qui a Troianis orti. ibidem.
In ludo Troiæ puerum C. Nonium Aſprænatem debilitatum lapſu aureo torque donauit Aug. num. eodem.
Torquati cognomen ipſe tulit, & poſteri permiſſu Imperatoris. ibi.
Cognomen permiſſu Imperatoris datum, & transmiſſum ad poſteros. num. eodem.
Troiæ ludus non editus poſtea ob periculum. ibidem.
Ad ſcenicas, & gladiatorias operas aliquando adhibiti equites Ro. S.C. poſtea cautum, ne adhiberentur. ibidem.

Mos.

Mos pomiliones exhibendi in theatro, quamuis honeſtè natos ex equitibus. ibidem.
Adoleſcentulus minor bipedali, librarum ſeptemdecim, ac uocis immenſæ. num. eodem
Mos obſides hoſtium collocandi in theatro, ſubſellio ſecundo ſupra Imp. ibidem.
Arena in theatro. ibidem.
Per mediam arenam inducti obſides ad ſpectaculum. num. eod.
Mos dandi obſides. num. eodem.
Dies muneris. ibidem.
Mos publicandi ante ſpectaculorum dies. num. eodem.
Mos nominatim publicandi extra ordinem genus animalium exhibendum in ludis, & quo loco. num. eodem.
Rhinocerotem apud ſepta. } hic erat modus publicandi.
Tigrim in Scena. }
Anguem L. cubitorũ pro comitio. } num. eodem.
Ludi Circenſes uotiui. num. eodem.
Mos dedicandi theatra. ibidem.
Theatrum Marcelli dicatum ab Aug. num. eodem.
Ludorum commiſſio. ibidem.
Spectandi ludos mos confuſus, ac ſolutus, rurſus ab Auguſto correctus. ibidem.
Iniuria putabatur, ſiquis ſenatorem conſenſſu quamlibet frequenti non recepiſſet. ibidem.
Etiam in municipiis, & coloniis idem ſpectandi mos, eædem leges, quæ & Romæ. num. eodem.
Vide ubi de Puteolis fit mentio. ibidem.
Mos ante fuit, ut legati ſociarum, liberarumq; gentium in orcheſtra ſederent. num. 44.
Poſtea quam libertini multi legati miſſi deprehenſi ſunt, cautum ne in orcheſtra ſederent. num. eodem. 44.
Maximus honos legatis ſociarum, & liberarum gentium habebatur Romæ. num. eodem.
Requirebatur in legatis nobilitas. ibidem.
Contenebantur Romæ legati exterarũ gentiũ, ſi libertini eſſent. ibi.
Libertini parui fiebant. num. eodem.

In Orcheſtra ſedebant, qui maxima erant dignitate, & Imp. ipſe uê pnto, ibidem.
Maritis è plebe hic honos habitus in lege theatrali, ut ijs proprij aſſignarentur ordines. num. eodem.
Prætextatis pueris cuneus ſuus aſſignatus, itidem & pædagogis proximus. ibidem.
Mos ut prætextati pueri ducerentur à pædagogis. num. eadem.
Prætextati pueri. ibidem.
Pullati media cauea ne ſederent. num. eodem.
Gladiatores olim ſolenne erat promiſcuè ſpectandi. ibidem.
Sed poſtea cauit Aug. ne niſi ex ſuperiore loco ſpectaretur. nu. eo.
Fœminis non licebat immiſtas uiris ſpectare ludos. num. eod.
Solis Veſtalibus ſeparatim locus in theatro aſſignatus contra prætoris tribunal. ibidem.
Fœminæ ſubmotæ ſunt athletarum ſpectaculo. ibidem.
Quod ſi unà cum alijs dabantur, non prius ueniebant mulieres, quàm certaſſent athletæ. ibidem.
Athletæ omnes uidentur dicti, quòd nudi certabant, nam etiam pugiles ne ſpectarent erat interdictum fœminis. num. eodem.
Poſtulabant in ludis quod magis ſpectare cupiebant. ibidem.
Cum athletæ certaturi eſſent mane edictum eſt, ante horam quintã in theatrum ne mulieres uenirent. ibidem.
Par pugilum poſtulatur. num. 44. eodem.
Mos cœnaculorum extruendorum num. 45.
Mos ſpectandi Circenſes etiam ex cœnaculis. ibidem.
Ex cœnaculis amicorum, & libertorum ſpectabat Aug. nu. eodẽ.
Mos ſpectandi ludos è puluinari, ſedendo cum coniuge, & liberis. num. eodem.
Mos ut Imp. non niſi petita uenia ſpectaculo abeſſet. ibidem.
Recedens à ſpectaculo idem Cæſar commendabat aliquem, qui ſuam uicem præſidendo fungeretur. num. eodem.
Imp. præſidebat ſpectaculo, & ludis. num. eodem.
Mos fuit Cæſaris Iulij inter ſpectandum ludos epiſtolas, libelloſq; legere, ac reſcribere ad literas amicorum, uel prætorum, & procoſſ. num. eodem.
Mos epiſtolarum, & libellorum dandorum Imperatori. ibidem.

Corollaria.

Corollaria,& præmia in ludis dari ſolita. ibidem.
Auguſtus etiã alienis muneribus corollaria, & præmia grandia,atq; crebra de ſuo offerebat. ibidem.
Imperator non modò ſuis,ſed etiam alienis ludis,ac muneribus ſpe ctatum ueniebat. num. eodem.
Pugiles latini. } ibidem.
Pugiles græci. }
Latini pugiles cum græcis commiſſi. ibidem.
Pugiles legitimi,& ordinarii num. eodem.
Pugiles cateruarii oppidani. num. eodem.
Hi temere,ac ſine arte pugnabant. num. eodẽ.
Imperator Auguſtus etiam oppidanos ſpectauit pugiles inter anguſtias uicorum. num. eodem.
Athletis conſeruata,& ampliata priuilegia. num. eodem.
Non licebat Gladiatores edere ſine miſſione. ibidem.
Græca certamina Romę fiebant. num eodem.
In Græcis certaminibus pro merito omnes honorati certantes ſolebant. ibidem.
Non licebat hiſtrionibus, quamuis à ſpectatore aliquo exibilarentur ipſum digito monſtrare,& conſpicuum reddere. nu. eod.
Mos ut Imp. regiones urbis reuiſeret. num. 47.
Imperator regiones urbis reuiſens iis, qui ipſi filios filiaſue approbarent,ſingula numorum milia per ſingulos diuidebat. nu. eodẽ.
Vide ibi diligenter. An Regiones pro urbis uicis accipi debeant.
Mos ut Imp. ciuitates ære alieno laborantes leuaret, & terræmotu ſubuerſas denuo conderet. num. eodem.
Mos ut Imp. prouincias omnes adiret. ibidem.
Mos literas mittendi ex prouinciis per iuuenes diſpoſitos modicis interuallis. num. 49.
Mos, ut Imperator circa ſe armigeros haberet Germanos, & Hiſpanos. num. eodem.
Mos ſignandi Epiſtolas formis animalium, ut ſphinge. num. 50.
Mos ſignandi Ep. imaginibus hominum,& ſua cuiq;. ibidẽ
Romæ templa non decernebantur procoſſ. aut Impp. uſq; ad hanc ætatem in prouinciis tantum. num. 52.
Mos argenteas ſtatuas ponendi. num. 52.

[library stamp]

Sed uix recipiebantur. ibidem.
Mos Imp. deprecandi pop. ne aliquid decerneret, genu nitendo, deiecta ab humeris toga, & nudo pectore. num. 52. eodem
Mos ſculptores imaginum præclaros nominandi, cum de ipſa imagine fit mentio. num. 50.
Argenteæ ſtatuæ reiectæ ab Imp. & conflatæ in honorem Deorum. num. 52.
Dominum Imp. ueteres ſolebant appellare. num. 53.
Domini appellatio reiecta ab Aug. tanquam maledictum, & opprobrium. num. eodem.
Mos in theatro acclamandi Imperatori, ſiquid mimus in recitando protuliſſet, quod illi competeret. num. 53.
Mos in theatro, ut Imp. manu, & uultu indecoras adulationes populi reiiceret, ac reprimeret. num. 55.
Promiſcuæ quædam erant ſalutationes, in quibus etiam plebem recipiebat Auguſtus. num. eodem.
Mos ſalutandi Imp. ibidem.
Mos libellos porrigendi Imp. num. eodem.
Mos, ut Imp. Senatores ſingulos nominatim ſalutaret. nu. eodẽ.
Die ſenatus nunquam niſi in curia patres ſalutauit Auguſtus, & quidem ſedentes. ibidem.
Itidẽ ſenatu diſcedens Imp. ſingulis ſedentibus uale dicebat. ibidẽ.
Mos frequentandi dies amicorum ſolennes, ut pote ſponſalia. num. eodem.
Mos erat in ſalutando habere aliquem ſubmonentem, nomenclatorem ſcilicet. num. eodem.
Diſcedentes in ſalutando uale dicebant. num. eodem.
Famoſi libelli ſpargi ſoliti. num. 55.
Imp. forum ſuum anguſtius fecit, non auſus extorquere poſſeſſoribus proximas domos. num. 56.
„ Hoc uelim diligenter perpendant nonnulli Italiæ principes,
„ qui tam facile in ducunt in animum, ut priuatorum domos ſolo
„ æquandas curent, quò ſora, & uias latiores faciant, quod etiam
„ eſſet æquo animo ferendum, ſi poſſeſſoribus precium domorũ
„ perſoluerent.
Mos, ut Imp. populo filios ſuos commendaret cum hac clauſula, ſi merebuntur. num. eodem.

Mos aſſurgendi Imperatori, & uiris dignitate præditis in theatro num. eodem.
Prætextatis ſuis filijs in theatro aſſurgi nolebat a populo, nec plaudi Aug. num. eodem.
Prætextati pueri dicti. ibidem.
Prætextatis nullus honor habebatur propter ætatem. ibidem.
Reuertentem Imperatorem ex prouincia in urbem Romani proſequebantur omnibus fauſtis, & modulatis carminibus. nu. 57.
Mos ſtipis iaciendæ quotannis in lacum curtium ex uoto pro ſalute Imp. num. 57. eodem.
Mos calendis Ianuarii ſtrenam dandi etiam abſenti Imp. nu. eod.
Cum palatina domus Imp. arſiſſet, & incendio abſumpta fuiſſet in reſtitutionē ipſius, ueterani, decuriæ, tribus, & reliquum omne genus hominū pro facultate ſpōte cōtulerunt pecuniā. nu. eod.
Imp. ex tanta ſumma, & aceruo pecuniarum tantum ex ſingulis denarium unum accepit. num. eodem.
Quotieſcūq; in urbem Imp. ingrediebatur, de nullo ſupplicium ſumi ſolebat. num. eodem.
Mos ut laureata plebs ſpectaculo intereſſet. num. 58.
Mos cognomen patris patriæ deferendi Imp. per plebem, mox per ſenatum. num. eodem.
Mos ſtatuam ſponte ære collato alicui ſtatuendi, qui Imperatorem ſeruaſſet. num. 59.
Mos conferendi pecuniam ad ſtatuā alicui ſtatuendam. ibidem.
Statua medici Aug. Ant. Muſæ, quod Aug. ex ancipiti morbo liberaſſet, ſtatuta. num. 59.
Mos, ut initium anni nonnullæ ciuitates facerent illum diem, quo ad ſe ueniſſet Aug. num. 59.
Mos in prouinciis, ut Imp. templa, & aras extruerent. num. eodē.
Quinquennales ludi in prouinciis oppidatim in honorem Aug. inſtitui ſoliti. num. eodem.
Vrbes Cæſareas omnes reges, atq; ſocij, ſinguli in ſuo regno in honorem Imp. condere ſolebant. num. 60.
Reges honoris cauſa Romæ, & in prouincijs Impp. officia quotidiana præſtare ſoliti ſunt togati more Romanorum. num. 60.
Reges quaſi clientes officia quotidiana Imp. præſtabant. ibidē.

Reges depoſito regio inſigni officia præſtabant imp. ibidem.
Clientes patronis officia quotidiana præſtabant. ibidem.
Defunctæ matri, aut ſorori, aut aliis conſaguineis honores tribuere magna laus cenſebatur. num. 61.

Honores meritis Auguſti habiti.

1 S. C.
2 Celebratio natalis.
3 Stipis proiectio in lacum Curtium.
4 Strena Cal. Ian.
5 Palatinæ domus refectio ære collato.
6 Fauſti ominis precatio, & carminum modulatio cum ad urbem redibat.
7 Patris patriæ cognomen.
8 Vt ne quo die in urbem introiret de quopiam ſupplicium ſumeretur.
9 Satua ex ære collato medico, qui ipſum ſeruarat, ſtatuta.
10 Teſtamentariæ uictimæ ab hæredibus in Capitolio mactatæ, quod ſuperſtes eſſet.
11 Initium anni in quibuſdam Italiæ urbibus factum à die, quo ad ſe ueniſſet.
12 Templa, & aræ in prouinciis.
13 Ludi quinquennales.
14 Aedes inchoata Athenis, & deſtinata Ioui olympico, illius genio dicata.
15 Reges depoſitis inſignibus regiis more clie͂tum togati quotidiana officia præſtantes.

Mos faciendi diuortii ob morum uxoris peruerſitatem. num. 62
Mos abducendi ab aliquo marito uxorem etiam prægnantem, & ſibi in matrimonio collocandi. num. eodem.
Mos dimittendi uxorem quamlibet prægnantem, ut aliam ducere poſſet. num. eodem.
Oratur à quopiam aliquis, ut cum filia ſua à marito diuortium fieri patiatur, quo ſibi eſſet gener. num. 63.
Priuigno uitricus collocat filiam in matrimonium. num. eod.
Mos filios emendi à patre per æs, & libram, quos aliquis ſibi adoptaret. num. 64.
Emancipatio filiorum, ut ab alio adoptari poſſent; per æs, & libram. num. ibidem.
Mos

Mos adoptandi priuatim domi. num. eodem.
Mos adoptandi publice in foro lege curiata. num. 65.
Mos, ut qui aliquem adoptaſſent, eundem poſtea ob peruerſitatẽ morum, & ingenium ferox abdicarent. num. eodem.
Inſtituebantur etiam nobiles fœminæ lanificio. num. 64.
Mos referendi omnia dicta, & facta propalam in commentarios, qui diurni uocabantur. num. eodem.
Mos filias prohibendi extraneorum cœtu. num. eodem.
Baias ire ſalutatum mulieres probro datur. num. eodem.
,, Illud Cic. in Ep. ad Att. Lib. primo. ad Baias fuiſti.
Mos, ut nobiles pueri natare diſcerent. num. eodem.
Rudimenta puerorum literæ, naratio, & alia. ibidem.
Mos cœnandi recumbendo lectis. num. 64.
Mos, ut cum Imp. filii, & nepotes cœnantes imo lecto aſſiderent. num. eodem.
Iidem, ſi Imp. faciebat iter, uehiculo anteibant, aut circa adequitabant. nun. eodem.
Mulieres uinum bibebant. num. 65. ubi relegatæ.
Iuliæ uſum uini interdictum.
Mos habendi libertos a manu, qui epiſtolas. ſ. ſcriberent. nu. 67.
Liberti diſpenſatores Imp. num. eodem.
Pædagogi numero miniſtrorum cenſentur. num. eodem.
Mos, ut adoleſcentes pædagogos haberent. num. eodem.
Dies uirilis togæ ſolennis. num 66.
Dies nuptiarum. ibidem.
Populus ſæpe in theatro uerſus prolatos alio detorquens cũ plauſu excipiebat, & aſſenſu. num. 68.
Matres familias, & uirgines adultę ad adulterium, & ſtuprum quæſitæ denudabantur, ut perſpici poſſent ab amicis, in quo reprehẽſus ab inimicis Aug. num. 69.
Mangones uendebant uirgines, & fœminas. num. eodem.
Cœnæ ſecretiores. num. 70.
Cœna δωδεκάθεος Aug. in qua conuiuæ Deorum, dearumq; habitu diſcumbebant. num. 70.
Acclamatio populi aduerſa, in probrum Imp. num. eodem.
Pretioſæ nimium ſupellectilis auidi homines notabantur. nu. 71.
Vaſa corinthia magno emebantur. num. 71.

Calices

Calices myrrhini. num. eodem.
Vaſa aurea. num. eodem.
Lautitiarum contemptor ut uideretur Auguſtus uaſa aurea conflauit omnia. num. eodem.
Vaſa aurea aſſiduiſſimi uſus. ibidem.
Alea probro dabatur. ibidem.
Decembri menſe Romani ſine probro ludere alea ſoliti. ibidem.
Feſtis, profeſtisq; diebus aleæ indulgere ſolitus Aug. num. eodem
Ludus talorum. ibidem.
In ludo talorum iactus canis, & ſenionis, ac Veneris. num. eod.
Iactus Veneris felix in ludo talorum. Ibidem.
Qui Venerem ieciſſet, omnes denarios tollebat. ibidem
Mos in ludo talorum, ut qui ſenionem, aut canem ieciſſet is in ſingulos talos, ſingulos denarios in medium conferret, quas omnes poſtea tollebat qui uenerem ieciſſet. ibidem.
Viginti milia numum perdidit Auguſtus in talario cōſeſſu. nu. eo.
Mos ludendi inter ſe inter cœnam talis, uel par impar. ibidem.
Ludebant par impar ueteres denariis. ibidem.
Conuiuis diſtribuere ſolitus Aug. de ſuo denarios, ut ſe oblectaret ludendo, ſi uellent inter cœnam. ibidem.
Denarii ad CCL. diſtributi conuiuis, ut interſe luderēt. ibidē.
In ſuburbana alicuius libertinorum ſecedebat Imp. num 72.
Mos ſecedendi in maritima, & inſulas Campaniæ. ibidem.
Item in proxima urbi oppida Lanuuium, Præneſte, Tibur. nu. eod.
Mos ædificandi ædes tum laxitate, tum columnis marmoreis conſpicuas. num. eodem.
Columnæ Albanæ non ita pretioſæ cenſebantur. num. eod. 72
Mos ornandi prætoria ſtatuis, & tabulis pictis. num. eodem.
Conclauia in ædibus inſigni pauimento fieri ſolita. num. eodem.
Domus cum porticibus. num. eodem.
Prætoria cum xyſtis, & nemoribus. num. eodem.
Ornari ſolitæ ædes, & prætoria rebus uetuſtate, ac raritate notabilibus. num. eodem.
Itidem ferarum, & immanium belluarum membris prægrandibus, quæ uulgo gigantum oſſa dicuntur. num. eodem.
Item armis Heroum dictis. num. eodem.
Mos, ut uxor, ſoror, filia, & neptes conficerent ueſtes Imp. nu. 73.

Lecti,& menſæ Imper. Auguſti uix priuatæ elegantiæ. num. eod.
Torus humilis,& modicè inſtratus. ibidem.
Mos cubandi toris. num. eodem.
Veſtis domeſtica. num. eodem.
Toga reſtricta. ibidem.
Toga fuſa. num. eodem.
Toga neq; reſtricta,neq; fuſa. ibidem.
„ Hor. in Epod. irridens libertum ait.
„ Cum bis ter ulnarum toga. fuſam ſignificans.
Calciamenta Aug. altiuſcula. num. eodem.
Latuſclauus nec anguſtus, nec latus. num. eodem.
Mos in cubiculo ſemper habendi forenſia,& calceos ſubitos ad repentinosq; caſus. num. eodem.
Mos conuiuandi habito magno hominum, ordinumq; delectu num. 74.
Libertini nō adhibebantur cœnæ ab Imp. ſed ingenui tātū. nu. 74.
Mos conuiuandi recta. num. eodem.
Toga utebantur Impp. num. 73.
Lato clauo utebantur Immp. num. 74.
Mos in conuiuiis diſcumbendi. num. 74.
Conuiuæ ſæpe ab Imp. inuitati ante conuiuium inibant, & permanebant etiam poſt, eo digreſſo. num. eodem.
Conuiuia ternis ferculis, aut cum abundantiſſ. ſenis præbebantur. num eodem.
Nō nimius in ſumptus cōuiuij }
Summa comitas in conuiuiis. } ibidem.
Mos adhibendi in conuiuijs acroamata,hiſtriones, triuiales ex circo ludos, & Aretalogos frequentiſſime. num. eodem.
Mos iiſdē ſaturnalib. ſortes inęqualiſſimarum rerū,& auerſas picturarum tabulas in conuiuio uenditare,ut incerto caſu mercantium ſpem uel ſuperarent,uel fruſtrarentur. num. 75.
Ideo licitatio ueluti quædam per ſingulos lectos a' diſcumbentibus fiebat. num. eodem.
Numi uariæ notæ num. eodem.
Numi ueteres, ac regij. num. eodem.
Numi peregrini. ibidem.

Secundarius panis.
Piſciculi minuti.
Caſeus bubulus.
Fici uirides biferae.
Duæ buccæ.
Palmulæ.
Duracinæ uuæ acini.
Panis uncia una.

} hoc genere ciborum utebatur Auguſtus. num. 76.

Veſci conſueuerat Auguſtus ante cœnam, quocunq; tempore, & loco, quo ſtomachus deſiderabat.

In eſſedo.
In balneo.
In lectica.

} num. eodem.

Mos Auguſto fuit, ut demum poſt horam noctis primam bucceas duas manducaret in balneo, antequam ungeretur ſtatim poſt lauationem. num. 76.

Mos ungendi ſe in balneo. num. eodem.

Mos Auguſto peculiaris, ut pleno conuiuio ſæpe nihil tangeret, poſt dimiſſum uero, aut ante initũ cõuiuiũ ſolus cœnaret. ibidẽ.

Hæc eſt Ratio uictus Auguſti. num. 77.

Interdiu non temere bibebat. pro potione ſumere ſolitus eſt panem aqua gelida perfuſum, aut cucumeris fructũ, aut lactuculę thyrſũ, aut recens, aridũ ue pomũ ſuci uinoſi; oris cib. meridianus ſumebatur; poſt meridianũ cibũ ueſtitus, calceatusq; conquieſcebat paulıſper. num. 78.

Mos ſumendi cibi meridiani. num. eodem.

Mos à cœna ſe recipiendi in lecticulam lucubratoriam, ubi confici multa ſolebant, quæ ad actus diurnos pertinebant. num 78.

A lecticula in lectum ibatur. num. eodem.

Mos Auguſto peculiaris adhibendi lectores, & fabulatores noctu poſt interruptum ſomnum. num. eodem.

Mos extruendi cœnacula. num. 79.

Lectica deportari mos erat per urbem. num. 78.

Mos adhibendi tonſores. num. 79.

Mos radendi barbam. num. eodem.

Statura Auguſti breuis V. pedum, & dodrantis. num. eodem.

Digitus ſalutaris. num. 80.

Mos ſtrigilum ad detergendum in balneo ſudorem. num. codẽ.

Obſeruatum

Obſerua quo ueſtitu hyeme uti ſolebant Ro. ex Auguſti ueſtitu. { Tunicæ. Toga pinguis. Subuculæ. Thorax laneus. Fœminalia. Tibialia. num. eodem

Petaſatus ſub dio ambulabat. num. eodem.
In ædibus erat periſtylium. num. eodem.
Mos lauandi ſe. } Mos ungendi. } num. eodem.
Mos perfundendi ſe aqua egelida. num. eodem.
Mos perfundendi ſe aqua ſole concalefacta. ibidem.
Marinis aquis uti mos neruorum cauſa. ibidem.
Item aquis Albulis. ibidem.
Ligneũ quoddã ſolium Hiſpanico uerbo Dureta uocabatur. nu. eo.
Mos exercendi ſe pila, & folliculo. num. 83.
Mos uectandi ſe, & deambulandi. num. eodem.
Mos piſcandi hamo etiam Imp. animi relaxandi cauſa. num. 83.
Mos ludendi nucibus cum pueris minutis. num. eodem
Mauri, & Syri pueri in delitijs erant. num. eodem.
Pumilij, & diſtorti ludibria naturæ, & mali ominis cenſebãtur ab Au guſto, ideo eos abhorrebat. num. 83.
Phonaſco dabatur opera propter pronunciationem. num. 84.
Mos recitandi orationem ſcriptam in ſenatu apud Imp. & apud milites, ne ediſcendo tempus abſumeretur. num. 84.
Mos concionandi ad pop. uoce præconis ob infirmatas fauces. num. 84.
Mulieres etiam ſe in ſcribendo, & dicendo exercere ſolebant, ſequebanturq́; optimum loquendi genus. num. 85
Ratio ſcribendi hæc fuit obſeruata a' multis, ut nec uerba diuiderẽt, ne ab extrema parte uerſuum abundantes literæ in aliũ transferrentur. num. 87.
Mos ſcribendi per notas, ne reliqui intelligerent, ut b. poneretur pro a. & c. pro b. & ſic deinceps. pro x. autẽ duplex aa. nu. 89.
Romani adoleſcentes olim contubernia inibant Apolloniæ Græcorum philoſophorum. num. 89.
Comœdia uetus ſæpe exhibita publicis ſpectaculis. num. codẽ.
Mos emẽdicãdi ſtipẽ quotãnis die certo ob nocturnũ uiſum. nu. 91.

Mos, ut etiam fœminæ uterentur publicis balneis. num. 94.
Mos prandendi in itinere. num. 94.
Prætextati pueri dicti. num. 94
Mos ſumendi uirilem togam. num. eodem.
Tunica lati claui ordinis erat Senatorij. num. eodem.
Mathematici ex genitura hominum futura prædicunt. num. 94.
Mos percutiendi numos argenteos nota aliqua. ibidem.
Numus argenteus percuſſus nota Capricorni. ibidem.
,, Hinc Hor. ait. Tyrannus heſperiæ Capricornus undæ.
Luſtrum conditum ab Imperatore Auguſto in cãpo Martio. nu. 97
In luſtro condendo conſcribebantur tabulæ. num. eodem.
,, Tabulas has opinor fuiſſe in quibus nomina ciuium deſcribebã-
tur. de his. Cic. pro Archia.
Statuarum inſcriptiones. num. 97.
Nautæ candidati, coronati, thura libantes fauſta omnia precantur
illac præteruehenti Auguſto. num. 98.
Aurei quadrageni. num. eodem.
Alexandrinæ merces. num. eodem
Mos in ſeceſſu munera diſtribuendi, & magna cum hilaritate uiuen
di. num. eodem.
Togæ, & pallia dantur, lege propoſita, ut Ro. Græco, Græci Roma-
no habitu, & ſermone uterentur. num. eodem.
Mos ſpectandi exercentes ephebos. ibidem.
Epheborum magna copia Capreis ex uetere inſtituto. ibidem.
Epulum datur ephebis in conſpectu Imp. permiſſa iocandi licen-
tia. num. eodem.
Mos in conuiuiis iocoſis diripiendi poma, & obſonia. num. eodẽ.
Certamen Gymnicum quinquennale Neapoli inſtitutum in hono-
rem Aug. num. eodem.
In morte Impp. annotare ſolebant.
Locum.
Annum.
Diem.
Horam.
Aetatem ipſius enumeratis annis,
Menſibus, ac diebus. num. 100.
Cadauer Imp. Romam deportatum à decurionibus municipiorũ,
coloniarum

coloniarum Bouillas uſq;. num. 100.
Omnia oppida baſilicam habebant. num. eodem.
Cadauer Imp. urbi illatum in ueſtibulo domus ipſius collocabatur. num. eodem.
In ornando funere, & honoranda memoria Imp. hæc decernere ſolebat ſenatus, tum uerò per ſe erant in more poſita.

1 Triumphali porta ut funus duceretur.
2 Præcederet uictoria, quæ erat in curia.
3 Næniam canerent principum liberi utriuſq; ſexus.
4 Exequiarum die deponerentur anuli aurei.
5 Ferrei anuli ſumerentur.
6 Oſſa per ſacerdotes ſummorum collegiorum legerentur.
7 De appellatione menſis etiam actum.
8 Vt omne tempus à natali Auguſti uſq; ad mortem, ſeculum Auguſtum uocaretur.
9 Vt id in faſtos referretur.
10 Bifariam laudaretur, tùm pro roſtris ſubuecteribus, tùm pro æde diui Iulij.
11 Senatorum humeris deferretur in campum.
12 In Campo cremaretur cadauer.
13 Primores ordinis equeſtris legerent reliquias tunicati, & diſcincti pedibus nudis.
14 In Mauſoleo conderetur ad id extructo.
15 Viri prætorii teſtimonium cum iureiurando, uidiſſe ſe effigiem cremati Imp. euntem in cœlum. num. 100.
16 Templum dicatum. in Tib. num. 40.

Mos cremandi cadauera. num. eodem.
Mos reliquias colligendi, & condendi ſepulcro. ibidem.
Mos laudandi Imp. mortuum dum cadauer efferretur, & quidem bis. num. 10. eodem.
Mos, ut proximi quiq; ex conſanguineis laudarent. num. eodem.
Mos canendi næniam in funere. ibidem.
Mos publicandi ſyluas, & ambulationes in uſum populi circa Mauſolea. num. eodem.

FAMILIAE.

GENS Octauia Velitris oriunda car. 22. nu. 1.
Octauia gens a' Tarquinio Priſco allecta in Senatum, mox a' Seruio Tullio traducta in patritias. 22. num. 2.
,, Ego ambigo, quomodo allecta primum in ſenatũ, mox dicatur inter patritias conſtituta.
Familiæ interdum ex patritiatu procedente tempore labebantur ad plebem. ibidem.

C. Octauius Rufus uir quæſtorius.

Cn. — C.

Cn.: Ab hoc prognati functi ſunt ſummis honoribus, & ſenatores.

C.: Ab hoc prognati fuerunt equites, ſeu fortuna, ſeu uoluntate.

In familiis notabant, qui primus magiſtratum ſuffragio populi cæpiſſet. ibidem.
Item honores militares notabant, ut proauus Aug. ſub Aemylio Papo Imp. tribunus militũ ſtipendia fecit in Sicilia. ibidem.
Item municipales honores notabantur.
Item ſi quis ex aliqua familia ex municipiis Romæ magiſtratus geſſiſſent, poterãt eius filij ad municipia redire, ut proauus Aug. qui Romæ tribunus militũ fuit, auus poſtea ipſius Aug. in municipio permanſit contentus honoribus municipalibus.
Inſigne erat, & honorificum familia equeſtri, & uetere naſci. nu. 2.
Ex equeſtribus familijs ſenatores deligebantur, & ſignabantur qui primi in qua familia fuiſſent electi.
In familiis exprobrabantur proaui libertini. num. 2. ibidem.
,, Horatius libertino patre natus, uide in ſatyris
,, Quem rodunt omnes libertino patre natum.
In familiis probro dabatur, ſi quis diuiſor fuiſſet. num. 3.
In familia Auguſto exprobratur auus argentarius. num 3.
Octauia { maior. / minor. } num. 4.

Senatorias

Senatorias imagines in familia aliquis habebat.

Accius Balbus ex Aricia oriundus, ſenatoria familia Romæ ortus. num. 4.

Exprobratur Auguſto, quod Afri generis proauus matris ex Acciorum familia eſſet. num. 4.

Et quod unguẽtariã tabernã Ariciæ, & piſtrinum exercuiſſet. nu. 4.

Sæpe aliquis adoptatus cognomen accipiebat eius, a quo fuiſſet adoptatus ex teſtamento. num. 7.

Cognomina in ſenatu indi ſolita Imperatoribus ex ſententia alicuius. num. 7.

Martius Philippus uitricus Auguſti. num. 9.

Aliquis erat patritius, necdum tamen ſenator. num. 10.

De XIIII. gradibus in theatro aſſignatis patritijs, & equitibus, in his plebis ſedere non licebat. num. 25.

In clientela alicuius gentis patritiæ ſolebant eſſe ciuitates. nu. 16.

Libertini cõtẽnebantur, ſi legati uenirent ab exteris gẽtibus. nu. 44.

P. Seruilii Iſaurici filia uxor Auguſto adoleſcenti adhuc deſpondetur. num. 62.

Claudia filia P. Clodij ex Fuluia priuigna M. Antonii triumuiri. num. eodem.

Ea nupſit Auguſto poſt primam diſcordiam, cum Antonio eſſet reconciliatus. ibidem.

Claudia ea uix dum nubilis. ibidem.

Fuluia ſocrus Auguſti.

Intactam, & uirginem Fuluiæ filiam dimiſit Auguſtus; & diſcordia exorta cum Fuluia ſocru. num. codẽ.

Scribonia ante duobus conſularibus nupta, & ex altero mater. num. eodem.

Hanc dimiſit Auguſtus ob morũ peruerſitatem. num. codẽ.

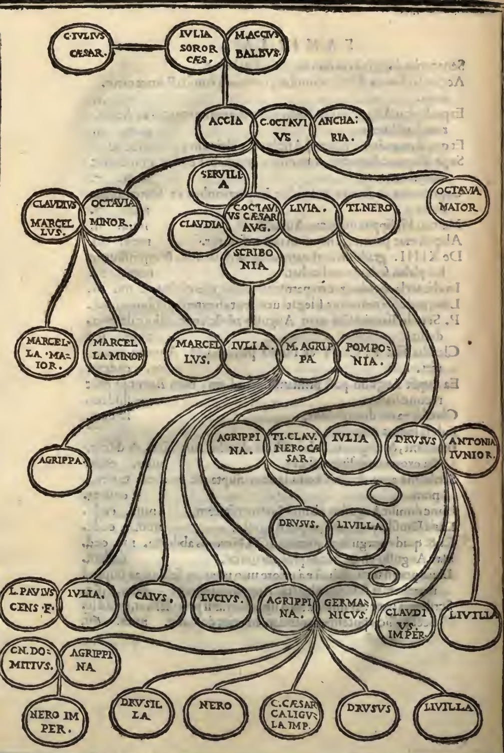
Liuia Druſilla poſtremo nupſit Auguſto. num. codẽ.

Ea, & quidẽ prægnãs, matrimonio Ti. Neronis abducta. nu. eod.

Hæc Auguſto chara fuit, & probata unice. ibidem.

Liuiæ prægnantis abductæ a priore uiro nimium feſtinatas nuptias reprehenſas fuiſſe, & obiectas Aug. ab inimicis. num. 69.

Scribonia uxor cur dimiſſa ab Aug. aduerſarii protulerunt, quod ſcilicet pellicis potentiam nimiam liberius doluiſſet. num. 69.

C. IVLIVS CÆSAR.
IVLIA SOROR CÆS.
M. ACCIVS BALBVS.
ACCIA
C. OCTAVIVS.
ANCHARIA.
SERVILIA
OCTAVIA MAIOR
CLAVDIVS MARCELLVS.
OCTAVIA MINOR.
C. OCTAVIVS CÆSAR AVG.
LIVIA.
TI. NERO
CLAVDIA
SCRIBONIA
MARCELLA MAIOR.
MARCELLA MINOR
MARCELLVS.
IVLIA.
M. AGRIPPA
POMPONIA.
AGRIPPA.
AGRIPPINA.
TI. CLAV. NERO CÆSAR.
IVLIA
DRVSVS
ANTONIA IVNIOR.
DRVSVS.
LIVILLA
L. PAVLVS CENS. F.
IVLIA.
CAIVS.
LVCIVS.
AGRIPPINA.
GERMANICVS.
CLAVDIVS IMPER.
LIVILLA
CN. DOMITIVS.
AGRIPPINA
NERO IMPER.
DRVSILLA
NERO
C. CÆSAR CALIGVLA IMP.
DRVSVS
LIVILLA

Terentia uxor Mecenatis. num. 66.
Saluidienus Rufus uſq; ad conſulatum prouectus ab Imp. nu. eod.
Cornelius Gallus ad præfecturam Aegypti. ibidem.
Licinius Enceladus libertus. num. 67.
,, Notanda nomina huius, ut etiam ante dixi.
Coſmus ſeruus. ibidem. num. 67.
Diomedes ſeruus, ſeu libertus diſpenſator. num. eodem.
Proculus libertus. num. eodem.
Thallus libertus. ibidem.
Druſilla }
Tertulla. }
Terentilla. } Fœminarum nomina, & qualia ſint nos alio loco declarauimus. num 69.
Ruffilla. }
Saluia Citiſcenia }
Mallia Ibidem in Epigrãmate.
Hortenſii ædes modicæ in palatio, in quibus poſtea habitauit Auguſtus Imp. num. 72.
Calui oratoris domus iuxta Romanum forum ſupra ſcalas anularias, in qua priuatus cum eſſet habitauit Aug. num. eodem.
Mecenatis domus, in qua æger cubabat Aug. num. eodem.
Iulius Marathus libertus Auguſti. num. 79.
,, Notanda nomina huius, ut etiam ante diximus.
Cimber Annius }
Verrius Flaccus. } num. 86.
Criſpus Saluſtius. ibidem.
L. Nigidus mathemat. peritus. num. 49.
Aſclepiades Mendes ſcripſit θεολογουμένων libros. num. 94.
Apollodorus pergamenus rhetor Aug. magiſter in dicẽdo. nu. 89
Sperarchus Philoſophus. } Apolloniæ floruerunt.
Dionyſius, & Nicanor eius filij. } num. 80.
C. Mettelli oratio de prole augenda. num. eodem.
Rutilii oratio de modo ædificiorum. ibidem.
Druſi filia. num. 99.
Druſus Tiberij filius laudat Auguſtũ mortuum pro roſtris. nu. 100.
L. Planeus. }
C. Silius. } Coſſ. num. 101

Polybius

Polybius } Liberti Auguſti. num. 101.
Hilarion

L. Antonius triumuiri frater. num. 9.

Brutum Caſſiumq; } Obſerua, quam mos obtinuit, ut hæc
Hircium, & Panſam } nomina proferrentur. alterius ſcilicet cognomen. alterius uero gẽtile.

A. Hircius. num. 68.

,, Nota ut in hoc apponatur prænomẽ. in altero ſæpe non addatur, ſed ſine eo proferatur.

D. Brutus. num. 10.

M. Fauonius Catonis ille æmulus. num. 13.

C. Soſius } Coſſ. num. 16.
T. Domitius

Aemylius Paulus. num. 16.

Antonius iuuenis maior de duobus ẽ Fuluia genitis. num. 17.

Varronis Murænæ. } Nota hæc cognomina quomodo iungã tur. num. 19.
Fannii Cepionis.

Et rurſus hoc nomen gentile cum cognomine non ſuo.

Plautius Rufus. num. eodem. 19.

L. Paulus progener Auguſti.

L. Andaſius. num. eodem

M. Craſſus } Nota etiam in his uſum proferendi, ut ante
M. Antonius

Themaſinus Epicadus ex gente parthica hybrida. num. 19.

,, Hybridam etiam quendam uocat Horatius.

Telephus ſeruus nomenclator. num. eodem.

,, Horatius L. primo Ep. nil admirari.

,, Mercemur ſeruum, qui dictet nomina.

Quintilius Varus. num. 23.

Caius, & Lucius filij Auguſti. num. 26. 65. 67.

T. Iunius Philopœmen. num. 27.

Liberti nomen. in quo obſerua, nam patronum habuit T. Iunium, unde & ipſe ita dictus, poſtquam liber eſt factus; cognomen uero ſeruile retentum eſt.

Sic etiam Licinius Enceladus. num. 67.

Pinarius eques Ro. num. eodem.

Q. Gallus

Q. Gallus prætor num. eodem.
Tedius Afer Cos. deſignatus. um. eodem.
L. Cornificius.
Aſinius Pollio.
Munatius Plancus.
Cornelius Balbus. } num. eodem
Statilius Taurus.
M. Agrippa.
Eſerninus nepos Aſinii Pollionis. num. 43.
C. Nonius Aſprenas.
Torquati cognomen unde. num. eodem.
Hylas Pantomimus. } Nomina hiſtrionum,& cognomina à
Stephanio Togatarius. genere comœdiarũ deſumpta.n.45.
Pylades nomen hiſtrionis. num. eodem.
Valerius Meſſala Senator. num. 58.
Iunius Nouatus. }
Caſſius Patauinus è plebe. num. 51.
Dioſcorides nomen ſculptoris. num. 50.
Antiſtius Labeo Senator. num. 54.
Gallus Tertinius Senator. num. 53.
Gallus cognomen eſt, Tertinius gentile nomen.

DE BELLIS EXTERNIS AB Auguſto confectis.

I. Dalmaticum. de quo Suetonius num. 20. L. Florus Illyricos nominat. ubi uulnus accepiſſe Auguſtũ ſcribit. Vide lib. 4. cap. 12. nam etiam Suetonius in Dalmatico de eodem Aug. uulnere loquitur, itidem de ponte, de quo etiam Florus ibidem. Sed ipſe Florus eodẽ capite aliquanto poſt de Dalmatis loquens, ipſorum urbem metropolin Delminium uocat.

II. Bellum Dacicum. de Dacis, qui nunc Tranſyluani uocantur. Vide Dionem lib. 51. pag. 311. ubi narrat triumphum Aug. poſt Actiacam uictoriã Dacia deſciuit poſtea, ſed uicta rurſus à Traiano, Dion in Traiano. & Sex. Rufus in ſua Epitome, his uerbis, Traianus Dacos ſub rege Decebalo uicit, & Daciam trans Danubium prouinciam fecit, quæ in circuitu habuit decies centena millia paſſuum. Sed ſub Galieno Imp. amiſſa, & per Aurelianum

deinde recepta. Idem ibidem. Duæ Daciæ, & Mœſiæ factæ ſunt, ſic enim legendum. in diuiſione Illyrici ibidem obſerua XVII. prouincias. Pannoniorum duas. Noricorum duas. Valeriam prope Drauum, ſed cis. Sauiam cis Drauũ, & inter Drauum, & Sauũ. Seruiliam. Dalmatiam. Mœſiam. Dacias duas. eſt omnino mancus ibi contextus Rufi. Mœſia inferior, Bulgaria nunc dicitur trans Danubium. Mœſia ſuperior cis Danubium, & Sauum. nũc Seruia. Bubalia inter Drauum, & Sauum. Dardania, Regnũ Boſinæ, cis Sauum. Pannonia Amantina, uel Sirmienſis. Pannonia Interãnenſis inter Drauum, & Sauum. Dacia Ripenſis. Dacia alpeſtris. hanc ego diuiſionem ex recentioribus, qui periti regionum illarum ſunt, & ipſas deſcripſerunt, conferens ſingula cũ antiquis appoſui. Sed quid Illyricum ſit declarat Suetonius in Tiberio Cæſare num. 16. his uerbis. Toto Illyrico, quod intra Italiam, regnumq; Noricum, & Thraciam, & Macedoniam, interq; Danubium flumen, & ſinum maris Adriatici patet. Vide App. in Illyrico, & Rufum in Epitome cap. de prouinciis à Traiano uictis.

III. Bellum. Cantabricum. Hinc Horatius lib. 3. odarum. Cantaber ſera domitus cathena. Vide L. Florum lib. 4. cap. eodem. In Hiſpania duæ ualidiſſimæ gentes immunes imperii agitabant, Cantabri, & Aſtures. Cantabris altior, & magis pertinax animus, qui non contenti libertatem ſuam defendere, etiam proximis imperare tentabãt. hoc bellum eſt ab Agrippa, & Antiſtio legatis confectum, cum ipſe Imp. Tarracone hybernaret.

IIII. Bellum geſtum contra Rhetos, Vindelicos, ac Salaſſos gentes alpinas. Rheti nunc Griſones dicuntur. Vindelici his finitimi ſunt. Salaſſi ſupra Auguſtam prætoriam. hoc bellum confectum à Druſo Tiberii fratre. Vide Liuium in Epitome extremorum librorum. & Horatius lib. 4. od. de eo meminit. Videre Rheti bella ſub alpibus Druſum gerentem. itidem Velleius in poſt. uolumine, pag. 122. & Sex. Rufus in Epit. pagella 443. in Gryphianis. Quas gentes uicerit Auguſtus, refert etiam Verg. lib. 8.

V. Bellum contra Germanos geſtum, auſpiciis Auguſti, à Druſo geſtum priuigno ipſius. Liu. in epit. poſtremorũ librorũ. Velleius autẽ ſic. Germanicũ bellũ geſſit Druſus, ſed in medio curſu obijt. Tiberius igitur confecit. pag. 124. in poſt. uolumine. ibidem hæc ſunt uerba. atq; ſic eam perdomuit, ut in formam pene ſtipendia-

riæ

tiæ redigeret. Scythæ miſerunt legatos,& Sarmatæ amicitiā petentes. L.Florus lib. 4. etiam Indi. ibidem.& Liuius in Epit. lib. 139.& Oroſius lib. 6.cap.20.nam Tarraconem uſq; profecti ſunt, ubi tunc erat Auguſtus.

DE TEMPLO AEDIFICATO, AC dicato Herculi, &Muſis.

Quid commune dicat aliquis Herculi cum Muſis? Ego nunc ex Platone tantùm recitatis uerbis, omittens alia, quæ dici poſſent, locū declaro. Plato igitur lib. 3. de rep. ait duas eſſe artes, quarū altera corpus, altera animus excolitur. illam μουσικὴν uocat, hanc γυμναστικὴν. Solet enim Plato hoc nomine uocare omnem diſciplinam, quæ literis continentur, paulò poſt ἵνα τῇ μὲν τὸ σῶμα θεραπεύοιντο, τῇ δὲ τὴν ψυχήν. paulò poſt. κινδυνεύουσιν αἱ οἱ γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι, ἀγριώτεροι τοῦ δέοντος ἀποβαίνουσιν, οἱ δὲ μουσικῇ μαλακώτεροι.

DE ARTIFICIO, QVO VSVS EST SVEtonius in ſcribenda hiſtoria Impp.

Suetonius uitam Impp. cōſcripſit,& ſingulas ipſorum actiones perſecutus eſt narrando, quod ſcribendi genus etiam Plutarchus ſecutus eſt, & alii permulti, differt autem ab annalibus; Nam qui annales ſcribunt, annos perſequuntur ſingulos, ut Liuius, & Tacitus ex conſulibus Romanis. Quare illius hiſtoriæ annales uocantur, & ſi nonnulli aliter ſenſerunt; quæ appellationes, & ſi ratione non carent, mihi tamen non ſatis probantur. Qui uerò uitam ſcribit alicuius, quam ineat rationem ſcribendi, ipſe Suetonius docet in Auguſti uita, num. 9. his uerbis. propoſita uitæ eius, ueluti ſūma, partes ſingillatim neq; per tēpora, ſed per ſpecies exequar, quò diſtinctius demōſtrari, cognoſciq; poſſint. Videri poteſt deſcriptio hæc laudationi ſimilis, hoc uno excepto, quòd hiſtoricè hic agitur, illic autem (quod oratorum eſt proprium) enthymematicè. ut Ariſtoteles docuit lib. Rh. 1. & libro. 3. ubi de narratione in genere demōſtratiuo loquitur. ἐκ τῶν μὲν σώφρων, ἐκ τῶν δὲ δίκαιος. uide reliqua. Hunc oratorium ordinem ſequitur Suetonius, & ſi enthymematicè nō loquitur, ſed narrat tantùm, ut ſolent hiſtorici.

ſtorici. Verba ipſius hæc ſunt, quæ rem ſatis demonſtrant. Clementiæ multa ſigna dedit. &c. Subijcit enim omnes actiones ad id genus ſpectantes, & enumerat ea, quæ clementem illum fuiſſe demonſtrant, ſed adhuc magis explico ſeriem illam in narrando, & demonſtro artificium, quo mihi uidetur conſtare. Quoniam ætas eſt aut puerilis, aut prouectior, & puerilis prior, genus, indolem, pueritiæq; curſum omnem narrat, mox res ab eo geſtas, cum eſſet prouectior. Res autem geſtæ neceſſe eſt aut foris ſint, aut domi; ſi foris, bella, quę aut ciuilia ſunt, aut externa. bella ciuilia in Aug. narrantur à num. 10. uſq; ad 20. Bella externa à num. 20. uſq; ad 24. & quoniam bella foris geri non poſſunt ſine rei militaris peritia, inſtituta, ac diſciplinam omnem illius militarem explicat. Et quoniam res domi geri non poſſunt, niſi cum poteſtate aliqua, magiſtratus enumerat, & ſacerdotia. Et quoniam qui magiſtratus gerunt, in primis ius dicunt, & leges ſanciunt, leges ab eo tùm correctas, tùm latas recenſet, & iurisdictionem perſequitur. Et quoniam adminiſtratio reip. duplex, aut urbana, aut prouincialis. de prouinciarum adminiſtrandarum ratione, & diſtributione ab eo facta loquitur, Et quoniam utraq; adminiſtratio eget copiis, & præſidiis militum, de legionibus, de claſſibus, & numero legionum, & nauium agit. Et quoniam omnis, qui publicam gerit perſonam cum laude, honoribus affici ſolet, magniq; refert, qualibus quisq; moribus præditus ſit in publicis rebus gerendis, de honoribus, & honorificis ipſius cognominibus, & appellationibus loquitur, atq; de moribus ſimul agit perſpectis in uita publica. Poſtremò uitam interiorē, & priuatam explicat, ac mortē eaq;, quæ mortē præceſſerunt, & conſecuta ſunt.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI.

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Tertius.

TI. CLAVDIVS CAESAR.

Ex Suetonio.

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbē.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & Prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarum. Libertorumq;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

TITVS Tatius conſors Romuli in Regno. numero. primo.
Patres cooptabant in patritios aliquem. ibidē.
Decemuir legibus ſcribendis. num. 2.
Plebs ſeceſſit a patribus. num. 2.
Senatus iubebat Cos. dicere dictatorem. nu. 2.
Ilicias nomen uiatoris. num. 2.
Optimates, aſſertoresq; dignitatis potentiæ patritiorum. ibidem.
Magiſterium equitum. num. 3.
Cenſores tribus notabant nomine leuitatis. num. 3.
Proprætor in Gallia prouincia. num. 3.
Senatus patroni. num. eodem.
Præpoſitus claſſi. num. 4.
Inſignia retenta ultra iuſtum tempus a prætore. num. 4.
Prohiberi uſu faſcium ſolitus, qui ultra tempus iuſtum ipſos retineret. num. eodem.
S. C. publicari ſolita ſimulacra num. 5.
In faſtos, & acta publica referebantur conſulatus, & dies natalis Impp. num. 5.
M. Gallius Senator. num. 6.
Principatus initium. num. 7.
Ciuilium officiorum rudimenta in cauſis agendis. num. 8.
Ad Senatum afflictæ ciuitates confugiebant. num. 8.
Cura annonæ. num. eodem
Cura repurgandorum ergaſtulorum. num. eodem
Ius Imperatorum, & eorum qui bellum gerebant reſtituere regnū Regibus, & imponendi diadema pro tribunali. num. 9.
Rector comatæ Galliæ. num. eodem.
Dedititij. num. eodem.
Ornamenta triumphalia dari ſolita honoris cauſa. num. eodem.
Magiſtratus maturius inchoari ſoliti ab Impp. num. eodem.
Ordo magiſtratuum quæſtura, prætura, conſulatus, & interpoſito tempore rurſus conſulatus alter, poſtremo tribunatus plebis, ſeu

tribunitia poteſtas per quinquennium Impp. dabatur.
num. 9. eodem.
Sine lictore,& uiatore priuatã uitã egit Rhodi in ſeceſſu Tib.nu.10.
Ius tribunitiæ poteſtatis. num. eodem.
Pro iure tribunitiæ poteſtatis prodit Tiberius in publicum cum apparitoribus. num. 10. eodem.
Idem conuitiatorem rapi iuſſit in carcerem citatum uoce præconis pro tribunali. num. eodem.
Legatus ab Imp. miſſus in prouincias ibat. num. 12.
Cum Imperio,& magiſtratu aliquo ire. num. eodem.
Præpoſitus Orienti Imp. filius. num. eodem.
Cæſarum poteſtas ſine regio inſigni. num. 14.
Data rurſus poteſtas tribunitia in quinquennium. num. 16.
In ſenatu decernebantur triumphus,& alii honores. num. 17.
Cognomina Impp. ex S. C. dabantur. ibidem.
Pannonicus.
Inuictus.
Pius.
Reijciebãtur,uel nõ recipiebãtur interdũ cognomina ab Imp. ibi.
Triũphare,ſi ciuitas mœſta fuiſſet ob aliquã cladẽ nõ licebat.nu.17.
Impp. redeuntes ex prouincia in urbem ingrediebãtur, prætextati,& laurea coronati. num. 17.
Tribunal pro ſeptis poſitum conſcendit Tiberius è prouincia uictor rediens. num. eodem.
Medius ſedit inter duos Coſſ. ſimul cum Aug. num. eodem.
Atq; cum populum cõſalutaſſet circum templa deductus eſt.ibidẽ.
Triumphus et ſi dilatus poſtea agebatur. num. 20.
Cõſules legem ferunt,ut Imperatoris filius unà cum patre Auguſto communiter prouincias adminiſtret. num. 21.
Legatis triumphalia ornamenta impetrata à Tiberio. num. 20.
Cenſus actus,& conditum luſtrũ ab Imp. unà cũ Tib. num. 21.
Auguſti cubicularii. num. eodem.
Iure tribunitiæ poteſtatis coactus ſenatus à Tib. num. 23.
Senatorii ordinis ſignatores teſtamenti. num. eodem.
Natalis dies Impp. honorari ſolitus. num. 26.
Mos iurandi in acta Impp. num. eodem.
Ab Impp. nominibus appellati menſes. num. 26.

recuſabant

Recuſabant honores ſibi delatos a' ſenatu Imperatores. ibidem.
Prænomen Imperator, cognomen pater patriæ. ibidem.
Auguſti nomen datum a' ſenatu recuſat Tiberius, præterquam in Epiſtolis ad Reges, & dynaſtas. ibidem.
Auguſti nomen hæreditarium Tiberio. ibidem.
Conſulatum gerebant Impp. pro arbitratu duobus, tribuſue menſibus, etiam paucis diebus. ibidem.
Conſulatus abſenti Tiberio datus. ibidem.
Senatores non admiſſi ad lecticã, ut puto propter dignitatẽ. nu. 27.
Conſulari uiro non permittitur orare per genua Imp. ibidem.
Domini appellatio reiecta ab Imp. Tib. ibidem.
Sacras ſuas occupationes dici per adulationẽ nõ eſt paſſus Imp. ibi.
Imperator ſe authore aliquem ſenatũ adijſſe dici noluit, ſed ſe ſuaſore. ibidem.
Imp. honorifice' appellare ſolitus ſenatum, & eius dignitatis rationem habere. num. 28. & 29.
Senatui, & magiſtratibus conſeruata priſtina maieſtas, & poteſtas. num. eodem. & num. 30.
Imp. de omnibus rebus ad ſenatum referre ſolitus. ibidem.

De his referre ad ſenatum ſolitus Imperator.
De uectigalibus.
De monopoliis.
De extruendis, reficiendiſue operibus.
De legendo, & exauthorando milite.
De legionum, & auxiliorum deſcriptione.
De Imperio alicui prorogando.
De extraordinarijs bellis alicui mandandis.
De reſcribendo, & forma reſcribendi literis Regum externorum. num. 30.

In ſenatu cauſæ ab reis dictæ interdum, num. eodem.
Imperator in curiam ſolus intrabat. num. eodem.
Aduerſus ſentẽtiã Impp. licebat in ſenatu aliquid decernere. nu. 31.
Libera legatio ſuſcepta a' prætore deſign. etiam contra ſententiam Imp. ex S. C. ibidem.
Senatuſconſultum per diſceſſionem factum. num. eodem.
Imp. etiam ibat in alteram partem. num. eodem.
Iure ordinario omnia agi, ac non niſi per magiſtratus ſolita nu. eod.

Legati exterarum gentium Coſſ. adibant. ibidem.
Imperator ipſe legatos ad Coſſ. miſit. ibidem.
Aſſurgebat Conſulibus Imp. honoris cauſa. num. eodem.
Decedebat etiam uia. num. eodem.
Prætores honore inito ex antiqua conſuetudine maiores ſuos laudabant pro concione. num. 32.
Imp. aliquando illuſtrium uirorum exequias frequentabat uſq; ad rogum. ibidem.
Magiſtratus reprehenduntur, quód literas ſine ſubſcriptione miſiſſent ad Imp. & iubentur ſubſcribere. num. eodem.
Præſides prouinciarum ſuadent Imp. onerandas tributo prouincias. ibidem.
Imper. ius habet reſcindendi conſtitutiones Senatus. num. 33.
Imp. magiſtratus pro tribunali cognoſcentibus plerunq; ſe conſiliarium offerebat. num. eodem.
Imperator magiſtratibus pro tribunali aſſidebat mixtim, uel ex aduerſo in parte primori. ibidem.
Imp. ſi iudices parum conſtantes in iudicando eſſe audiret, ſtatim accurrebat, & é plano, aut ex quæſitoris tribunali, eos admonébat legum, & religionis. ibidem.
Imperator corrigebat publicos mores, ſi deſidia, aut mala conſuetudine labarent. ibidem.
Imp. Senatus arbitratu quotannis temperari uolebat annonam macelli. num. 34.
Senatus annonæ curam demandabat ædilibus. ibidem.
Aediles inhibebant popinas, & ganeas. ibidem.
Imperator edicto prohibebat aliquid. ibidem.
Ius, ac dignitas matronalis. num. 35.
Solui oportebat iure matronali ſi quæ lenociniũ profiteri uellet. ibi.
Senator latumclauum geſtabat. ibidem. ibidem
Senatori pœna irrogata, adimendo lato clauo. ibidem.
Imperator latumclauum adimit Senatori. ibidem.
Senatores in hortos migrabant animi cauſa. ibidem.
Decuriones in municipijs. num. 27.
Ciuium Ro. haberi rationem uolebat Imp. num. eodem.
Populis, & ciuitatibus concedebatur libertas. ibidem.
Iisdem publicé adimebatur ab Imp. irrogata pœna. ibidem.

Regna adempta Regibus ab Imp. redigebantur in formam prouinciæ. ibidem.
Imperator ſecedens ab urbe edicit,ne quis ſe adiret. num. 40.
Equitum decuriæ ſupplebantur ab Imp. num. 41.
Tribunos militum,& præfectos mutabat pro arbitratu Imp. ibidem.
Prouinciarum præſides ab Imp. mutabantur. ibidem.
Conſulares legati in Hiſpania,& Syria. ibidem.
Præfectura urbis. num. 42.
Imp. libidinoſos, & prodigos ignominia notabat. ibidem.
Imperator apud Senatum aliquem increpabat. ibidem.
Quæſturæ candidatus. Ibidem.
Quæſturæ candidatus ignotiſſ. præpoſitus aliis nobiliſſ. ab Imp. ibi.
Nouum officium inſtitutum,a uoluptatibus ibidem.
Imp. ſuos comites expeditionum, & peregrinationum ſuſtentabat cibarijs; interdum etiam ſalarium dabat. num. 46.
Salarium dari ſolebat. num. eodem.
Cibaria interdum ſolum,non ſalarium. ibidem.
Comites Imp. in expeditionibus diuiſi in tres claſſes pro dignitate cuiuſq;. ibidem.
Primæ claſſi diſtributa ſexcenta ſeſtertia. ibidem.
Secundæ claſſi quadringenta. ibidem.
Tertiæ claſſi ducenta. ibidem.
Ciuitates multæ immunitatem habebant.
Ius metallorum. }
Ius uectigalium. } num. 49.
Ciuitatibus iura hæc interdum adimebantur ab Imp. nu. eodẽ.
Tituli Impp. num. 50.
Titulis Tib. Imp. additum, Liuiæ filius, ex S. C. ibidem.
Etiam Impp. matri honoris ergo cognomenta ex S. C. dabantur. num. eodem.
Imp. Tib. non permiſit matri,ut reciperet cognomentum hoc, parens patriæ.
Ciuitate donati in decurias poterant allegi. num. 51.
Allecti in decurias inſcribebantur albo. num. eodem.
Impp. poſt mortem conſecrabantur. num. eodem.
Imp. Tib. uetuit,ne Liuia mater conſecraretur. ibidem.
Imp. in luctu ſuo iuſtitium indicebat ob mortem filii. num. 52.

Lugens

Lugens Imp. à negocijs abſtinebat per aliquot dies. ibidem.
Ad Imperatorem ob luctum in morte filij legati ab exteris nationibus, & ciuitatibus conſolandi cauſa mittebantur. num. 52.
Imp. ſe inconſulto nulli permittebat ſenatori ire Alexādriā. nu. eod.
Dies natalis Impp. & affiniū notari ſoliti, ac referri inter faſtos. nu 53.
Dies natalis eius, cui notam inurere uolebat Imp. referri iubebatur inter nefaſtos. ibidem.
Gratiæ ex publico decreto Imp. ob aliquā rē agi ſolebāt. nu. eod.
Imp. filiorum dies tyrocinij publicē celebrari ſolitus dato populo Ro. congiario. num. 54.
Pro Impp. ſalute uota publica ex S.C. ſuſcipiebātur. num. eodē.
Imp. uetat, ne S.C. ſuſcipiātur uota pro ſalute filiorū, quod is honos Imp. tantum, & prouectioribus competeret. ibidem.
Ex Senatus authoritate carnifex ad damnatum miſſus cum laqueis, & unco. ibidem.
XX. conſiliarios ex principibus ciuitatis ſibi in negociis publicis aſciuit Imp. num. 55.
Imp. reprehenſus quod legata, quæ plebi reliquerat Auguſtus, nōdum reddidiſſet. num. 57.
Imperatores ipſi, aut filios, aut nepotes, aut alios ad ſucceſſionē imperii confirmabant, ex S.C. tamen. num. eodem.
Prætores conſulebant Imp. quid agere deberent. num. 58.
Notabatur dies in faſtis, quo Imp. honores fuiſſent decreti. ibidē.
Conſularibus uiris prouincias dabat Imp. num. 63.
Ii, quibus prouinciæ dabantur, ſi eos alia de cauſa uoluiſſet Imp. in urbe remanere, ſub eo officii titulo prouinciam per legatos adminiſtrabant. num. eodem.
Imp. iiſdem plurimā delegabat. ibidem.
Imp. iiſdem, poſt aliquot annos, præſentibus ſucceſſores dabat. ibid.
Imp. abſens conſulatum ſuſcipiebat. num. 65.
Imp. aliquē ſibi aſſumebat collegam in conſulatu. num. eodem.
Mos in acta Imp. iurandi. num. 67.
Imp. uetat ne in acta ſua iuretur. et Nota cur. num. eodem.
Senatus ſeſe obligabat in acta Imp. ſi in ea iuraſſet. num. 67
Imp. moriens extractum ſibi anulum alicui dabat. num. 73.
Patris patriæ cognomen reiectū, Cur. num. 67.
Vicorum magiſtri. num. 76.

Rei

IVDICIALIA
AC FORENSIA

REI capitis apud populum ueſtem mutare ſoliti, & deprecari. num. 2.
Leuitatis nota inuſta tribubus a' cenſore. nu. 3.
Tribus in comitiis condemnabant aliquem, & mulctam irrogabant. Rep. uiuente. ibidem.
Dicere cauſas ſoliti Impp. filii pro ciuitate aliqua cognoſcente cauſam ipſo Imp. num. 8.
Tiberius reum maieſtatis fecit apud iudices Murænam, quòd conſpirauerat in Auguſtum. num. eodem.
Pro iure tribunitiæ poteſtatis Tiberius habet apparitores, & conuitiatorem citatum uoce præconis rapi iubet in carcerem; & hæc quidem Rhodi acta. num. 11.
Exulum cæſorum capita referri ſolita in urbem, & præmia dari ijs, qui retuliſſent. num. 13.
Abdicati filii. num. 15.
Damnatus per codicillos; quos Imp. moriens reliquerat, occiditur. num. 22.
Sepoſiti, & relegati. num. 15.
Cognitio conuitiorum, malorum rumorum, & famoſorum carminum ſenatui flagitanti non conceſſit Imp. num. 28
Reus de ui, & rapinis alæ præfectus cauſam in Senatu dixit. num. 30.
Iudices ab Imp. religionis, & legum, & noxæ admoniti, ut ſanctè iudicarent, nec reum elabi ſinerent. num. 33.
Quæſitoris tribunal. ibidem.
Matronæ proſtratæ pudicitiæ a' propinquis coerceri poterãt. nu. 35.
Matronæ proſtratæ pudicitiæ accuſabantur uel ab accuſatore publico, uel a' propinquis de cõmuni ſententia coercebãtur. nu. eo.
Propinqui de more maiorum ius habebant in fœminas famoſas num. eodem.
Iureiurandi gratia alicui fieri ſolita ab Imp. ibidem.
Qui uxorem iurauerat ſe nunquam dimiſſurum, dimittere non poterat, niſi ſolutus iureiurando fuiſſet. ibidem.

Pœnæ à legibus irrogabantur fœminis famoſis. ibidem.
Ad euitandas legum pœnas, iure, ac dignitate matronali ſoluebant ſe, ut quæſtũ corpore facerẽt impunè, & famoſæ eſſe poſſent. ibi.
Senatusconſultum in eos nobiles, qui ſcenæ, & Arenæ operam nauarent. ibidem
Famoſi iudicij nota. ibidem.
Vt impunè ſenatusconſulto tenerentur famoſi iudicij notam ſponte ſubibant. ibidem
Exilio affecti ab Imperatore. ibidem.
Exilij pœna. ibidem.
Pœna irrogari ſolita ſenatoribus ab Imp. adimendi claui. ibidem.
Pœna alia, mouere magiſtratu. ibidem.
Pœna irrogari ſolita ijs, qui temere ducerent, & temere repudiarẽt uxores. ibidem.
Pœna irrogata ijs, qui externos ritus, & ceremonias recepiſſent, ut religioſas ueſtes cum omni inſtrumento comburerent. nu. 36.
Pœna irrogata Iudæis, ut incolerent loca, in quibus grauius eſſet cœlum. num. 36.
Pœna, urbe ſubmouere. ibidem.
Pœna, perpetua ſeruitus. ibidem.
Pœna, relegare. num. 37.
Capita factionum, & ij, propter quos diffidebant, relegati. nu. eod.
In Theatro ſi cędes fiebat, grauiter uindicari ſolita. ibidem.
Pœna, in perpetua uincula conijcere. ibidem.
Pœna, libertatem adimere ciuitatibus. ibidem.
Pœna in Regulos parum fideles, uocatos Romam non remittere in regnum. ibidem.
Pœna iiſdem irrogari ſolita. Regnum adimere, & illud in formam prouinciæ redigere. ibidem.
Mulier rea nobilis delatoribus obiecta. num. 45.
Relegatæ conditio, ut uno oppido clauſa teneretur, & domo egredi, ac cõmercio hominum frui uetarentur. num. 50.
Pœna principibus uiris in prouinciis irrogata, confiſcare. nu. 49.
Pœnæ irrogari ciuitatibus ſolitæ.
Adimere immunitatem. }
Adimere ius metallorum. } ibidem.
Adimere ius uectigalium. }

Peculium a' patre conceſſum, & præbita annua erepta relegarę Iuliæ, quod teſtamento nihil de his cauiſſet Auguſtus. num. 50.
Mulier nobilis, quæ arguebatur ueneni in maritum comparari, dānatur. num. 49.
Vir uxorem prius dimittebat, poſtea accuſabat, ſiquid in ſe commiſiſſet. num. 49.
Immunitates priuatis eripi ſolitæ. num. eodem.
Matrem conſecrari uetuit Tiberius Imperator. num. 51.
Pœna, in Latomiam condemnare. ibidem.
Teſtamentum pro irrito habitum. num. 51.
Ad ſtatuam Auguſti miſeri, & rei confugiebant. num. 53.
Relegatio in inſulam. ibidem.
Pœna irrogatā interdū ijs, qui e' familia Cæſarum erant orti, ut dies natalis inter nefaſtos referretur. num. 53.
Pœna, laqueo ſtrangulari: in gemonias abiici. num. eodem.
Pœna, Iudicare hoſtem. num. 54.
Pœna, fame necare. ibidem.
Laquei, & unci a' carnifice oſtentantur. ibidem.
Pœna. Necatorum reliquias diſpergere. num. eodem.
Relegatio in inſulam. num. 56.
Pœna ab Imp. irrogari ſolita, cōtubernio remouere. num. eodem.
An iudicia maieſtatis cogi uellet, conſulit prætor Imperatorem. Is reſpondit exercendas leges. nem. 85.

Capitalia crimina eſſe cœperunt ſub Tiberio.	Ad ſimulacrum Aug. ſeruum cædere. Veſtem mutare. Numo uel annulo impreſſam efficiem Aug. lupanari aut latrinæ inferre. Dicto, factoue aliquo eius exiſtimationē lædere. num. 58.

Diebus religioſis, & ſacris ceſſare a' pœna ſolitum. num. 67.
Ineunte anno nouo animaduertere in aliquem nefas. num. eod.
Damnati multi cum liberis, & uxoribus ſuis. num. eodem.
Nemini delatorum fides abrogata. ibidem.
Delatoribus fides abrogari ſolita. ibidem.
,, Crimina leuia pro capitalibus recepta.
,, Quod poeta in tragoedia Agamennonem probris laceſſiſſet.
,, Quod idem Brutum, & Caſſium ultimos Ro. dixiſſet. nu. eod.

K ii Pœna

Pœna irrogata poetæ, ut is capite plecteretur, & ſcripta eius abolerē tur. num. 61.

Mos citandi reos ad cauſam dicendam. ibidem.

In Gemonias abiici. Vnco trahi. ibidem.

Etiam pueri, & fœminæ in Gemonias abiiciebantur, & unco trahebantur, num. eodem.

Strangulari uirgines erat nefas. num. eodem.

Virgines à carnifice prius uitiatæ, ut ſtrangulari poſſent. ibidem.

„ Cuſtodias recognoſcere ſolitus Imperator. ibidem.

Cuſtodias accipe pro ijs, qui in uincula erant coniecti.

Interdictum, ne propinqui capite damnatos lugerent. num. 61.

Accuſatoribus pręmia decreta. ibidem

Aliquis ex neceſſariis aderant quæſtioni, ideſt cum aliquis torquebatur. num. 62.

Damnari poſt longa, & exquiſita tormenta. ibidem.

Pœna. pręcipitari in mare. ibidem.

Nouum genus cruciatus excogitatum à Tib. ut larga mari potione aliquis ſe oneraret, mox ueretris deligatis, diſcruciarētur, urinæq; tormento diſtenderentur. ibidem.

Nurum, ac Nepotes dānatos Imp. iuſſit cathenatos, & obſuta lectica ſemper loco moueri, prohibitis per militem uiatoribus obuiis reſpicere. num. 64.

Vncus, & Gemoniæ. num. 75.

Cadauera unco trahi probri cauſa. ibidem.

Et abiici in Gemonias. ibidem.

Senatuſconſulto cautum fuit, ut pœna dānatorum in decimum diē differretur. num. eodem.

Pœna. ſtrangulari, & abijci in Gemonias. ibidem.

Teſtamentum manu ſua Impp. ſcribere ſoliti. num. 76.

Itidem teſtamentum faciebant manu liberti. ibidem.

Teſtamentum duplex eodem exemplo. num. eodem. 76

Teſtamentum obſignari ſolebat multorum ſignis. num. eodem.

Imp. teſtamentum obſignatum humillimorū hominum ſignis. ibi.

In teſtamento. hæredum inſtitutio. ſubſtitutio hæredū inuicem. Legata pleriſq; { Militibus. Veſtalibus. Plebi Ro. uiritim. / Vicorum magiſtris ſeparatim. }

Mos

SACRA.

MOS auſpicandi paſtu pullorum. num. 2.
Si nō paſcerent pulli, aduerſum auſpiciū erat. ibi.
Pulli per contemptum religionis proiecti in mare. ibidem.
Ante pugnam paſcendis pullis auſpicabantur Romani. ibidem.
Sacra matris Ideæ. ibidem.
Sacra matris deūm Ideæ Romam uecta. ibidem.
Veſtalis uirginis pudicitia. ibidem.
Per eam ueſtales precari ſolitæ. ibidem.
Veſtali præſente Tribb. pleb. uetare, nec interdicere poterāt. ibid.
Veſtalis triumphantis currum conſcendit, ne, cum iniuſſu populi triumpharet, aliquis Trib. ipſa præſente uetaret. ibidem.
Pontifex in locum alterius ſubſtitutus. num. 3.
Simulacrum felicitatis publicatum ex S. C. ibidem.
Mos publicandi ſimulacra. ibidem.
Pontifices ſimul ſacrificabant interdum. num. 25.
Seceſpita ad perimendas uictimas. ibidem.
Natalis dies Imp incurrens plebeiis Circenſibus. num. 26.
Ludi Circenſes plebeii. ibidem.
Templa, Flamines, ſacerdotes Impp. decernebantur. ibidem.
Flamines, ſacerdotes. ibidem.
Statuæ Impp. collocari ſolitæ inter ſimulacra Deorum. ibidem.
Mos compeſcendi externas ceremonias; Aegyptios etiam, & Iudaicos ritus. num. 36.
Iudæorum iuuentus omnis per ſpeciem ſacramenti militaris emiſſa ex urbe in prouincias grauiores cœli. ibidem.
Nouam religionem ſectantes ſubmouit urbe, pœna propoſita perpetuæ ſeruitutis. ibidem.
Vota ſuſcipi ſolita pro itu, & reditu Imp. num. 38.
Miniſtri in ſacris acerram præferre ſoliti. num. 44.
Res diuina peracta. ibidem.
Iuſtitium indici ſolitum ob funera cognatorum, & filiorum Imperatoris. num. 52.

Ineunte

Ineunte anno a ſenatu uota ſuſcipi ſolita pro ſalute Imp.& filiorum. num. 54.
Natalis dies Auguſtorum inter faſtos referebatur. num. 53.
Ignominiæ cauſa uetabat Imp. ne inter faſtos referretur. ibidem.
Capitolino Ioui donum ex auro ſacratum ob felicem rei euentum. num. 53.
Aruſpices, cautum, ne ſecreto, aut ſine teſtibus cõſulerētur. nu. 63.
Oracula uicina urbi diſiecta. Cur? ibidem.
Præneſtinarum ſortium maieſtas. ibidem.
Sortes præneſtinas obſignatas in arca Romam deuehi iuſſit Imperator. ibidem.
Sed non inuentæ, niſi cum arca eſſet Præneſte relata. ibidem.
Corona laurea ab Imp. geſtari ſolita domi, cum extimeſceret tonitrua, & fulmina. num. 63.
Laurum putabant non pati aliquem afflari fulmine. ibidem.
Apollinis Temenitæ ſtatua dicata in bibliothecę nouo tẽplo. 74.
Execrationis in mortuum genus, orare terram matrem, & Deos manes, ne illi mortuo ſedem ullam, niſi inter impios, daret. 75.

COLONIAE,
ET MVNICIPIA.

ARELATE, & Narbona coloniæ quo tempore, & à quo deductæ. num. 4.

Laodiceni. | Chii. | Thyatireni. } terræmotu afflicti opem implorabant ab Imp. num. 8.

Cantabrica expeditio. num. 9.

Armeniæ regnum reſtitutum Tigrani.

Comatam Galliam anno uno rexit Tiberius, ut tueretur ab incurſionibus Barbarorum, ac ſedaret diſcordias principum. nu. codē.

Rheticum. | Vindelicum. | Pannonicum. | Germanicum. } Bella geſſit. num. eodem.

Illyricum. num. 16.

Hoſtia. | Ora Campaniæ. } num. 11.

Rhodus inſula magna amœnitate, & ſalubritate.

Cappadocia erepta Archelao Regi redacta in formam prouinciæ. num. num. 37.

Mœſia à Dacis, & Sarmatis. | Armenia à Parthis. | Gallia à Germanis. } occupatæ ac uaſtatæ num. 41.

Syria prouincia. 42.

Lex

LEGES.

LEX per conſules lata, ut Tib. Claudius cum Auguſto communiter prouincias adminiſtraret. num. 21.

Itidem, ut cenſum ageret, } ibidem.
Et luſtrum conderet. }

S. C. per diſceſſionem. num. 31

Edicto prohibita oſcula quotidiana. num. 34.

Item edicto prohibitum, ne ſtrenarum cõmercium exerceretur ultra Cal. Januarias. num. 34.

Permiſſum propinquis, ut more maiorum, de communi ſententia coercerent proſtratæ pudicitiæ matronas. num. 35.

De repurgandis tota Italia ergaſtulis, quorum domini in inuidiam uenerant. Vide reliqua. num. 9.

Auſpicia

MILITARIA ET CASTRENSIA.

AVSPICIA ex paſtu pullorum ante prælium. num. 2.
Ex Ducis hoſtium cæſi notum cognomen partum. num. 3.
Serui ad pileũ uocari ſoliti, ut liberi poſtquàm eſſent, dare nomina poſſent. num. 4.
Sacramenti metus multos ad latebras compellebat. num. 8.
Stipendia prima quo tempore fieri ſolita notabant ueteres. nu. 9.
Stipendia prima tribunus militum fecit Imp. Tiberius adhuc adoleſcens. num. 9.
Pro ſuo iure qui bellum confecerant, etiam poteſtatem habebant regna reſtituendi, & reges declarandi, ſiue diadema pro tribunali imponendi. num. 9.
Recipere ſigna ab hoſtibus ante adempta Ro. erat perhonorificum. num. 9.
Signa adempta hoſtibus ſeruari ſolita. ibidem.
Duces tùm primũ ornamentis triumphalibus ornari ceperũt. ibid.
Dedititii erant in poteſtate Imp. qui eos uicerat, & poterat eos traducere habitatum, quò uellet. Ibidem.
Ornamenta triumphalia, nouus honor nulli ante tribus. ibidem.
Centuriones beneficii ſui. num. 12.

,, Hi Beneficiarij olim dicebantur. extat in Hetruria in ciuitate
,, quæ uulgò dicitur Burgi S. Sepulcri in ditione Florentinorum
,, Ducis, talis inſcriptio, quam ad me, dum hæc imprimerentur,
,, miſit eruditiſſimus uir Hieronymus Magius, quem ego multis
,, de cauſis plurimi facio; in ædicula Diui Martini.

L. D. M.

D. M.
Q. VOLCACIO Q. F.
CELERI. MILITI
COH. VIIII. PR.
BENEFICIARIO
TRIBVNI. > . ATTICI.
MILITAVIT ANNIS VI.
VIXIT ANNIS. XXV.

Sacratæ aræ ob uictoriam a' uictricibus legionibus. num. 14.
In bello Impp. autem quibus erat demandatum bellum, nihil agere ſolebant, niſi de conſilii ſententia. num. 18.
Dux ſuſcipit curam commeatus. ibidem.
Laborioſi & ſtrenui ducis erat ſedentem ſuper nudo ceſpite cibum capere. ſine tentorio ſæpe pernoctare. præcepta ſequentis diei dare per libellos addita monitione, ſiquis dubitaret de aliquo præcepto, ſe uel intempeſta nocte adiret, nec ullo uteretur interprete. ibidem.
Animaduerſionum, & ignominiarum militarium plura genera uſitata apud Ro. num. 19.
Legatus legionis. num. 19.
Legatus legionis ignominia notatus, quo'd paucos milites cum ſuo liberto trans ripam miſiſſet uenatum. ibidem.
Poſt uictoriam Duces conſtruebant, & dicabant ædes ſuo nomine inſcripto; de manubiis.
Sacramentum militare. num. 8.
Multi metuentes ſacramentum deliteſcebant. ibidem.
,, Ex quo. nota, quàm inuiti multi militarent.
Prætorianis ſingula millia denariorum data ob fidelitatē. nu. 48.
Itidem legionibus Syriacis. ibidem.
In caſtris inter ſigna erat imago Imp. quam milites honoris ergo' colebant. num. 48.
Siquis per tumultum, aut coniurationem Imperator fieri uolebat, inter prætorianos milites collocabat ſuam imaginem, ſi forte' ipſam colere uellent; id enim erat certum indicium ſe Imp. a' militibus factum. num. 48.
Miſſiones ueteranorum fieri ſolitæ. ibidem.

Mos

MORES, ET
CONSVETVDINES TVM
publicæ tum priuatæ.

VESTITVS.

MOS, adoleſcentes ut ſumerent uirilē togā. nu. 7
Depoſito patrio habitu, ſumpſit Tiberius Rhodi, quo ſeceſſerat uiuente uitrico Auguſto, pallium; & crepidas. num. 13.
Patres ſuos filios deducebant in forum. nu. 15.
,, Hoc idem eſt, quod ante, uirilē togam dare.
Anulum eximere ſolebat ſibi ex digito, cum non longe abeſſet à morte Imp. & ei tradere, quem ſibi ſuccedere in Imperio ſtatuerat. num. 73.

L V D I.

Munus gladiatorium datum in memoriam patris mortui. itidem alterum in memoriam aui diuerſis locis, ac temporibus. nu. 7.
Itidem de Gladiatorio munere in honorem mortui. num. 37.
Etiam abſentes ludos dabant pop. Romæ magna cū impēſa. ibid.
Ludi Actiaci. num. 6.
Præſidere ludis ſolebant Impp. filij adoleſcentes. ibidem.
Itidem ductores eſſe turmæ puerorum. num. eodem.
Mos edendi ſpectacula, & hoc non tantum licebat Imp. ſed etiam alijs. num. 47.
Rudiarii Gladiatores. num. 7.
Rudiarij gladiatores reuocabantur interdum grandi authoramento. ibidem.
Authoramentum C. millium. ibidem.
Mos dandi populo publicè prandium pluribus menſis, interdum mille. num. 20.

Itidem congiarium. uiritim tricenos, denos, uicenos, aut plures numos. ibidem.

SCHOLAE.

Rhodi ſcholæ erant, & auditoria. num. 11.
Anti ſophiſtæ cum iurgio inter ſe diſceptabant. ibidem.

STRVCTVRAE.

Impp. ſolebant Romæ magnifica opera facere. Templa reſtituere. Theatra exedificare. } num. 47.

VICTVS, CONVIVIA, ET DONA.

Signum parſimoniæ, in cœnis ſolennibus apponere pridiana obſonia, & ſemeſa. num. 34.
Vaſa Corinthia magni fiebant. ibidem.
Nani uoluptatis cauſa menſis adhiberi ſolita ab Imp. num. 61.
Mulli etiam. ibidem.
Quotidiana oſcula prohibita. ibidem.
Itidem ſtrenarum commercium, præterquàm calēdis Ian. ibidem.
Impp. ſtrenam dabant. ibidem.
Comites aulicos ſecum peregrinātes diſtribuebant olim in claſſes, ac pro dignitate cuiuſq; pecunia dabatur. num. 46.
Salarium non dabatur, ſed cibaria tantum. num. 46.
Conuictores græculi uitio dantur Imp. num. 56.
Eſſe in contubernio Imp. ibidem.
Remoueri à contubernio Imp. ibidem.
Mos priuata ſcribendi commentaria breuia de ſua uita. num. 61.

ITER.

Cum Imp. iter faceret, præibat explorator uiæ. num. 60.
Et quidem hoc munus Centurioni primarum cohortium demandatum. ibidem.
Mos, ut Imp. interdum lectica ueheretur. ibidem.

NVPTIAE.

Mos dimittendi uxores ſecum non bene congruentes. nu. 7.

Grauidas

Grauidas etiam dimittebant num. 7.
Diuortium. ibidem.
Mulieres ob adulteria, & libidines dimittebantur. num. 11.
Repudium miſſum à ſocero nomine generi. ibidem.
Amittebant dotem. ibidem.
„ Hoc elicio ex illis uerbis, orãs, ut quicquid dono dediſſet, utcunq; meritæ uellet concedere. ibidem
Notatus, qui uxorem ſortitione duxiſſet, & poſtridie dimiſerat. num. 35.

SEPVLTVRA.

In externa regione mortui fratris, honoris ergo, Tiberius etſi non. dũ Imp. prægrediebatur pedibus corpus toto itinere Romam uſq; num. 7.
Corpus Imp. Romam per milites defertur, & publico funere crematur. num. 75.

SALVTATIO.

Mos, ut uenirent, honoris ergo, ſalutatum Imp. etiam ex longinquis locis. num. 12.
Venienti Imp. prodibant obuiam Ro. num. 72.
Imperator interdum prodeuntes obuiam ſibi ſubmouebat. ibidẽ.

TRIVMPHVS.

Mos in triumphis Imp. ut filii, aut nepotes impuberes inſiderent in equis, alter quidem in ſiniſteriore funali, alter in dexteriore. num. 6.
„ Quod in ueterum numiſmatis ſæpe ſpectatur.

Claudia

FAMILIAE

CLAVDIA gens } patritia. plebeia.
Claudia gens plebeia nec dignitate, nec potētia minor, quàm patria. ibidem.
Familiæ in patritios à patribus cooptabantur.
Claudiæ gentis princeps Ap. Claudius. ibidem.
Claudia gens V I. anno poſt Reges exactos in urbem commigrauit. ibidem.
Familiæ uarijs prænominib. ac cognominib. diſtinguebantur. ibid.
Prænomen L. conſenſu gentis totius repudiatum. ibidem.
Repudiabantur prænomina à gēte aliqua, ſi quando aliquis eo prænomine uocatus aliquod ſcelus patraſſet.
Nero cognomen Claudiæ gentis. ibidem.
In gentibus, ac familijs mos fuit enumerare magiſtratus, honoreſq; omnes, ac triumphos. ibidem.
Gentiles duo. ibidem.
In Gente Claudia X X V I I I. conſulatus. V. Dictaturæ. V I I. Cenſuræ. V I. Triumphi. I I. ouationes.
In familijs numerus magiſtratuum, & honorum notari ſolebat. ibid.
Clientes gentis, & familiæ alicuius. ibidem.
Familiæ Claudię in urbem Ro. uenienti locus publicè ad ſepulturam datus ſub Capitolio. ibidem.
Patronus Senatus dictus cognomēto unus ex gente Claudia, Quis, & Cur. num. 3.
L. Clodius ex Claudia gente ſeſe in adoptionem dedit plebeio homini, atq; etiam natu minori. num. 2.
Liuiorum familia. num. 3.
Liuiorum familia plebeia. ibidem.
In familia Liuiorum conſulatus V I I. Cenſuræ. I I triumphi. I I. Dictatura. I. Magiſterium equitum. I. ibidem.
Salinator. Drusus. } cognomina Liuiorum familiæ. ibidem.
Cognomina etiam ad poſteros tranſeunt. ibidem.

Ordo

Ordo magiſtratuũ patris Imp. Tib. Cæſaris. Quæſtor. Pontifex. III Vir deducendis coloniis. Prætor.	num. 4.
L. Antonius Coſ. Triumuiri frater.	ibidem.
Liuia Druſilla uxor patris Imperatoris Tiberii.	ibidem.
Tiberius, ac Druſus Nerones filij Tib. Imp. patris ex Liuia.	ibidem.
Fundana fuit auia mater Tib. Imperatoris.	num. 5.
M. Aemylio II. L. Munatio Planco. Coſſ.	num. 5.
Hircius, Panſa Coſſ. Seruilius Iſauricus, Antonius Coſſ.	num. 5.
In Claudiorum tutela erant Lacedæmonii.	num. 6.
Quod in Claudiorum tutela eſſent Lacedæmonij, ipſis a patre fugiẽte Tib. Claudius infans demandatus.	num. eodem.
Pompeia Sex. Pompeii ſoror.	ibidem.
M. Gallius ſenator adoptauit teſtamento Ti. Cæſarem.	ibidem.
Sed Tib. abſtinuit nomine adoptantis Gallii, quod fuerat aduerſarũ partiũ Aug. adita tamen hæreditate.	ibidam.
Marcellus Octauiæ filius.	ibidem.
Druſus auus Tib. Cæſaris.	num. 7.
Agrippina M. Agrippæ filia, ex Põponia Attici Põponij ſorore.	ibi.
Pomponius Atticus Ro. eques.	ibidem.
Iulia Auguſti filia, dimiſſa Agrippina, nubit Ti. Claudio.	
Iulia infantem peperit Aquileiæ, qui mortuus eſt.	ibidem.
Druſi Tib. Claudij fratris mors in Germania.	ibidem.
Fannius Cæpio.	num. 8.
Varro Muræna.	num. 8.
C. & L. filii Auguſti.	num. 11.
C. Priuignus Ti. Claudii.	num. 12.
M. Lollius rector Caij.	ibidem.
Scribonius mathematicus. Thraſyllus mathematicus.	num. 14.
Quintilius Varus.	num. 17.
Batio Pannonius dux.	num. 20.
C. & L. intra triennium ambo defuncti.	num. 15.

Poſt C. & L. mortẽ Ti. Cæſar ab Auguſto adoptatus, ita, ut ille adoptates

ptaret Germanici fratris filium. num. eodem.
Clemens Agrippæ ſeruus. num. 25
Druſus filius Ti. Claudij. ibidem.
L. Scribonius Libo, uir nobilis. num. 25.
Imperator erat prænomen.
Pater patriæ erat cognomen. } num. 26.
T. Cæſonius priſcus eques. num. 42.
Pomponius Flaccus
L. Piſo. } combibones Tib. Claudii. ibidem
Aſellius Sabinus. ibidem.
Ortalus Q. Hortenſii nepos per modica re familiari. num 47.
Cœlius mons iuſſus eſt dici Auguſtus. num. 48.
Cn. Lentulus augur. num. 49
Quirinus uir conſularis diues, & orbus. ibidem.
Lepida Quirini uxor. ibidem.
Druſus Imp. Tib. Claudii filius naturalis.
Germanicus eiuſdem filius adoptiuus. } num. 52.
Imp. Claudius habet nepotes tres. { Neronem Druſum. Caium } ex Germanico.
Vnum autem Tiberium ex Druſo. num. 54.
Nero, & Druſus ex tribus Germanici liberis maiores natu, ſenatui commendatur a' Tib. Cæſ. Imp. num. 54.
Seleucus Grammaticus num. 56.
Theodorus Gadereus Rhetor. num. 57.
Tiberium nepotem, cum eum tãquam ex adulterio conceptum ſuſpectũ habebet, contemnebat. num. 67.
Itidem, & Caium. ibidem.
Caius ex Germanico
Tiberius ex Druſo. } nepotes inſtituti teſtamẽto, & ſub ſtituti inuicẽ ab Imp. Tib. nu. 76.
Actius Comœdus manumiſſus ab Imp. Tib. num. 47.
Agrippina nurus Tib. Claudii Imp. num. 53.
Agrippa iuuenis iuſſu Tib. Imp. paulo' poſt Auguſti mortem peremptus. num. 22.
Liuilla Druſi Tib. Claudii Imp. filii uxor. num. 62.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Quartus.

C. CAESAR CALIGVLA.

Ex Suetonio.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

BONONIAE,
Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI SIVE CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tám in urbe, quám extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tám in uictu priuato, quám in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́; & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

IMPP. ætate licebat magiſtratus ante tempus lege annali præſcriptum gerere. num. 1.
Iridem Conſulatum poſt queſturam præterita ædilitate, & prætura. num. eodem.
Quæſtura data quinquennio ante. ibidem.
Syriæ præpoſitus. num. 2.
Senatus habebat poteſtatem dãnnandi aliquem capite. num. 2.
Impp. filii cauſas orare ſoliti, etiam ſi eſſent triumphales. num. 3.
Triumphales uiri. ibidem.
Sine lictoribus mos adeundi liberas, & fœderatas urbes. num. 3.
Senatus iudicabat aliquem hoſtem. num. 7.
Actorum authoritas. num. 8.
Actorum, & publici inſtrumenti authoritas. ibidem
Conſenſu ſenatus, & turbæ irrumpentis in curiam imperiũ permittitur nouo Cæſari. ibidem.
Eques Ro. adhuc, & ex equite Coſ. factus Claudius. num. 15.
Princeps Iuuentutis filius Imp. dici ſolitus honoris ergo. num. 15.
Conſulum relationes fiebant cum hac præfatione. Quod bonum, felixq; ſit Imp. ibidem.
Rationes Imperij ab Impp. ſcribi ſolitæ, & proponi, ac publicari num. 16.
Magiſtratibus data libera iuriſdictio, & ſine appellatione Imp. nu. 16
Equites recognoſcendi mos. ibidem.
Equitibus adimebatur equus, quibus ineſſet aliquid probri, aut ignominiæ. ibidem
Siqui equites minori culpa tenerentur; nomina tantum eorum in recitatione præteribantur. ibidem.
Sub Caligula actum de reuocando priſtino mare comitiorum, & de reddendis populo ſuffragiis. ibidem

Conſulatus Caligulę IIII. fuerunt. { Primus ex Cal. Ian. per II. menſes. / Alter ex cal. Ian. per XXX. dies. / Tertius uſq; in Idus Ianuarii. / Quartus uſq; in VII. idus easdem.

Tertium conſulatum iniit Lugduni ſolus, quod nō licebat. nu. 17. Non enim reſciuerat ſub ipſum calendarum diem collegā periſſe.
Cogitauit de ſumendo diademate. num. 22.
Itidem ſpeciem Imperii in formam regni conuertere. ibidem.
Imperatoria dignitas omnium maxima. ibidem.
Succeſſor Imperii. num. 23.
Coſſ. ſolebant edicere de Natali Imp. num. 26.
Quæſtor Imperatoris. ibidem.
Coſſ. Impp. ætati ſenatum conuocabant in curiam Iuliam. nu. 60.
Cogitatum eſt de abolenda Cæſarum memoria, & templis diruendis odio Caligulæ. ibidem.

IVDICIALIA
AC FORENSIA.

RESCINDENTI ſua decreta, & uexãti ſuas clientelas Imperator ob leuitatem nullum ſupplicium irrogauit. num. 3.

Veneficiis, ac deuotionibus ſe impugnanti Germanicus (adeo' lenis ab initio fuit) non aliam irrogauit pœnam; præter hanc, quo'd more maiorum renũciauit ei amicitiam, & domeſticis ultionem mandauit, ſiquid ſibi accideret. num. 3.

Iuſtitium. num. 3.

In crucem actus libertus. num. 16.

Spintriæ urbe ſummotæ. num. 16.

Scripta multorum S. C. abolita. ibidem.

Adimere equum, pœna equitibus irrogari ſolita. ibidem.

Ducenteſimã auctionum Italiæ remiſſa. ibidem.

Mulieri libertinæ, quo'd excruciata grauiſſimis tormentis de ſcelere patroni reticuerat octoginta HS. donauit. num. 16.

Si quibus regna reſtituebantur, mos etiam fuit reſtituere fructum omnem uectigaliorum, & reddituum medii temporis. ibidem.

Coſſ. abrogatus magiſtratus, quo'd obliti fuerant de natali Imp. edicere. num. 26

Quæſtor ſuſpectus coniurationis, tantùm quia nominatus fuerat, flagellari iuſſus. ibidem.

Deformati multi prius ſtigmatum notis damnati ad metalla.

Pœnæ

- Damnari ad metalla.
- Damnari ad munitiones uiarum.
- Quadrupedem more belluarum cauea includere.
- Medios ſerra ſecare.
- Verberatum, & infulatum uerberari, ac præcipitari ex aggere. num. 26.
- Graphiis confodi, ac lacerari. num. 26.

Pœna, uetera familiarum inſignia cuiq; adimere. { Torquato Torquem; Cincinnato crinem; Pōpeio magni cognomē } nu. 35

Diplomata Impp. num. 38.
Teſtamentorum reſciſſio. ibidem.
Hæredes palàm nuncupati. ibidem
Auctionis forma inuſitata. ibidem.
Cognoſcebat cauſas ipſe Imp. ibidem.
Vectigalia noua, iniqua, & inaudita. num. 40.
1 Ex lenociniis, & ſcortationibus.
2 Ex matrimoniis.
3 Ex Lupanariis.
4 Ex luſu aleæ.
5 Pro eduliis.
6 Pro litibus, & iudiciis ubicunq; conceptis quadrageſima ſummæ de qua litigabatur.
7 Ex gerulorum diurnis quæſtibus pars octaua.
Damnatarum mulierum ornamenta, ſupellex, & ſerui uendebantur. num 39.
Litigatores, ſi non occurriſſent ad uadimonium, quòd abſentes eſſent, cauſa cadebant. num. 39.
Codicillos mittebat Imp. ſuos ad externos Reges. num. 55.

Prætorianæ

MILITARIA
ET CASTRENSIA.

PRAETORIANAE cohortes. num. 4.
Caſtrenſi ioco inditum cognomen Caligulæ. num. 9.
Manipularius habitus. ibidem.
Bataui milites ſtipabant latus Imp. num. 43.
Prætorianæ cohortes contra morem iuſſæ ſigna in expeditione, dum iter facerent, imponere iumentis; & ſubſequi. num. 43.
Datum probro Imp. proficiſcenti ad bellũ, quòd octophoro uehere tur. & iuberet uerri ſibi à plebe propinquarum urbium uias num. 44.
Legati cum ignominia dimiſſi, quòd ſerius auxilia adduxiſſent. 44.
Mos recenſendi exercitum. ibidem
Primos pilos Imp. ademit iã maturis, & poſt pauciſſimos dies conſummaturis. ibidem.

Cauſæ adimendi { Senium. Imbecillitas. Cupiditas. }

Commoda emeritæ militiæ. num. 44.
Imp. abſens, & occupatus bello gerendo literas mittebat ad ſena tum de ſua uictoria. num. 44.
Prandium in caſtris num. 45.
Equites prætoriani. ibidem.
Truncatæ arbores, & in modum trophæorum ornatæ. num. 45.
Coronæ nouo nomine exploratoriæ dictæ quales, ac quibus & cur datæ. ibidem
Exploratoriæ coronæ ſolis, lunæ, ac ſyderum ſpecie erant diſtinctæ. num. 45.
Loricatos diſcumbere milites iuſſit Imp. ibidem.
Balliſtæ, & aliæ machinæ. num. 46.

Ad

MILITARIA

Ad regendos nauium curſus ignes in alta turri collucebant. num. 46.

Donatiuum militare centenum denariorum uiritim. ibidem

Impp. triumphaturi nobiliſſimos quoſq; hoſtium captiuos ſeponere ad pompam ſolebant. num. 47.

Decimabantur legiones ob ſeditionem. 48.

Imp. triumphabat ex S. C. ibidem.

Præfecti prætorii. num. 56.

Tribunus cohortis prætoriæ. num. 56.

Tribunus cohortis prætoriæ ſignum petebat ab Imperatore quod daret militibus. num. 56.

Lapidatio

SACRA.

LAPIDATIO templorum.
Subuerſæ aræ Deorum.
Lares familiares in publicum abiecti.
Indicia mortis Germanici ante, & poſt. nu. 5.
Per ſeſtos Decembris dies luctus publicus inhiberi ſolebat. num. 6.
Aræ inſcribebantur ad indicandum locum, ubi natus eſſet Imperator.

OB AGRIPPINAE PVERPERIVM.

Augur in locum fratris deſtinatus, priuſquam inauguraretur ad pōtificatum traductus Caligula. num. 12.
Augures inaugurari ſolebant. ibidem.
Effigiem aliquam uiri, aut mulieris habitu alicuius Dei, aut Deæ dicare ſolebant ueteres. num. 7.
Romam ex proximis oppidis transferri cineres ſoliti, & condi in urnis. num. 15.
Ferculis cineres deportabātur in urbe frequenti, & medio die. ibid.
Mauſoleo deinde inferebantur. ibidem
Inferiæ quoq; annua religione inſtitutæ. ibidem.
Nauibus ſubuecti Romam cineres matris & fratris Imp. ibidem
In illis nauibus infixum in puppe uexillum. ibidem.
Per lectiſſimos autem equites deportabantur. ibidem.
In honorem matris Circenſes inſtituit Imp. ibidem.
Iidem carpentum, quo in pompa traduceretur. ibidem.
Imp. honoris ergo a Senatu decretus Clypeus aureus, quem quotannis certo die collegia ſacerdotum in Capitolium ferrent, Senatu proſequente, & nobilibus pueri, ac puellis modulantibus carmen, quo laudes ipſius continebantur num. 16.
Decretum ut quo die Imperium cepiſſet, diceretur Palilia. nu. eod.
Quaſi eſſet argumentum rurſus conditæ urbis.
Saturnalibus adiectus dies, & dictus Iuuenalis. num. 17.
Latialis Iuppiter dictus a nonnullis Imp. num. 22.

Templum, Sacerdotes,& hoſtiæ inſtitui ſolebant numini Imp. 22.
Magiſteria eius ſacerdotii ditiſſ. quiſq; & nobiliſſimus ambiebat. num. 22.
Imp. medium ſuum ſimulacrum inter Caſtorem, & Pollucem præbuit adorandum. ibidem.
Olympici Iouis ſtatuæ dempto capite, caput Imp. impoſitum. ibid.
Imp. cum Capitolino Ioue quotidie ſecreto fabulabatur, modo inſuſurrans, modo aurem præbens. ibidem.
Solennes feriæ. num. 23.
Defunctæ auiæ cum nullum haberet honorem Imp. eius rogum ardẽtem proſpexit ẽ triclinio. num. 27.
Infans adhuc Iulia Druſilla per omnium Dearum templa circumferri iuſſa ab Imp. & Mineruæ gremio imponi. num. 25.
Natalis dies Imp. quotannis edici ſolitus à Coſſ. num. 26.
Dedicatio pontis. num. 32.
Poparum habitus ſuccinctus. } ibidem.
Malleo mactabantur uictimæ. }
Olympiæ Iouis ſimulacrum Romam transferri iuſſit Imp. nu. 52.
Imp. habitum deorum ſumere interdum ſolitus.
Iouis cum aurea barba fulmen tenentis. }
Neptuni tenentis fuſcinam. } num. 51.
Mercurii cum caduceo. }
Itidem Veneris. }
Romæ cella palatina atrienſis tacta de cœlo. num. 52.
Ex ſepulcro,& conditorio Alexandri thorax deſumptus, quem ſibi Imp. adaptabat. ibidem.
Sortes Antiatinę. num. 57.
Somnium Imp. paulo antequã perimeretur, ſe in cœlo ſtantẽ iuxta ſolium Iouis, impulſum ab eo pollice pedis præcipitatum fuiſſe in terram. num. 52.
Sacramenti formula. num. 51.
Sacrificans Imp. reſperſus eſt phænicopteri ſanguine, quod prodigium fuit eius cædis futuræ. num. 57.
Aegyptii & Aethiopes explicabant inferorum religionẽ. num. 57.
Vota pro reditu Imp. ſuſcipi ſolebant. num. 14.

Lex

LEGES

LEX Luciana de apparatu Circi. num. 18.
Conſtitutio de rationibus imperii publicandis. num. 16.
De libera iurisdictione magiſtratuum, ſine appellatione Imp. ibidem.
De equitibus recognoſcendis. ibidem.
De quinta decuria iudicum. ibidem.
De ducenteſima auctionum Italię remittenda. ibidem.
De edicendo quotannis per conſules natali Imp. num. 26.
De ſtatuis uirorum illuſtrium, quæ in Campum Martium ab Auguſto ex Area Capitolina translatæ fuerunt ſubuertendis. nu. 34.
De non ponendis ſtatuis aut imaginibus alicui uiuentium, niſi conſulto Imp. & ipſo authore. num. 34.
De iureconſultis, quaſi ſcientiæ eorum omnem uſum aboliturus ſæpe iactauit, ſe effecturum, ne quid reſpondere poſſent præter æquum. ibidem.
Lex de uectigalibus nouis indictis propoſita. num. 40.
Edictum, quo Imp. inuitabat equeſtrem ordinem ad audiendas ſuas orationes. num. 53.
Edictum Imp. de ſtrenis recipiendis. num. 42.

FAMILIAE.

GERMANICVS Druſi,& Antoniæ iunioris filius. num. 1.
Imp. Ti. Claudius Germanici. ibidem.
Germanicus à patruo adoptatus. ibidem.
Germanicus Imp. C. Cæſaris Caligulæ pater. ibi.
Agrippina M. Agrippæ & Iuliæ filiæ. num. 7.
Agrippina uxor Germanici. ibidem.
Germanicus ex Agrippina ſuſcepit liberos. num. 6.

Tres ſexus fœm. ſuperſtites nouem { Agrippinam. / Druſillam. / Liuillam.

Tres mares { Neronem. / Druſum. / C. Cæſarem.

Reliqui infantes adhuc perierant. num. 7.
Germanicus. / C. Fonteius Capito. } Coſſ.
Liuia Auguſta proauia Caligulæ. num. 10.
Antonia auia Caligulæ. ibidem. & 23.
Auguſti Epiſtola ad Agrippinam neptem. num. 8.
Iunia Claudilla M. Syllani filia uxor Caligulæ. num. 12.
Claudius patruus Caligulæ. num. 15.
Tiberius frater Caligulæ. ibidem.
Titi Labieni. / Cordi Cremutij. / Caſſii Seueri. } ſcripta. S. C. abolita num. 16.
Aufidius Lurco Romæ honoribus functus. num. 23.
Syllanus ſocer Caligulæ. ibidem.
Liuia Oreſtilla uxor Caligulæ intra paucos dies repudiata. nu. 25.
Ptolemæus Iubæ regis filius M. Antonij nepos è Selene filia; conſobrinus Caligulæ.
Aponius Saturninus prætorius uir. num. 38.
Caſſius Cherea tribunus cohortis prætoriæ. num. 56.
Caſſius Longinus Aſiæ proconſul. num. 57.
M. Neſtor Pantomimus.

Vicus

COLONIAE,

ET MVNICIPIA.

VICVS Ambiatinus in Treuiris ſupra Cõfluentes. num. 8.

Parthorum Rex amicitiam Imp. ultro petiit, & tranſgreſſus Euphratem uenit ad colloquium Legati conſularis, atq; aquilas, & ſigna Ro. Cæſarumq; imagines adorauit. num. 14.

,, Tales Reges ſocii, & amici Imp. Ro. dicebãtur

Tranſmarinæ prouinciæ. num. 51.

Syracuſarum collapſa uetuſtate mœnia refecta. num. 21.

Baiarum, & Puteolorum interuallum medium trium millium, & ſexcentorum paſſuum. num. 19.

Anticyræ ſeceſſus ualetudinis cauſa peti ſolebat. num. 29.

CONSVETVDINES
LVDI.

MVNERA gladiatoria in amphitheatro Tauri. num. 18.
Eadem edebantur in ſeptis. ibidem.
Pugiles Afri, & Campani lectiſſimi. ibidem
Spectaculis Imp. præſidebat. ibidem.
Amicis etiã iniungebat præſidendi munus. ibid.
Scenici ludi uarii generis fieri ſolebant. num. 18.
Mos ſpargendi in ſcenam miſſilia uariarum rerum populo. nu. 18.
Populo uiritim panaria cum obſonio diuidi iubebat Imp. nu. 18.
Hæc erant, opinor, prandia. ibidem.
Partem etiam ſibi reſeruabat Imp. ibidem.
Equiti hilarius epulanti, & ueſcenti partem ſuam miſit Imp. ibidẽ.
Circenſes ludi. ibidem.
Interijci ſolebat in ludos Circenſes uenatio aliqua. ibidem.
Venatio Africanarum. ibidem.
Troiæ decurſio. ibidem.
Circus conſterni ſolebat minio, & chryſocolla. num. eodem.
Aurigabantur iubente Imp. uiri ex ordine ſenatorio. ibidem.
Mœniana, ex quibus ſpectari ludi ſolebant.
Impp. ſpectacula edebant etiam peregre. num. 29.
Attici ludi. ibidem.
Ludi miſcelli. ibidem
Certabant etiam græca, & latina facundia inter ſe. ibidem.
In circo uel de media nocte gratuita loca aliqui occupare ſtudebãt. num. 26.
Non gratuita in circo dabantur loca. ibidem.
Mos ſcenicis ludis dare decimas. num. 26.
Velis tegebatur ſcena, ſiue circus ad arcẽdum ſolem æſtate. ibide.
Nonnulli uota faciebant pro ſalute Imp. ſe gladiatorio munere uelle fungi. num. 27.
Imp. poterat exigere talia uota.
Itidem dimittere in medio certamine, ſi libuiſſet. num. 27.
Curatores munerum, & uenationum. ibidem.
Arena Amphitheatri. num. 27.

In media

In media arena amphitheatri comburi iuſſit Imp. poetam ob ioci ambigui uerſum. ibidem.
Tunicati retiarii. Secutores. Vtebatur fuſcina } num. 30.
Retiarii V. numero contra V. ſecutores gregatim pugnabant. ibid.
Eſſedis etiam pugnabant. num. 35.
Luſus aleæ. num. 41.
Thrax,& auriga. Cantor,& ſaltator. } munia in ludis. num. 54.
Hoplomachus. num. 35.
Deſaltari cantica ſolebant. num. 54.
Mirmillones num. 55.
Neſtor Pantominus excellebat in arte ſua. ibidem.
Praſina factio aurigarum. ibidem.
Agitatores factionis praſinæ. ibidem.
Ludi Palatini. num. 57.

VESTITVS, ET HABITVS CORPORIS.

Manipularius habitus. num. 9.
Mos in luctu apud externos Reges barbam deponere. itidem uxorum capita radere,quod erat indicium maximi luctus. nu. 5.
In luctu ſolebat Rex Regum exercitatione uenandi abſtinere. ibid.
Prætextatus Caligula defunctam proauiam ſuam laudauit. nu. 10.
Togam ſumere,& barbam ponere. ibidem.
Lugentis Imp. habitus. num. 13.
Faſciæ purpuræ ac conchilii. num. 17.
Iconium aureum in templo Iouis amiciebatur quotidie ueſte,quali ipſe Imp. utebatur. num. 22.
Senatores iuſſi cœnati Imp. ſtare ad pedes ſuccincti linteo. nu. 26
Popæ ſuccincti inter ſacrificandum. num. 32.
Penulæ depictæ,& gemmatæ. num. 52.
Veſtitus,calceatus,& reliquus habitus { Ciuilis, patrius, non uirilis.
Palla tunica talaris. num. 54.
Manuleatus. Sericatus. Cum crepidis. Armillatus. Cycladatus. Cum cothurnis. } num. 52.
Cum ſocco muliebri. cum caliga ſpeculatoria. ibidem.

Publicum epulum Romæ, in quo cœtus erant diſcumbentium le-
ctis, qui ornati erant laminis argenteis. num. 32.

Inuſitatæ delitiæ. {
Margaritas aceto liquefactas ſorbere.
Panes, & obſonia ex auro apponere.
Calidis, frigidiſq; unguētis lauari. 37.

Balnearum uſus. ibidem.
Meridiare ueteres ſolebant, ideſt ſub meridiem dormire. num. 38.
,, Sic etiam Catullus locutus eſt. eamus meridiatum.

Meritoria uehicula.
Piſtrinenſia iumenta. } num. 39.

Vocatores, quorum erat munus ad conuiuium Imp. nomine uoca-
re, quos libuerat. num. 39.
Magnus honos putabatur uocari ad conuiuium a' uocatoribus no-
mine Cęſaris. ibidem.
Comeſſatio in apophoretis uicies HS.
Vſus tricliniorum. num. 36.

LARGITIONES, SIVE MVNERA.

Strenæ dabantur ineunte anno. num. 42.
Numos fuit mos ſpargere in plebem. num. 47.
Strenā etiam à populo interdum dabatur Imp. num. 42.
Congiarium trecenûm ſeſtertiorum. intellige ſeſtertios. ibidem.
Epulum Senatui, & equiti, ipſorumq; liberis ac coniugibus. ibidem.
Mos dandi forenſia uiris, pueris, ac fœminis, itidem faſcias purpuræ, ac conchilij. ibidem.

SCHOLAE, SIVE LITERARIA CERTAMINA.

Certamen editum Græcæ, & Latinæ facundiæ. num 20.
Oratio Senecæ dicta ſimilis arenæ ſine calce ab Imp. num. 53.
Præmium in eo genere certaminum, ut uicti uictores laudarent. ibidem.
Pœna irrogata iis, quorū ſcripta maximè diſplicuiſſent, ut ſpōgia ipſa, aut lingua delerēt. ib.
Alioqui ferulis uapulabant. ibidem.
Mos apponendi imagines præclarorum uirorū pictas, ut Vergilij. itidem hiſtoricorum,
ut Liuij in bibliothecis. num. 34.

LVCTVS.

Mos ob mortem eorum, qui cari eſſent Imp. indicendi iuſtitium. num. 24.
Mos in luctu alendi barbam, & promittendi capillum. ibidem.
Prodibat ob luctum Imp. cum barba, & capillo. ibidem.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

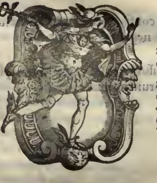
DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Quintus.

D. CLAVDIVS CAESAR.

Ex Suetonio.

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI SIVE

CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́; & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS

IN honore quæſturæ, & præturæ datur laudi Druſo, quod dux fuerit Rhetici, & Germanici belli, & primus Ro. ad oceanum ſeptemtrionalem nauigarit. num. 1.
Ius ouandi.
Triumphalia ornamenta decerni ſolita. nu. eod.
Municipiorum, & coloniarum primores. ibidē.
Scribarum decuriæ. ibidem.
Ornamenta conſularia delata Claudio petenti conſulatum, ſed ipſe non accepit, quia legitimos ſibi dari uolebat honores. nu. 5.
Patronus equitum in legatione. num. 6.
Itidem in aliis publicis muneribus obeundis.
S. C. ut alicui ius eſſet dicendæ ſententiæ inter conſulares. ibidem.
Conſules cum faſcibus in forum ueniebant. num. 7.
Conſules locandas, & ponendas curabant ſtatuas publice. ibidē.
Nouiſſimum omnium conſularium ſententiam dicere. num. 9.
Interrogari poſt omnes ignominiæ cauſa. ibidem.
Edictum præfectorum ærario. num. 9.
Tribb. pl. una cum Coſſ. & ſenatu aſſerere communem libertatem conati ſunt, occupato foro, & capitolio urbanis cohortibus poſt mortem Caligulæ. num. 10.
In nomen Imperatoris, cum primum creabatur, iurare ſoliti ſunt pro concione milites armati. num. 10.
Eximi ſolita memoriæ acta aliquorum dierum. num. 11.
Imperator ſancit ueniam omnium dictorum, & factorum, atq; obliuionem in perpetuum. num. 11.
Hæc eſt ἀμνηστία lex olim dicta.
Iurabat Imperator Claudius per Auguſtum. ibidem.
Auguſtæ cognomen recuſat Liuia. ibidem.
Imp. prænomine abſtinuit. num. 12.
Conſules dabant ius nundinarum in priuata prædia. ibidem.
Magiſtratuum cognitionibus intereſſe ſolitus Imp. ibidē.

Vt eſſent rata, quæ ſui procuratores in iudicando ſtatuerent, uoluit imp. num. 12.
Coſſ. edentibus ſpectacula Imp. aſſurgebat, & uoce, ac manu eos uenerabatur. ibidem.
Tribb. pl. adeuntibus ſe excuſat Imp. quod præ turba nõ niſi ſtantes audire poſſet. num. 12.
Conſulatus V. geſſit Imp. Claudius. num. 14.
Vnum, antequam Imp. crearetur, cum Caio Imp. num. 14.
Duos alios per interuallum quarto quoq; anno, & quidem bimeſtres. ibidem.
Tertium geſſit ſuffectus in locum demortui, quod nunquam ante ab Imp. factum fuerat. ibidem.
Sufficì in locum demortui non datur laudi. ibidem.
Imp. dum Coſ. eſſet ius dixit laborioſe.
Imp. in conſulatu, dum laborioſe dicit ius, ne ſolennes quidẽ ſuos, aut ſuorum, nec feſtos, aut religioſos dies antiquitus factos eximebat. num. 14
In dicundo iure non ſemper Imp. præſcripta legum ſequebatur; ſed multa ſtatuebat ex æquo, & bono. ibidem.
Imperator Claudius Cenſuram geſſit intermiſſam diu poſt Paulũ, Plancumq; Cenſores. num. 16.
Cenſor Imperator edicta proponebat. ibidem.
Edictũ Imp. ut uberi uinearũ prouẽtu dolia bene picarẽtur. nu. 17.
Alterum edictum. Nihil æque ad uiperæ morſum facere, quàm taxi arboris ſucum. ibidem.
Ornamenta triumphalia ſibi à ſenatu decreta reiicit Imp. quod arbitraretur illum eſſe titulum minorem dignitate principali. ibid.
Iuſti decus triumphi ſibi decerni uolebat. ibidem.
Triumphauit de Britãnia Imp. Claudius. ibidem.
Imp. triumphus cum magno apparatu. num. 17.
Præſidibus prouinciarum permiſſum commeare Romam ad ſpectãdum apparatum, & pompam triumphi Imp. ibidem.
Imp. palatina domus. ibidem.
Imp. triumphantis currũ Meſſalina uxor carpento ſecuta eſt. ibid.
Imperatoris currum triumphantis mos ut omnes ſequerentur, qui ornamenta triumphalia erant adepti.

Hi pedibus ſequebantur in prætexta.

Qui cum honorem iteraſſet, ſequebatur uectus equo phalerato, & in ueſte palmata. ibidem.

Vrbis cura.
Annonæ cura. } ſuſcepta ab ipſo Imp. num. 18.

Magiſtratus iuſſu plebis ex omnibus uicis plebem conuocare ſolebant ad arcendum incendium. ibidem.

Imp. poſitis ante ſe cum pecunia fiſcis hortabatur ad arcendum incendium. ibidem.

Annonæ procurandæ modus, ac ratio hęc inita ab Imp. ut negociatorib. certa lucra proponeret, ſuſcepto in ſe dãno, ſi cui quid per tempeſtates accidiſſet. num. 18.

„ Hoc uulgo in Italia dicitur. aſſicurare le naui.

Et naues mercaturæ cauſa fabricantibus magna commoda. ibidẽ.

„ Id etiam noſtra ætate fieri ſolet Venetiis.

Senatoribus propria conſtituit Imp. loca in Circo Max. cum ante promiſcuè ſpectare ſolerent. num. 21.

Prætor aduocata concione indicebat ferias, quoties terra in urbe mouiſſet. num. 21.

Imp. de maiore negotio acturus medius ſedebat inter Coſſ. ſellàs ſubſellio tribunitio. num. 23.

A Senatu commeatus peti ante ſoliti, cœperunt peti ab Imp. eos enim uoluit eſſe ſui beneficii. num. 23.

Procuratores ducenarii. num. 24.

Procuratoribus etiam ducenariis data ab Imp. ornamenta conſularia. ibidem

Senatoriam dignitatem ſiquis recuſaſſet, ipſi etiam equeſtrem adimere ſolebat Imp. ibidem.

Senator ut ne legeretur niſi ciuis Ro. abnepos. ibidem.

Senator tamen factus ſemel libertini filius, hac conditione, ut prius ab equite Ro. adoptaretur. ibidem.

In Senatum olim ab Appio Cenſore etiam libertini lecti. ibidem

Libertini olim uigente rep. dicti, non qui manumitterentur, ſed ingenui ex iis procreati. ibidem.

Quæſtorum collegium. ibidem.

Quæſtoribus reddita cura ærarii Saturni. ibidem.

Quæſtoribus detracta Hoſtienſis, & Gallica prouincia. ibidem.
Curam ærarii Saturni ante ſuſtinuerant medio tempore prætores, & prætura functi. ibidem.
Triumphalia ornamenta ab Imp. ſponſo ſuæ filiæ adhuc puberi data. ibidem.
Triumphalia ornamenta nimis facile cui uis data ab Imp. ibidem.
Triumphalia ornamenta dabantur iure, bello tantũ cõfecto. ibidẽ.
Candidatos ipſe Imp. commendabat, & cauſam ſuæ ſuffragationis exponebat aliquam. num. 40.
Quæſturæ candidatus. ibidem.
Cauſa ſuffragationis, quod pater eius ſibi ęgrotanti frigidam tempeſtiuè dediſſet.
Ouationem Duci decreuit Imp. & ipſe ingredienti urbem obuiam progreſſus eſt, atq; in Capitolium eunti, & inde reuertenti eidẽ latus texit. ibidem.

IVDICIALIA,

ET FORENSIA.

DECVRIAE ſcribarum. num. 1.
Cohæredem filiis ab Imp. inſtitui. ibidem.
Etiam poſt tutelam receptam alieni arbitrij eſſe, atq; ſub pædagogo. num. 2.
Hæredem ſcribi inter tertios, ac pene extraneos num. num. 4.
In tertiis hæredibus ex parte tertia aliquem hæredem nuncupare. num. 6.
Cognitio falſi teſtamenti recepta, in quo Claudius ſignauerat ſub Caio. num. 9.
In uacuum lege prædiatoria uenalem pendere ſub edicto præfecto rum. num. eodem
Acta reſcindebat Imp. alterius Imp. num. 12.
Ro. ciuis, quod comes Regis in prouincia fuiſſet, maieſtatis accuſatus. num. 16.
Imp. neminem exulum reſtituit, niſi ex Senatus authoritate. ibidē.
Ius nundinarum. num. 12.
Plus petendo apud iudices aliquis excidebat formula. nec niſi ab Imp. illi reſtituebatur actio. num. 14
Vacatio data iudici beneficio liberorum. num. 15.
„ Intellige propter ius trium liberorum.
In fraude conuictos, & damnatos ſupergrediens pœnam Imp. damnabat ad beſtias. num. 14.
Non eſſe cognitionis rem, ſed ordinarii iuris. num. 15.
Damnari ad beſtias. num. 14.
Interpellari ab aduerſarijs de propria lite. ibidem.
Cum fœmina non agnoſceret filium ſuum, dubia utrinq; argumentorum fide, compellitur ad confeſſionem, indicto ipſi matrimonio iuuenis. num. 15.
Falſario manus præciduntur. ibidem.
Peregrinitatis reus cum cauſam eſſet dicturus, quęſitū an togatus, uel palliatus cauſam deberet dicere. num. 15.

Iuſtus

Iuſſus eſt crebro mutare habitum, prout accuſaretur, aut defenderetur. num. 15.
In iudiciis interdum ex tabella pronunciabat Imp. num. 15.
Aduerſus reum obſcenitatis in mulieres non licet audiri pro teſtimonio ſcorta meritoria. ibidem.
Eradi ex albo iudicum. }
Redigi ad peregrinitatem. } num. 16.
Imp. relegauit Senatorem prætura functū, quod in ædilitate inquilinos prædiorū ſuorū cōtra uetitū cocta uendētes mulctaſſet. 38.
Vt nemo ſuæ uitæ rationem redderet per patronum, ſed ipſemet, utcunq; poſſet, uerba faceret. num. 16.
Cenſoria nota multi notati, quod Imp. inſcio, & ſine commeatu Italia exceſſiſſent. num. eodem.
Ob Cœlibatum notabantur. }
Propter orbitatem. } ibidem.
Propter egeſtatem etiam. }
Scriba quæſtorius relegatus ab Imp. quod in ſe priuatum intemperantius egiſſet. num. 38.
Eſſedum argenteum ſumptuoſe fabricatum, ac uenale, ad ſigillaria redimi, concidiq; coram iuſſit Imp. ibidem.
Scriba quæſtorius. num. 38.
XX. uno die ab Imp. propoſita edicta. num. 16.
Edictum ab Imp. propoſitum, ut uberi uinearum prouentu eo anno bene dolia picarentur. ibidem.
Aliud edictum Imp. ad uiperæ morſum nihil æque facere, quam taxi arboris ſucum. ibidem.
,, Hæc edicta ſi quis conſideret, facile perſpiciat Imp. humanita-
,, tem ſingularem, qui cum picari dolia iubebat, ſeruari in multos
,, annos uolebat, ſi forte uberior poſtea non fuiſſet prouentus.
,, Altero autem conſulere populi cōmoditati cū cuperet, id quod
,, ipſe ab alijs didicerat, libēter cū omnib. cōmunicauit.
Iuuenē plenū probri in recognitione equitū Imp. ideo nō notauit, quod pater ſuo teſtimonio affirmaret eū eſſe probatiſſimū. 16.
,, Cenſoria nota qualis fuerit, quomodo in tabulis ſignari, ac de
,, leri ſoleret elice ex eo loco, ubi ait. Et cū orantibus familiarib.
,, depſiſſet cuidam appoſitam notam, litura tamen, inquit, extet.

SACRA.

IVS ſacerdotum ſubrogãdorum a' collegiis ad pop. tranſtulit Domitius. num. 1.
In campo Martio ſepultum Germanici cadauer. ibidem.
Honorariũ tumulũ mortuis Ducibus excitabat exercitus, circa quem milites ſtato die decurrerent, & publice' populi ſupplicaret. nu. eod.
Honores habiti mortuo Germanico. qui ideo' hoc loco omnes notabuntur; quia multi cum religione coniuncti ſunt, quæ ad ritus ſepeliendi ſpectat.

1 Honorarius tumulus.
2 Decurſio militum circa tumulum.
3 Supplicatio ciuitatum publica.
4 Romæ ex S. C. arcus marmoreus cum trophæis uia Appia.
5 Germanici cognomen ipſi, poſteriſq; eius.
6 Vt caſtra, in quibus mortuus erat, Scelerata dicerentur.
7 Corpus eius delatũ per primores municipiorũ, & coloniarũ.
8 Idem ab obuiis decurijs ſcribarum ad urbem deuectum.
9 Sepultum poſtea in campo Martio.
10 Laudatus pro concione in funere ab ipſo Auguſto.
11 Elogium tumulo eius uerſibus ab eodem Auguſto ſcriptis inſculptum.
12 Vita quoq; eiuſdem ab Auguſto proſa oratione ſcripta.
13 Cohæres ſemper filiis ab Auguſto inſtitutus. num. eodem.

Auguſto aræ dicari ſolitæ in prouinciis. num. 2.
Ludi Martiales. num. 4.
Curatio triclinij ſacerdotum ludis Martialibus. ibidem.
E' puluinari Circenſes ſpectare. ibidem.
Quod erat in prima parte ſpectaculorum conſpici. ibidem.
Latinæ feriæ. ibidem.
In montem Albanum ire feriarum latinarum diebus. ibidem.
Auguralis ſacerdotii honor. num. 4.
Saturnalia. num. 5.
Pecunia dari dono ſolita alicui in Saturnalia, & ſigillaria. num. 5.

Sodales Auguſtales ſorte ducti. num. 6.
Præteruolans aquila dexteriore humero conſedit Claudij primitus ingredientis forum cum faſcibus.
Iuſiurandum per Aug. num. 11.
Diuini honores habiti Liuiæ.
Circenſi pompa currus decretus eidem,ſimilis Auguſtino. nu. 11.
Imper. ſacrificans ad Martis ædem. num. 13.
Dedicare theatra mos erat. num. 21.
Pompeianum theatrum, quod ambuſtum reſtituerat,dedicauit Imp. ibidem.
Ludi dedicationis Theatri. ibidem.
Seculares ludi legitimo tempore facti ab Imp. ex diligenti ſupputatione. num. eodem.
Sacerdotes per collegia cooptabantur. num. 22.
Imp. ipſe,& quidem iuratus nominabat cooptãdos ſacerdotes per ſingula collegia. num. 22.
Ob terræmotum,ut feriæ indicerentur à prætore ſanxit Imp. ibidẽ.
Ob dira aut in urbe uiſa,aut in capitolio,ut obſecratio haberetur. ib.
Vt pontifex Max. cõmonito pro roſtris populo ipſam præiret. ibid.
Vtq; ab ea ſummouerentur operarii,& ſerui. ibidem.
Druidarum religio in Gallia penitus deleta. num. 25.
Sub Aug. fuerat interdicta tantùm. ibidem
Sacra Eleuſinia ex Attica Romã traducere conatus eſt Imp. nu. 25.
Templum Veneris Erycinæ collapſum uetuſtate refici iuſſit ex ærario pop. Ro ibidem.
Fœdus ici uoluit Imp. in foro porca cæſa, ex uetere fætialium præfatione. ibidem.

Latinis

COLONIAE,

MVNICIPIA, AC PROVINCIAE.

LATINIS eſt datum, pro conditione cuiuſq; petentis, Ius Quiritum. num. 19.
Puteolis, & Hoſtiæ ſingulæ cohortes ad arcendos incendiorum caſus collocatæ. num. 25.
Romanam ciuitatẽ peregrinæ cõditionis homines ſi uſurparent, plecti capite iuſſit Imperator. ibidem.
Achaiam, & Macedoniam prouincias, quas Imp. Tiberius ad curã ſuã tranſtulerat, Senatui reddidit Imp. Diuus Claud. nu. 25.
Lycijs propter exitiabiles inter ſe diſcordias libertas adẽpta. ibidẽ.
Rhodijs ob pœnitentiam ueterum delictorum reddita ab Imp. libertas. ibidem.
Ilienſibus, quòd Ro. gentis eſſent authores, tributa in perpetuum remiſſa. ibidem.
Ilienſes conſanguinei Ro. ab Imp. dicti. ibidem
Britannia recepta intra paucos dies ab Imp. num. 17.
Seleuco Regi amicitia, & ſocietas data ab Imp. ibidem.
Prouincia Iudæa. num. 28.
Ilienſes ut immunes præſtaret ab omni onere, Imp. petit à Rege Seleuco. ibidem.
Iudæi, quòd aſſiduè tumultuarentur, Roma expulſi. ibidem.
Germanorum legatis ob ſimplicitatem, & fiduciam in ipſis perſpectam Imp. conceſſit ut in orcheſtra ſederent. ibidem.
Germani, quòd uidiſſent Parthos, & Armenios ſedentes in Senatu, ſponte etiam ipſi ierant ſeſſum nihilò deteriorem ſuam conditionem eſſe prædicantes. ibidem
Hoſtienſis, & Gallica prouincia detracta Quæſtorũ collegio. 24.
Hoſtienſibus quiddam publicè orantibus reſpondit Imp. nihil ſe habere, quare ipſos demereatur. num. 40.

LEGES, ET
CONSTITVTIONES.

RERVM actum Imp. ſanxit antea diuiſum in hybernos, & æſtiuos menſes debere eſſe coniunctum. num. 23.

De fideicommiſſis iurisdictionem delegari ſolitam magiſtratibus quotannis tantum in urbe, in perpetuum aliquando, etiam per prouincias poteſtatib. demãdauit. num. eodem.

Imper. obrogauit per edictum capiti papię poppeæ legis, quaſi ſexagenarij generare non poſſent. num. 23.

Imp. ſanxit, ut pupillis extra ordinem tutores a' Coſſ. darētur. ibi.

Imperator ſanxit, ut ii, quibus a magiſtratibus interdicerentur prouinciæ, urbe quoq;, & Italia ſubmouerentur. ibidem.

Relegatio nouo quodam exemplo introducta ab Imp. ut ultra lapidem tertium ab urbe non liceret egredi. ibidem

Vt commeatus, qui antē a' Senatu petebantur, non niſi ab Imp. peterentur. num. 23.

De non legēdo Senatore, niſi ciuis eſſet Rom. abnepos. nu. 24.

De libertinis, qui ſe pro equitibus Ro. agerent, publicãdis. nu. 25.

De Libertis ingratis, & de quibus domini quererentur, reuocandis in ſeruitutem. ibidem.

De mancipiis non exponendis in inſulam. Quod ſi exponerentur a' dominis tædio medendi, ut eſſent liberi, ſi conualuiſſent. num. eodem.

Quod ſi quis mancipia necare mallet, quam exponere, ut cædis crimine teneretur. ibidem.

Ne peregrinæ conditionis hominibus liceret uſurpare Ro. nomina, duntaxat gentilitia. num. 25.

Ne uiatores per Italiæ oppida niſi aut pedibus, aut ſella, aut lectica tranſirent edicto cauit Imp. num. 25.

Legis papiæ poppeę uocatio conceſſa ab Imp. pro cõditione cuiuſq; ciuis. num. 19.

Latinis ius Quiritum conceſſum. ibidem.

Fœminis etiam ius quatuor liberorum. ibidem.

Equeſtris

MILITARIA, ET CASTRENSIA.

EQVESTRIS, & pedeſtris militiæ gradus. cohors. poſt cohortem ala, poſt alã tribunatus legionis ut daretur ſanxit Imp. num. 25.
Stipendia inſtituit. ibidem.
Imaginariæ militiæ genus, quod dicebatur ſuper numerum inſtitutum ab Imp. num. eod.
Supernumerarii, uel ſuper numerum illi dicebã tur, qui titulo tenus aliquo militiæ fungerentur munere. ibidẽ.
S. C. cautum, ne milites ſalutandi cauſa domos ſenatorias ingrederentur. ibidem.
Caſtra prætoriana. num. 21.
Cohortibus, & alis præfecit Imp. libertũ ſuũ, quẽ amabat. nu. 28.
Sacramento erant obſtrictæ Imp. legiones. num. 13.
Legiones, quæ mutarunt ſacramentum coniurantes aduerſus Imp. in pœnitentiam religione conuerſæ ſunt. num. 13.
Præfectus prætorio. num. 12.
Imp. armatos milites pro concione iurare paſſus eſt in ſuum nomen, quia Senatus ſegnior erat in exequendo, propter diſſenſionem. num. 10.
Haſta pura, donum militare. num. 28.

LVDI.

SPECTACVLA uſitata, ac ſolitis locis edita. num. 21.
Commentitia,& ex antiquitate repetita, & ubi ante nunquam. ibidem.
Ludi ob dedicationem Theatri Pompeiani reſtituti,quod ambuſtum fuerat. ibidem.
Orcheſtra. } ibidem.
Cauea. }
Secularibus ludis præco ita inuitare ſolitus. Venite ad ludos, quos nemo ueſtrum ſpectauit, nec ſpectaturus eſt. ibidem
Circenſes in Vaticano frequenter præter morem commiſſi.
Interijciebatur in ludos uenatio per binos, ternos, quinos etiam interdum miſſus. ibidem.
Circum maximum marmoreis carceribus, & auratis metis, quæ utraq; ante tophina,& lignea fuerant,ornauit Imp. nu. eod. 21.
Quadrigarum certamina. ibidem.
Troiæ luſus. ibidem.
Africanæ datæ, quas conficiebant turmæ prætorianorum, ducibus Tribunis & ipſo præfecto. ibidem
Theſſalos equites,qui feros tauros per ſpatia circi agebăt,ac poſtea defeſſo inſiliebant,& ad terram cornibus detrahebant. nu. eodē.
Gladiatoria munera. ibidem.
Anniuerſarium in caſtris prætorianis ſine uenatione, & ullo apparatu. num. eodem
Iuſtum,& legitimum in ſeptis. num. eodem. 21.
Extraordinarium,& breue,paucorumq; dictum,quod ſportulă uocabat Imp. quia ueluti ad ſubitam,& condictam cœnulam edicto prius populum inuitabat. ibidem.
Imperator ipſe in ſpectaculo uictoribus prolata ſiniſtra, pariter acclamante pop. aureos dinumerabat, atq; hilaritatis cauſa dominos uocabat. ibidem.

'Eſſedario

Eſſedario rudem dedit Imp.deprecantib. pro eo quatuor filijs.ibid.
Mos dandi rudem. ibidem.
Expugnationes oppidorum, & direptiones edi ſolitæ Romæ in cãpo Martio ad imaginem bellicam. ibidem.
His Imp. præſidebat paludatus.
Deditio etiam Britanniæ Regum repræſentata. ibidem.
Naumachia ante emiſſionem Fucini lacus. ibidem.
Naumachiarij. ibidem.
Naumachia commiſſa utrinq; duodenis triremibus Siculis,& Rhodijs, Tritone per machinã cum buccina educto ex aqua.nu.eod.
Congiaria populo ab Imp.ſæpe diſtributa. num. 20.
Beſtiariis, & meridianis Imp. delectabatur. num. 34.
Meridie dimittebatur interdum populus é theatro ad prãdiũ. ibid.
Gladiatoriis in muneribus ſæpe Imp. iuſſit præſertim retiarios iugulari, ut ſpirantium faciem uideret. ibidem.
Aleam ſtudioſé ludebat Imp. num. 33.
De Aleæ arte librum perſcripſit Imp. D. Claudius. ibidem.
Alea ludere ſolebat in geſtatione, adaptato alueo in eſſedo. ibidẽ.

STRVCTVRAE.

Aquæductus inchoatus ante á Caio, perfectus á Diuo Claudio
Fucini lacus emiſſarium confectum rogantibus Marſis,& ſi ante ab Auguſto negatum. ibidem.
Portus Hoſtienſis. ibidem.
Emiſſarium Fucini lacus ſæpe deſtinatum á Diuo Iulio, ſed ob diffi cultatem omiſſum. ibidem.
Claudiæ aquæ fontes in urbem perducti. ibidem.
Fons cæruleus. Fons Curtius. Fons albudinus.
Riui Anienis nouo lapideo opere in urbem perducti. ibidem.
Fucinum lacum priuato ſumptu ſe nonnulli emiſſuros repromittebant, ſi ſibi ſiccati agri concederentur. ibidem.
Canalis factus partim effoſſo, partim exciſo monte, per tria milia paſſuum, poſt undecim annos, quamuis continuis XXX. homi num millibus ſine intermiſſione operantibus. ibidem
Portus Hoſtiæ extructus circunducto brachio læua,& dextra, & ad introitum profundo ſolo obiecta mole.

Super

Super ea mole, quæ fundata fuerat naui demerſa, & obeliſco magno ex Aegypto aduecto, congeſtis pilis exædificata altiſſima turris inſtar Alexandrini phari, ut ad nocturnos ignes nauigia dirigi poſſent. ibidem.

,, Quales turres nunc ad eoſdem uſus ſpectantur Labrone
,, in Tyrrheno mari.

CONVIVIA.

Claudius Imperator agitauit conuiuia, & ampla, & aſſidua, & patentiſſimis locis, adeo ut ſexcenteni plerunq; ſimul diſcumberent. num. 32.

Imp. omni cœnæ adhibebat liberos ſuos cum pueris, puellisq; nobilibus. num. 32.

Filij Imp. more ueteri ad fulcra lectorum ſedentes unà cum Imp. patre ueſcebantur. ibidem.

,, Vide idem in Aug. num. 64.

SERVI, ET LIBERTI.

Spadonibus utebantur ſeruis olim. num. 28.

Libertus Imp. Poſides ſpado. ibidem.

Libertum ſuum donauit haſta pura Imp. ibidem.

Liberto datum ius uehendi per urbem lectica. ibidem.

Eidem liberto ius tributum edendi publice ſpectacula. nu. eod.

Polybius libertus Imp. à ſtudiis. num. 28.

Narciſſus libertus Imp. ab Epiſtolis. ibidem.

,, Horum libertorum officia ſæpe leguntur in antiquis inſcriptio-
,, nibus, quarum aliquot alio loco commodius apponam.

Pallas libertus Imp. à rationibus.

Quæſtoriis, & prætoriis ornamentis hunc ornari paſſus eſt Imp. ibidem.

Libertum à ſtudijs ſuum adeo dilexit Imp. ut etiam ſæpe inter duos Coſſ. ipſum ambulare ſit paſſus. ibidem.

Reuocatæ

Reuocatæ libertates. num. 23.

STVDIA LITERARVM, ET Diſciplinarum.

Hiſtoriam in adoleſcentia ſcripſit Diuus Claudius, hortante Tito Liuio, & adiuuante Sulpitio Flauio. num. 51.
Frequenti auditorio hiſtoriam ſuam legere ſolitus Imp. ibidem.
In principatū etiam ſcripſit multum, & recitauit per lectorē. ibidē.
Poſt cædem C. Iulii Cæſaris orſus eſt hiſtoriam ſuam. ibidem.
Cæpit etiam a' pace ciuili. ibidem.
Idē ſcripſit defenſionem Ciceronis aduerſus Aſinii Galli libros. ibi.
Imp. D. Claudius commentus eſt tres literas, & numero ueterū addidit, quaſi maxime neceſſarias. num. 41.
Ac de earum ratione uolumina edidit, cumq; princeps eſſet, obtinuit ut eſſent in uſu. ibidem.
Extat in pleriſq; libris talis ſcriptura. ibidem.
Achaiam prouinciam gratam ſibi eſſe dicebat Imp. communium ſtudiorū cōmercio, & eo nomine ſenatui cōmendabat. nū. 42.
Perpetua oratione Imp. legatis græcē reſpondit. ibidem.
Splendidū uirū, Græciæq; prouinciæ principē e' iudicum albo eraſit, & redegit ad peregrinitatē, quod eſſet latini ſermonis ignarus.
Sæpe proferre ſolitus uerſus Homericos.
Excubitori tribuno de more ſignum poſcenti non temere, ſed aptē prolatū, & accommodatum ad rem dedit Homeri uerſum. ibid.
Hiſtorias græcas ſcripſit. ibidem.
Muſæum uetus Alexandreæ. ibidem.
Inſtitutum ut hiſtoriæ ab Imp. ſcriptæ ueluti in auditorio illic recitarentur. ibidem.

F A M I L I AE.

LIVIA grauida nupſit Auguſto.
Tres menſes poſt peperit Druſum.
Druſus antè prænomine Decimus;
Poſtea prænomine Nero dictus.
Germanici cognomen inditum Druſo, & eius poſteris.
Druſus pater Claudii.
Druſus uxorem habuit Antoniam minorem.
Liberos ſuſcepit treis ex ea. { Germanicum, Liuillam, Claudium.
Claudius natus eſt — num. 1.
Coſſ. { Iulio Antonio, Fabio Africano.
Claudius prænomine ab initio dictus eſt Tiberius. ſic Tib. Claudius Druſus.
Frater maior Druſi Tiberius Claudius in Iuliam familiam adoptatus fuit ab Auguſto, & tunc Claudius Germanici cognomen aſſumpſit. — num. 2.
Antonia mater Claudij.
Liuia Auguſta auia Claudij.
Liuilla ſoror Claudij.
Auguſtus maior auunculus Claudij. — num. 3.
Tiberius patruus Claudii. — num. 5.
Claudius patruus Caii Caligulæ. — num. 7. & 9.
Claudius frater Germanici. — num. 7. & 11.
Nero, Druſus. } fratres Caligulæ. num. 9.
Lepidi, & Getulici cõiuratio. } num 9.
Aſinius Gallus Pollionis oratoris nepos. Statilius Coruinus Meſſalæ oratoris nepos. } num. 13.
Furius Camillus Scribonianus. — ibidem

Paulus

Paulus
Plancus. } Cenſores num. 16.
A. Plautius. num. 24.
Gabinius ſecundus à Caucis gente Germanica ſuperatis, Caucici cognomento dictus approbante Imp. num. 24.
Vxores habuit Claudius.

1 Aemyliam Lepidam Auguſti proneptem.
2 Liuiam Medullinam cognomento etiam Camillam, dictam, e genere Camilli dictatoris.
3 Plautiam Herculanillam.
4 Valeriã Meſſalinã Barbati Meſſalæ conſobrini ſui filiã.
5 Loliam Paulinam, quæ C. Cæſari nupta fuerat.
6 Agrippinam Germanici fratris filiam.

Inceſta uſq; ad id tempus Romæ erant uiſa coniugia, quale ultimũ fuit, ideo ſe in ſenatu purgauit, & cauſam attulit, quaſi reip. maxime intereſſet. num. 26

Repudium. & cauſæ. { Cum Aemilia Lepida, quia parentes eius Auguſtum offenderant, & uirginem quidem adhuc repudiauit.

Diſiunctio mortis cauſa. } Cum Medullina, quæ ipſo die, qui erat deſtinatus nuptiis, ualetudine periit.

Diuortium. & cauſæ. { Cum Herculanilla, ob libidinum probra, & ſuſpicionem homicidij. Cum Petina ex leuibus offenſis. Cum Meſſalina, quã quia comperit præter cætera flagitia nupſiſſe C. Silio, dote inter auſpices conſignata, ſupplicio affecit. num 26.

Ius oſculi inter Claudium, & Agrippinam Germanici fratris filiam, antequàm ipſius eſſet uxor. ibidem.

Imp. Diuus Claudius liberos tulit.
- ex Herculanilla { Druſum, & Claudiã.
- Ex Petina { Antoniã.
- Ex Meſſalina } Octauiam. Germanicũ, qui poſtea Britannicus dictus eſt. num. 27.

Druſum iã puberem amiſit piro hiatu oris excepto ſtrãgulatũ. 27.

Claudiam ex liberto ſuo quod reſciuerat eſſe conceptã, quamuis iã quintum menſem ali eſſet cæpta, exponi iuſſit ad ianuam matris, cum qua fecerat diuortium, & nudam abijci. num. 27.

Britãnicus natus in II. Conſulatu Claudii Imp. patris uigeſimo Imperii die. ibidem.

Antoniam filiam Diuus Claudius Imperator collocauit. } Cn. Pompeio. deinde Fauſto Syllæ.

Octauiam. { Syllano ante deſpondit. Sed poſtea Neroni priuigno ſuo collocauit.

Ex generis adoptauit Neronem Agrippinæ ſuæ uxoris Germanici fratris ipſius filiæ, quæ ante nupta fuerat Domitio patri ipſius Neronis. ibidem. ſed non tam exquiſite.

Pompeium Syllanum. } alios generos peremit. ibidem.

Appius Syllanus conſocer Imp. Claudij. ibidem

,, Conſoceri dicuntur pater ſponſæ, & pater ſponſi.

Aſinius Marcellus

Acilius Auiola.

F. I. N. I. S.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTU POPVLI ROMANI,

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Sextus.

NERO CLAVDIVS CAESAR.

Ex Suetonio.

DEMISSVS COELO ABALTO.

BONONIAE,
Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

AEDILIS coegit Cenſorem ſibi uia decedere. num. 4.

,, Sed contra omne ius & fas.

Iuriſdictio præfecti urbis difficilis ob poſtulationes plurimas patronorum. num. 7.

Pro palatii gradibus Imperator conſalutatus eſt Nero Claudius Cæſar.

Mox lectica delatus in caſtra, & appellatis raptim militibus in Senatum delatus. num. 8.

,, Nota I. à populo. II. à militibus. III. à ſenatu Imp. factum.

Imp. patris patriæ nomen recuſat propter ætatem, nam XVI. tantum annos erat natus. num. 8.

Imp. matri ſummam omnium rerum priuatarum, & publicarum permiſit. num. 9.

Imp. pollicetur ſe ex præſcripto Auguſti imperaturum. num. 10

Senes conſulares

Imp. geſſit conſulatus quatuor.
- 1 Bimeſtrem.
- 2 Semeſtrem.
- 3 quadrimeſtrem.
- 4 Semeſtrem.

,, Medios duos. reliquos inter annua ſpacia uariauit.

Imp. in iuriſdictione poſtulatoribus non temere, ſed ſequenti die per libellos reſpondebat. num. 15.

In ſenatu Imp. cum conſultandi gratia ſedebat, non deliberabat quicquam in commune, aut propalàm, ſed conſcriptas ab unaquoq; ſententias tacitus, ac ſecretò legens, quòd ipſi libuiſſet, perinde atq; pluribus eſſet uiſum pronunciabat. num. 15.

Imp. in curiam libertinorum filios diu non admiſit, & admiſſis ante ab aliis honores denegauit. ibidem.

Candidati, qui ſupra numerum eſſent, in ſolatium dilationis, & moræ legionibus præpoſiti ab Imp. ibidem

Imperator Conſulatum in ſenos plerunq; menſes tantummodo dedit. ibidem.

Defuncto Coſ. Cal. Ianuarii neminem ſubſtituit. ibidem.

R ii Improbatum

Improbatum uetus exemplum Caninii Rebuli uno die Conſulis. ibidem.
Triumphalia ornamenta conceſſa etiam uiris quæſtoriis, & nonnullis ex ordine equeſtri. ibidem.
Quæſtoris officium erat recitare in ſenatu ſcripta, & orationes miſſas ad Senatum; uel Imp. ipſius. ibidem.
Imp. præterito quæſtoris officio ſæpe per Coſſ. recitari orationes iuſſit in Senatu. ibidem.
Proprætor Galliæ. num. 40.
Ad ſenatum miſſi legati à Parthorum Rege de inſtauranda ſocietate. num. 57.

Damnatus

IVDICIALIA, ET FORENSIA.

DAMNATVS lege Pedia inter conſcios Cæſarianę cædis. num. 3.
Emptor familiæ, & pecuniæ in teſtamento alicuius. num. 40.
Translatitiæ poſtulationes, & breues patronorum. num. 7.
De ſupplicio damnatorum ſubſcribere ſolitus Imp. num. 10.
Imp. in cognoſcendo eum morem tenuit, ut continuis actionibus omiſſis ſingulátim quæq; per uices ageret. num. 15.
Litigatores pro patrociniis ut certam darent mercedem, & iuſtam. num. 17.
Pro ſubſelliis ut nullam mercedem darent, cum ante dare ſolerent. num. 17.
Ab ærario cauſæ ad forũ, & da Recuperatores trãſferebãtur. ibidẽ.
Omnes appellationes à iudicibus ad Senatum fiebant. num. 17.
Aerarium cœpit præbere litigatoribus ſubſellia gratuita. num. 17.
Damnatorum pœnæ ſubſcribebat Imp. num. 10
Indices in criminibus detegendis. num. 35.
Mos è uinculis cauſam dicendi. num 36.
Præmia delatoribus dabantur ex lege. num. 10.
Imp. Nero poſt mortem à Senatu hoſtis iudicatus;& decretum ut puniretur more maiorum. num. 59.
Illud genus pœnæ erat tale, ut nudi hominis ceruix furcæ infigeretur, & corpus ante uirgis cederetur. ibidem.

Cooptatio

SACRA.

COOPTATIO pontificum. num. 2
Ius pontificum ſubrogandorũ à collegiis translatum ad populum. ibidem
Dies infantum luſtricus, quo ipſis nomen imponebatur. num. 6.
Ob diritatem dierum uix aliqñ horæ unius, aut ſemihoræ legitimũ dabatur ſpatiũ auſpicãdi. nu. 8
Supplicatio leui & inuſitata de cauſa ob adulationem à ſenatu decreta in honorẽ Imp. ob recitationem carminum in theatro. nu. 10.
Buthyſiæ apparatus. num. 12.
Virgines Veſtales inuitatæ ab Imp. ad ſpectaculũ Athletarum, quia Olympiæ quoq; Cereris ſacerdotib. ſpectare cõcedebatur. 12.
Ianus geminus clauſus, tàm nullo, quàm reſiduo bello.
Chriſtiani afflicti ſuppliciis. num. 16.
Imp. circuitis templis in æde Veſtæ reſedit. num. 19.
Ad Aram Iouis Caſſii cantat Nero. num. 22.
Solennia Quinquatrium. num. 34.
Poſt cædem matris Imp. Nero confeſſus eſt ſe agitari uerberibus, ac tædis furiarum ardentibus. num. 34.
Mos euocãdi manes, & exorandi facto ſacro per Magos. ibidem.
Sacris Eleuſiniis ſubmouebãtur uoce præconis ipij, & ſcelerati. ibi.
Nero ijs ſacris intereſſe non eſt auſus. ibidem.
Aedes notę bello, ac dedicatæ poſtea. num. 38.
In Libitinæ templo aſſeruabantur tabulæ, quibus numerus mortuorum continebatur. num. 39.
Oraculum Delphis editum Neroni, ut ſeptuageſimum tertium caueret annum. num. 40
Terror ex euidẽtib. ſõniorũ, & auſpiciorũ, & ominũ portẽtis. nu. 46
Lares Cal. Ianuarii exornati. ibidem.
Votorum nuncupatio. num. 46.
Reliquias Neronis Imp. Ecloge, & Alexandra nutrices ipſius unà cum Acte concubina monimento condiderunt. num. 50.
Super monimẽto porphyretici Lapidis erat extructa ara ex Lunenſi marmore. circumſeptũ uerò erat monimentũ lapide Thaſio. 50.
Mos dicandi thermas, & gymnaſium. num. 12.

COLONIAE,

ANTIVM colonia deducta, adſcriptis ueteranis è prætorio, additiſq; per domicilii translationem ditiſſimis primipilarium. num. 9.

Pontus, ubi ante reges fuerant, redacta in formã prouinciæ, mortuo Polemone. num. 18.

Alpium etiam tractus omnis Coctio mortuo in prouinciæ formam redigitur. ibidem.

Hiſpaniæ deſciuerunt ab Imp. num. 42.

Galli defecerunt. num. 40.

Fatale erat Gallias non poſſe niſi à Conſule, & ſuſceptis quidem faſcibus debellari poſſe. num. 43.

Aegypti præfectura. num. 47.

In Armenia, quæ deſciuerat legiones Ro. ſub iugum miſſæ. 39.

Britannica clades, & Britanniæ defectio. ibidem.

Syria prouincia uix retenta. ibidem.

Romam Neropolin appellare deſtinauerat Imp. num. 55.

Vologeſus Parthorum Rex legatos mittit de inſtauranda ſocietate. num. 57.

Conſtitutio

LEGES, ET

CONSTITVTIONES.

CONSTITVTIO Imp. Neronis Claudij de grauioribus uectigalibus, aut abolendis, aut minuendis. num 10.
De præmijs delatorum papiæ legis ad quartas redigendis. ibidem.
De modo adhibendo ſumptibus. num 16.
De publicis cœnis redigendis ad ſportulá. ibid.
Nequid cocti in popinis præter legumina, aut olera ueniret, ante enim omne genus obſoniorum uendi ſolebat. ibidem.
De afficiendis ſupplicio Chriſtianis. ibidem.
De quadrigariorum luſibus tollendis, quib. inueterata licentia erat uagantibus per iocum furari, & fallere. num. 16.
De Pantomimorum factionibus una cum ipſis relegandis. ibidem
De non obſignandis tabulis niſi pertuſis, ac ter lino per foramina traiecto, ob falſarios. num. 17.
Vt in teſtamentis primæ duæ ceræ teſtatorum tantum nomine inſcripto uacuæ ſignaturis oſtenderentur. ibidem.
Vt nequis alieni teſtamenti ſcriptor legatum ſibi aſcriberet. ibidē.
Vt pro patrociniis litigatores certā & iuſtā mercedē darent. nu. 17.
,, Talis lex etiam ante tres annos, aut quatuor, lata Venetiis ad-
,, uerſus auaritiam patronorum.
Vt ne litigatores ullam mercedem darent pro ſubſellijs, ſed gratuita præberentur ab ęrario. num. 17.
Vt ab ærario ad forum, & recuperatores cauſæ trāſferrētur. ibidem.
De appellatione ab omnib. iudicib. ad ſenatum faciēdis. ibidem.
Vt de libertorum bonis pro ſemiſſe dodrans cogeretur ei, qui ſine probabili cauſa eo nomine eſſent, quo fuiſſent illę familiæ, quas ipſe contingeret. num. 32.
De teſtamētis ingratorum in Imp. ut ad fiſcum pertinerent, nec impune eſſet ijs, qui ipſa ſcripſiſſent, uel dictaſſent. num. 32.
Vt omnia dicta, & facta in Imp. tenerētur lege maieſtatis. ibidem.
Interdictus uſus amethyſtini, & Tyrij coloris. ibidem

Tribuno.

MILITARIA.

TRIBVNO excubanti Imp. Nero ſignum dedit prima Imperii ſui die hoc. ,, OPTIMAM MATREM. num. 9.

Prætorianis cohortibus frumentum conſtituit Imp. meſtruumq; gratuitum. nu. 10.

Ianus clauſus. num. 14

Triumphalia ornamenta tributa nulla de cauſa militari. num. 15.

Exercitus in Britannia commorabatur, ut in fide contineret, et officio Britannos. num. 18.

Ex Italicis conſcripta noua legio tironum, qui eſſent ſtatura ſenum pedum. num. 1.

Hæc dicta Phalanx Alexandri Magni. ibidem.

Currus, quo Auguſtus olim triumphauerat. num. 25

Secures & peltæ Amazonicæ, quibus ſuas concubinas inſtruebat Imp. profecturus ad bellum gerendum in Galliam. num. 44

Imp. tribus urbanas citauit ad ſacramentum. num 44.

Nullus idoneus ex tribubus cum reſponderet urbanis, indixit certũ numerum ſeruorum dominis, & probatiſſimos quoſq; delegit etiam ex amanuenſibus, & diſpenſatoribus. ibidem.

CONSVETVDINES

L V D I.

DOMINI factionum. num. 4.
Præmia interdum in poſterum repræſentabantur. ibidem.
Aurigarij fraudari mercede palmarum. ibidem.
Indicere erat mos decurſionem, & quidem militibus. ibidem.
In decurſione Nero adoleſcens adhuc ſua manu ſcutum prætulit. ibidem.
Campeſtres exercitationes. num. 10.
Admiſit Nero ad ſuas campeſtres exercitationes etiā plebē. ibide

Spectaculorum uaria genera.
- Iuuenales.
- Circenſes.
- Scenici ludi.
- Gladiatoria munera.

Iuuenalibus ſenes etiam conſulares, & anus matronæ receptæ ad luſum. num. 11.
Circenſibus loca equiti ſecreta à cæteris tributa. ibidem.
Commiſſi quadrigæ, quæ à Camelis ducerentur. ibidem.
Ludi pro æternitate Imperii ſuſcepti uoluit Imp. ut dicerentur maximi. ibidem.
Interdum nobiles ex utroq; ordine, & ſexu partes ludicras ſuſtinebant. ibidem.
Elephanto eques Ro. inſidens decucurrit per catadromū. ibidem.
Miſſilia ſpargi ſolita in Theatro ipſi populo. num. 11.

1 Multa millia auium.
2 Multiplex penus.
3 Teſſeræ frumentariæ.
4 Veſtis.
5 Aurum, & argentum.
6 Gemmæ, & Margaritæ.
7 Tabulæ pictæ.
8 Mancipia, & iumenta, feræq; manſuetæ.
9 Naues etiam, inſulæ, & agri.

Ego

,, Ego puto teſſeras, quibus erat inſcriptum hæc dono dari, ſpar-
,, gi ſolitas eo modo, quo interdum in Italia à principibus lætitiæ
,, cauſa pecunia ſpargi ſolet.

Ludos ſpectabat Imp. Nero è faſtigio proſcenij. ibidem.

Amphitheatrum ligneum intra anni ſpatium extructum in campo Martio ab Imp. num. 12.

Munus gladiatorium ibi datum, & coacti pugnare etiam Senatores integræ fortunæ, & exiſtimationis. ibidem.

Itidem conficere feras, & uaria obire arenæ miniſteria. ibidem.

Exhibuit Imp. naumachiam, marina aqua innantibus belluis. ibidẽ.

Exhibuit etiam pyrrhicas quaſdam epheborum, quibus poſt peractam ſaltationem diplomata obtulit ciuitatis Ro. ibidem.

Pyrrhicarum argumenta. { Taurum cum paſiphaé. / Icarus cadens. } ibidem.

Raro præſidebat ludis Imp. Nero, ſed ſpectabat paruis foraminib. deinde toto podio adaperto. ibidem

Quinquennale certamen tunc primum Romæ inſtitutum.

Triplex more græco. { Muſicum. / Gymnicum. / Equeſtre. } ibidem.

,, Hoc triplex quinquennale uocauit Imp. Neronia.
,, Credo ut imitaretur appellationem, olympiorum.

In dicatione Thermarum, & gymnaſii præbitum oleum ab Imp. Senatui, & equitibus. ibidem.

Magiſtros certamini toti conſulares ſorte præponere ſolebat Imp. ſede prætorum. ibidem.

Athletarum ſpectaculum. ibidem.

Neroneus agon, in quo cantare ipſe Imp. ſolitus. num. 21.

Iuuenes diuiſi in factionem plauſum dant Imp. canenti in theatro. num. 20.

Plauſuum genera ita uocata. { Bombi. / Imbrices. / Teſtæ. }

Nioben cantare erat mos. num. 21.

Canacen etiam parturientem.

Oreſten matricidam.

Oedipodem excoecatum. Herculem inſanum.

Praſini agitatores. num. 22.
Palmarum numerus ampliatus. ibidem.
Multiplicatis miſſilibus ſpectaculum in ſerum protrahebatur. ibidẽ
Domini factionum. ibidem.
Mos mittendi mappam. ibidem.
Magiſtratus ex eo loco, ubi ſedebant, mappam mittebant. nu 22.
Muſici agones publicè edi ſoliti. ibidem.
Citharœdorum Coronæ. ibidem.
Muſicus agon commiſſus Olympiæ ab Imp. ibidem.
Tragici hiſtriones baculum geſtabant. ibidem.
Turpe erat, ſi baculus excidiſſet. ibidem.
Pronunciabantur uictores in muſicis agonibus, & alijs. ibidem.
Poni ſolitæ imagines, & ſtatuæ publicè Hieronicarum. num. 24.
Currum decemiugem Olympijs agitauit olim Mithridates, itidem & Nero. ibidem.
Hieronicæ in urbem albis equis ingredi ſoliti erant diſiecta muri parte. num. 25.
Corona olympica, & pythia. num. 27.
Sacræ coronæ in certaminibus partæ aſſeruabantur. num. 25.
Puluis Alexandrea uectus, quo luctatores utebantur. num. 44.
Brabeutæ in ſtadio humi aſſidentes certamina gymnica ſpectabant in Græcia. num. 53.
Hydraulæ, Choraulæ, Vtricularii. num. 54.
Hiſtriones ſaltabant Vergiliani operis partes, ut Turnũ. nu. 54.

STVDIA DISCIPLINARVM.

Mater auertit Neronem à philoſophia, monens imperaturo eſſe contrariam. num. 52.
Seneca prçceptor ipſum auertit à cognitione ueterum oratorum, ut diutius ipſum in ſui admiratione detineret. ibidem.
Pugillares, ac libelli cũ uerſibus ipſius Neronis chirographo ſcriptis, in quibus multa inducta, deleta, & ſuperſcripta erant. ibidem.

SVPELLEX. NVMI, ET VESTITVS.

Numus aſper. }
Argentum puſtulatum. } num. 44.
Aurum obryzum. }

Statuæ

Statuæ Citharœdico habitu. num. 25.
Numus percuſſus ea nota. num. 25.
Pileo arrepto poſt crepuſculum, uel galero popinas inibat Imp. ludibundus. num. 26.
Laticlauius uir. ibidem.
Sella geſtatoria delatus Imp. num. 26.
Flammeum in nuptiis. num. 28.
Plebs pileata diſcurrit per urbē præ letitia poſt mortē Neronis. 57.
Imp. nullam ueſtem bis induit, tantus erat in eo luxus. nu. 30.
Carrucis iter fieri ſolitum. num. 30.
Mularum ſoleæ argenteæ. ibidem.
Organa hydraulica noui generis. num. 41.
Muliones canuſiati. ibidem.
Funes nexi purpura, & cocco. ibidem.
Rete auratum. ibidem.
Currus, quo Auguſtus olim triumpharat. num. 25.
Armillata, & phalerata turba amaxicorum, & curſorum in itinere comitabatur Imp. num. 30.
Veſtis purpurea. Chlamys ſtellis aureis diſtincta. num 25.
Penula diuulſa ſentibus. num. 48.
Penula obſoleti coloris. ibidem.
Culcitra modica ſuper lecto. num. 48.
Aurea pyxis. num. 47.
Duo ſcyphi gratiſſimi uſus Homerici dicti ob cælaturam carminum Homeri ab Imp. num. 47.
Scrinium Imp. in quo ſcripta ſeruare ſolitus. ibidem.

CONVIVIA, ET BALNEA.

A media die ad mediam noctem protractæ cœnæ. num. 27
Refouere ſe ſolitus Imp. ſæpe calidis piſcinis. num. 27.
Aeſtate uero niuatis. ibidem.
Balineæ aquis marinis, & Albulis fluentes. num. 31.
Cœnare ſolitus interdum Imp. in publico, naumachia concluſa, uel campo Martio, uel Circo Maximo. num. 27.
Imp. indicebat ſæpe ſuis familiaribus cœnas. ibidem.
Mellita in una cœna conſtiterunt ei, cui Imp. cœnam indixerat, quadragies HS. ibidem.

Roſaria alteri aliquanto pluris. ibidem.

LARGITIONES, ET PROFVSIONES.

Octingenta millia numum diurna erogata ab Imp. in Tyridatem Regem. num. 30.
Quadrigenis HS. in punctum aleam luſit. Imp. ibidem.
Abeunti Tyridati dono data ſuper millies HS. ibidem.
Spargi per uias ſolebat a' pop. crocus incedenti Imp. nu. 27.

STRVCTVRAE.

Domus a' palatio uſq; in Eſquilias ab Imp. facta. num. 31.
Ea domus tranſitoria primum dicta, mox aurea. ibidem.
Coloſſus in ueſtibulo CXX. pedum. ibidem.
Coloſſus Imp. Neronis erat effigie. ibidem.
Porticus triplices miliariæ. ibidem.
Stagnum inſtar maris circunſeptum ædificiis. ibidem.
Rura cum aruis, uinetis, paſcuis, & ſyluis, in quibus uaria genera pecudum, & ferarum. ibidem
Cœnacula laqueata tabulis eburneis. ibidem.
Parietes, & alia diſtincta gemmis, & conchis unionum. ibidem.
Verſatilia laquearia in cœnaculis, ex quibus flores ſpargi poſſent.
Itidem fiſtulata ad ſpargenda unguenta. ibidem.
Abſoluta domus dicata ab Imp. ibidem.
Piſcina a' Miſeno ad Auernum inchoata, contecta, & concluſa porticibus. ibidem.
Forma noua ædificiorum urbis ab Imp. excogitata, ut ante inſulas, & domos porticus eſſent, de quarum ſolariis incendia arcerentur. num. 16.

Gentis.

FAMILIAE.

GENTIS Domitiæ duæ familiæ maxime inſignes, Caluinorum, & Aenobarborũ. nu. 1.
,, Nota familias has differre inter ſe cognomine.
Aenobarbi cognomen inditum, quod æri ſimilẽ capillum, & barbam gemini fratres Dij malas permulcentes ipſius, ſimilem reddidiſſent idest è nigro rutilum. ibidem.
Aenobarborum familia habuit conſulatus VII. Triumphum I.
Allecti fuerunt inter patritios, ſed retinuerũt idẽ cognomẽ. ibidẽ.
Prænomina duo tantũ uſurparunt Aenobarbi L. ſcilicet & Cn. ibid.
Cognomina eadem interdum in eadem familia per ternas perſonas continuari ſolita. ibidem.
Interdum cognomina per ſingulas perſonas alternari ſolebãt. ibid.
,, Vt fere noſtra ætate etiam fit; nam nepotes auorum nomina
,, habent.
,, Hoc modo. L. Domitius Cn. F. L. N. Aenobarbus: aliud exem
,, plum erit. L. Domitius L. F. L. N. Aenobarbus.
,, Itidem. Cn. Domitius Cn. F. Cn. N. Aenobarbus.
Cn. Domitius, qui legem tulit de pontificibus creandis in comitiis à pop. cum ante cooptarentur à collegio Pont. atauus Imp. Neronis. num. 2.
Filius eius Domitii aduerſatus eſt Cæſari abeunti è cõſulatu. ibid.
Idem Coſ. Cæſarem Imp. in Gallijs retrahere ipſum Romam tentauit, & egit de mittendo ſucceſſore. ibidem.
Ad Corfinium captus ſub initium belli ciuilis. acie pharſalica occubuit. &c. ibidem.
Filius illius partes Caſſii, & Bruti ſecutus eſt. num. 3.
M. Antonio poſtea ſe dedidit ſpontè, & reſtitutus eſt. ibidem.
Poſtea tranſiit ad Auguſtum. ibidem.
Filius huius Domitius, qui emptor familiæ, pecuniæq; fuit in teſtamento Auguſti. num. 4.
Hic ex Antonia maiore procreauit Neronis patrem. num. 5.
Qui ex Agrippina Germanici filia Neronẽ Imp. filiũ ſuſtulit. ibid.
Nero Imp. natus eſt IX. menſes ante mortem Ti. Claudii. nu. 6.

Agrippina

Agrippina mater Neronis, ſoror C. Caligulæ Imp. ibidem.
D. Claudius patruus Caligulæ. ibidem.
A' Diuo Claudio Imp. adoptatus Nero Imp. ibidem.
Imp. Nero trimulus patrem amiſit ibidem. ibidem.
Criſpus Paſſienus uitricus Neronis Imp. ibidem. ibidem.
Lepida amita Imp. Neronis, apud quam eſt nutritus. nam trimulus patrem amiſerat. num. 6.
Criſpus Paſſienus uitricus Neronis. ibidem.
Nero XI. anno ętatis adoptatus à Claudio. num. 7.
Anneius Seneca iam tum ſenator præceptor electus Neronis. nu. 7.
Britannicus frater Neronis. num. 7.
Britānicus adoptatū Neronē contēnēs ipſū Aenobarbū uocabat cognomine ſuæ gētis. ibi.
Octauia uxor Neronis. ibidem.
XVII. annos natus Nero Imp. factus. num. 8.
Cliuius Rufus uir conſularis. num. 21.
Rubria uirgo ueſtalis. num. 28.
Acte liberta Neronis. num. 28.
Sporus libertus, & catamitus Neronis. num. 28.
Doryphorus libertus. num. 29.
Menecrates Citharœdus. num. 30.
Specillus Mirmillo. num. 30.
Poppæa Sabina uxor Neronis altera. num. 35.
Britannicus ueneno ſublatus à Nerone. num. 33.
Poppæa quæſtorio patre nāta, & ante equiti Ro. nupta. num. 35.
Vxores Neronis: Octauia, quam dimiſit ut ſterilem, & relegauit, poſtea occidit.
Poppæa, quam XII. die duxit poſt diuortium Octauiæ, grauidamq; ictu calcis occidit.
Ex ea filiam tulit Clandiam infantem, quæ ſtatim periit.
Poſt Poppææ cædem cupiit ducere Antoniam filiam Claudii, ſed cū recuſaret, ipſam perimi iuſsit, ut moliricem rerum nouarū. nu. 35.
Rufrius Criſpinus Poppæę filius, priuignus Neronis. ibidem.
Hic perimitur à Nerone, quia dicebatur ludere ducatum, & Imperium. ibidem.
Babillus Aſtrologus. num. 36
Piſoniana coniuratio. ibidem
Viniciana coniuratio. ibidem.
Saluidienus Orphitus. num. 37.
Caſsius Longinus Iureconſultus, luminibus orbatus. num. 37.
Mos retinendi imagines maiorum omnium in uetere ſtēmate gentili. num. 37.
Proſcriptorum, & inimicorum Cæſaris imagines retinere in ueteri ſtēmate gentili non licebat. ibidem
Pætus Thraſea. ibidem.
Iulius Vindex. num. 40.
Seius Galbæ libertus. num. 49.
Ecloge, & Alexandra nutrices Neronis. num. 50.
Acte concubina Neronis. ibidem.
Vologeſus Parthorum Rex. num. 57.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

Svb Impp. Caess. Avgg.

Liber Septimus.

IMP. SER. GALBA.

Ex Suetonio.

DEMISSVS COELO AB ALTO.

Bononiae,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́; & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

HONORES ante legitimũ tẽpus initi. nu. 6.
Prætor ludos facit Florales. ibidem.
Proprætor prouinciæ Aquitaniæ. ibidem.
Conſulatus ſex menſium ordinarius. ibidem.
Africæ proconſul. num. 7.
Extra ſortem electi ad ordinandas prouincias interdum mittebantur. ibidem.
Ornamenta triumphalia dabantur ob res præclarè geſtas. nu. 8.
Legatus Hiſpaniæ Tarraconenſis. ibidem.
Prætores in prouincijs conuentus agebant. num. 9.
Legatus Aquitaniæ. ibidem.
Quotieſcunq; Imp. aliquis creabatur, iurabant in illius uerba. nu. 11.
In prouincia Tarraconenſi legatus Imp. num. 10.
Legatum ſe Senatus appellat, non Imp. num. 10.
Ius, & uſus anulorum aureorum. num. 10.
Iuuenes equeſtris ordinis, qui manente uſu aureorum anulorum euocati dicti ſunt, & excubias agebãt circa cubiculũ Imp. Galbæ in prouincia, antequam tamen eſſet conſalutatus à Senatu Imp. num. eodem.
Præfectus prætorio Romæ. num. 11.
Imp. ciuitatem Ro. raro dedit. num. 14.
Aſſeſſor Imperatoris. ibidem.
Ex Aſſeſſore factus præfectus prætorio.
Anuli aurei ius datũ liberto, & cognomine Martiani idẽ ornatus. 14
Summæ equeſtris candidatus. ibidem.
Imperator ius trium liberorum tribuit uix uni, aut alteri; atq; ne his quidem niſi ad præfinitum tempus. ibidem.
Imperator Galba in animo habuit determinare officia ſenatoria, & equeſtria, nec dare niſi recuſantibus. num. 15.
Imp. edicto populum increpat. ibidem.
In Imper. etiam abſentis uerba milites, & populus iurabant, cum ipſum abſentem crearent. num. 16.
Senatus Imperatori ſtatuam decernit. num. 23.
Cæſaris appellatio. num. 11.

FORENSIA, ET IVDICIALIA.

IN teſtamento Liuiæ Auguſtæ Tiberius hæres, alij multi legatarii. num. 5.

Sũma legata legatario, quia nõtata, nõ perſcripta fuerat, non eſt ipſi ab hærede perſoluta. nu. 5.

In iure dicendo cum de proprietate iumenti quæreretur, nec ſatis teſtibus, aut argumentis probari poſſet, decretum, ut ad quem is ante obuoluto capite ſeorſum ductus ad lacum, ubi adaquari ſolebat, rediſſet, eius eſſet. num. 7.

Numulario non ex fide uerſanti pecunias manus amputatæ, & menſæ eius affixæ. num. 9.

Tutor, quòd pupillum, cui ſubſtitutus erat hæres, ueneno necauerat, cruci affixus. num. 9.

Imploranti leges, & ciuem Rom. ſe eſſe clamitanti honoris cauſâ crux eſt dealbata aliquantò altior, quàm cæteræ. num. 9.

Pœna cruci affigi. num. 9.

Prætores, & procoſſ. in prouinciis tribunali uacabant manumiſſioni. num. 10.

Prætores, & procoſſ. in prouinciis pro tribunali manumittebant. num. 10.

Iuſtitium indictum ob conſcribendum exercitum. ibidem.

Edicta in prouinciis propoſita, quibus prouinciales incitarentur ad defectionem. ibidem.

Pœnæ irrogatæ ciuitatibus. { grauiora tributa. murorum deſtructio. præpoſitorum ſupplicium capitis, cum coniugibus, & liberis.

Procuratores

SACRA.

PROCVRATORES fulminum per extiſpicium. num. 4.
Aquila rapiens extra de manu procurantis fulmen & conferens in frugiferã quercũ. ibidem
Obſcenum oſtentum habitum his uerbis. cum mula pariet. ibidem.
Somnium. Fortunam dicentem ſtare ſe ante fores defeſſam, & niſi ſtatim reciperetur, ſe cuiq; obuio prædę futuram. ibidem.
Simulacrum ex ære in parte ædium conſecratum. ibidem.
Peruigilium anniuerſarium. } eidem fortunæ. num. 4.
Menſtruæ ſupplicationes.
Quindecimuirorum.
Sodalium Titiorum. } Sacerdotium.
Sodalium Auguſtalium.
Miniſter in ſacris acerram tenens. num. 8.
Oſtentum imperium portendens, dum ſacrum fieret, puero acerram tenenti capillus toto capite repente canus factus. nu. 8.
Interpretatio oſtenti ſucceſſurum iuueni ſenem, uel futuram rerum mutationem. ibidem.
Oſtentum aliud imperium portendens. Fulmen in lacum cadens, & paulo poſt repertæ XII. ſecures. ibidem.
Sacerdos Iouis Cluuiæ ex penetrali ſomnio monitus carmina quædam, in quibus erat uaticinatio, eruerat. num. 9.
Secundiſſimis auſpiciis, & ominibus confirmari. ibidem
Virginis honeſtiſſimæ uaticinatio. ibidem.
Fatidica puella. ibidem.
Portendentia mortem. num. 18.
Taurus ſecuris ictu conſternatus rupto uinculo eſſedum inuaſit Imp. & cruore ipſum reſperſit. num. 18.
Imp. facienti iter dextra, ſiniſtraq; cædebantur uictimæ. nu. 18.
Motus terræ mugitui ſimilis. num. 18.
Monile margaritis, gemmiſq; ornatum dicatum Fortunæ ad ipſius ſimulacrum ornandum, itidem Veneris Capitolinæ. nu. 18.

Somnium

Somnium Imp. de fortuna conquerente, & minante ſe omnia eſſe ereptura, quæ dederat. ibidem.
Mos expiandi ſomnia. ibidem.
Rei diuinæ apparatus. ibidem.
Tepida in ara fauilla inuenta. Atratus ſenex circa aram { in catino uitreo thus tenens, & in calice fictili merum. } portendere credebãtur exitium. ibidem.
Sacrificanti ſi corona excidiſſet. Auſpicanti ſi pulli euolaſſent. Si ſella curulis peruerſe' in Senatu poſita fuiſſet. } Siniſtra erãt omina. ibidem.
Aruſpex ſacrificantem monet Imp. ut caueat periculum. ibidem.
In priuatis hortis uiæ Aureliæ Argius diſpenſator corpus Imp. cæſi dat ſepulturæ. num. 20.

COLONIAE.

AQVITANIA prouincia. num. 6.
Prouinciæ prius præfuit, poſtea Romæ conſulatum geſſit.
E' prouinciæ plebe legiones cõſcriptę. nu. 10.
Carthagine noua conuentus agebatur. nu. 9.
Aquitaniæ legatus. num. 9.
Ciuitatibus in Hiſpania nonnullis, & in Gallia, pœna irrogata, ut muri deſtruerentur. num. 12.
Alijs grauiora tributa impoſita. ibidem.
Superioris Germaniæ exercitus. num. 16.
Aurelia uia. num. 20.
Lacus Curtii. num. 20.

Vt

LEGES.

VT Ciuitas raro daretur, idq; ipſum Imp. Galba ſeruauit. num. 14.

De iure trium liberorum paucis concedendo,& quidem tantum ad præfinitum,& certum tempus. ibidem.

De ſexta decuria iudicum adiicienda. num. 14.

Ne hyeme,& initio anni euocarentur ad iudicã dum,beneficium conceſſum a D. Claudio ſuſtulit Galba. nu.14.

Cogitauit etiam ſenatoria,& equeſtria officia biennii ſpatio determinare, atq; dare nihil inuitis, & recuſantibus. num. 15.

Conſtitutiones de uectigalibus tollendis, de immunitatibus, & de impunitate noxiorum,& aliis rebus. ibidem.

,, Verius iſta fortaſſe priuilegia dicas, aut indulta principium, quo
,, modo nonnulli uocarunt.

Data

MILITARIA.

DATA teſſera militibus, ne plauderent, ſed manus penulis continerent. num. 6.
Interdictum, ne commeatus à militibus peteretur. ibidem.
Veteranus miles, ac tiro opere aſſiduo corroboratus. ibidem.
Iuſtitium indici ſolitum ad conſcribendum exercitum. num. 10.
Exercitus ex prouincialibus. legio una. alæ duæ, & cohortes tres. 10.
Equites euocati dicti, qui excubias agebant circa cubiculum ducis, uice militum. ibidem.
Ob pœnitentiam mutati ſacramenti, ducem deſerere milites cogitant. ibidem.
Poſtquã populus, & milites in uerba ipſius iurauerat, Cæſar aliquis conſalutabatur. num. 11.
Lorica lintea. num. 19.
Mos decimandi contumaces milites. num. 12.
Claſſiarii remiges non erant iuſti milites. ibidem.
Ex claſſiariis iuſtos milites fecit Imp. Nero. ibidem.
Hos ad priſtinum ſtatum redire iuſſit poſtea Imp. Galba. ibidem.
Germanorum cohors olim inſtituta ad cuſtodiam corporis Cæſarũ fideliſſima ſemper fuit. ibidem.
Ea in patriam ſine ullo commodo dimiſſa ab Imp. Galba. ibidem
Cauſa fuit hæc, quòd pronior Dolabellæ eſſet. ibidem.
Milites in uerba Imp. Galbæ abſentis iurati ſunt. num. 16.
Donatiuum ab Imp. militibus promiſſum. ibidem.
Ex aſſeſſore prætorii præfectus. num. 16.
Milites irati Imp. Cal. Ianuarii. recuſarunt adigi ſacramenro, niſi in nomen Senatus. ibidem.

Imp.

FAMILIAE.

IMP. Galba nullo gradu contingebat Cæſarum domum. num. 2.
Imp. Galba nobiliſſ. uetere, & magna proſapia. ibidem.
Imp. Galba in ſtatuarum titulis profitebatur ſe pronepotem C. Catuli Capitolini. ibidem
Imperator Galbæ paterna origo relata ad Iouem. ibidem.
Veteres ſtemmata in atrio ſuæ familiæ proponebant. ibidem.
Imagines, & elogia familiarum, & ſingulorum hominum. ibidem
Galbæ cognomen a' galbano illitis facibus, uel a' galbeo, ideſt remediis lana inuolutis ob inualetudinem diuturnam. num. 3.
Galbam Galli pinguem uocant. ibidem.
Vel a' Galbis animalibus, quæ in æſculis naſcuntur, & ſunt exilia admodum. num. 3.
Ser. Galba uir conſularis, & eloquentiſs. ibidem.
Is Luſitanorũ XXV. millia cecidit ob perfidiam, quia Viriatini belli cauſa fuerant. ibidem.
Eius nepos infenſus C. Iulio Cæſari ob repulſam in petitione conſulatus, & ſi ipſius in Gallia fuerat legatus. ibidem.
Conſpirauit cum Caſſio, & Bruto, & lege Pedia dãnatus eſt. ibidẽ.
Auus Imp. Galbæ uir prætorius. ibidem.

Habuit pater Galbæ uxores duas. { Mmumiam neptem Catuli. et pronepte L. Mũmii, qui Corinthum excidit. Liuiam Ocellinam.

Ex Mũmia tulit liberos duos { Caiũ. Sergiũ

Caius erat maior natu, & periit ſub Tiberio. ibidem.

M. Valerio Meſſala
Cn. Lentulo. } Coſſ. natus eſt Serg. Galba Imp. IX. Cal. Ianuarii. num. 4.

Sergius Galba adoptatus a' nouerca ſua Liuii nomen, & Ocellæ cognomen aſſumpſit. num. 4.
Lucii prænomen pro Sergio uſurpauit uſq; ad imperii tempus. num. eodem.

V Lepida.

Lepida uxor Galbæ. num. 5.
Ex ea tulit duos filios, & remanſit in cœlibatu. num. 5.
Liuia Auguſta Galbam dilexit, & legatarium ipſum nominauit in teſtamento. num. 5.
L. Domitius pater Neronis. num. 6.
Syluius Otho pater Imp. Othonis. num. 6.
T. Iunius legatus ipſius in Hiſpania. Cornelius Laco aſſeſſor, & præfectus prætorii. Icelus libertus Martiani cognomine donatus & anulis aureis. } Quorum conſilio omnia adminiſtrabat Imper. Galba. nu. 14.
Piſo Frugi Licinianus nobilis, & egregius iuuenis adoptatus a Ser. Galba Imp. & aſcitus in bona, & nomen. num. 17.
Mos erat, ut cognomen aliquod donaret Imp. libertis. num. 14.

CONSVETVDINES.

STRVCTVRAE, ET STATVAE.

MOS erat ſtatuis titulos ſubſcribere, in quib. cognatio demonſtraretur uſq; ad proauũ, & pronepotem. ſiue etiam affinitas eodem modo. num. 2.

Mos erat in atrio Stemmata, Imagines, & elogia cum ſtatuis ſeruare. num. eod.

Imp. Statua roſtratæ columnæ ſuperſtans in foro ex S. C. num. 22.

VESTITVS, ET ARMATVRA.

Virilis toga. num. 4.

Paludatum iter ingredi, ac dependente à ceruicibus pugione ante pectus. num. 11.

Non prius rediit ad togam, quàm oppreſſis iis, qui res nouas moliebantur.

Anulus opere antiquo ſculptura gemmæ uictoriam cum trophæo exprimente. num. 30.

SALVTATIONES.

Antiquus mos, ut liberti, & ſerui bis die frequentes adeſſent, ac mane ſaluere, & ueſperi ualere ſinguli dicerent patronis. nu. 4.

SERVI.

Imp. diſpenſator Argius. num. 20.

Ordinarius diſpenſator Imp. offert breuiarium rationũ. nu. 12.

LVDI.

Campeſtrem decurſionem ſcuto moderari datur laudi. nu. 4.

Atellanæ fabulæ. num. 13.

Canticum in ijs. ibidem.

Scenica, & Xyſtica. num. 15.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

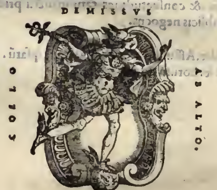
DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Octauus.

IMP. OTHO SALVIVS.

Ex Suetonio.

BONONIAE,
Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI, SIVE
CAPITA

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarū. Libertorumq́;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

EQVES Senator factus. num. 1.
Vrbani honores. ibidem.
Extraordinaria Imperia. ibidem.
Senator allectus inter patritios ab Imp. ibidem.
Priuatus aliquis qui fieri à militibus credebatur, primum ab ijs honoris cauſa ſuccollabatur, & ſic procedebat inter fauſtas militum acclamationes uſq; ad principia pertentans illorum uoluntatē. 6.
Deinde in Senatum ueniebat, ut à Senatu comprobarentur militum electio. num 7.
Poſtea ibat in Palatium. ibidem.
In eius, qui creabatur Imp. uerba iurare ſolebant milites. nu. 8.
Præſides prouinciarum. num. 7.
Imp. literas, & diplomata mittebat ad præſides. ibidem.
Obſeruatum in diplomatibus, quibus nominibus; & cognominibus ſe ipſum appellaret Imp. ibidem.
Imp. Neronis cognomen ex acclamatione populi deſumpſit ſibi, & uſus eſt eo in diplomatibus.

FORENSIA, ET IVDICIALIA.

DAMNATVS repetundis. num. 2.
Damnari ſi reſtituebantur gratias agebant Imp. in Senatu. num. 2.
Lis inter uicinos orta cum eſſet de parte finium, dabatur arbiter. num. 4.
Arbitri inſignis liberalitas ad litem tollēdam, ut ſua pecunia agrum redimeret, & emanciparet. ibidem.

SACRA.

SACRA Iſidis in lintea ueſte fieri ſolita. 12.
Imp. ipſe propalàm ſacra Iſidis in lintea ueſte celebrauit. ibidem.
Expeditio ſine religionum cura ſuſcepta parum proſpere ceſſit. num. 8.
Antiquitus & quidem ſemper infauſtum habitum, ſi mouerentur, nec dum conderentur Ancilia. num. 8.
Inter ſacrificandum prædicebat quidam Aruſpex. num. 6.
Expeditionem inchoare, quo cultores matris Deūm lamentari, & plangere incipiebant, infauſtum erat. ibidem.
Victimæ Diti patri cæſæ. ibidem.
Pro egreſſu retardari inundatione Tiberis infauſtum credebatur omen in expeditione. num. 8.
Contraria exta potiora uiſa in litando. ibidem.
Ad euenta bellorum perſpicienda obſeruabant, cōtraria exta eſſent ne potiora. ibidem.
Manes cæſorum pauorem iniicere noctu credebantur ipſorum peremptorib. ſi per uim, & inſidias peremiſſent immerētes. 7.
Piacula adhiberi ſolita ad placādos manes. ibidem.
In augurādo ſi orta eſſet tempeſtas, infauſtū credebatur. ibidem.

Prouinciarum

COLONIAE

PROVINCIARVM præſides. num. 7.
Africa regebatur a' proconſule. num. 1.
Placentia. num. 9.
Brixellum. ibidem.
Locus, ſiue uicus, Caſtoris dictus. ibidem
Bebriacum. ibidem
Dalmatia, Pannonia, Mœſia. ibidem.
Veliterna. num. 11.

LEGES, ET
CONSTITVTIONES.

Vt procuratoribus, & libertis Neronis Imp. priſtina officia reſtituerentur. num. 7.
Vt imagines, & ſtatuæ Neronis ante ſublatæ reponerentur permiſit. num. 7.
Vt Aurea domus Neronis peragéretur, ſubſcripſit Imp. quingenties ſeſtertium. nu. 7.
Diplomata, & Epiſtolæ Imp. ad præſides prouinciarum. Ibidem.

MILITARIA;

ET CASTRENSIA.

MILITES, quo'd occidiſſent ſuos duces, capite puniti in caſtris, & quidem ante principia, cora'm ipſo duce. num. 1.
Gradus erant militiæ, ad quos ſubinde maiores ordine promouebantur. num. 1.
Cohorti excubanti pro Imp. dum apud ſe cœnaret, Otho uiritim aureos diuidebat, ut ſibi eã deuinciret. num. 4.
Cohors excubabat pro Imp. in palatio. num. 6.
Statione excubãtis alicuius cohortis, ſi perimeretur Imper. erat ipſi turpe. num. 6.
Iurabant milites in uerba eius, quem Imper. eſſe uolebant. 8.
Prætorianorum fides. num. 8.
Arma per claſſiarios translata, & remiſſa nauibus iuſſu Imp. Ibidẽ.
Colloquium fiebat inter duces exercituum. num. 9.
Tribunus legionis. num. 10.
Manipularis miles. ibidem.
Milites mortui Imp. pedes exoſculantur. num. 12.
Milites mortuum Imp. laudantes fortiſſ. uirum uocant, & unicum Imperatorem. ibidem.
Milites nõnulli præ dolore ſe ad rogum Imp. mortui iugulãt. ibid.
Milites alii præ dolore ita inter ſe pacti, ob mortem Imp. inter ſe cõcurrerunt uſq; ad internecionem. ibidem.

Serui

SERVI.

SERVIS ſuis Cæſar mandabat diſpenſationem, & diſpenſatores hi dicebantur. 5.
Lecticarii. num. 5.
Procuratores, & liberti reuocati ad officia. 7.

SALVTATIO.

Mane Otho Galbam Imp. ſalutauit, & exceptus eſt ab eo oſculo. num. 6.
Codicilli conſolatorii exarati ab Imp. ad ſororem.

HABITVS CORPORIS.

Mos quotidie raſitandi faciem ſeruatus ab Imp. Othone. 12.
Munditiæ mulieres in Othone. ibidem.
Caluus. num. 12.

SVPELLEX, ET VESTITVS.

Muliebres ſellæ. num. 6.
Laxatus calceus in curſu effecit, ut deſiſteret currere. num. 6.
Galericulum capiti aptabat Otho propter raritatẽ capillorũ. 12.

LOCA, ET STRVCTVRAE.

Miliarium aureũ in urbe, ubi ædes erat Saturni. num. 5.
Palatium, ubi habitabat Imp. num. 7.
Palatium petebat Imp. ubi aliquis erat conſalutatus. num. 7.
Aurea domus Neronis. num. 7.
Imp. Otho ubi primùm pro poteſtate licuit, ſubſcripſit quingenties ſeſtertiùm ad peragendam auream domum. num. 7.
Triclinium in intimis ædibus. num. 8.

CONVIVIA.

Cœna comitatis dari ſolita iratis inter ſe, ut deponerent odiũ. 3.
Amici Imperatoris priuatim cœnam parabãt apud ſe. num. 4.

HONORES.

Rariſſimus honor, ut ex S. C. alicui ſtatua in palatio poneretur. 1.

Saluii

FAMILIAE.

SALVII Othones orti oppido Ferentino, familia uetere, & honorata. num. 1
Familia Othonũ ex principibus Hetruriæ. ibidẽ.
M. Saluius Otho auus Imp. Othonis, natus patre equite, matre humili, incertum an ingenua. ibidem.
,, Perpende liceret ne ex non ingenua tollere li
,, beros equitibus. licebat utiq; ex libertinis.
Auus Imp. Othonis Senator factus per gratiã Liuiæ Auguſtæ. ibid.
Non exceſſit gradum præturæ. ibidem.
Pater Othonis Imp. L. Otho materno genere nobili ortus. ibidẽ.
Ob uirtutem à D. Claudio Imp. allectus inter patritios. ibidem.
,, Obſerua Senatorem differre à patritio, & quomodo tum Sena-
tor, tum patritius aliquis fieret.
Albia Terentia uxor L. Othonis. ibidem

Filij ex ea duo. { L. Titianus / M. Otho. } ibidem.

,, Obſerua illum adoptatum fuiſſe, & ideo Titianum ab adoptan-
te dictum.
Alterum filium cognominem ſibi habuit. ibidem.
,, quomodo cognominem? reſpõde, omnibus nominibus, præno
mine, nomine gentilio, & cognomine.

Imp. Otho IIII. Cal. Maii natus eſt. { Camillo Aruntio. / Domitio Anobarbo. } Coſſ. 2.

Poppæa Sabina abducta à uiro, & nuptiarũ ſpecie recepta ab Othone; antequam eſſet Imp. ibidem.
Suetonius Lenis pater Suetoni Tranquilli. num. 10.
Meſſalinam Neronis deſtinauerat ſibi uxorem Imp. Otho, ſi uixiſſet in Imperio. num. 10.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Nonus.

AVLVS VITELLIVS.

Ex Suetonio.

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI, SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

PRAETVRAE honos. num. 2.
Inter patritios allegi familiam aliquam. nu. 1.
Ordo ſenatorius. num. 1.
Duo fratres eodem anno Coſſ. num. 3.
Proconſulatus Africæ. num. 5.
Curatio operum publicorum. num. 5.
Comitia ab Imp. in decem annos ordinata. 11.
Imp. ſe perpetuum conſulem ordinauit. ibidem.
Aureos anulos liberto dat Imp. ſuper cœnam. num. 12.
Equeſtris ordinis macula ea eſt exiſtimata. ibidem.
Imperatoris qnæſtor. num. 1.
Eques Ro. factus, qui ex muliere uulgari furnaria erat genitus, & patre ſutore. num. 2.
Eques Ro. & Imp. procurator. ibidem.
Senatores interdum ab Imp. quo'd minus idonei eſſent, ſemouebantur. num. 2.
Ordinarii conſulatus duo, & cenſura. ibidem.
Proconſulatus Africæ. num. 5.
Prætorio patre nata mulier. num. 6.

FORENSIA, ET IUDICIALIA.

FILIVS hæres à matre hac conditione inſtitutus, ſi de poteſtate patris exiſſet. num. 6.
Pater manu emiſit filium, ut poſſet adire hæreditatem. ibidem.
Formula iniuriarum. num. 7.
Intendere formulam iniuriarũ alicui. num. 7.
Sordes reorum demebat Imp. num. 8.
Imp. pro tribunali iura reddit in prouincia Viennę. num. 9.
Libertus ob contumaciam ab Imp. circunforaneo laniſtæ uenditus. num. 12.
Eundem Imp. paulò antequàm eſſet ſub finem muneris pugnaturus manumiſit. num. 12.
Fœneratores, ſtipulatores, publicani. num. 14.
Portorium exigebatur in uiis. ibidem.
Imp. ægre ferens ſe à quodam inſtitutum cohæredem cum liberto, ipſum unà cum liberto peremit. ibidem.
Priuati homines in ſuis teſtamẽtis hæredem inſtituebãt Imp. ibid.
Vernaculæ, & mathematici inuiſi Imp. & capite puniti. nu. 14.
Edictum Imp. quo iubebantur mathematici urbe, & Italia excedere. ibidem.
Mos, ut noxii per totum uiæ Sacræ ſpatium, reducta coma à capite, ad ſupplicium ducerentur. num. 17.
Apud Gemonias excarnificatus. num. 17.
Vnco trahi ſolebant ſontes, & mitti in Tiberim. ibidem.

Capite

SACRA.

CAPITE uelato Deos adorare uiri olim ſoliti erant. num 2.

Circunuertentes ſeſe, & mox procūbētes. ibid.

Lares domi coli ſolebant. ibidem.

Gratulatio adulatoria ob ſeculares ludos ab Imp. factos. Sæpe facias. num. 2.

Inſcriptio ſtatuæ poſitæ pro roſtris.

PIETATIS IMMOBILIS ERGA PRINCIPEM.

Arma in delubris Deorum appendi ſolebant. num. 8.

Lætum auſpicium per aquilam. num. 9.

Siniſtra oſtenta.
- Si ſtatuæ Imp. fractis corruerent cruribus. nu. 9.
- Si laurea Imp. excidiſſet in flumen. ibidem
- Si gallus gallinaceus pro tribunali iura reddenti ſupra humerum aſtitiſſet. num. 9.

Allienſi die, quo'd Imperator pontificatum cepit, infauſtum fuit. num. 11.

Pugio, quo ſe occidit Imp. Otho, miſſus in Agrippinenſem coloniam, ut dicaretur Marti. num. 10.

Inferiæ Neroni Imp. datæ ab Imp. Vitellio medio campo Martio, adhibita frequentia publicorum ſacerdotum. num. 11.

Lapides mortuorum memoriæ inſcribi ſoliti. num. 10.

Peruigilium actum ab Imp. in Apennini iugis. num. 10.

Veſtales uirgines cum legatis mitti ſolitæ ad exorandam pacē. 16.

COLONIAE

ABORIGINES in Latio. num. 1.
Nuceria in Appulia. num. 1.
Syriæ præpoſitus. num. 2.
Parthorum Rex Artabanus. num. 2.
Inferior Germania. num. 7.
Exercitus Mœſiarum; & Pannoniæ. num. 15
Exercitus ex trãſmarinis Iudaicus,& Syriacus.15.

LEGES, ET
CONSTITVTIONES.

EDICTVM Imp. de pellendis urbe, & tota Italia mathematicis. num. 14
Comitia ut ordinarentur in decem annos, & Imp. eſſet Coſ. perpetuus. num. 11.

Colloquium

MILITARIA, ET CASTRENSIA.

COLLOQVIVM inter duces. num. 2.
Externi Reges legionum ſigna Ro. uenerabantur. num. 2.
,, Et hoc erat ſocietatis,& amicitiæ ſignum.
Duces in exercitu ius habebant demendi notas ignominioſis. ibidem.
Demebant etiam reis militibus ſordes. ibidem.
Caligati milites. num. 7.
Conciliantur milites à duce exoſculando. ibidem.
Itidem ſciſcitando, an tentaſſent. ibidem.
Diui Iulii gladius tenetur manu à Vitellio,dum circunfertur à militibus per uicos in Germania, poſtquam fuerat conſalutatus Imp. ab ipſis. num. 8.
Gladius D. Iulii detractus delubro Martis.
Milites ſuo conſenſu Imp. in prouincia,& caſtris cognomen indunt Germanici. num. 8.
A' militibus inditum ſibi cognomen recepit Imp. num. 8.
Cæſaris cognomen in perpetuum recuſauit Imp. Vitellius. ibidẽ.
Auguſti cognomen diſtulit. ibidem
Exercitui eunti,& iter ingredienti lætum auſpicium à parte dextra aduolans,& ſignis luſtratis ſenſim antecedens. num. 9.
Prætorianæ cohortes exauthoratæ ab Imp. uno edicto. num. 10
Cohortes exauthoratæ iuſſæ ſunt tribunis dare arma. num. 10.
Exauthoratio quomodo fieret. ibidem.
Milites præmia poſcunt per libellos ab Imp. num. 10.
Per medias ciuitates ritu triumphãtium uectus Imp. num. 10.
Epulum militibus publicè præbitum. num. 10.
Delectus ea conditione habitus in urbe, ut uoluntariis non modò miſſionem, ſed etiam commoda ueteranorum, & iuſtæ militiæ pollicerentur. num. 15.
Milites uoluntarii. ibidem.
Miſſio. ibidem.

Veteranorum

Veteranorum, iuſtaq; militiæ erant certa, & præfinita commoda. ibidem.

Imp. ad claſſicum urbem introire uoluit, paludatus, ferro ſuccintus, inter ſigna & uexilla, ſagulatis comitibus, & detectus cõmilitonum armis. num. 11.

Claſſicum. ibidem.

Sagulati comites Imp. ibidem.

Signa. } ibidem.
Vexilla. }

CONSVETVDINES.

HABITVS CORPORIS, ET VESTITVS.

CAPITE uelato, & circumuertentes ſe, mox procumbentes olim Rom. Imperatorem adorare ſoliti. num. 2.
Socculus dexter Meſſalinæ geſtatus adulationis cauſa inter togam, & tunicas in ſinu a' L. Vitellio. num. 2.
Pedem præbuit excalciandum pro maximo munere petenti Vitellio Meſſalina.
Caligati milites. num. 7.
Solutus a' latere pugio. num. 15.
Geſtatoria ſella. num. 16.
Zona aureorum plena. num. 16.
Mos fœminis geſtandi unionem in auricula. num. 7.

S T A T V AE.

Mos adulationis cauſa imagines principum, aut eorum, qui ualerent gratia apud principem aureas domi inter lares colere. 2.
Statuæ equeſtres. num. 9.

L V D I, ET L V S V S.

Certamen Neroneum, in quo cirharœdi certabant. num. 4
Aleæ ſtudium ingens. num. 4.
Studium aurigandi. num. 4.
Neroniana cantica. ibidem.
Veneta factio. num. 14.

CONVIVIA, ET AEDES.

Cœnaculum meritorium. num. 7.
Cellula ianitoris. num. 16.
Mos ientandi in caſtris. num. 7.

Poſca. num. 12.
Vendentes poſcam. ibidem.
Ientaculum, prandium, cœna, comeſſatio, epulæ quadrifariam, ſiue trifariam diuiſæ ab ijs, qui gulæ erant dediti. num. 13.
Conuiuia ab Imp. indicta priuatis, apparatu quadragenis millibus numûm conſtante.
Conuiuium, in quo duo millia genera piſcium lectiſſimorum, & ſeptem millia auium. num. 13.
Dedicatio patinæ per iocum, quæ clypeus Mineruæ ob magnitudinem dicta. num. 13.

Conuiuiũ, in quo.
- Scarorum iocinora.
- Phaſianorum, &
- Pauonum cerebella.
- Muranarum lactes.
- linguæ phenicopterûm.

num. 14

Datum probro, uerſari circa popinas uiarum. num. 13.

Obſonia.
- Fumantia
- Pridiana, & ſemeſa.

num 13.

Elogium

FAMILIAE.

ELogium Vitelliorum. num. 1.
Q. Vitellius D. Auguſti quæſtor. ibidem.
Vitellii à Vitellia, quæ multis locis pro numine colebatur, dicti. ibidem.
Vitelliam unà cum Fauno Aboriginum rege toto Latio imperaſſe. Ibidem.
Vitelliorum ſtirpem reſiduam ex Sabinis Romam tranſiſſe. ibidem.
Mos ut aliqua familia allegeretur inter patritios. ibidem.
Via Vitellia a' Ianiculo uſq; ad mare. ibidem.
Gentilis copia multorum uirorum. ibidem.
Vitelliorum familia Samnitico bello ſubſedit, & poſtea habitauit, ut fit, Nuceriæ, & longo poſt interuallo Romam rediit, & Senatorium gradum obtinuit. ibidem.
Romę ſi quæ familia eſſet patritia, & exiſſet aliquo habitatum, cadebat à ſua dignitate, & in urbem reuertẽs longo interuallo poſt nõ retinebat patritiatum, ſed rurſus paulatim gradus dignitatis, & ciuitatis adipiſcebatur. ibidem.
Generis alicuius author libertinus. num. 2.
Eques Ro. natus ex ſutore ueteramentario, & muliere uulgari furnaria. ibidem.
Mos loquẽdi adnotandus, cũ Romani alicuius non Romæ maiores ortos, ſed aliunde ueniſſe habitatũ Romam. { Domo Nuceria. Domo Siculus. Domo Bononia. } ibidem.

„ Extat Tiferni, quæ urbs hac ætate uulgo in Italia Città di Caſtello appellatur, inſcriptio quam ad me Hieronymus Magius uir eruditiſſ. & mihi cariſſ. miſit, huiuſmodi, in qua talis loquendi formula perſpici poteſt; & ſi Aſc. etiam & alii ueteres uſi ſunt.

C. ANINIVS C. F. POM. GALLVS
DOMO ARRETIO. E. LEG. IIII.
SCYTH. MILITAVIT IN
PR. AN. XVII.
EVOC. AN. Ↄ II.
E. IN LEG. IIII. SCYTHIC.
AN. XVIIII. VIXIT.
AN. LX. MERVI. AN. XXXVIII.
H. S. E. ATIMETVS L.
EX TESTAMENTO F. C.

P. Vitellius domo Nuceria, eques Ro. & procurator Auguſti. 2.

P. Vitellii filii quatuor.
- A.
- Q.
- P.
- L.

prænominibus tantùm di-ſtincti ibidem.

A. Vitellius in conſulatu obijt, & collegam habuit Domitium Neronis Cæſaris patrem. ibidem.
Q. caruit ordine, cum à Tib. Imp. ſecreti ſunt minus idonei Senatores. ibidem.
L. uir optimus, & magno ingenio carus Caio, & Claudio Impp. ibi.
Huius filius A. Vitellius Imp. num. 3.

P. Vitellius.
- L. Vitellius. A. Vitellius Imp.
- Q. Vitellius.
- P. Vitellius. ibidem.
- A. Vitellius.

A. Vitellius Imp. uxores habuit. Petroniam.
- Petronii uiri conſularis filiam, ex qua ſuſtulit num. 6.
- Petronianũ hęredẽ matris dánatũ parricidii á patre.

Et Galeriam Fundanam patre prætorio, ex qua ſuſtulit liberos, quorum nomina, quia infantes perierunt, nõ tradũtur. num. 6.
Imp. A. Vitellius VII. idus Septembris natus. Druſo Cæſare Norbano Flacco. Coſſ.
Flauius Sabinus Veſpaſiani frater.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Decimus.

IMP. D. FLAVIVS VESPASIANVS.

Ex Suetonio.

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI, SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

PRAEFECTVRA urbis. num. 1.
Tribunus militum ter, & præfectus caſtrorum. num. eodem.
Senator prætoriæ dignitatis. ibidem.
Quæſtores prouincias ſortiebantur. num. 2.
Quæſtura. } Hoc ordine peti ſolebant à candidatis. ibidē.
Aedilitas.
Prætura.
Sine repulſa } Magiſtratum adipiſci num. 2.
Cum repulſa.
Conſulares inopes ſuſtentati ab Imp. num. 17.
Quintó loco, quarto loco, ſexto, præturam adipiſci. num. 2.
Prima petitio. ibidem.
Præturæ candidatus. ibidem.
Prætor petit à Senatu ludos extraordinarios pro uictoria Imp. 2.
Prætores in edictis ſuis Imp. nominabant honorificè. num. 15
Quæſtorius ſcriba. num. 3.
Tribunitiam poteſtatem, & patris patriæ appellationem Imp. ſerò recepit. num. 12.
Legatus conſularis. num. 4.
Si prætores non nominaſſent in edictis ſuis Imp. puniebantur. 15.
Triumphalia ornamenta. ibidem.
Conſulatus geſtus per duos nouiſſimos anni menſes. ibidem.
Imp. cenſuram geſſit. num. 8.
Sortitio prouinciarum. ibidem.
Senatorius cenſus expletus ab Imperatore. num. 17.
Legatus Syriæ conſularis. ibidem.
Præfectus Aegypti. num. 6.
Præſides prouinciarum. ibidem.
Candidatus petens diſpenſationem ab Imp. num. 23
Conſulatus nonus Imp. num. 24.
Imp. etiam cubans legationes audit. ibidem.

FORENSIA ET

IVDICIALIA.

RECVPERATORIO iudicio mulier pronunciata ingenua, & ciuis Romana, aſſerente patre. num. 3.

De iurgio ita pronunciauit Imp. Non oportere maledici Senatoribus, remaledici ciuile, faſq; eſſe. num. 10.

Centumuiralia extra ordinem. num. 10.

Sorte lecti, qui centumuiralia iudicia extra ordinem diiudicarent, redigerentq; ad breuiſſimum numerum. ibidem.

Iudices lecti, per quos rapta bello reſtituerentur. ibidem.

Si quæ ſe alieno ſeruo iunxiſſet, ancilla habebatur. num. 11.

Pœnæ { redigi in ordinem / relegari. } num. 15.

Imp. libertatem gratuitam denegauit ſuo bubulco ſeni. nu. 16.

Libertus diues, ob ſubterfugiendum ius fiſci, ingenuum ſe mutato nomine cœperat efferre. num. 23.

Fœneratores, & mercatores agẽtes publicũ quadrageſimæ. nu. 1.

Pœna irrogata ab Imp. { prohiberi contubernio Imp. / prohiberi publica, & priuata ſalutatione Imp. } num. 4.

SACRA

OPINIO eſſe in fatis, ut Iudæa profecti eo tempore rerum potirentur. num. 4.
Quercus antiqua Marti ſacra. ibidem.
Oſtenta imperium ſignificantia. num. 5.
Oſtenta.
1 Per tres partus matris Imp. quercus antiqua ſingulos repente ramoſa frutice dedit primum exilem, Secundum prævalidum, & prolixum, tertium inſtar arboris. num. 5.
2 Prandente eo canis extrarius triclinio intulit manum humanam, & ſubiecit menſæ. num. 5.
3 Bos arator, dum cœnaret, irrupit in triclinium, & procidit ad pedes ipſius. ibidem.
4 Cupreſſus euulſa radicitus in agro auito, inſequenti die firmior reſurrexit. ibidem.
5 Somnium de initio felicitatis ſuæ, eo tempore quo dens eſſet Neroni, qui tunc imperabat, exemptus. ibidem.
6 Carmelus Deus in Iudæa confirmauit omnia illi euentura, quæ cogitabat. ibidem.
7 Statua Diui Iulii ad Orientem ſponte conuerſa. ibidem.
8 Conflictus duarum aquilarum, cui ſuperueniens tertia ab ortu ſolis ambas fugauit. ibidem.
Præſagia ex monitu per quietem. ibidem.
Thenſa Iouis. ibidem.
Serapidis templum Alexandreæ. num. 7.
Verbenæ, Coronæ & panificia offerri ſolita in tēplo Serapidis. ibid.
Orbatus luminibus recepit oculos, illinente ipſos luto Imp. ibid.
Captus pedibus calce Imp. recepit firmitatē crurū, & pedū. ibid.
10 Hæc aſſerunt illuſione Dæmonum fieri noſtri Theologi.
Geneſin Imperatoriam credebantur quidam habere. num. 14.
Saturnalibus Imperator uiris dabat Apophoreta. num. 19.
Cal. Martii fœminis. ibidem.
Funeris pompa conſtans centies ſeſtertiūm. num. 19.

De

LEGES ET

CONSTITVTIONES.

Claſſiarii, qui ab Hoſtia, & Puteolis Romã pedibus per uicos cõmealant, cum peterent aliquid ſibi nomine calcearii, ut omnino excalciati curſitarent, reſpondit Imp. num. 8.

Vt uacuas areas quilibet occuparet, ſi uellet ædificare ceſſantibus arearum dominis, ad tollẽdam deformitatem urbis ob ruinas, & incendia factam ante. num. eodem.

De reſtitutione Capitolij. ibidem.

Plebiſcita & S. C. de ſocietate, de fœdere, & priuilegiis cõceſſis ſingulis Regibus, populis, & ciuitatibus in æreis ſculpta tabulis ſeruabantur in Capitolio. ibidem.

Ob intercapedinem iuriſdictionis manentibus antiquis litibus, & ſuperuenientibus nouis, negocia, & iudicia tranſigi non poterãt: ideo ſanxit Imp. extra ordinem legendos iudices. num. 10.

De iudicibus legendis ſorte, qui centumuiralia iudicia extra ordinem diiudicarent. ibidem.

De iudicibus, qui de bello raptis iudicarent, & reſtitui iuberet. ibid.

S. C. iubente Imp. factum, ut ſi quæ alieno ſeruo ſe iunxiſſet, ancilla haberetur. num. 11.

Ne filiorum familias fœneratoribus exigendi crediti ius unquam eſſet. ibidem.

De Vectigalibus ſub Galba Imp. omiſſis reuocandis. num. 16.

De nouis uectigalibus. num. 16.

De tributis augendis. num. 16.

De uectigali ex urina. num. 23.

Centurio

MILITARIA,

ET CASTRENSIA.

CENTVRIO miſſione impetrata argentariã factitauit. num. 1.
Primipilares. ibidem.
Ductor ordinum. ibidem
Sacramento ſolutus propter ualetudinem. ibidẽ
Tribunus militum ter. ibidem.
Præfectus caſtrorum. ibidem
Triumphalia ornamenta dari ſolita ducibus. num. 4.
Legiones duæ.
Alæ octo.
Cohortes decẽ. } additæ. num. 4.
Milites per licentiam graſſati ſibi timent. num. 6.
Caſtrorum diſciplina correcta. num. 4.
Legio III. ſub exitu Neronis translata ex Syria in Mœſiã. nu. 6.
Milites illius, quẽ appellabant Imp. nomẽ uexillis inſcribebãt. 6.
Legiones adigebantur in uerba Imp. qui creatus fuerat etiam abſentis. ibidem.
Iudaicus exercitus iurat in uerba Imp. præſentis. ibidem.
Hyberna legionum interdum permutabantur. ibidem.
Germanicæ legiones ut transferrentur in orientem. ibidem.
In oriente mollior militia, & ſecurior. ibidem.
Syriacus exercitus. ibidem.
XL. millia ſagittariorum pollicetur Imp. ſe miſſurum ſubſidio Rex Parthorum. ibidem
Triumphus de Iudæis actus. num. 8.
Præmia militum extra ordinem. num. 8.
Præmia legitima. ibidem.
Milites exauthorauit Imp. ibidem.
Milites coercuit Imp. ibidem.

Prouincijs

PROVINCIIS his adē mit libertatem Imp. & easdem redegit in formulam. } 1 Achaia.
2 Lycia.
3 Rhodus. nu. 8.
4 Byzantium.
5 Samus.
Thracia.
Ciliciatq;
Comagene.

Quæ uſq; ad id tempus ditionis regiæ fuerant, redactæ in formam prouinciæ. num. 8.
Cappadocię propter aſſiduas incurſiones barbarorum additæ legiones. num. 8.
Eidem conſularis rector impoſitus pro equite Ro. ibidem.
Italicorum, & prouincialium honeſtiſſimus quiſq; allectus in Senatum ab Imp. num. 9.
Alexandrea. num. 7.
Cremona. num. 7.
Tegea in Arcadia. num. 7.
Prouinciæ, ciuitates liberæ, Regna. num. 8.
Inſula Vecte proxima Britanniæ in deditionem redacta. nu. 4.
Prouinciarum prædes. num. 6.
Africa prouincia ſorte data. num. 4.
Adrumetum urbs in Africa. num. 4.
In prouincia in proconſulē per ſeditionem in urbe excitatam rapa conlecta. ibidem.
Prouincia cum exercitu data. num. 4.
Iudæi rebellarunt. ibidem.
Nurſia. num. 1.
Spoletum. num. 1.
Ex Vmbria in Sabinos quotannis operæ multæ ad culturam agrorum commeare ſolitæ. num. 1.
In prouinciis fœnerari ſoliti Romani. num. 1.
Creta, & Cyrene prouincia quæſtori obtigit. num 2.

Statuæ

CONSVETVDINES.

STATVAE.

CIVITATES in prouinciis ponebant publice imagines alicui ex publicanis, hoc titulo. καλῶς τελωνήσαντι. num. 1.
Statua Diui Iulii. num. 5.
Monimentum Herculis extabat uia Salaria. 12.

VESTITVS.

Togæ uirilis ſumendæ mos. num. 2.

LVDI.

Extraordinarii ludi pro uictoria Imp. referente prætore facti. nu. 2.
Tragœdis, & citharœdis præmia data. num. 19.
Vetera acroamata reuocata. num. 19.
Archimimus imitans facta, & dicta. num. 19.

STRVCTVRAE.

Templum Pacis foro proximum conditum a Veſpaſiano. nu. 3.
Itidem Templum Diui Claudii in monte Cælio cæptum ab Agrippina, poſteà deſtructum a Nerone. ibidem.
Statua Coloſſea Imp. poſita. num. 23.
Amphitheatrum urbe media. ibidem.
Scena Marcelliani theatri reſtituta, & dedicata. num. 19

SALVTATIO.

Mos erat, ut publice Imperatorem ſalutarent. num. 4.
In ſalutando cōſuetudinē ſcrutādi omiſit Imp. Veſpaſianus. nu. 12.
Officium admiſſionis datum alicui ab Imp. num. 14.

CONVIVIA.

Poculo argenteo auiæ ſolennibus diebus portare ſolitus Imp. honoris cauſa. num. 2.

Imp. conuiuabatur dapſile, ut macellarios iuuaret. num. 19.

SERVI.

Liberta Antoniæ a'manu. num. 3.
Mangonici quæſtus. num. 4.

HONORES.

Magnus honos alicui habitus, ſi ab Imp. uocaretur ad cœnam, & de eo interdum Imperatori publicè gratiæ actæ, quod ſe honore cœnæ eſſet dignatus. num. 2.

DISCIPLINAE, ET ARTES.

Veſp. Imp. primus Romæ è fiſco propoſuit Rhetoribus latinis, & græcis annua centena. num. 18.
Itidem præſtantes poëtas artifices coemit. ibidem.
Coloſſi refector inſigni congiario, & mercede donatus. ibidem.

VICTVS IMP. VESP.

Mos in Sphæriſterio defricandi corpus. num. 20.
Inedia unius diei per ſingulos menſes interpoſita ob ualetudinem. num. 20.
Maturius, & bene mane Imp. epiſtolas ſolebat perlegere, & breuiaria omnium officiorum. ibidem.
Poſtea admittebat amicos, & ſalutabatur. ibidem.
Poſt deciſa negocia quæcunq; obueniſſent, uacabat geſtationi, mox quieti. num. 21.
Comis inter cœnandum, & dicax. num. 22.
In conuiuio ne prætextatis quidem uerbis abſtinere ſolitus. ibidē.
Cutyliis, & in Reatina uilla æſtiuare ſolitus quotannis. num. 24.
Valetudo, & inteſtina uitiata aquæ frigidæ potu. num. 24.
Cubans interdum Imp. legationes audiebat. num. 24.

Municipes

FAMILLAE.

MVnicipes Reatini. num. 1.
Gens Flauia obſcura, & ſine imaginibus num. 1.
T. Flauius Petronius municeps Reatinus author gentis Flauiæ. num. 1.
Flauius cognomine Sabinus filius T. Flauij
Veſpaſia Polla uxor em Sabini.

Ex ea tulit liberos duos { Sabinum maiorem natu.
Veſpaſianus minorē natu. nu. 1.

Sabinus proceſſit uſq; ad præfecturam urbis. num. 1.
Polla orta Nurſiæ honeſto genere. ibidem.
Pollæ pater fuit Veſpaſius Pollio. ibidem.
Veſpaſiorum monimēta in agro Nurſino Spoletū uerſus. ibidem.
Imp. Veſpaſianus natus in Samnio in uico phalacrino ultra Reate. { Coſſ. Q. Sulpitio Camerino. C. Poppæo Sabino.
Quinq; annos ante mortem Auguſti. num. 2.
Tertulla auia paterna Veſpaſiani ipſum educauit in Coſanis prædiis. num. 2.
Vxor Veſpaſiani Flauia Domicilla Statilij Capellæ equitis Ro. filia. num. 3.

Ex hac liberos tulit tres { Titum. Domitianum. Domicillam. } ibidem.

Vxorem & filiam adhuc priuatus amiſit. num. 3.
Cænis Antoniæ liberta, & à manu habita ab Imp. penè iuſtæ uxoris loco. num. 3.
A. Plautius legatus conſularis. num. 4.
Flauiorum ſuburbanum. num. 5.
Ti. Alexander præfectus Aegypti. num. 6.
Licinius Mutianus. ibidem.
Vologeſus Rex Parthorum. ibidem.
Demetrius Cynicus. num. 13.
Heluidius Priſcus. num. 14.

Merius

Merius Pompoſianus. num. 14.

Terpnus
Diodorus. } Citharœdi. num. 19.

Fauo Archimimus. ibidem.

Cerulus Libertus. num. 23.

Iunia Caluina. num. 23.

FLAVIAE GENTIS SERIES.

T. Flauius Petronius.

Flauius Sabinus,& ipſius uxor Veſpaſia Polla Veſpaſii filia.

Flauius Sabinus. — Flauius Veſpaſianus Imp.& ipſius uxor Domicilla.

T.Domitianus Imp. — Fl.Domitianus Imp. — Domicilla.

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,
SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Vndecimus.

IMP. D. TITVS. VESPASIANVS.

Ex Suetonio.

DEMISSVS

COLLO

ALTO.

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

T I T V L I, S I V E

C A P I T A.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́; & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

TITVS uiuente patre Imp. Veſpaſiano parti-
ceps, & tutor Imperii. num. 6.
Idem collega patri Imp. in ſeptem conſulati-
bus. num 6.
Collega eidem in Tribunitia poteſtate. ibidem
Imp. filius receperat fere omnium officiorum
curam. ibidem.
Patris nomine dictabat epiſtolas. ibidem.
Edicta conſcribebat. ibidem.
Epiſtolas, & orationes recitabat in ſenatu quæſtoris uice. ibidem.
Quæſtoris officium erat in ſenatu Imp. orationes, & alia ſcripta
recitare. ibidem.
Præfectura prætorii ad id uſq; tẽpus Ro. equiti dari ſolita. nũ. eod.
Titus, Imp. patre Veſpaſiano, præfecturã prætorii adminiſtrauit. ibi.
Vir conſularis. Ibidem.
Curatores Campaniæ reſtituendæ eſt conſularium numero ſorte
dilecti. num. 8.
Titus Imp. F. una cum patre geſſit cenſuram. num. 6.

SACRA.

MOS dicandi ſtatuas aureas, & ex ebore. nu. 1.
Statuas præferebant in pompa circenſi. ibidem.
Paphiæ Veneris oraculum. num. 5.
Conſulebant ueteres oracula de nauigatione, de Imperio, deq; omnium rerum exitu. nu. 5.
Mos conſecrandi apud Memphin bouem Apin. num. 5.
Imp. Alexandreæ diadema geſtans conſecrat bouem Apin. 5.
Mos erat theatra, thermas, & amphitheatra dicare, & ſimul die dedicationis ludos facere. num. 7.
Ornamenta ſuorum prætoriorum Imperator deſtinat tẽplis. 8.
Ad auerruncandam peſtem quæſitum omne ſacrificiorum genus. num. 8.
Pontificatum maximum accepit Imp. ut puras, & caſtas ſeruaret manus.

Oſtenta triſtia. { Quòd ſacrificanti hoſtia aufugiſſet. 10.
Quòd tẽpeſtate ſerena tonuiſſet. nu. 10.

Domeſticus luctus. num. 11.
Publicus luctus ob mortem Imp. num. eodem.

Delatores

FORENSIA, ET IVDICIALIA.

DELATORES, & mandatores in foro flagellis, ac fuſtibus cæſi. num. 8.
Iidem in ſeruitutem tracti, & relegati in inſulam. ibidem.
Suſpecti coniurationis ſeueriſſime puniti. 6.
Ex chirographo cum deprehendiſſet coniurationem, ipſius authorem confodi iuſſit prætorii præfectus Titus Imp. filius. num. 6.
Mos relegandi in aliquam aſperam inſulam. num. 8.

LEGES, ET ITEM CONSTITVTIONES.

ADuerſus mandatores, & delatores, qui multi in urbe erant ex licentia ueteri, Imp. ſanxit, ut fuſtibus, & flagellis in foro cæderentur, & per amphitheatri arenam traducerentur, poſtea in aſperam aliquã inſulã relegarentur. num. 8.
Ne de eadẽ re pluribus legib. ageretur. nu. 8.
Ne de ſtatu cuiuſquam defunctorum quęreretur ultra certos annos. num. 8.
Vt curatores reſtituendæ Campaniæ e conſularium numero ſorte ducerentur. num. 8.
Vt bona oppreſſorum in Veſeuo, ſi non extarent hæredes, aſſignarentur reſtitutioni afflictarum ciuitatum. num. 8.
Cum ex inſtituto Tiberii rata non haberent ſuperiorum Impp. beneficia ſucceſſores, ſi eadem ipſi non confirmaſſent, ſanxit Titus Imp. uno edicto omnia debere eſſe rata. num. 8.
Aduerſis in rebus Imp. ſolitus ſolari populum per edicta. nu. 8.

In

COLONIAE.

IN prouinciis plurimæ imagines, & ſtatuæ cum titulis poni ſolitæ in honorem Impp. aut ducũ, qui bellum geſſiſſent. num. 4.
Iudæa perdomita à Tito Imp. Veſpaſ. F. nu. 5.
Hieroſolyma oppugnata, & capta à Tito. ibidẽ.
Hieroſolyma capta die natali filiæ ipſius Titi. ibi.
Alexandrea. ibidem.
Campaniæ curatores è numero conſularium. num. 8.
In Campania Veſeui montis conflagratio. num. 8.
Tarichea, & Gamola urbes Iudeæ ualidiſſimæ expugnatæ. num. 4.

MILITARIA,

ET CASTRENSIA.

TRIBVNVS militũ in Germania, & Britannia. nu. 4.
Poſt ſtipendia nobiles Romani foro operam dare ſoliti. ibidem.
Præfectus cohortium prætorianarum. ibidem.
Laudatur peritia ſagittandi. num. 5.
Præfectura prætorii demandata ab Imp. Veſpaſiani ſuo filio Tito. num. 6.
Præfectura prætorii ante ab Impp. ſemper alicui Equiti Ro. dari ſolita. ibidem.
Milites in gratulatione poſt uictoriam ducem ſuum Imperatorem conſalutare ſoliti. num. 6.
,, Sic Cicero ſe Imp. à militibus ad Iſſum in Cilicia appellatũ ſcri
,, bit Libro ſecundo Ep. fam.

CONSVETVDINES.

LVDI.

MVnus editum ab Imp. apparatiſſimum, quo die amphitheatrum dicauit. nu. 7.
Dedit Imp. prælium nauale in uetere Naumachia. num. 7.
Ibidem & gladiatores, & uno die quinq; millia uariarum ferarum. ibidem.
Imp. gladiatorium munus propoſuit, non ad ſuum, ſed ad ſpectantium arbitrium. num. 8.
Thracum armatura. ibidem.
Ornamenta pugnantium gladiatorum prius in Theatro ſedens ſpectabat Imp. num. 9.

SERVI.

Amanuenſes, qui operam nauabant in ſcribendo. num. 3.

STATVAE.

Metopoſcopi Statua aurea in palatio.
Statua ex ebore equeſtris. } num. 2.

DISCIPLINAE.

Latinæ, græcæq; linguæ ſtudium. num. 3.
In orando, & in poematibus promptus. ibidem.
Etiam uſq; ad extemporalitatem. ibidem.
Muſicæ ſtudium tùm ad cantandum, tùm ad pſallendum. num. 3.
Studium imitandi, & exprimendi aliena chirographa. ibidem.
Mos excipiendi orationes, quæ recitabantur, notis. ibidem.

STRVCTVRAE.

Amphitheatrum dicatum. num. 7.
Thermæ extructæ. num. eodem.

VICTVS.

Genituram ſuam olim cognoſcere ſtudebant. num. 10.
Familiari cœnæ amicos adhibebat Imp. num. 9.

ITER.

Diuidi ſolebat iter ab Imp. in manſiones plures. num. 10

Imp.

FAMILIAE.

IMP. Titus cognomine paterno. num. 1

Titus eſt natus III. Cal. Ianuarii inſigni anno Caiana Cæde ad Septizonium. num. 2

Cum Britannico D. Claudii filio ſimul educatus. ibidem.

Narciſſus Claudii libertus. ibidem.

Vxores Titi:
- Atricidia Tertulli equitis Ro. filia præfecti præt. cohortium, & in locum huius defunctæ duxit.
- Martiam. Furuillam. ſplendidi generis cum qua, ſublata filia, diuortium fecit. num. 4.

A. Cæcinna uir conſularis. num. 6.

Berenice Regina. num. 7.

Domitianus frater Imp. Titi. num 9.

Domitia fratris Titi, Domitiani ſcilicet, uxor. num. 10.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV

POPVLI ROMANI,

Svb Impp. Caess. Avg.

Liber Duodecimus.

IMP. FLAVIVS DOMITIANVS.

Ex Suetonio.

DIMISSVS

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI, SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́; & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

COSS. inibant Magiſtratum menſe Decembri num.
,, Si modo mendoſi non ſunt libri, nam omnes
,, habent Nono Cal. Nouembris, patre conſu-
,, le deſignato, & inituro menſe inſequenti ho-
,, norem, uel quidquid aliud ſit, quod conabi-
,, mur explicare in noſtris commentariis.

Prætorius uir. num. eodem.
Honor præturæ urbanæ cum conſulari poteſtate ſuſcipi ſolita titulo tenus. ibidem.
Domitianus in adoleſcentia Cæſar conſalutatus, dum pater ipſius Veſpaſianus Imp. uiueret. ibidem.
Vrbana, & peregrina officia. ibidem.
Diſtributio officiorum urbanorum, & peregrinorum à Cæſare, & Imp. fiebant. ibidem.
Conſulatus ſex geſſit Domitianus Imp. num. 2.
Conſulatus ordinarius præſtantior extraordinario. ibidem.
Imp. uxori ſuæ honorem hunc habere ſolitus, ut eam appellaret Auguſtam. num. 4.
Quæſtoria munera reuocata, cum ante fuiſſent omiſſa. nu. 4.
Imp. ius dicere ſolitus in foro tribunali extra ordinem. num. 8.
Tribuni plebis ius habebant accuſandi. num. eodem.
Aedilis repetundarum accuſatus. num. eodem.
Magiſtratus urbici. ibidem.
Præſides prouinciarum. ibidem.
Quæſtorius uir motus Senatu. num. eodem.
Vir prætorius ibidem.
Quæſtorii ſcribæ. num. 9.
Legatus Britanniæ num. 10.
Conſularium comitiorum dies. ibidem.
Coss. pronuntiabantur à præcone die comitiorum. num. eod.
Tribunus laticlauius. ibidem.
Vir conſularis. num. 11.

Imp. interdum Senatus authoritate utebatur more maiorum ad puniendum. ibidem.
Imp. per acclamationem populi Dominus dictus. num. 13.
Imp. uxor Domina dicta. ibidem.
Imp. Epiſtolam dictans ita cœpit, DOMINVS ET DEVS NOSTER.. num. eodem
Conſulatus XVII. cœpit Imp. quot ante eum nullus. ibidem.
Ex ijs ſeptem medios continuauit, omnes autem penè titulo tenus geſſit, nec ullum ultra Calendas Maii. plures uſq; ad Idus Ianuarii. ibidem.
Imperatori licebat Conſulatus continuare, uel non continuare, & gerere uel unum, uel duos menſes, uel etiam quindecim dies, ſi libuiſſet. ibidem.
Senatusconſultum factum, ut equites Romani ſorte ducti trabeati cum haſtis militaribus præcederent Imp. cùm eſſet Conſul, inter lictores, & apparitores. num. 14.
Lictores, & apparitores Conſulibus præibant. ibidem.
Honores à ſenatu delatos ſibi Imp. pro ſuo arbitratu recuſabat, uel recipiebat. ibidem.
Præpoſitus cubiculo Imp. num. 16.
Decurio cubiculariorum. num. 17.
Imp. cenſuram geſſit. num. 18.

Fraus

FORENSIA, ET IVDICIALIA.

ERAVS teſtamento adhibita. num. 2.
Ius dicebat interdum pro tribunali extra ordinem in foro Imp. num. 8.
Centumuiri iudicabant. ibidem.
Centumuirorum ſententias ambitioſas reſcindebat Imp. ibidem.
Recuperatores Iudices. ibidem.
Ne perſuaſoriis aſſertionibus ſe accommodarent, eos monebat Imp.. ibidem
Conſilium Iudicum. ibidem.
Iudices Numarii una cum ſuo quiſq; conſilio notati. ibidem.
Repetundarũ accuſatus Aedilis ſordidus à trib. plebis. num. 8.
Iudices à Senatu interdum in aliquem reum petebãtur. nu. eod.
Defuncti magiſtratibus ſiue in urbe, ſiue in prouincijs ſæpe rei agebantur. ibidem.
Notati ignominia, qui ſcripta famoſa ſiue in uiros, ſiue in fœminas edidiſſent. ibidem.
Pœna. mouere Senatu. ibidem.
Cauſa quod geſticulandi, & ſaltandi ſtudio aliquis nimium teneretur, quaſi parum id deceret Senatorem. num. eodem.
Pœnæ fœminis probroſis rogari ſolitę { ne lectica ueherentur. / ne capere poſſent legata, / & hæreditates. num. 8.
Pœna irrogata Equiti, eradi ex albo iudicum. ibidem.
Cauſa, quod uxorem dimiſſam ob crimen adulterii in matrimonium reduxiſſet. ibidem.
Iudicum album. ibidem.
Damnati lege Scatinia. ibidem.
Pœna Veſtalibus irrogata propter inceſtũ { capitale ſuppliciũ cum primo deliquiſſet. ibi.
Aliquando inceſta ab Imp. punita more ueteri. ibidem.
Reis damnatis interdum liberum permittebatur mortis arbitrium. ibidem.

Corruptores

Corruptores uirginum Veſtalium relegati. ibidem.
Virgo ueſtalis maxima abſoluta olim, deinde longo interuallo poſt damnata rurſus defoſſa fuit. ibidem.
Stupratores Veſtalis uirgis cæſi uſq; ad necem in comitio. ibidē.
Si quæſtiones fuiſſent incertæ, & tormenta, uel cauſa dubia, reus in exilium mittebatur. ibidem.
Imp. inſtitui hæres à priuatis ſolitus. num. 9.
Hæreditates relictas ſibi ab ijs, quibus erant liberi, Imp. non recipiebat. ibidem.
Legatum ex teſtamento cuiusdam, ut ſuus hæres Senatoribus in curiam euntibus quotannis certam ſummam uiritim daret. ibidē
Rei multos annos interdum apud ærarium pendere ſoliti. ibid.
Rei, qui pependiſſent apud ærarium ante quinq; annos proximos, abſoluti. ibidem.
Rei interdum repeti ſoliti. ibidem.
Repetendis reis præfinitum tempus intra annum. ibidem.
Si accuſator, qui reum repetiuerat, ipſum non conuiciſſet, in exilium mittebatur. ibidem.
Scribis Quæſtoriis negotiari non licebat. ibidem.
Reliquiæ agrorum, quæ ſuperfuerant in diuiſione, factæ ueteranis, ueteribus poſſeſſoribus conceſſa ſunt, tanquam ſi fuiſſent uſu capta. ibidem.
Pœna irrogata calumniantibus. ibidem.
Fiſcales calumniæ repreſſæ. ibidem.
Delatores caſtigati. ibidem.

Pœnarũ genera.
1 Crucifigere.
2 Canibus obijcere.
3 Vrbe, & Italia ſubmouere.
4 Quęſtionis nouũ genus immiſſũ in his per obſcęna.
5 Manus amputare.

Maieſtatis rei more maiorum damnati. num. 11.
Sententiæ triſtes contra damnatos cum præfatione clementiæ proferri ſolitæ ab Imp. num. eodem.

SACRA.

ISIACVS habitus, ſiue ſacerdotum Iſidis habitus. num. 1.

Iſidem Rom. colebant. num. 1.

De Serapide, de Oſiride, de Anubi, de Iſide ſæpe meminerunt hiſtorici. Dii enim hi omnes colebantur ab Aegyptiis, & de tota hac religione, ſiue cerimoniis, & myſteriis Plutar. copioſè, & nominatim in quodam libello agit. Hæc ſacra, quia externa erant, clam primò in urbe fiebant à nonnullis, poſtea palã fieri cœperunt. Spartianus in Caracalli uita ſub finem rem declarat his uerbis. Sacra
„ Iſidis Romam deportauit, & templa ubiq; magnificè eidẽ Deæ fecit. Sacra etiam ma-
„ iore reuerentia celebrauit, quàm ante celebrabantur, in quo quidem mihi mirum uide-
„ tur, quemadmodum ſacra Iſidis per hunc Romam ueniſſe dicantur, cum Antoninus
„ Comodus ita ea celebrauerit, ut et Anubin portaret, & Pauſa ſederet, niſi forte iſte ad-
„ didit celebritati. Hæc ille. De Anubi ſiue Api boue ante eſt facta mentio à nobis in Tito, itidẽ in Veſpaſiano de Iſide. Sed his omiſsis, quæ à ueteribus hiſtoricis tradũtur, apponam hoc loco uetuſtam inſcriptionem, quę Bononiæ extat adhuc, & uiſitur ſcalpta in lapide in propylæo Diui Stephani, ad portam ſiniſtram, qui quidem lapis in duas partes fractus pro columellis poſitus eſt in pariete ad portã conſtituendam. Erat autem illitus calce, & picturatus, nunc uerò detectus uiſitur. inſcriptio eſt huiuſmodi.

DOMINAE. ISIDI. VICTRICI.

NOMINE. M. CALPVRNI. TIRONIS. ET. SVO. EX. PARTE.

PATRIMONI. SVI. SEXTILIA. M. LIB. HOMVLLA. PER ANICETVM.

M. LIB. SVVM. VT. FIERET. TEST. CAVIT.

Templum in Capitolio arſit. num. eodem.

Aedituus Templi. ibidem.

Iſidis ſacrificuli uanæ ſuperſtitionis. num. codẽ.

Conſecrationis honor habitus Imp. Tito. num. 2.

Ludi ſeculares facti, computata ratione temporum ab anno, quo ediderat Auguſtus, non quo D. Claudius. num. 4.

Corona aurea cum effigie Iouis, Iunonis, & Mineruæ geſtabatur ab Imp. dum præſideret ludis. num. eodem.

Collegium Flauialium ſacerdotum. ibidem.

Quinquatria in honorem Mineruæ quotannis in Albano celebrari ſolita. ibidem.

Collegium

Collegium eidem Mineruæ inſtitutum, ex quo ſorte ducti Magiſterio fungerentur. ibidem.
Dialis ſacerdos. ibidem.
Septimontiale ſacrum. num. eodem.
Die ſeptimontiali ſacrorum Panaria, & obſonia ſenatorib. equitibus, & plebi diſtribui ſolita ab Imp. num. eodem.
Templum Flauiæ gentis. num. 5.
Præſagium uictoriæ; reſolutus repente Rhenus inhibuit tranſitum hoſtium. ibidem.
Aliud præſagium. Quo die eſt dimicatum, inſignis Aquila pennis circumplexa eſt ſtatuam Imp. & edidit lætiſſimos clangores num. 6.
Veſtales Virgines. } num. 8.
Veſtalium Virgo maxima. }
Templum Iouis Capitolini. num. eodem
Monimentum conſtructum è lapidibus templi Iouis Capitolini diritum iuſſu Imp. quod religio contaminata uideretur, & oſſa, atq; reliquiæ, quæ inerant ei monimento, mari merſa, num. 8.
Caldæi futura prædicebant. num. 24.

Prodigia mortis Imp. nu. 15.
1 Capitolium de cælo tactum.
2 Somnium de gibba ſibi aurea enata. num. ultimo.
3 Templum Flauiæ gentis.
4 Domus Palatina.
5 Cubiculum Imp.
6 Titulus è baſi ſtatuæ excuſſus.
7 Præneſtina fortuna triſtem ſortẽ reddidit.
8 Somnium. Mineruã exceſſiſſe ex ſacrario.

Imp. Cadauer popularis ſandapila per ueſpilones exportatũ. nu. 17.
In ſuburbanis ſepulchra fieri ſolita. ibidem.
Impp. reliquiæ Templo ſuæ gentis inferri ſolitæ num. eodẽ.
Cineres mortuorum cum aliis cineribus ſuorum miſceri ſolitæ. num. eodem.

De

LEGES, ET CONSTITVTIONES.

DE Sportulis publicis tollendis,& reuocanda cõſuetudine rectarum cœnarum. num. 7.
Vt histrionibus interdiceretur ſcena, & ipſis intra domum tantum exercendi artem ius concederetur. num. eodem.
De non caſtrandis maribus. ibidem.
De preciis Spadonum,qui reſidui erant apud mãgones, imminuendis. ibidem.
Ad frumenti inopiam tollendam, quod nimio uinearũ ſtudio arua negligerentur, ne quis in Italia nouellaret,& ut in prouinciis uineta ſucciderentur relicta (ubi plurimum) dimidia parte. ibidem
De quibuſdam ex maximis officiis inter libertinos, & milites Rom. communicandis. ibidem.
De licentia theatrali promiſcue ſpectandi tollenda. num. 8.
Vt fœminis impudicis non liceret legata capere, & hæreditates, lecticaue uti. ibidem.
De Reis, qui ante quinquennium proximum apud aerarium pependiſſent, reatu liberandis, ne ue repeti poſſent, niſi intra annũ, addita ea conditione, ut accuſatori, qui cauſam non obtineret, exilium pœna eſſet. num. 9.
Ne ſcribæ quæſtorii negotiarentur contra legem Clodiam. ibidem.
De ſubciſiuis agris, qui ſuperfuerant ex diuiſione, concedendis, tãquam ſi eſſent uſu capta. ibidem.
De Fiſcalibus calumniis reprimendis, & delatoribus caſtigandis. ibidem.
De Iudaico fiſco acerbe agendo, ad quem deferebantur, qui Iudaicam uitam uiuerent intra urbem,& ij, qui diſſimulata origine nõ pependiſſent tributa impoſita genti Iudaicæ. num. 12.
Mandatum procuratoribus Cæſaris, uiderent, ne quis ex Iudaica gente originem diſſimularet uitandi tributi cauſa,& conceſſum, ut inſpiceret publice, an eſſet circumſectus. num. eodem.

Edicti de excidendis uineis propoſiti grátia facta ab Imp. nu. 14.
Contra libertos, ſiue ſeruos, qui patroni etiam uoluntariam necē adiiuuiſſent, cautum eſt capitali pœna. num. eodem.

COLONIAE.

EXPEDITIO in Galliam & Germanias, minimè neceſſaria inchoata à Domitiano ambitionis cauſa. num. 2.
Parthorum Rex Vologeſus aduerſus Alanos auxilia petit. ibidem.
In Cattós ſponte expeditio ſuſcepta. nu. 6.
In Sarmatas neceſſario, quòd legionem occidiſſent una cum legato. ibidem.
In Dacos dux. ibidem.
De Cattis, & Dacis triumphatum bís. ibidem.
De Sarmatis laurea Ioui Capitolino tantummodo oblatæ. ibidem.
Superioris Germaniæ præſes. ibidem.
Iudæi Romæ habitantes tributa perſoluebant. num. 12.
Iudæi in urbe commorantes Iudaicam uitam uiuere poterant, ſi tributum perſoluiſſent. num. 12.

Præfectus

MILITARIA,

ET CASTRENSIA.

PRæfectus cohortium prætorianarum. nu. 6.
Hyberna legionum. num. 7.
Milites Rom. olim ſuam pecuniam deponere in caſtris publicè apud ſigna ſolebant, ne ipſis eſſet impedimento, & ut liberius pugnarent, eá uerò pecuniam uel ipſi, uel hæredes repetebant. num. eodem.
Imp. prohibuit, ne plus quàm mille numi ab ullo milite deponerentur apud ſigna, quod ſenſiſſet quendam legatũ nouas res moliri fiducia depoſitorum. ibidem.
Cùm antea ſtipendium militum eſſet triplex, auctum eſt, nam addidit Imp. quartum, hoc eſt ternos aureos. ibidem.
,, De his depoſitis, & ſtipendiis poſtea copioſius agemus, & ſingula apertè declarabimus.
Centurio, & Tribunus, ut uenia donarentur, propter commiſſa in bello ciuili, probauerunt ſe impudicos eſſe, & ob id neq; apud Ducem, nec apud milites ullius momenti eſſe potuerunt. 10.
Milites impudici nullius momenti eſſe cenſebantur. num. eod.
Britanniæ legatus, quòd lanceas nouæ formæ à ſuo nomine Lucul-leas appellari eſſet paſſus, pœna affectus. ibidem.
Ad releuandos caſtrenſes ſumptus numerum militum diminuere cogitabat Imp. num. 12.
Ob quartum ſtipendium additum, & alios ſumptus exhauſtus eſt Imp. ibidem.

EE ii Spectacula

CONSVETVDINES.

LVDI.

SPectacula edita { In Amphiteatro / In Circo. } nu. 4

In circo fiebant ſolennes curſus bigarum, & quadrigarum. ibidem.

In eodem circo etiam equeſtre, ac pedeſtre certamen commiſſum. ibidem.

Nauale quoq; certamen. ibidem.

Venationes, & gladiatores dabantur interdum etiam noctu perdurantibus certaminibus ad lychnuchos. ibidem.

Non uirorum modò, ſed etiam fœminarum certamina edebantur. ibidem.

Quæſtoria munera edi ſolita ab iis, qui quæſturam gerebant. ibid.

Quæſtoriis muneribus intererat Imp. & poteſtatem faciebat populo bina paria petendi è ſuo ludo. ibidem.

Paria è ludo Imp. poſtulata nouiſſima inducebantur aulico apparatu. ibidem.

In ſpectaculis publicè ante pedes Imp. ſtabat Pomilio coccinatus portentuoſo, & paruo capite. ibidem.

Naumachiæ editæ effoſſo, & circumſtructo lacu iuxta Tiberim penè iuſtarum claſſium. ibidem.

Ludi ſeculares editi. ibidem.

Die ludorum circenſium uiginti, triginta, quadraginta & plures miſſus fiebant. ibidem.

Centum miſſus eo die peracti. ibidem.

Mos, ut ſinguli miſſus ſeptena conficerent ſpacia, à carceribus ad metam redeundo. ibidem.

Imp. ut plures peragerentur miſſus, ſeptena ſpacia redegit ad quina, ibidem.

Certamen triplex { Muſicum. / Equeſtre. / Gymnicũ. } Inſtitutum quinquennale Ioui Capitolino. ibid.

Mos ut publicè etiam certarent proſa oratione græca, & latina. ibid.

Cytharœdi.

Cytharœdi. ibidem.

Chorocithariſtæ. ibidem.

Pſallocithariſtæ. ibidem.

Mos in ſtadio currendi.

STRVCTVRAE.

Capitolium iterum incendio abſumptum reſtitutum ab Imp. ſub titulo tantum ſuo. num. 5.

Nouam ædem extruxit Imp. in capitolio Ioui cuſtodi. ibidem.

Forum, quod Neruæ uocatum fuit. ibidem.

Templum gentis Flauiæ. ibidem.

Stadium. odeum. Naumachia. num. eodem.

Porticus, in qua ſpatiabatur Imp. parietes diſtincti lapide phengite, ut ex eius ſplendore per imagines prouideret, quicquid à tergo fieret. num. 4.

DONA, ET LARGITIONES.

Congiarium populo ter datum, numum tricenorũ. num. 4.

Epulum largiſſimum inter munerum ſpectacula. ibidem.

Panaria diſtributa ſenatui, & equiti. ibidem.

Sportellæ cum obſonio diſtributæ plebi. ibidem.

Miſſilia uarii generis ſparſa. ibidem.

Quinquagenæ teſſeræ in ſingulos cuneos equeſtris, & Senatorii ordinis pronunciatæ. ibidem.

TRIVMPHI POMPA.

Iudaicum Imp. Veſpaſ. patris, & Imp. Titi fratris triumphum Domitianus, nondum Cæſar, ſecutus eſt equo albo uectus. nu. 2.

ITER.

Per urbem prodibat Imp. in ſella. num. 2.

Lectica mos uehendi per urbem. num. 2. & 19.

Aliquando equo. num. 19.

CONVIVIA.

Cœnarum rectarum conſuetudo reuocata. num. 7.

Partes de cœna Imp. mittere ſolitus Imp. amicis. num. 11.
Mos ſedendi,& aſſidendi in thoro. ibidem.

DISCIPLINAE, SIVE LIBERAlia Studia.

Bibliotehecas abſumptas reparauit Imp. num. 20.
Exemplaria librorum undiq; petita. ibidem.
Miſſi Alexandriam,qui deſcriberent uetuſtos libros. ibidem.
Epiſtolas, orationes,& edicta ipſe Imp. formabat ſermone non ineleganti, ſubijciebat tamen alieno iudicio. ibidem.
Commentariis,& acta Tiberii Cæſaris. ibidem.

VICTVS, ET HABITVS CORPORIS.

Mos alea ſe oblectandi etiam profeſtis diebus,& matutinis horis, quod tamen probro datum. num. 21.
Mos lauandi ſe de die. num. eodem.
Prandebant aliqui uſq; ad ſacietatem,ita ut ferè nõ cœnarent.ibidē
Conuiuandi mos largè, ſed raptim,non ultra ſolis occaſum, & ſine comeſſatione. ibidem.
Caluitium uitio datum. num. 18.

FAMILIAE.

FLAVIA gens. num. 1.
Gentis Flauiæ templum ædificatum ab Imp. Domitiano conuerſa domo, in qua natus eſt, in templum ſuæ gentis. num. eodem.
Clodius Pollio uir prætorius. num. eodem.
Domitia Longina uxor Domitiani abducta ab Aelio Lamia. num. eodem.
Vibius Criſpus. num. 3.
Domitia dicta, honoris cauſa, Auguſta.
Domitiam repudiauit Imp. quod amore deperdita eſſet paridis hiſtrionis. num. 3.
Iuſtam cauſam obſerua repudiandi uxorem. ibidem.
Metius Rufus. num. 4.
Gens aliqua commune templum exædificabat, quod illius gentis dicebatur. num. 5.
Oppius Sabinus. num. 6.
Cornelius Fuſcus. ibidem.
L. Antonius. ibidem.
Ruſcius Cepio. num. 9.
Paris Pantomimus. num. 10.
Hermogenes Tarſenſis. ibidem.
Ciuica Cerealis proconſul Aſiæ. ibidem.
Acilius Glabrio. / Saluidienus Orphitus. } ibidem.
Aelius Lamia. / Saluius Cocceianus. / Metius Pōpoſianus. } ibidem.
Nomina inſignium uirorum, ne barbarorum quidem, ſeruis imponere licebat num. 10.
Iunius Ruſticus. / Petus Thraſea. / Eluidius priſcus. } num. 10.
Germanici cognomen. num. 13.

September,

September, & October menſes tranſnominati ex appellationibus Imp. alter Germanicus; alter Domitianus. num. 13.

Cauſæ tranſnominationis erãt { Quod altero eſſet menſe natus. altero imperiũ ſuſcepiſſet. nu. 13.

Flauius Clemens patruelis Imp. num. 15.

Clodianus Cornicularius. }
Maximus Parthenii libertus. } num. 17.
Saturius decurio cubiculariorũ. Imp. }

Phyllis nutrix Imp. ibidem.

Iulia filia Titi Imp. ab eadem educata. num. 17.

Fratris Titi Imp. filia oblata in matrimonium Domitiano. nu. 22

„ Obſerua qualia coniugia Impp. eſſent olim permiſſa; quamuis poſteą conſtitutione Neruæ Imp. id fuerit ſublatum.

F I N I S.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

Svb Impp. Caess. Avgg.

Liber Tertius Decimus.

IMP. NERVA COCCEIVS.

Ex Dione.

Bononiae,
Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI, SIVE

CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

CONSVL uerba profert in Imp. nec iniquo animo reprehenſionem fert Imp. Dion. Lin. 14. in uerſione Merulæ. & pag. 151.
Senatorii ordinis uiri delecti ab Imp. qui agros emerent pecunia ab ipſo erogata, & eos egenis diuiderent. lin. 21. & pag. 152.
Imp. nihil unquã ſuo arbitrio ſtatuit. linea. 30. & pag. eadem.
In curia iurat Imp. ſe nullum Senatorem unquã occiſurũ. ibidem
Imp. principes uiros in conſilium ſemper adhibere ſolitus. ibidẽ.
Collega in conſulatu Imp. ibidem. lin. 3.
Præfectus prætorii. ibidem. lin. 40.
Cæſar deſignatus ab Imp. uiuente adhuc. ibidem. lin. 48.
Imperii iura, & inſignia miſſa ab Imp. ad Cæſarem a ſe ante adoptatum, & deſignatum. ibidem.
Cæſar deſignatus poſtea Imperator factus. ibidem.

FF ii Omnes

FORENSIA, ET
IVDICIALIA.

OMNES, qui rei erant impietatis in Deos, ideſt Chriſtianos, iuſſit Imp. abſolui. pag. 151. lin. 6.
Exules ab Imper. in patriam reducti. lin. 7.
Serui, qui dominis inſidias feciſſent, omnes dánati. ibidem. lin. 9.
Delatores qui falſo accuſabant. ibidẽ. lin. 12.
Sublata licentia accuſandi. ibidem. lin. 16.
Bona reſtituta ſpoliatis ſub alio Imp. quæ in aula fuiſſent reperta. ibidem. lin. 19.
Auctioni ſubiecit Imp. ueſtes, uaſa aurea, precioſamq́; omnem ſupellectilem tum ſuam, tum publicam. lin. 23. pag. 152.
Agros uendidit, & domos, atq; omnia, præter admodum neceſſariã, ut iuuaret egenos, & amicos. lin. 25. pag. eadem.
Traianus genere Hiſpanus ob probitatem, & uirtutem adoptatus ab Imp. Nerua. pag. 152. lin. 56.

SACRA.

IVDAICA ſecta. pag. 151. lin. 7.
Rei impietatis in Deos agi ſolebent. ibidem.
Sacrificia multa, quæ magno cum ſumptu fiebãt propter compendium ſublata. lin. 26. pag. 152.
Sacramentum Imp. inuiolatum. ibidem.
Iurat in Curia Imp. ſe nullum Senatorem occiſurum. ibidem.
Precatio ſolennis Imp. ante adoptionem, his uerbis.
„ Quod felix, fauſtumq́; ſit S. P. Q. R. & mihi.

Ne

LEGES; ET CONSTITVTIONES.

NE liceret ſeruis accuſare dominos. lin.10.pa. 15.
Ne quis Iudaicæ ſectæ reus ageretur. ibidem.
Vt ſerui,& liberti,qui dominis inſidias feciſſent, occiderentur. ibidem.
De bonis, ſiquibus per uim ablata ante fuiſſent ab aliis Impp. quæq; eſſent in aula,reſtituẽdis. lin. 20.
Ne mares caſtrarentur. lin. 32. pag. 152.
Ne quis fratris ſui filiam uxorem duceret. ibidem.

MILITARIA, ET CASTRENSIA.

RO. legiones Imp. ſæpe aliquem appellabant. lin. 33. pag. 152.
Prætoriani milites tumultuantur cõcitati aduerſus Imp. pag. 152. lin. 40.
Prætoriani milites ob ſeditionem, tanquam hoſtes Cæſaris depoſcuntur ad cædem. ibidem
Præfectus prætorio idem ſub Nerua Imp. qui ante ſub Domitiano. ibidem.

COLONIAE.

IVDAICA ſecta. pag. 151. lin. 9.
Quamuis ex Italia aliquis non eſſet oriundus, ſed uel Hiſpanus, uel Dacus, uel cuiuſuis alterius gentis, poterat Imp. creari, & ab Imp. adoptari. lin. 54. pag. 152.
Abſens (præerat enim tunc Germaniæ) adoptatus Traianus ab Imp. & Cæſar appellatus. lin. 48. pag. 152.

CONSVETVDINES.

LVDI.

MOS, dum gladiatoriis muneribus præſideret Imp. ut ipſi antequam pugnarent gladiatores, afferrentur gladij, ut diſpiceret, quales eſſent. pag. 152. lin. 37.
Equorũ, & alia certamina ſublata, ne tam magni publice ſumptus fieret. lin. 25.

STATVAE.

Statuæ aureæ, & argenteæ conſtitui ſolitæ in honorem Impp. pag. 151. lin. 4.
Ne ſibi ex auro, & argento ſtatuæ fierent recuſauit Imp. lin. 17.

STRVCTVRAE.

Arcus in honorem Imp. alicuius, cum ipſius unius titulo extrui ſolitus. ibidem.

Mos

NOTAE INFAMIAE.

Mos euertendi arcus ante erectos in honorem Imp. poſt ipſius mortem, ſi male de Pop. eſſet meritus. lin. 5. pag. 151.

Mos conflandi ſtatuas aureas, & argẽteas, ſi quæ ante poſitę fuiſſent Imp. eandem ob cauſam. ibidem.

FAMILIAE.

CRASSVS Calpurnius Craſſorũ nepos. lin. 35.

M. Vlpius Traianus natione Hiſpanus ob probitatẽ, & uirtutẽ adoptatus ab Imp. Nerua. 48.

Rufus Verginius. lin. 33. pag. 152.

Aelianus Caſperius præfectus prætorio. lin. 40.

Cocceius Nerua Imp. lin. 1. pag. 151.

Sura Philoſophus. ibidem. lin. 13.

Fronto ibidem. lin. 15.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

Svb Impp. Caess. Avgg.

Liber XIIII.

IMP. DIVVS TRAIANVS.

Ex Dione.

DEMISSVS

COELO

AB ALTO.

Bononiae,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, & Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI; SIVE

CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq́;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

IMPERATORIS edicta, quibus pollicetur ſenatui, ſe nullum bonum uirum occiſurum, aut ignominia notaturum. pag. 153. lin. 8.
Imp. uxor in palatium ibat ſolenni more, cum primum incipiebat eſſe Auguſta. ibidē. lin. 15.
Pacem cum hoſte factam comprobari a' Senatu uoluit Imp. pag. 154. lin. 35.
Ius dicebat Imp. in foro Auguſti, in porticu Liuiæ, & alibi pro tribu nali. ibidem. lin. 43.
A' Senatu Rex hoſtis iudicatur. pag. 155 lin. 5.
Præfectus Syriæ. pag. 156. lin. 23.
S. C. factum, ut Imperator cognomento Optimus diceretur. lin. 20. & 27. pag. 157.
Imp. Rom. inſignia, & diadema dabat Regibus externis quibuſdam. pag. 157. lin. 9.
Quo'd Rex Armeniorum a' Rege Parthorum diadema, & cætera regni inſignia accepiſſet, atq; iura, non autem ab Imper. Ro. hoſtis iudicatus. ibidem.
Senatuſconſulto comprobatur cognomentum Parthici ante' inditum Imp. pag. 159. lin. 28.
Imp. Parthis uictis pro concione Regem dat. pag. 160. lin. 22.

FORENSIA, ET IVDICIALIA.

IGnominiæ nota. linea. 8. pag. 153.
Delatores reiecti. pagella eadem. lin. 30.
Ius dicebat pro tribunali Imp. in Auguſti foro, & in porticu Liuiæ. pag. 154. lin. 40.
Imp. ſenatui delegauit cognitionē cōiurationis. pag. 157. lin. 40.

SACRA.

ARAE conſtitutæ ab Imp. in prouincia in honorem militum, qui in prœlio ceciderant, ut ibi quotannis parentalia fierent. pag. 154. lin. 20.

Dies feſti, & ſupplicationes decretæ à Senatu in honorem Imp. pag. 159. lin. 28.

Prodigia.

1 Tonitrua.
2 Fulgetræ.
3 Iris.
4 Grandines immenſæ.
5 Quoties Ro. cum hoſte manus cōſererēt, ut ictu fulminis dirimeretur prœliū. pag. 16. lin. 36.

LEGES, ET
CONSTITVTIONES.

NE Iudæi in Cyprum irent. Quod ſi quis uel ui tempeſtatis actus eo appuliſſet, uel per errorem, ut ſtatim capite plecteretur. pag. 161. lin. 2.

De alimentis largiendis & diſtribuendis in Italia pueris. pag. 153. lin. 15.

De numis adulterinis reiiciendis, & conflandis. 156. lin. 32.

Expeditio

COLONIAE,

ET PROVINCIAE.

EXPEDITIO in Dacos. pag. 153. lin. 18.
Ro. pendebant ante tributa Dacorum Regi. ibi.
A Dacia uicta, Dacicus dictus Imp. 154. lin. 38.
Dacia redacta in formam prouinciæ uicto Rege Decebalo. pag. 156. lin. 15.
Extant in Dacia (quæ nunc Trãſyluania dicitur) uetuſtæ inſcriptiones, in quibus multa quæ
,, ad rem propoſitam ſpectant, cognoſci poſſunt, quare ego hoc
,, loco apponendas duxi, quales apud me deſcriptæ ſunt. Sunt
,, autem quam emendatiſſimæ. Nam fuerunt deſcriptæ Venetijs
,, ex libro Philippi de Chula prępoſiti Agriæ, protonotarii Apoſto
,, lici, ac Sereniſſimi Vngariæ, & Boemiæ Regis Ludouici apud
,, Venetos oratoris à Ladislao Budenſi Eccleſ. Colocenſis, & Se-
,, paſienſis Canonico. M D X X I.

In ruina antiquæ urbis Varehl.

IOVI STATORI
HERCVLI VICTORI
M. VLP. NERVA TRA
IANVS CAESAR
VICTO DECEBALO
DOMITA DACIA
VOTVM SOLVIT.

ibidem.

AVSPIICIS CAE
SARIS DIVI NERVAE
TRAIANI AVGVSTI
CONDITA COLONIA
DACICA PER
M. SCAVRIANVM
EIVS PROPR.

ibidem.

BIBLIOTECA ROMA

ibidem.

DIVO
SEVERO PIO
COLONIA
VLPIA TRA
IANA AVG.
DACICA SAR
MIZ.

ibidem.

VICTORIAE AVG
NONNE DIXI TIBI
DECEBALE
FVNESTVM EST
HERCVLEM
LACESSERE
NON RECTE FECISTI
TVA IPSE QVOD IACES
MANV
SED TVA VTCVNQ.
CAESAR NICIT.
TVLIT.
T. SEMPR. AVGVR
ARGVSTALIS

FORTVNAE
AVG.
OMNIPOTENTI
VBI ERAS
RHAMNV
SIA
VBI ERAS
QVANTVM ABFVIT
NE ROMA LVGERET
SED VIVIT TRAIANVS
VE TIBI DECEBALE.
MILSS. LEG. VI. ET XIII. G.
DEVOT. CAPITIBVS.

ibidem.

DEO HERCVLI
PRO SALVTE IMP.
DIVI TRAIANI
AVGVSTI, ET
MARCIANAE SORORIS
AVG COLONIA
DAC. SARMIZ.

Satala, & Elegia Armeniæ oppida. pag. 157. lin 15.
Armenia uicta ab Imp. ibidem.
Armeniæ Reges in fidem, & ſocietatem Imp. uenerunt. ibidem.
Niſidis, Ecbatana, urbes Parthorum. pag. eodem. lin. 25.
Antiochia, cum ibi ageret Imp. terræmotu uaſtata. ibidem.
Adiabeni ſubacti ab Imp. pag. 159.
Arbela oppidum captum. ibidem.
Babylon ſubacta ab Imp. ibidem.
Ad eam urbem eſt lacus bituminis, ex quo muri Babylonis extructi fuerunt. ibidem.

Cteſiphon

Cteſiphon urbs expugnata ab Imp. cum iunxiſſet ponte Euphratem,quà in paludes emiſſus miſcetur Tygridi. ibidem. lin. 30.
Inſula Tygridis, in qua regnabat Atabalus,recepta ab Imp. ibidẽ.
Rubrum mare nauibus circuiuit Imp.progreſſus uſq; ad Oceanum Indicum. ibidem.
Seleucia,& Edeſſa expugnatæ. pag.. 160. lin. 15.
Iudæi circa Cyrenen habitantes. ibidem. lin. 40.
IVdæis interdictum,nè in Cyprum nauigarent. pag. ibidẽ.
Selinùs urbs Ciliciæ,quæ poſtea dicta eſt Traianopolis. ibidem.
Non longe ab ea urbe mortuus Imp.Traianus ex intercute aqua.

MILITARIA,

ET CASTRENSIA.

MIlitibus,qui in prælio fortiter ceciderant, aræ erectæ,&annua parĕtalia inſtituta.pag.154.lin.20
Vulneribus militum cùm deceſſent ligamenta, propriam ueſtem interſcindi iuſſit Imp. in lacinias. ibidem.
Tribb. militum Perizonio, tanquã inſigni dignitatis accingebantur ab Imp. tradito. pag. 156. linea. 45.
Transfugas,qui, ſiue Romani,ſiue ſocii fuiſſent, ad Dacos profugerant, Imp. dedi ſibi uoluit. pag. 154.
Conditiones pacis cum Decebalo factæ hæ fuerunt.

1 Arma & bellica omnia inſtrumenta ut Imp.traderentur,unà cũ artificibus ipſorum.
2 Transfugæ dederentur.
3 Arces, & caſtella æquarentur ſolo.
4 Decederet Rex è regionibus occupatis. pag. eadem.

Nunquã eodem modo inſtruebat aciem Imp. pag. 157.

Radi

CONSVETVDINES.

HABITVS CORPORIS, ET VICTVS.

Radi cõſueuerant etiam ipſi Impp. ex uetere inſtituto Romanorum. pag. 156. lin. 40.
Im. Adrianus præter morẽ, aliorũ barbã nutrire cœpit. ib.
Romani olim non accumbebant niſi prius loti. ibidem.
Impp. oculos inſpiciendos medico præbebant. ibidem.

STRVCTVRAE

Bibliotheca extructa ab Imp. pag. 157.
Ingens columna in foro ab Imp. poſita, ut eſſet pro ſepulchro. ibid.
Pons. extructus miræ molis ad iungendum Dannubiũ. pag. 155.
Extat huius pontis uetus inſcriptio, quæ eſt.

PROVIDENTIA
AVG
VERE PONTIFICIS
VIRTVS ROMANA.
QVID NON DOMET
SVB IVGVM ECCE
RAPITVR ET DA
NVVIVS.

HONORES.

Statuas, & imagines amicis, quos colebat peni iubebat Imp. pag. 157.
Cognomenta honoris cauſa S. C. Imp. indebantur. pag. eadem & 159.
1 Optimi.
2 Parthici.
Eidem honoris cauſa S. C. decernebantur dies feſti, ſupplicationes, triumphi.
Arcus triumphales. pag. 159.
Vrbes à nomine Imp. relicto priore nomine cognominatæ. pag. 161.

LVDI.

Gladiatores in Theatro. pag. 154.
Mimi & ſaltatores. ibidem.
Venationes. pag. 153.

FAMILIAE.

Traianus à Nerua adoptatus, & ideo Neruæ nomen aſſumpſit, ut patet etiã ex inſcriptionibus marmorum, quas ſuperius appoſui, & aliis, quas breuitatis cauſa prætermitto.
Plotina Traiani uxor. pag. 153.
Decebalus Dacorum Rex. ibidem.
Parthamaſires Armeniorum Rex. ibidem.
Licinius Sura Medicus ditiſsimus, & chariſsimus Imp. pag. 156.

FINIS.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV POPVLI ROMANI,

Svb Imp. Cæss. Avgg.

Liber XV.

IMP. DIVVS HADRIANVS.

Ex Aelio Spartiano.

DEMISSVS

COELO AB ALTO.

Bononiae,
Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei ſociorum. 1559.

TITVLI, SIVE
CAPITA.

I Magiſtratus, ac Poteſtates, tàm in urbe, quàm extra urbem.

II Forenſia, ſeu Iudicialia.

III Sacra.

IIII Coloniæ, & Municipia, ſimul & prouinciæ.

V Leges, ac Conſtitutiones.

VI Militaria, & Caſtrenſia.

VII Mores, & conſuetudines tàm in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.

VIII Familiæ, Affinitates, & cognationes ipſarũ. Libertorumq;, & ſeruorum nomina.

MAGISTRATVS.

Senator primus qui eſſet in ſua familia Romæ annotari ſolitus. pag. 170.
Veſpaſiano VII. } Coſs. ibidem
Tito V.
Vir prætorius ibidem.
Decemuir litibus iudicandis. ibidem.
Traiano IIII. } Coſs. ibidem.
Auruncuieio
Quæſtura Adriani.
Actorum Senatus curatio poſt quæſturam. ibidem.
Candido. } Coſs.
Quadrato II.
Curſus honorum Adriani antequam eſſet Imp. ſub Domitiano, & Traiano.
1 Poſt quintum decimum annum militauit.
2 Decemuir litibus iudicandis.
3 Tribunus legionis.
4 Quæſtor.
5 Actorum Senatus Curator. 170.
6 Tribunus Pl. 171.
7 Prætor, & ludos edidit. 171.
8 Conſul. ibidem.
9 Legatus prætorius in Pannonia.
10 Legatus Parthicæ expeditionis. 171.
11 Legatus Syriæ ibidem.
12 Conſul. II.
Tribunitia poteſtas perpetua dabatur Impp. tantum. 171.
Tribuni pl. penulis uti ſoliti pluuiæ tempore. 171.
Imperatores penulis non utebantur. ibidem.
Præfectura urbis. 171.
Senatus triumphum decernit Imp. 172.
Præpoſitus Syriæ. ibidem.
Mauritaniæ præfectura. ibidem.

Senatus Imp. cognomentum decernit patris patriæ, ſed recuſat Imp. quòd nondum meruiſſet,& ſerò olim dari ſoleret. 172.
Præfectura Aegyptiaca. 172.
Titulus præfecturæ Aegiptiacę datus ei, qui in Daciam mittebatur, ut eſſet maiore authoritate. ibidem
Viri conſulares. ibidem.
Senator optimus quiſq; aſcitus in contubernium maieſtatis Imperatoriæ. 172.
Maieſtatis Imp. contubernium.
Coss. III. plurimi facti ab Imp. 173.
Coss. II. infiniti facti. 173.
Cos. III. ipſe Imp. tantùm fuit. 173.
,, Sed de his conſulatibus diligentius differemus in noſtris faſtis.
Senatui legitimo Imp. cum eſſet in urbe uel iuxta urbem ſemper intereſſe conſueuerat. 173.
Præfectus prætorio. ibidem.
Ex præfecto prætorio ornamentis conſularibus Senator factus. ibi.
Senatoria dignitas maxima. ibidem.
Imp. difficile faciebat aliquem Senatorem. ibidē.
Senatoribus multum deferebat Imp. ibidem
Senatores ſecundæ ſententiæ. ibidem.
Qui Cos. non fuiſſet III. erat adhuc ſecundæ ſententiæ. ibidem
Imp. Romæ prætorum,& conſulum officia frequentauit. 173.
Imp. domus aulica. 174.
Epiſtolarum magiſter. ibidem.
Imp. etiam in prouinciis,& municipiis magiſtratus municipum,& prouincialium gerebat. 176.
,, Vt etiam Milo Lanuuii, olim Cicero in or. pro Mil.
1 In Hetruria prætor factus.
2 per latina oppida. { Dictator. Aedilis. Duumuir.
3 Neapoli Demarchus.
4 In patria ſua Quinquennalis.
5 Adriæ quaſi in alia patria, Quinquennalis. 176.
6 Athenis Archon. 177.
Fiſci aduocatus primùm inſtitutus ab Imp. Adriano. 177.

Equites

Equites Rom. primos Imp. Adrianus cæpit habere ab Epiſtolis, & a'libellis. 178.
Aelius Verus ſtatim poſt adoptionem ab Imp. Cæſar dictus. 178.
Cæſar adoptatus ſtatim ornatus in honore præturæ, & Pannoniis præpoſitus. 178.
Mox illi conſulatus datus cum ſumptibus. ibidem.
Poſtea Cos. II. deſignatus. ibidem.

FORENSIA, ET
IVDICIALIA.

IMP. iurauit ſe nunquã Senatorẽ niſi ex Senatus ſententia puniturum. 172.
Damnatorum bona in fiſcum priuatum redigi ſolita ſanxit Imp. ut in ærarium publicum redigerentur. 172.
Priuatis debitoribus ingentem pecuniam, quã fiſco debebant, remiſit Imp. ibidem.
Syngraphæ debitorum fiſci in foro Traiani iuſſu Imperatoris incenſę. ibidem.
Equites Ro. iudicabant. 173.
Equites Ro. nec ſine ſe, nec ſecum de ſenatoribus Imperator permiſit iudicare. 173.
Mos erat, ut cum Imp. cauſas agnoſceret, & ſenatores, & equites Ro. in conſilium adhiberet, & ſententiam ex omnium deliberatione proferret. ibidem.
Quatuor conſulares per omnẽ Italiã iudices ab Imp. cõſtituti. 178.
Imp. Romæ, & in prouinciis frequenter cauſas cognoſcere ſolitus adhibitis conſilio ſuo conſulibus, prætoribus, & optimis Senatoribus. ibidem
Iudicum ſumptus ab Imp. conſtituti, & ad antiquum modum redacti. ibidem.
Quod in ſedili regio domi iuxta lectum poſito ſediſſet Seruianus quaſi affectator regni dãnatus. 178.

De

De iudicibus tamdiu ſcrutari ſolitus Imp. ut uerſi inueniret. 177.
Hæreditates ignotorum reiecit Imp. nec notorum accepit, ſi liberos haberent. 176.
Maieſtatis crimina non admiſſa ab Imp. 176.
In prouinciis procuratores ſuos, & præſides pro factis ſupplicio ſeuere affecit Imp. 175.

SACRA.

IMP. Tarracone ſuo ſumptu ædem Auguſti reſtituit. 174.
Eleuſinia ſacra ſuſcepit Imp. ibidem.
Pro Agonotheta in Græcia ſæpe ſedit Imp. ibid.
Mos nomine Imp. conſecrandi templa. ibidẽ.
Ara Imp. dicata. 174.

Habeo inter Tranſyluanicas inſcriptiones, & hanc quæ ad rem propoſitam ſpectat.

D. M.
M. COMINIVS PONTIF.
ET BIS QQ. COL. SARMIZ.
METROP.
EQ. R. SACERDOS ARAE
AVG.
SORORI PIENTISS.
L. D. D. D.

Itidem

Iridem Alia Albæ.

MARTI AVG.
PRO SALVTE IMP. CAES.
M. ANTONINI
GORDIANI PII FELICIS
A V G.
M. ANTONIVS
VALENTINVS
EQ. R. DEC. COL. APVL.
SACERDOS ARAE
A V G.

Mos ut ornaretur aliquis infulis. 172.
Sicuti ornatus ornamẽtis { conſularibus / triumphalibus } aliquis diceba tur, qui & ſi
„ non fuiſſet conſul. aut non triumphaſſet, par tamen erat digni
„ tate conſularibus, & triumphalibus uiris ſic ornatus infulis. ideſt
„ par dignitate Pontt.
Fulmen decidens hoſtiam, & uictimarium inter ſacrificandum afflauit. num. 175.
Pompeius tumulum magnificentium extructus ab Imp. in Aegypto ad Peluſium. ibid.
Antinous poſt mortem uolente Imp. conſecratus. ibidem.
Antinous oracula dare creditus. ibid.
Propter Apin, qui poſt multos annos repertus dicebatur, Alexandriæ magna ſeditio orta inter populos, apud quos collocari deberet. num. 174.
Sacra Romana diligenter curata. pag 178.
Sacra peregrina contempta. ibid.
Pontificis max. officium ab Imp. peractum. ibid.
Antinous à Græcis uolente Imp. conſecratus. pag. 175.
Ab Antinoo oracula dari credita. ibid.
Flamines & ſodales, & multa alia inſtituebantur in honorem Imp. cum eſſet appellatus Diuus. pag. 180

LEGES,

LEGES, ET
CONSTITVTIONES.

DE auro coronario Italiæ remittendo. pag.172.
De eodem in prouinciis minuendo. ibid.
De damnatorum bonis in fiſcum priuatum non redigendis, ſed omni ſumma in ærarium publicum recipienda. ibid.
De alimentis augendis, quæ pueris, & puellis à Traiano fuerant delata. ibid.
De patrimonio explendo ſenatoribus, qui non decoxerant ſuo uitio, pro numero liberorũ, & dignitate profeſsionis ſenatoriæ. ibi.
De curſu fiſcali inſtituẽdo, ne Magiſtratus eo onere grauaretur. ibi.
De non puniendo ſenatore, niſi ex ſenatus ſententia. ibid.
Ne in ulla ciuitate domus aliquæ, ob transferendam materiem ad aliam urbem, diruerentur. pag.176.
De duodecimis bonorum liberis proſcriptorum concedendis. ibi.
Theſauros ſi quis in ſuo reperiſſet, ipſe poſsideret, ſi in alieno, dimidium daret domino, ſi in publico, cum fiſco æqualiter partiretur. ibid.
Ne ſerui à dominis occiderentur, ſed, ſi digni eſſent, ut per iudices damnarentur. ibid.
Ne lenoni, aut laniſtæ ſeruum aliquis, uel ancillam uenderet, niſi præſtita cauſa. ibid.
Vt decoctores bonorum ſuorum, ſi ſuæ eſſent authoritatis ludibrii cauſa in Amphitheatro exhiberentur ſpectandi, & poſtea dimitterentur. ibid.
Vt lauacra pro ſexubus ſepararentur. ibid.
Si dominus in domo interemptus eſſet, non de omnibus ſeruis quęſtionem habendam eſſe, ſed de iis tantum, qui per uicinitatem ſentire poterant. ibid.
Ne ante octauam horam aliquis in publico, niſi æger, lauaretur. pag. 178.

COLO-

COLONIAE

ET MVNICIPIA.

NE Antiochia tot ciuitatum diceretur Metropolis, Syriam à Phœnicia ſeparauit. pag. 175.

Iudæi bellum mouerunt, quòd uetabantur mutilare genitalia. ibidem.

Regi parthorum recepto in amicitiam remiſſa filia, quam cœperat Traianus, & promiſſa ſella, quæ itidem ab eo capta fuerat. ibidem.

A' Cappadocibus mancipia accepta, quæ in caſtris uſui eſſent. ibid.

Armenis, ut Regem haberent, permiſit, cùm ante ſub Traiano habuiſſent legatum Romanum. pag. 178.

Parthis detractus Rex, quem Traianus impoſuerat. ibidem.

A Meſopotamiis non exactum tributum à Traiano impoſitũ. ibidẽ.

Multæ Ciuitates Hadrianopolis dictæ, ut ipſa Carthago, & pars Athenarum. pag. 177.

Limites in Prouinciis conſtitui ſolebant in hunc modum. ſtipites erant magni in modum muralis ſepis funditus iacti, & connexi, atq; ijs, non fluminibus plerunq; barbari ſeparabantur à regionibus Ro. pag. 174.

Germanis Rex ab Imp. conſtitutus. ibidem.

Imp. multis ciuitatibus ius latii dare ſolitus. 177.

Ciuitatibus tributa remitti ſolita ab Imp. ibidem.

MILITARIA.

CAVSARII milites. pag. 173.
Multi cauſariis liberalitatibus ſubleuati ab Imp. pag. eadem.
Cibaria caſtrenſia.
1. Laridum.
2. Caſeus.
3. Poſca. ibidem
Imp. in propatulo ueſci ſolitus exemplo Scipionis, & Metelli, itidẽ, & Traiani patris ſui. ibidem.
Præmia militibus data, itidẽ honores, ut alacrius ferrent laborẽ. ibi.
Militaris diſciplina retenta ordinatis officiis, & impendiis. ibidem.
Imp. nunquam patiebatur aliquem à caſtris iniuſte abeſſe. ibidem.
Tribuni militum non gratia, ſed uirtute facti. ibidem.
Pedibus cum Imp. armatus ambularet etiã uicena millia paſſuum, ſuo exemplo milites confirmabat. ibidem
Triclinia de caſtris ſublata. ibidem.
Porticus, Crypta, & Topia diruta, ut nullus eſſet luxui locus. ibid.
Humillimam ueſtem in caſtris frequenter accipiebat Imp. ibidem
Balteum ſine auro geſtabat.
Fibulas ſine gemmis.
Vix ſpatham habebat cum capulo eburneo. ibidem.
Imp. milites ægros in ſuis hoſpitiis inuiſere ſolitus. ibidem.
Vitem Imp. nulli dabat niſi bonæ famæ. ibidem.
Nullum Tribunũ faciebat, niſi plena barba, aut eius ætatis, quæ prudentia, & annis impleret robur tribunatus. ibidem.
Delitiæ omnes ſemotæ.
Arma, & ſupellectilem militum correxit Imp.
De militum ætatibus iudicare ſolitus Imp. ne quis diutius, quàm pateretur humanitas, cõtra morem ueterum militaret, aut celerius, quàm oporteret.
Condicta militaria agnoſcere ſtudebat Imp. pag. 174.
Legio prima Mineruia. pag. 171.
Mos fuit non tantùm limitibus, ſed etiam muris per quinquaginta, & octoginta millia paſſuum ductis babaros à Romanis ſeparare in prouincijs. pag. 174.

SERVI

CONSVETVDINES.

SERVI ET MINISTRI.

EPiſtolarum magiſtri. pag. 174.
Libertos ſuos nihil apud ſe poſſe uoluit Imp. pag. 177.
Dānati omnes liberti, qui ſe de eo iactauerāt. ibi.
Seruo Imp. quem ambulantem inter duos Senatores uiderat, colaphum dari iuſſit. ibidem.

LVDI.

In honorem Traiani patris balſama, & crocum per gradus Theatri fluere iuſſit Imp. pag. 177.
In honorem ſocrus aromatica populo donauit. ibidem.
Fabulæ omnis generis more antiquo in theatro datæ.
Gladiatores frequenter dati.
In circo multæ feræ, & centum leones interdum interfecti. ibidē.
Ludi circenſes propter adoptionem filii ab Imp. dati. pag. 178.
Donatiuum Populo, & mititibus datum eadem de cauſa. ibidem.

VESTITVS.

Semper pallio tectus, aut toga ſubmiſſa diſcumbebat Imp. 178.
Senatores, & Equites Ro. in publico ſemper togatos eſſe uoluit. ib.

STRVCTVRAE.

Tyburtina Villa magno ſumptu exędificata ab Imp. pag. 179. & 180.
Aquarum ductus multi facti. pag. 177.
Pantheum inſtauratum, ibidem.
Septa, baſilica Neptuni, Forum Auguſti, lauacrum Agrippæ reſtituta, & ueterum nominibus conſecrata, Pontem etiam fecit Imp. Romæ ſui nominis, Coloſſum quoq;. ibidem.

CONVIVIA ET CIBARIA.

Tetrapharmacum cibus dictus ab Imp. ex phaſiano ſumine, perna, & cruſtulo. pag. 177.
In conuiuio Tragœdiæ, Comœdiæ, Atellanæ, Sambucæ, lectores, & poetæ adhiberi ſoliti.

FAMILIAE.

MARILLINVS.

Senator.

Aelius Hadrianus cognomento Afer huius uxor
Domitia Paulina Gadibus orta.

Hadrianus Imp. & uxor huius Sabina. | Paulina uxor Seruiani.

Imp. Aadrianus conſobrinus Traiani.
Marillinus primus Senator in ſua familia. pag. 170.

Imp. Adrianus Romæ natus Coss. { Veſpaſiano VII. Tito V.

Vlpius Traianus Prætorius uir conſobrinus Hadriani, qui poſtea Imp. fuit, ipſius tutor relictus eſt.
Itidem, & Cælius Tatianus eques Romanus. ibidem.
Aelius Hadrianus patruus magnus Imp. Hadriani.
Seruianus ſororis Hadriani maritus.
Plotina uxor Traiani.

Coss. { Traianus IIII. Arunculeius. pag. eadem.

Coss. { Candidus. Quadratus. II. Pag. 171

Soſius Papus.
Pletorius nepos ex ſenatorio ordine. ibidem.
Neratius Priſcus. ibidem.
Laberius max.
Bebius Macer.
Frugi Craſſus.
Luſcius Quietus.
Catilius Seuerus.
Martius Turbo.
Septitius Clarus.
Suetonius Tranquillus epiſtolarum Imp. magiſter pulſus ab Imp. quòd apud Sabinam uxorem familiarius ſe egiſſet, quàm reuerentia domus aulicæ poſtulabat. ibidem.

Epictetus, Eliodorus, Fauorinus. } Philoſophi Imp. cariſsimi. pag. 174.

Iulius Celſus, Saluius Iulianus, Neratius Priſcus. } Iureconſulti cariſsimi Imp.

Ceionius Commodus Verus adoptatus ab Imp. Hadriano, & Aelius Verus Cæſar dictus. pag. 178.

FINIS XV. LIBRI.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS.

De prouincijs Romanorum, & earum diſtributione, atq; adminiſtratione.

CVM MIHI de prouinciis Rom. & earum diſtributione, atq; adminiſtratione ſit dicendum, primum ex Varrone antiquam illam proferam diuiſionem, quæ eſt lib. 4. de lingua Latina ex Augurum libris deſumpta. Agrorum (inquit) ut Augures dicebãt, quinq; ſunt genera, Romanus, Gabinus, Peregrinus, Hoſticus, incertus. Romanus dictus, unde Roma, à Romulo. Gabinus ab oppido Gabiis, Peregrinus ager Pacatus, qui extra Romanum, & Gabinum, quod non uno modo in iis feruntur auſpicia, dictus Peregrinus à pergendo, id eſt progrediendo, eo enim ex agro Romanus primum progrediebatur; quocirca Gabinus, ſiue peregrinus ſecundũ hos auſpicia habent ſingularia. Ab reliquo diſcretus Hoſticus dictus ab hoſtibus; incertus is dicitur ager. Hæc ille. Nec in præſentia diligentius exquiram, qui antiquiſſimi fuerint Italiæ fines, nam ſatis conſtat ad Rubiconem amnem, nec ultra protendi ſolitã, ut ſcribit Plinius. Iam uero Populorum appellationes ſciendum uarias fuiſſe ratione iuris, quod obtinebant apud Romanos, nã alii ſocij, alii fœderati, alii dedititii, alii Municipes, alij Colonici dicebãtur. De quib. ſingillatim poſtea diſſeremus. Prouinciæ dictæ, quod eas Populus Ro. prouicit, id eſt ante uicit, uel porro uicit. uſq; ad exactos Reges uix ultra triginta millia paſſuũ progreſſos fuiſſe Romanos ſcribit Eutropius, & aperte demonſtrat, ſed uide etiam Sex Rufum ſub initium de eadem re loquentem. Prima igitur adminiſtratio Romanorum fuit PRAEFECTVRA; quæ autẽ præfecturæ dicerentur, decla-

rat, Sex. Pempeius lib. xiiii. Duo enim requirebantur ad præfecturam conſtituendam. Primò, ut eo loco ius diceretur, & nundinæ agerentur, uerba ipſius ſunt hæc. Præfecturæ eæ appellantur in Italia, in quibus & ius dicebatur, & nundinæ agēbātur, & erat quædam earum Reſp. neq. tamē magiſtratus ſuos habebāt, in quas legibus præfecti immittebantur, qui ius dicerent quotānis. quarum genera fuere duo; alterum, in quas ire Præfecti ſolebant, quattuor ſexuirum pro populi ſuffragio creati erant in hęc oppida Capuam, Cumas, Caſilinum, Vulturnum, Liternum, Puteolos, Acerras, Sueſſulam, Atellam, Calatiam. alterum, quas prætor urbanus quotannis in quæq. loca miſerat, Fundos, Formias, Cere, Venafrum, Alicas, Priuernum, Ananiam, Fruſinonē, Reate, Saturniam, Nurſiam, Arpinum, aliaq́; quàm plurima. Hæc ille. quamuis iniuria temporum multæ dictiones corruptę ſint. De Præfectura mentionem facit Velleius Paterculus in poſteriore uolumine pag. 76. his uerbis. Poſt annos circiter CLII. quàm Cæpua in formam præfecturæ redacta olim erat.

Diſtinximus præfecturas à prouinciis, ac quæ, quotq́; eſſent præfecturæ recenſuimus, nunc de prouinciis dicendum, & quando primùm prouinciæ appellari cœperunt. Victæ cùm fuiſſent gentes aliquæ à Rom. aut reges ipſarum, regiones illas efficiebāt Prouincias, & hoc ita exprimebāt. REDIGERE in formam prouinciæ.] Liuius lib. XLV. in Epit. Macedonia in formam prouinciæ redacta eſt, & lib. 93. Pub. Seruilius in Cilicia Iſauros domuit, regnumq́; eius in prouinciæ formā redactū eſt, & lib. 102. Cn. Pōpeius in prouinciæ formā Pontū redegit. & lib. 104. Lege lata de redigēda in prouincię formā Cypro. ſic etiā Velleius pag. 69. quæ cuiuſq; ductu gens, & natio etiā in formulam prouinciæ, ſtipendia pacta ſit. & pag. 70. Scipio Africā in formā prouinciæ redegit. ibidē. Cyprus Prouincia facta eſt. Sic etiā Capitolinus in Antonino Philoſopho pag. 197. Voluit Marcomaniā Prouinciā, uoluit etiā Sarmatiam facere; & feciſſet, niſi &c. Diſtinguebātur Prouinciæ ita, ut aliæ liberæ, aliæ ſtipēdiariæ dicerentur. De libera, quæ & quomodo eſſet facta in Epit. Liu. lib. 59. Attalus teſtamēto legauit Aſiā populo Ro. hac conditione, ut libera eſſe deberet. De ſtipēdiaria Velleius in poſteriore uolumine pag. 71. Vt has armis, ita authoritate Cappadociam populi Rom. fecit ſtipē-

diariam; & pag. *69*. de Pompeio, ut Syria, quæ tunc primum facta eſt ſtipendiaria, itidem & ciuitates nonnullæ ſtipendiariæ dictæ. Cæſar lib. primo non longe ab initio ciuitates ſtipendiarias uocat. Stipendiarias non puto à tributariis differre. Hinc tributarium Gallum Suetonius in Auguſto uocat. De tributariis ciuitatibus Galliæ, & exactorum tributorum metio fit in uetuſta inſcriptione, quæ adhuc extat Bononiæ in marmore ad columnã lateritiam, quæ eſt ante fores templi Diui Petronij.

Q. MANILIO
C. F. CORDO.
LEG. XXI. RAPAC.
PRAEF. EQVIT. EXACT.
TRIBVT. CIVITAT. GALL.
FAC. CVR.
CERTVS. LIB.
IN. AGR. PXL. IV. IN FRO. PXL. IV.

Prouinciarum nonnullæ tranſmarinæ dictæ, & cur, ſatis patet. Velleius ubi de Bruto, & Caſſio pag. *93*. omnia transmarina Imperia eorum commiſſa arbitrio. & poſt; pecunias, quæ ex trãſmarinis prouinciis Romam à Quæſtoribus deportabantur. Et Liuius in Epit. lib. 125. C. Cæſar relicto Antonio (tranſmarinæ prouinciæ ex parte Imperium ei ceſſit) in Italiam reuerſus. Diſtinguebantur etiã prouinciæ alio modo in colonias, & in Oppida, quæ aut ciuium eſſent Romanorum, aut Latinorum ueterũ, aut fœderatorũ, aut ſtipendiaria. Declarat hoc Plin. lib.3. cap.32. ubi loquitur de Hiſpania. Prouincia ipſa CCCXIII Oppida, continet, in his colonias XII. Oppida ciuium Rom. XIII. Latinorum ueterum XVIII. fœderatorũ I. ſtipendiaria CXXX. Idem Plinius lib.3. cap. 14. de Betica. Oppida habet latio antiquitus donata XXIX. libertate VI. Fœdere III. ſtipendiaria CXX. ex quo loco elicere poſſumus alia oppida etiã libera fuiſſe dicta. Coloniæ ius habebãt ſuffragij ferendi in comitiis magiſtratuum Rom. id declarat Suetonius in Auguſto num. *46*. & quomodo ferrent ſuffragia per ſuos Decuriones colonicos ipſe eo-

dem loco explicat. nam Auguſtus per Italiam duodetriginta de
duxit colonias, ideo ius, ac dignationem ipſarum ferè adæqua-
uit urbi Romanæ. De iure coloniarũ multa Aſconius in Cõm.
in orationem in Piſonem pag. 73. quæ ego breuitatis cauſa præ-
termitto, nam alibi commodius explicabuntur, cùm de coloniis
agemus. Oppidorum appellatio non contemnenda fuit: nam
ex oppidis ſi quis commendatione publica approbatus eſſet, or-
dinabatur in equeſtrem militiam, id eſt, referebatur in numerum
equitum. ut declarat Suetonius in eodem Aug. num. eodem.
De fœderatis urbibus multa Cic. in oratione pro Balbo, & non
nulla Suetonius in Auguſto. num. 47. Fœderatas autem urbes
liberas fuiſſe legere eſt apud eundẽ Suetonium nu. eodem. 47.
Interdum contingebat, ut ob nimiam licentiam libertate priuarẽ
tur. ut ibidem cognoſci poteſt. Cicero lib. 6. ad Atticum quoſ-
dam ex Cilicibus Ciliciæ populis Eleutherocilicas uocat, quaſi li
beros, & eosdem pauló poſt αὐτονόμους, quaſi ſuis utentes legibus.
Latinorum nonnullæ dictæ, & quidem latinitas dabatur ob inſi-
gnia merita erga Remp. Romanam. Aelius Lampridius in Ha-
driani uita. Latium multis ciuitatibus dedit: Nec latinitas tantũ
dari, ſed & ciuitas, quòd autem differant uide Aſconium in ora-
tione contra Piſonem pag. 73. Maius munus erat ciuitatem da-
re, quàm ius latii. tributario Gallo denegatur ciuitas. Suetonius
in Aug. num. 40. Sed eidem datur immunitas. Liuius ſub ini-
tium lib. X. ab urbe condita; eodẽ anno Arpinatibus, & Trebula
nis ciuitas data. Ciuitas, & ius Quiritum idem. Latinitas, & La-
tium, ſiue ius latii, idem. Vide Plinium in Ep. ad Traianum pag.
31. in Aldinis. Nec ad ius Quiritum, ſiue ciuitatem Romanã
aliquis poterat peruenire, niſi prius eſſet latinitatem, ſiue ius latij
adeptus, ſed de tota hac ratione latinitatis, & iuris Quiritũ poſtea
ſubtilius agemus. nunc redeo ad rem, & conditiones prouincia-
rum declaro. Nonnullæ in prouinciis urbes ea erant conditio-
ne, ut conſilium publicum habere non poſſent, Dion id declarat
lib. LI. ubi de Alexandrinis loquitur pag. 308. Aegyptum ait re-
dactum in formam prouinciæ, & Alexandrinis interdictam om-
nẽ conſultationem publicã, quamuis ab Imp. Seuero ius hoc il
lis redditũ ait, & hoc eſt illud, de quo loquitur Plinius in Epiſtolis
ad Traianum pag. 333. ubi de Buleutis agit. Perſequor nunc
alias

alias differẽtias, quæ ad adminiſtrationẽ prouinciarum,& urbiũ pertinent. Plin.lib.3. cap. 4. formulam uocat,ut Velleius:uerba ſunt hæc. Adiecit formulæ Imp. Galba ex inalpinis Auenticos, atq; Ebroduntios, quorum oppidum Dinia,qui locus eſt perpendendus;quia ſolebãt ueteres Romani in formula prouinciarum deſcribere populos omnes,quo iure eſſent ſinguli, & ea formula aſſeruari ſolita,atq; pro arbitratu Imp. uel Senatus, aliquid adiji ci poterat,ut in prædicto Plinij loco patet. Præter alias differentias, de quibus diximus, erat & hæc,in prouinciis erant interdũ Coloniæ Decumanorum appellatæ. De hoc autem genere Plin. loquitur lib. 3. Cap. 4. ubi de Narbonenſi prouincia agit his uerbis. Narbo Martius Decumanorum colonia. XII. m. paſſuum à mari diſtans. Mutari ſolitam prouinciarum formulam elicio ex Plinii eiuſdem uerbis lib. 2. cap.3. Citerioris Hiſpaniæ, ſicuti complurium aliarum prouinciarum aliquantum forma mutata eſt. Erant nonnullæ in prouinciis coloniæ etiam immunes dictæ. De iis idem Plin. lib. 2. cap. primo de Europa, ſic; Huius conuentus ſunt reliquæ coloniæ immunes. itidem cap.3. Cæſarauguſtana colonia immunis. Nonnulli etiam uenales à Romanis dicti idem Plin. lib. 3. cap. 2. Oppidani latij ueteris Caſtulonẽſes, qui Cæſari uenales appellantur. Iam uero & non nullæ capita dicebantur,ut apud eundem cap. 4. lib. 3. Vocontiorum ciuitates fœderatæ capita duo, Vaſco & Lucus Auguſti. Nonnullæ urbes in prouinciis, & ſi coloniæ non erant, donabãtur tamẽ iure coloniæ. De hac re Plinius lib. 5. cap. 2. Cæſarea Iubæ Regia à diuo Claudio coloniæ iure donata,eiuſdem iuſſu deductis ueteranis. Nationes quædam in prouinciis dicebantur. Plin. lib. 5. cap. 4. Ex reliquo numero nõ ciuitates tantum, ſed pleræque etiam nationes iure dici poſſunt,ut Capſitani, Miſſulani, & poſt cap. 5. Tabidium oppidum, Niteris natio,Enipi natio,Bubeium Oppidum. Quid uero per nationem ſit intelligendum,& quantum diſtet ab Oppido ſatis patet. In prouinciis erant & Tetrarchiæ. Cicero Tetrarchas nominat in oratione pro Corn. Balbo. Plinius lib. 5. cap. 23. De Cœleſyria Tetrarchiam, quæ Mammiſſea appellatur. & poſt; Leucadios præter Tetrarchias in regna deſcriptas barbaris nominibus XVII. & cap. 27. Datur & Tetrarchia ex Lycaonia ciuitatum tredecim. Erant & præfecturæ

in

in Prouinciis,ſicuti etiam in Italia dictæ. Plin. de his cap. 9. lib. 5. ubi de Aſia. Diuiditur in præfecturas oppidorum, quas nouas uocant,& poſt; Regio habet iuxta Peluſium nomos quatuor. Pharbetitem, Hermothitem, Phanthuritem, Dioſpolitem. Diuidebantur prouinciæ in Diœceſes. de his Cic. ad Attic. lib. 5. Ep. ultima. Plin. uocat conuentus cap. 29. lib. 5. ubi de Laodicea, Epheſo,& Apamea. Alter conuentus à Synnada accipit nomẽ. cõueniunt Lycaones, Appiani, Cercopedi, Derolei, Midei. Tertius Apameam uadit. Ex hoc conuentu Metropolitæ, Dionyſopolitæ; Itidem poſt; Conuentus Smyrnæus, quem frequentat magna pars Aeoliæ. Dicitur in prouincijs etiam iuriſdictio, ut lib. 5. idem Plin. cap. 27. in Aſiaticam iuriſdictionem, & poſt cap. 30. Pergamena uocatur iuriſdictio, ad eam conueniunt, &c. In prouinciis nonnullæ urbes Metropolis nomẽ retinebant, Aelius Spartianus in Hadriano ait, ipſum Imp. Antiocheam, cum ante eſſet Metropolis, diuiſis regionibus eo nomine ipſam priuare ſtuduiſſe: extat inſcriptio Tranſyluanica, huiuſmodi.

DEAE ISIDI
PISCIANVS AVG.
COL. SARMIZ.
METROP. ET
AVRELIA FORTVNATA
LIBERTA EIVS.

Quamplurimæ etiam municipiorum appellationem retinebant, quæ ſumma erat dignitas. extat inſciptio antiqua in Luſitania in ponte, qui uulgò dicitur d'Alcantara, huiuſmodi.

MVNICIPIA
PROVINCIAE
LVSITANIAE STIPE
CONLATA QVAE OPVS
PONTIS PERFECERVNT.
ICAEDITANI
LANCIENSES OPPIDANI.
TALORI
INTERANNIENSES, TRASCVDANI.
ARAVI.
MELDVBRIGENSES
ARABRIGENSES.
BANIENSES.
PAESVRES.

Nunc

Nunc, poſtquam omnes urbium,& oppidorum,quæ in Prouinciis erant,conditiones, ac iura declarata ſunt,reliquum eſt, ut ipſas Prouincias enumeremus, & quo tempore factæ ſint, demonſtremus: & primũ in Europa,deinde in Africa, poſtremò in Aſia.

IN EVROPA.

Sicilia primùm Prouincia facta,& quidem prætoria.Cic. in IIII. in Verrem, & Velleius his uerbis; Primùm in Siciliam exercitum traiecit Cos. Claudius, & eam prouinciam poſt annos 52. captis Syracuſis fecit Marcellus Claudius. Sex. Rufus quoq; in ſuo libello cap. 8. ait; Prima prouinciarum facta Sicilia. Idem Sex. Rufus ex prætoria præſidalem poſtea factam ab Impp. demonſtrat his uerbis; Deinde à Prætoribus recta Populi Ro. eſt commiſſa præſidibus.

Sardiniam, & Corſicam Metellus uicit,ut Sex. Rufus ſcribit præter cæteros,& fuit prouincia prætoria; ſed poſt a' ſuis præſidibus ſingulæ regi cœperunt. De Sardis Liu. lib. 60. Aurelius Cos. Sardos ſubegit. Sed idē Liu. lib. 20. Sardi,& Corſi cùm rebellaſſent ſubacti, & idem lib. 17. ait a' L. Cornelio contra Sardos, & Corſos proſperè pugnatum. Hæc ille. Sed in hiſtorijs obſeruandum, quando proſperè pugnatum,quando rebellatum,quando debellatum,tunc enim prouinciæ fiebant. Velleius de ijsdem ita loquitur, inter primum, & ſecundum bellum punicum ductu Manlii Cos. Sardi uicti.

Macedoniam deuicit Paulus Aemilius, ut Velleius ſcribit pag. 70. Macedoniam Paulus,Mumius Achaiam,Fuluius nobilior Aetoliam, & Sex. Rufus in hunc modum, Macedonia ter rebellauit ſub Philippo, hunc uicit Flaminius. ſub Perſeo,hunc uicit Paulus: de qua re uide & Liu. lib. 45. Sub pſeudophilippo, hunc uicit Metellus, qui Macedonicus eſt dictus. In hac prouincię ſeptem numerantur, Macedonia, Theſſalonica,Achaia,Epiri duæ, Prænalis, & Creta.

Hiſpaniam primùm ingreſſi Romani, cùm aduerſus Afros per Scipiones ipſis Hiſpanis tulere ſuppetias. Sex. Rufus cap. 8. Victa

primum a D. Bruto, Celtiberi a Syllano, Numantini a Scipione minore, poſtea cùm tota defeciſſet Sertoriano bello recepta a Pompeio, Cantabri, & Aſtures ab Auguſto uicti. Velleius de Hiſpania ita ſcribit. Hiſpania uarie poſſeſſa, poſtea ab Auguſto uniuerſa ſtipēdiaria facta. Sed uide Plin. lib. 3. in ea ſex prouinciæ factæ ætate Rufi, Betica, & Luſitania cōſulares, Taracconenſis, Carthaginienſis, Gallœcia, Tingitania, id eſt Inſulę transfretanæ, omnes hæ præſidales.

Illyrici uicto Rege Gentio in deditionē tandem accepti a L. Manlio prætore. Liu. lib. 44. Sex. autem Rufus in hunc modum; Leuinus primùm Adriaticum ingreſſus eſt mare, & Ionium, omneſq; obtinuit ciuitates.

Creta à Metello deuicta, qui Creticus dictus. Vide Sex. Rufum, item Velleium pag. 66. Creta Metelli ductu longiſſimæ libertatis fine mulctata.

De Gallia nunc dicendum; Galli in Italia eam partem tenebant, ubi Mediolanum eſt, uſq; ad Rubicōnem amnem: uide Sex. Rufum cap. 9. uario euentu cùm his pugnatum, & diu à capta urbe & ante ad aliam, uſq. ad ætatem Marii, qui illos depulit Italia. poſtea à C. Cæſare uicti unà cum Britannis, & Gallia, ac Britannia tributariæ factę. Sex. Rufus. cap. eodem, in Gallia & Britannia ſunt prouinciæ XVIII. Alpes maritimæ, Narbonenſis, Vienenſis, Nouempopulana, Aquitanię duę, Alpes Graiæ, Sequani, Germaniæ duæ, Beligicę duæ, Lugdunenſes duæ. In Britannia Cæſarienſis maxima, Britannia prima, Britannia ſecunda.

Dardania, & Mœſia à Curio procos. uictæ, qui primus Romanorum Ducum uſq; ad Dannubium peruaſit. Sex. Rufus. Pannonia ſub Octauiano uicta per Tiberium. Velleius in poſteriore uolumine. Vindelici, Rhœti, Norici, Iuliæ Alpes ſub Auguſto à Druſo, & aliis Ducibus uicti. Itidem Valeria, quàm Marcomanni occuparant, & regiò omnis, quæ inter Sauum, & Drauū. Sub Traiano Dacia uicta, & trans Dannubium prima prouincia facta. Omnes hę continebantur Illyrico, in quo Prouinciæ XVII. Noricorum duæ, Pannoniorum duæ, Valeria, Seruilia, Sauia, Dalmatia, Mœſia, Daciæ duæ, & in Macedonia Septem, ut ante. Hæc fere omnia ex Sex. Rufo.

Thracia

Thracia poſt diuturnum tempus ſubacta a Didio, Druſo, Lucullo, & aliis, in ea Prouinciæ ſex. Vide. Sex. Rufum eundem.

IN AFRICA.

Cyrene, & Lybia tota ex teſtamento Ptolemæi Appionis peruenit ad populum Ro. ut Liu. etiam ſcribit lib. 64.

Aegyptus ſub regibus fuerat amicis, ſed uicta Cleopatra, & Antonio, in formam prouinciæ redacta. Dion. lib. 53. & Sex. Rufus.

Africa, ubi Carthago, a Scipione Aemiliano redacta in formam prouinciæ. Vide Velleium in poſteriore uolumine.

Numidia ante a regibus amicis adminiſtrata, ſed poſtea uicto Iugurtha prouincia facta. Præter Saluſtium, uide Velleium, & Liuium lib. 62. 65. 66. itidem Plutarc. in Mario, & Appianū in Lybico.

Mauritania, quam diu Iuba Rex amicus populo Ro. rexit, ſed is poſtea bello ciuili a C. Cæſare uictus eſt, & tota regio redacta in formam prouinciæ. Vide Velleium, & Cæſarem lib. 5. de Bello Africo.

IN ASIA.

Aſia teſtamento Attali accepta. Attalus autem Pergamenorū Rex Eumenis filius. Liu. in Ep. lib. 59. Aſiam ante bello captam populus Ro. muneri dederat Eumeni. Sed Ariſtonicus Rex eam poſtea inuaſit, qui a M. Perpenna uictus. De Aſia, quæ proprie dicitur, multa Cic. in Epiſt. ad Q. Fratrem, & lib. primo ad Atticum. nam ea obtigit fratri ipſius. ea continebantur Phrygia, Lydia, Caria, Helleſpontus. De hac uide Plin. lib. 5. cap. 27. ubi leges poſtea ab Agrippa in duas partes diuiſam.

Rhodus libera primum, tandem ſub Veſpaſiano prouincia facta, Sex. Rufus cap. 12.

Pontus poſt diuturnum bellum cum Mitridate geſtum annis fere X L. uel ut alii X L I I. a Sylla, a Lucullo, cum poſtremo a Pompeio uictus fuiſſet, redacta in prouinciæ formam. Vide L. Florum lib. 3. cap. 5. & Liu. lib. 76. uſq; ad 101. in Ep. Appianum in Mithridatico. Plutarchū in Sylla, & Pompeio, & Sex. Rufum cap. 13. itidem & Velleium. Regnauit Mithridates annos L V I. Plin. lib. 25. cap. 2.

Syria, ſed ante, uicto rege Antiocho prouincia facta, uictus autem fuit à L. Scipione Aſiatico. Vide Appianum in Syriaco. Florū lib. 2. cap. 8. Liu. lib. 32. & deinceps. Velleium in poſteriore uolumine, & Sex. Rufum cap. 13.

Aetolia poſtea in formam prouinciæ redacta, nam hoc bellum eſt conſecutum Syriacum, quia Aetoli querebantur ſibi non relatā gratiam à Romanis, quos iuuerant in eo bello, uicti autem fuerunt à M. Fuluio nobiliore. Zacynthus, Cephalene, etiam aliæ inſulæ hoc bello redactæ in poteſtatem populi Rom. Vide Liu. lib. 38. Appianum in Syriaco, Iuſtinum lib. 32. Plin. lib. 4. ſub initium.

Gallogræcia, quæ eſt in medio Aſiæ prouincia facta, hi populi à Māllio uicti, fuerunt autem in armis ferè IIII. m̄. Vide Liu. lib. 38. Iuſtinum lib. 32. Sex. Rufum. cap. 12. ea deinde permiſſa Deiotaro Regi, ſed poſtea ab Auguſto in formā prouinciæ redacta.

Cilicia erepta Piratis à P. Seruilio, qui Iſauricus dictus; poſt rurſus à Pompeio. Vide L. Florum lib. 3. cap. 6. Liu. lib. 99. Plut. in Pompeio. Sex. Ruf. cap. 13. & Cic. in oratione pro lege Man.

Cyprus ſine bello recepta lata lege à P. Clodio, eo miſſus Cato ad ſupellectilem Regis Romam traducendam, Rex Ptolemæus ſibi mortem conſciuit. Plutarc. in Catone & Velleius in poſteriore uolumine. Sex. Ruf. cap. XIII.

Bithynia ex teſtamento Nicomedis populi Rom. facta, uide L. Florum lib. 3. cap. 9. Liu. in Ep. lib. 104. Plin. lib. 3. cap. 3. & Sex. Rufum cap. 12.

Cappadocia Mithridati erepta, & reſtituta Ariobarzini, atq; à Regibus poſſeſſa uſq; ad Archelaum, qui ſub D. Claudio Romæ occubuit, & redacta in formam prouinciæ. Suetonius in D. Claudio. & Sex. Ruf. cap. 12.

Pāphlagonia Regi reſtituta Philemeni amico populi Rom. eo mortuo prouincia facta. Sex. Rufus cap. 13.

Armenia, Meſopotamia, Arabia, Iudæa, Phœnicia Tigrani ereptæ à Lucullo primum, & Pompeio, rurſus per Traianum Imp. erepto diademate illis Regulis prouinciæ factæ, & limes orientalis in ripa Tigridis amnis poſitus, quamuis poſtea Hadrianus ipſas

egulis reſtituerit, & limitem ſtatuerit ad Euphratem. Sed ſub Diocletiano rurſus ad Tygrin limes poſitus. Vide Sex Rufum. cap. 13.

His ita expoſitis, Prouinciarum nouam quandam diſtributionem, quæ facta eſt ab Imp. Auguſto, poſtquam rerum potitus eſt, hic apponam, quam explicat Dion lib. 53. pag. 341. in Pariſinis libris. Sanxit ille primum ut prouinciarum aliæ eſſent ſenatoriæ, aliæ Imperatoriæ, & quidem ſenatorias uocauit, quæ à Senatoribus regerentur, Imperatorias autem, quæ ab ipſo Imp. & ipſius præſidibus. Deinde ſuas ipſe Auguſtus prouincias accepit in decennium, unam reſeruauit equitibus, Aegyptum ſcilicet, & ſi comperio apud Suetonium num. 8. in Veſpaſiano, etiam Cappadociam equitibus reſeruatam fuiſſe. Idem Auguſtus magiſtratus annuos in prouinciis inſtituit, atq; forte duci iuſſit, exceptis ijs, qui plures liberos habebant, quod quidem ſatis patet ab eo factum propter ius trium liberorũ in lege, quam tulit de maritandis ordinibus, de qua re nonnulla Suetonius in Auguſto num. 47.

	Imp. Prouinciæ.		Senatoriæ prouinciæ & Pop. Ro.
1	Iberia reliqua omnis.		
2	Tarraconenſis.		
3	Luſitania.	1	Africa.
4	Gallia tota.	2	Numidia.
	Narbonenſis.	3	Aſia.
	Lugdunenſis	4	Et Græcia in continenti.
	Aquitania.	5	Dalmatia.
	Celtica, & qui ab iis or	6	Macedonia.
	ti uſq; ad Rhenũ, nam	7	Sicilia.
	Germani uocantur.	8	Creta.
5	Cœleſyria.	9	Libya Cyrenaica.
6	Phœnicia.	10	Bithynia cum ponto.
7	Cilicia.	11	Sardinia.
8	Cyprus.	12	Betica.
9	Aegyptus etiam tunc.		

Poſtea Auguſtus conceſſit Populo has.

1 Cyprum. 2 Galliam Narbonenſem.

& ipſe pro hac recepit Dalmatiam.

Adnotat Dion olim ante Auguſtum σύνδυο καὶ σύνζια τὰ ἔθνη ἅμα ἦρχον. Alias, quæ liberæ erant, uel Regibus parebant, ideo ſe non nominare ait Dion. Hæc ex Dione. nunc ex Suetonio nonnulla profero, quæ cum iis, quæ dicta ſunt, conferri poterunt. Prouincias Proconſ. ſortiri ſolitos, & annua ipſorum Imperia fuiſſe Suetonius declarat in Aug. num. 47. Auguſtum eas ſibi reſeruaſſe, quæ erant ualidiores, nec tam facile poterant adminiſtrari, minus autem ualidas, & quæ erant tutæ, ac pacatæ, reliquiſſe annuis Magiſtratibus, ac Proconſ. idem eodem loco exponit. Imperatorias præterea prouincias, quæ poſtea dictæ ſunt præſidales, ac proconſulares ſæpe ab Auguſto adiri ſolitas ibidem legere eſt. nec non de præfectura Aegypti in eodem Aug. num. 66. Trebellius quoq. Pollio non ignobilis hiſtoriæ Auguſtæ author in D. Claudio pag. 347. mentionem facit præfecturæ Aegypti, his uerbis. Tantum ſalarii habet, quantum Aegypti præfectura, ex quo loco patet certa ſalaria præſidibus, & proconſulibus dari ſolita ab Impp. Quòd innuit idem Trebellius in D. Claudio, ubi ait, quantum proconſulatui Africano dedimus, & paulò poſt; quantum accepit curator Illyrici, Præſidibus prouinciarum prorogari Imperium ſolere pro arbitratu Imp. collige ex Suetonio in Aug. num. 23. Prouinciarum Præſides ab Imp. mutari ſolitos idem ſcribit Suetonius in Tiberio num. 41.

Nunc recenſeo quid ſub Impp. actum, additum, uel immutatum ſit in iis, quæ ad prouincias ſpectant.

Sub Auguſto Armenis Caius Auguſti nepos adoleſcens iudices dedit ex inſtituto Pompeii. Sex Rufus cap. 16. & Eutropius lib. 3. Alexandrinis Imp. refert Spartianus pag. 230. ius Buleutarum dediſſe, qui ſine publico conſilio ita, ut ſub Regibus ante uiuebant, uno Iudice contenti, quem Cæſar dediſſet.

Galatia ſub hoc prouincia facta, cùm ante ſub regibus eſſet. Eutropius lib. 7.

Sub Tiberio Cappadocia mortuo Archelao Rege prouincia facta idem Eutropius lib. eodem.

Sub Traiano Armeniæ receptæ, quas amiſerat Nero, cum Perſæ Legiones duas Rom. ſub iugum miſiſſent, à Traiano hoc tunc immutatum, Regi Armeniæ maioris Diadema ademit, Albanis Regem dedit, Arabas, Adiabenos, Seleuciam, Cteſiphontem, &

Babyloniam

Babiloniam debellauit uſq. ad Indiæ fines,& Arabiam redegit in formam prouinciæ. Eutropius lib. 8.

Orchades inſulæ Britanniis adiectæ ſub Imp. D. Claudio.idem Eutropius lib. 7.

Traianus Daciam redegit in formam prouinciæ uicto Rege Decebalo. Eutropius lib. 8.

Seuerus Arabiam prouinciam refecit. ibidem. Vnde & cognomẽta Arabici,& Adiabenici recepit. Eutropius lib.8.

Sub Nerone prouinciæ factæ, Pontus Polemoniacus concedente Rege Polemone,& Alpes Cottię defuncto Rege. Idem lib. 7.

Ex eodem Eutropio lib. 8. elice Hadrianum gloriæ Traiani inuidentem, tres prouincias ab eo factas reliquiſſe Aſſyriam, Meſopotamiam, & Armeniam.Idem de Dacia facere cogitabat, ſed amici diſſuaſerunt.

Sub Veſpaſiano Iudæa cum Hieroſolymis acceſſit Imperio Rom. ijs etiam Thraciam, Ciliciam, Comagenen, quæ ſub Regibus amicis erant,in prouinciarum formam redegit.

Sub Domitiano Daci, & Catti uicti,atq. de iis triumphũ egit Imp. De Sarmatis ſolam Lauream uſurpauit. nam Legio Romanorũ eſt cæſa in Sarmatia. Idem Eutropius lib.7. ſub finem.

Sub Gallieno mira confuſio prouinciarum amiſſa Dacia, Græcia, Macedonia, Pontus,& Aſia, uaſtatæ à Gotthis,Pannoniæ à Sarmatis, & Quadis, Germani uſq. in Hiſpaniã irruperunt, & Tarraconem expugnarunt. Parthi Meſopotamiam occupauere.Eutropius lib.9.quomodò autem fuerint ſtatim receptæ à Ducibus Odenato, & Poſthumo. Vide ibidem.

Aurelianus Daciam prouinciam intermiſit trans Danubiũ, & collocauit in Mœſia, & cur id ſit factũ explicat Eutropius lib. eodm.

Probus Imp. Gallis, & Pannoniis prouincialibus uineas ut haberent permiſit. In Pannonia conſiti uitibus montes Almon, Aornos, & Syrmius. Item Mœſia. Eutropius ibidem.

Carus Imper. aduerſus Sarmatas bellũ geſſit, ſed Perſarum tumultu reuocatus deſtitit.

Sub reliquis Cæſaribus tumultus magis adnotes deficientium prouinciarum, quàm prouincias nouas ſubactas.

Imp. M. Antonius Philoſophus, ut ſcribit Iulius Capitolinus pag. 196. & 197. accepit in deditionem Marcomanos, & paulò poſt, Voluit Marcomaniam prouinciam; uoluit Sarmatiam facere;

cere, & feciſſet,niſi Auidius Baſſus rebellaſſet in Oriente.reliquit igitur Sarmaticum, & Marcomanicum bellum. Siciliam procõſularẽ,itidẽ Pannonias procõſulares appellat Spartianus pag.225.

His ita declaratis perſequor nonnulla, quæ ſpectant ad ipſos procõſules,qui in prouincias ibant.& quidem omnia deſumpta ex Dione,nã is copioſe, & exquiſite de tota hac re loquutus eſt:ſanxit Auguſtus,ut qui in prouincias ibant ſenatorias,ne eſſent paludati,nec exercitum haberent,& propterea accingi gladio nõ ſolebant,quod græcis uerbis ipſe ita profert ξίφος μὴ παραζώννυσθαι. ſtatuit quoq. proconſules ut dicerentur non tantũ qui Cõſules ante fuerãt, ſed etiã prætores. numerũ etiã lictorũ præfiniuit, & alia inſignia tradidit,iuſſitq; ut nõ niſi extra Pomœriũ cũ Imperio eſſent, & inſignibus,quæ quidẽ etiam ante florente Rep. ſeruari ſolebãt, ut Plutarc. in Cæſare nominatim explicat.In prouincias Auguſti qui ibant,ab ipſo tantũ eligebantur Imp. quod etiam Suet. declarat in Tiberio. num.31. Voluit etiã Legatos omnes ſuos uocari Proprætores,quãuis ex conſularibus eſſent,nã nomina prætoris, & Conſulis in Italia tantũ ſeruauit,ſed prouinciis addidit pro. horũ proprætorũ in prouincia Magiſtratus annuos eſſe uoluit, nec unquã Imp.ſuas prouincias dabat niſi prętoriis,& conſularib.uiris. Hiq; proprętores in prouinciam Imp. ibant paludati, & enſe cincti. Senatus prouincias dabat ſuas Africam, & Aſiam Conſularibus,alias autem Prætoriis. Hoc etiam ab Auguſto inſtitutum ut nõ niſi annos quinq. poſt urbanũ magiſtratũ ſorte ducerẽtur ituri in prouincias.itidem ſanxit, ut Senatores haberent ius gladii. Legatos ab ipſis proprætorib.& cõſularibus eligi uoluit, ſed non inſciente Aug. In ſuas prouincias mittebat Imp. legiones urbanas.Duces ipſarũ ex uiris prætoriis,uel quæſtoriis.Tribunos autẽ militum ex equitib.Quæſtores & procuratores, qui in prouincias irent,deligi ex quæſtoriis uiris uoluit,& ſi interdum procuratores fieri ſolebant Imp. liberti. Certus prouentus proconſulib. aſſignatus eſt,nec imperare pecuniã ipſis ut liceret uoluit,prouincialibus ſine mãdato ſenatus,aut Imperatoris.atq; ut omnia certo ordine gererent, mãdata Procoss.dari iuſſit. Præterea intra tres menſes ut Romam redirent procoss.poſtquã ſucceſſori tradidiſſent prouinciam. Hæc habui,quæ de prouinciis,& ipſarum adminiſtratione breuiter dicerem.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS,

De Iudiciis, & omni conſuetudine cauſas agendi apud Romanos.

RATIO iudicandi olim Romæ tum Rep. florẽte, tum Impp. ætate uaria fuit, & multiplex, ſæpe enim, ut cuiq; libitum eſt potenti, leges latæ ſunt, quibus poteſtas iudicandi his erepta, ad alios translata fuit. Nec uero mirũ, cum enim in iudicando omnia ſumma ſint poſita, dominariq; omnes uelint, ideo factum eſt, & ſæpe de iudicandi poteſtate leges ferrentur. Ego ordine omnia exponere conabor ordiens ab urbe condita, rem ſane difficilem breuiter, & aperte pro uiribus explicabo.

Primum ſub regibus Duumuiros uideo iudicaſſe de capitalibus. Liu. lib. primo, ubi agit de Horatiano Iudicio, ſed prouocabatur ad populum. Vide ibidem. De iis, quæ capitalia non ſunt, qui iudicarint hiſtorici non narrant. Poſtea cum ſe in libertate uindicaſſent Romani, Coss. ipſos uideo iudicaſſe de pecuniis creditis, & iis quæ capitalia non ſunt. Liu. lib. 2. pag. 15. Populum autẽ in comitiis de capitalibus rebus, item de mulcta. Liu. lib. 2. ubi de Volerone. Poſtea cum Coss. eſſent occupati bello, Prætores Romæ duo Imp. creati, qui iudicarent. de priuatis iudiciis intellige. Liu. lib. 19. in Epit. nam integrum non habemus. publica ſunt Pop. reſeruata in comitiis, quale Coriolani, Cæſonis, Camilli, & aliorum.

Zaſius in ſuo libro de legibus Romanorum cap. de lege Iulia, ſub initium ſcribit patres iudicaſſe uſq; ad Gracchi ætatem. ego id in

hiſtoriis ueterum nunquam obſeruaui, nec ullus eſt, opinor, qui obſeruarit, aut obſeruare poſſit, ſemper tamen publica iudicia accuſantibus Tribb. aut ædilibus apud populum exerceri ſolita in comitiis, ut Liu. lib. 6. belli punici ubi de Fuluii iudicio agitur. Accuſante uero magiſtratu apud populum agebant, priuatos ea ætate accuſaſſe nunquam reperio. Quod etiam ætate Ciceronis obſeruatum eſt, ut in Scauri iudicio, qui a Domi. Trib. pl. accuſatus eſt ad populum. Vide Aſconium, qui ait per tributa comitia illud iudicium fuiſſe tranſactum. ut in Rabirii iudicio, ut in iudicio Iuniano, quod Cic. ad populum ait delatum accuſante Trib. pl. L. Quintio in oratione pro Archita, ſed ubi primũ priuati accuſare cœperunt, res delata eſt ad Prætorem, nam priuati cum populo agere non poſſunt. Prætor autem Iudices legere ſolitus ex Senatu, uſq. ad tempora Gracchi; ſed auctorem non habemus, qui hoc afferat nominatim, & quando fieri ceptum. Tantum hoc, Gracchum legem tuliſſe, ut equites iudicarent, ex quo patet ante Senatum iudicaſſe. cum ſenatum dicimus iudicaſſe, intelligere debemus ex Senatoribus legi iudices conſueuiſſe a prætore. nec enim in curia Senatus iudicabat.

1 C. Gracchus legem tulit, ut populo gratum faceret, ne Senatores iudicarent, ſed equites; uerũ hanc rẽ uideo diuerſis modis narrari ab antiquis hiſtoricis, nam Plutarch. ait ad CCC. Senatores, electos C C C. equites, & communicata iudicia. Cicero aliter, ſed Liui. in Epit. diuerſo modo, ſicuti poſtea explicabimus. nec debemus ullum ex ueteribus carpere, ſed dicere alios auctores hunc eſſe ſequutum alios illum ut ſæpe uidemus in hoc genere antiquitatũ. Halicar. de Tribubus aliter, quam Liuius. Quid cum hic alios, ille alios ſequutus eſt auctores. nec credendũ eſt illos per inſcitiã hoc feciſſe, iudicarũt aliquot annos, (puto quin

2 decim,) equites ex lege Sempronia, Poſtea lex lata a Q. Seruilio Cœpione, quæ Seruilia eſt dicta, ut communicarent iudicia. Equitibus, & Senatui. Sed uix perlata creditur eſſe hęc lex. nam reus eſt factus. Liu. in Epit.

3 Ideo poſtea legem tulit Seruilius Glaucia, ut equites iudicarent, Cicero in Bruto. Iudicarunt uſq; ad damnationem P. Rutilii. de qua Liu. in Epit. Ideo conſequuta eſt lex Plotia, ut quini deni ex ſingulis tribubus ſuffragio crearẽtur. ita etiam Senatores, quia

in tribubus

in tribubus ſunt, communicaſſent, ſed uix locum habuit hæc, nã cõſequuta ſunt bella ciuilia illa Syllana, Cinnana, & Mariana.
4 Confectis bellis Sylla legem tulit, ut Senatus iudicaret; ita equitibus erepta iudicia. Plutarch. in Sylla. Aſconius in Diui. in Verrem.
5 Decem annos iudicauit Senatus, ſed cum corrupta eſſent illius iudicia poſt mortem Syllæ Aurelius Cotta prætor legem tulit, ut Senatores, equites, & Tribuni ærarii iudicarent a Liu. lib. 97. & Cicero lib. primo Ep. ad Atti. in iudicio Clodiano hæc tria iudicum genera commemorat, item Aſc. multis in locis. Tribuni ærarii non erat magiſtratus, ſed ordo quidã Romæ. Nam ſciendum eſt, ut Liuius narrat lib. 10. Dec. 4. Cenſs? Aemyliũ, & Fuluium Nobiliorẽ mutaſſe ſuffragia, regionatimq; generibus hominum, cauſisq;, & quæſtibus tribus deſcripſiſſe. Nimirũ in ſingulis Tribubus ex genere hominum, & quæſtu iuſſerunt ferri ſuffragia.

Sic. Senatores.
Equites, ſiue publicani.
Tribuni ærarii. de his Varro. Item Plin. lib. 33. cap. 2.
Scribæ.
Agricolæ.
Lictores.
Præcones.
Fabri.
Tibicines.
Argentarii.

6 Subſequuta eſt lex Pompeia, ſed non immutauit ordines tres, nã ex maximo cenſu legi iuſſit. Cic. in L. Piſonem, item multa alia, quæ ego poſtea conſiderabo.
7 Cæſar rerum potitus ſuſtulit Tribunos ærarios. Sueto. in Cæſ.
8 Poſt mortem Cæſaris Antonius conſul tulit legem, ut in locum tribb. ærariorũ ſubrogarentur ad iudicãdum Cẽturiones, & Alaudæ. Cic. in Philipp. 1. ſed nõ fuit perlata, quia hoſtis eſt iudicatus.

Nunc uidendum eſt, quid additum ſit, & explicanda omnis ratio iudicandi.

De numero iudicũ cũ loqueremur, ex Aſconio aliquot protulimus loca, ubi licet perſpicere numerũ in omnib. cõſiliis nõ eundem ſemp fuiſſe. Quare nihil uidetur poſſe ſtatui. Ad numerũ iudicũ ſpectant DECVRIAE, non ideo dictæ quod X. cotineret,

MM &V. id

& V. id propriè ſignificat, ſed quia decuriare eſt deſcribere,& in ordinem redigere. Cicero pro domo ſua. cum decuriatos, ac deſcriptos haberes exercitus perditorum. Idem pro Seſt. cum ui catim ſerui conſcriberentur,& decuriarentur. Decuriam ſenatoriam de iudicibus loquens appellat Cicero in Verrem pag. 127. hunc hominem iudicum numero habebimus, hic alteram decuriam ſenatoriam iudex obtinebit. Quare emendandus locus in comm. Aſconii in I I. in Verrem. pag. 16. Neceſſe fuerat eos pri mum de curia ſenatoria conſcribi, legendum eſt. ex decuria Senatoria deſcribi. Patet ergo, cum iudicaret Senatus, Decuriam Senatoriam factam iudicum. Et nimirum C C C. illi Senatores, de quibus Plutar. in Gracchis, qui iudicabant, fuit hæc Decuria Senatoria. Iam uero alii C C C. equites additi, per legem Gracchi, ut Plut. ſcribit, fuit decuria equitum. Ita etiam cum per legẽ Cottæ additi ſunt Tribb. ærarii, illa tertia Decuria fuit.

Suſtulit C. Iulius Cæſar hanc tertiam Decuriam, ut Suetonius ait in Iulio, num. 41. his uerbis. iudicia ad duo genera iudicum redegit, equeſtris ordinis, & Senatorii; Tribunos ærarios, quod erat tertium, ſuſtulit; relictæ igitur duæ decuriæ iudicum, ſenatoria,& equeſtris. poſt mortem Iulii Antonius legem tulit, de alaudis,& centurionibus, ſed nõ eſt perlata, quia hoſtis eſt iudicatus, ut ante diximus. ideo Cicero in Philippica I I. ait. lex eſt promulgata de I I I. Decuria iudicum, nam hæc fuiſſet tertia, ut ante erat Tribb. ærariorum, quam ſuſtulerat Cæſar. Iam habemus tres iudicum Decurias, nunc dicendum de quarta. Hanc addidit ex inferiore cenſu, quæ ducenariorum uocaretur, iudicaretq; de leuioribus ſummis,& ante ait ipſum Auguſtum recognouiſſe Decurias iudicum, quia obrepebant in ipſas falſi iudices. Iam uerò adnotanda illa uerba Suetonii. quartam addidit ex inferiore cenſu, quæ ducenariorũ uocaretur, & iudicaret de leuioribus ſummis, nam noluit hanc Auguſtus commiſceri aliis iudiciis. Sed ſi C. Iulius Cæſar ſuſtulit Decuriã Tribb. ærariorũ & M. Antonius non potuit perferre legem de illa ſua tertia Decuria, quomodo quartam addidit Aug. cum non eſſet tertia. Reſponde credibile, eſſe, fuiſſe poſtea reſtitutam illam tertiã Tribb. ærariorũ, ſed ego nõ memini me hoc apud ullũ legiſſe; coniectura tantum ducor, quia hoc loco Suetonius ait ab Aug. additam quartam: Sed quærat aliquis, qui numerus contineretur ſingulis Decuriis, Plin. lib.

33.

33. cap. primo ſub finem, uixq; ſingula millia in ſingulis Decuriis inuenta ſunt, non dum prouinciis ad hoc munus admiſſis. Seruatumq; in hodiernum diem, ne quis ex nouis ciuibus in his iudicaret, Vide ibi de Aug. nã ait, Diuo Auguſto Decurias ordinãte maior pars iudicum in ferreo annulo fuit, loquitur enim ibi de annulis. Decuriam. V. Caius adiecit, Plin. ibidem cap. 2. & cur uide ibi. nimirum ex cenſu, & diligenter lege Plin. nam exquiſite omnia declarat. Decuriam VI. addere, etiam ſi multi peterent, noluit Galba Imp. Suetonius in Galba. num. 14. iudicibus VI. Decuriam addi precantibus non modo negauit, ſed etiam, &c. Mirabitur aliquis, quomodo millenariæ eſſent Decuriæ iudicum hæ. Sed non mirabitur, ſi multitudinem iudiciorum, & cauſarum cogitet. primum enim ſinguli Prætores aſſignata habebãt iudicia, ut ante dixi, & ſinguli ſortiebantur iudices ad LX. poſtea Prætt. XII. fuerunt Impp. ætate, ideo maiore iudicũ numero opus fuit; adde quod alii minora iudicia exercebant, ut Aug. ſtatuit in quarta Decuria Ducenariorum, de qua ante. Præterea centumuiri, Recuperatores, & alii ex eo numero a prætore deligebantur. Adde, quod aliqui uacationẽ habebant, nec omnes erant in urbe. quare mirandum non eſt tot fuiſſe. Declaratus fuit a me locus difficillimus de decuriis, & demonſtratum quæ, quales, quotq; fuerint. Nunc alia perſequor, quæ ad iudicia ſpectant. præter iudices, & prætorem in iudiciis erat & Quęſitor dictus. Aſcon. in 2. in Verrem. Iunius quæſitor fuit in Cluẽtii cauſa Verre prætore.

Prætoris munus erat. { Sortiri Iudices. / Eligere iudices. / Dare cognitionem facinorum. }

Aſcon. in ſecunda in Verrem explicans Verg. locum, ubi Minoem uocat Quæſitorem, dat ſortitionem, ubi Vrnam nominat. Dat electionem iudicum, cum ait, conſiliumq; uocat. ego ſuſpectũ hunc locum habeo, & uereor ne ſit corruptus. nam electio repugnat ſortitioni; ideo lib. primo ad Att. ubi Pompeius productus eſt in concionẽ a Tribuno. placeret ne ei a Prætore iudices legi, nã nõ ſortiri uolebat, ſed legere iudices. ego igitur legerem, uocationem, uel citationem, nam ait id confirmans Vergilii uerſu. conſiliumq; uocat, idem Aſco. in altera pagella e regio

 ne,

ne,ubi explicat uerbum,reſpondet. ait recte dictum eſt, reſpondet, nā apud ueteres, & iudices,& rei,& accuſatores,& defenſores citabantur à præcone Prætoris. Ciceronis ætate erant octo Prætores, ut tertio ad Attic. & in orat. pro P. Seſtio, & ſi quæſtio eſt de numero, nam Pomponius de origine iuris decem enumerat. duobus Prætoribus quæſtio inter ſicarios erat aſſignata,ut in loco ante recitato ex orat. pro A. Cluentio.

Item 2. Prætt. alii urbanus, & peregrinus.
- Vni Prætori quæſtio peculatus.
- Vni quæſtio repetundarum.
- Vni quæſtio de ambitu.
- Alii quæſtio de ueneficio,Cic. ibid.
- Alii quæſtio de falſo.
- Alii de maieſtate,& ui.

Multæ erant quæſtiones,quæ proprium non habebant iudicem, ut de peregrinitate in oratione pro Archia, & pro Galba. Sic ſe habebat diſtributio criminum, & prætt. ſinguli autē Prætores ſortiebātur iudices in ſingulis criminib. Cic. pro Cluentio.iubet ea lex,qua lege hæc quæſtio conſtituta eſt,iudicem quæſtionis,hoc eſt Q. Voconium cum iis iudicibus, qui ei obuenerint. (uos appellat iudices) quærere de ueneno. Crimen uerò perduellionis unum excipiebantur, quod ad maieſtatem imperii ſpectaret, nam qui hoſtili animo in Rempub. eſſet, ij perduelles, ideſt hoſtes dicebantur, ut ſatis eſt notum. Maieſtatis crimen erat magiſtratui non parere.Cic. pro Cor. Balbo. magiſtratum pulſare. Perduellem uocat Liu.lib.6.Dec. 3. de bello punico. in iudicio Fuluiano quod fugæ initium ab eo in exercitu fuerat. In iudicio igitur Rabiriano ſeruatus mos antiquus. Dion lib. 37. Suet. in Cæſ. Iulio,nam duumuiri primū iudicarunt.mox prouocatū ad populū. Nūc de numero iudicū eſt dicendū,poſtea de ſortitione, ſubſortitione.deinde de Prætoris et Quæſitoris munere,ac Iudicū iuramēto. Plutarch.in Gracchis CCC. fuiſſe Senatores ait, additos poſtea alios CCC.equites,hic erat ueluti ordo iudicū,ex quib.fiebat ſortitio.in oratione pro Milone in argumento Aſcon. deinde rurſus poſtera die ſortitio fieret unius,& LXXX.ſub finē. cōdēmnauerunt Senatores X. abſoluerunt VIII. condūnauerunt Equites IX. abſoluerunt octo. Tribb. ærarii X.abſoluerunt. VI. condemnauerunt,& poſt.graues habuit XIX. abſolu.

II. & XXX. & pro Scauro ſub finem. ſententias tulerunt Senatores duo & XX. Equites tres, & XX. Tribb. ærarii XXV.

Dictum eſt accuſante priuato prætorem cum conſilio iudicum iudicare ſolitum, accuſante autem magiſtratu populum in comitiis. Nũc ſciendum eſt aliquando apud Ro. quæſtiones quaſdã fuiſſe perpetuas factas, & immutatam totam illam priorem iudicandi rationem. nam anno DCV. Cenſorino, & Manilio Coss. bello punico tertio conſtitutæ ſunt quæſtiones perpetuæ quædam, ut Cicero in Bruto narrat, ex lege Calpurnia. dictæ autem perpetuæ, quòd earum cauſa certi Prætores crearentur ſingulis annis, nam ante hanc legem, nullus præerat certus prætor his quæſtionibus, ſed cum accidiſſet, creabatur ad id Quæſitor, uel dic, (quod ego magis uerũ puto) populus iudicabat accuſante magiſtratu, non priuatis, nam priuatos ante nunquam reperio in hiſtoriis accuſaſſe, ſed tantùm Tribunos, aut. Aediles; notandũ igitur tũc primùm cepiſſe priuatos accuſare, ut ætate Ciceronis factum uidemus, hãc enim uim uidetur habuiſſe illa lex Calpurnia, quamuis miror Populum paſſum eſſe ſibi eripi poteſtatem illam iudicandi in comitiis, ſed erat locus prouocationi, & ita non erepta Pop. poteſtas. Locus eſt Ciceronis præclarus, ubi perſpicere licet quomodo hę quæſtiones perpetuæ eſſẽt diuiſæ, in ora. pro A. Cluentio. Quid M. Pletorii, & C. Flaminii inter ſicarios, Quid C. Orchinii peculatus, Quid mea de pecuniis repetundis, Quid C. Aquilii, apud quẽ nunc de ambitu cauſa dicitur. Quid aliæ quæſtiones. Principem eundẽ iudicũ uocat Aſcon. in 3. in Verrem ſub finem. In iudicio Cluentii prætor Q. Naſo. Quæſitor Q. Voconius. In qua re errant nonnulli qui eundem putant eſſe quæſitorem, & prætorem. Nec eſt quòd ullus obiiciat mihi Aſc. in argumẽto Milonianæ, ubi Domitium uocat Quæſitorẽ ſemper, item & Torquatum, Vide pag. 82. b. Nam Prætoris loco ſedebat Pompeius tunc Cos. ſolus, cùm uacaret magiſtratibus Reſp. ob ſeditionem. Et idem per ſuam legem ſuffragio populi creari quæſitorem uoluit ex conſularibus uiris Domitium. Tamen me offendit, quòd ibidem pag. 82. & 6. Tribunal Domitii uocat, cùm tamẽ Prætor pro Tribunali ſedere ſoleret, non Quæſitor. Reſponde cùm Pompeius Cos. abeſſet, Domitium functum officio Quæſitoris, & Prætoris. Nam Pompeius quo die

exercebatur

exercebatur iudicium illud,ſedebat ad ærarium nõ longe` a`foro
ubi ſedebant Iudices. Aſc. 83. Sed in hoc iudicio Clodiano
præter conſuetudinem fuit, ut Quæſitor a` pop. crearetur. Mu
nus Prætoris erat uidere, ne impediretur in ijs, quæ Imperũ
ſunt. Quint. lib. 3. Quæſitor in iis, quæ ad cauſæ cognitionem.
Quęſitor quærebat de crimine, & ſedebat in ſubſelliis, ut differ
ret a`Prætore, teſtes audiebat, dum interrogarentur. nam in-
terrogabantur ab aduerſariis. Vide in argumento Milonianę,
ubi ipſe Milo interrogat teſtes Clodianos, & e`contrario.

De Sortitione Iudicum, & de urna Aſc. in ſecunda in Verrem pag.
16. De reiectione conceſſa accuſatori, & reo, & cur. Aſc. ibid.
De ſubſortitione in locum reiectorum, ut compleretur nume-
rus legitimus. Aſc. ibidem. Quo`d iudices iurarent, quo`d in di
uinatione non iurarent. Aſc. ibidem pag. 1. b. Quo`d Prætor nõ
iuraret. Aſc. in ſecunda in Verrem pag. 16. b. Quo`d nomina iu
dicum tabellis conſignabantur, & ubiq; habebantur, ne aliquis
obreperet, ibidem. Quinos ex ſingulis ordinibus reiici ſolere
ab accuſatore, & reo, ita ut numerus relinqueretur iudicum LI.
reiiciebantur ergo XXX. hinc collige numerum Iudicum.
Aſc. in Milone, 83. b. De pilis, in quibus nomina iudicum
erãt ſcripta una`cum accuſatore, & reo. 81. De duobus horis datis
accuſatori per legem Pompeiã, & tribus reo, Cic. in Bruto, &
Aſc. in Mil. 82. b. Hora decima dimiſſum iudicium Aſc. in Mil.
Si meridie iudicatum erit; Cic. in prima Ep. lib. primi ad Att.
Triumuiros capitales de ſeruis, & quisquiliis hominum iudicaſ-
ſe collige ex Aſc. in Mil. 81. b. item ex Cic. in Diuinatione. ubi
ait, Veſtri ordinis reos. & Aſc. ibi, pag. 10. ibidem de columna
Menia. Hinc Hor. in odis. flagellis ſectus triumphalibus. De
ampliatione, & comperendinatione Aſc. in Verrem pag. 30.
qui locus tamen mutilus eſt, & corruptus, ut ego alibi. De notis
& tabulis abſolutoriis, & damnatoriis. in Diuinatione Aſc. pag.
6. b. De cẽtumuiris, & cẽtumuiralibus cauſis. Cic. li. primo de or.
ubi de cauſis paruis. Centumuiris cauſas delegabat Prætor, ſi
quærebatur de iure. Si quærebatur de facto, Prætor dabat aut Iu
dicem, ut pro Quintio, aut iudices, qui dicebantur Recupera-
tores, ſi neq; de iure, neq; de facto, ipſe prætor ſuum interpone-
bat decretũ. ex Cicerone lib. primo de or. Aediles iudicabãt de

annona

annona, de uiis, & de uenditione rerum. Appellationem a' iudicibus ad ſe Aug. delegabat Prætori urbis. Suetonius in Aug. num. 33. his uerbis. Prouinciarũ autẽ appellationes delegauit cõſularibus uiris, quos ſingulis prouinciarum negotiis præpoſuiſſet. Hæc ego de iudiciis hactenus ſummatim dixi.

EIVSDEM.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS.

De legionibus Romanorum ex Dione Lib. L V.

AVGVSTI ætate legiones erant 23. uel ut alii ſcripſerunt 25. addit ibi Dion πολιτικά, ideſt urbanæ, ſed idem ait ſua ætate (Seuero Imperante) tantum ex iis 16. reliquas eſſe.

Leg.	prima Aug.	quæ in Britannia ſuperiore hyemabat.
Legg.	III.	Vna in Phœnicia, Gallica. altera in Arabia, Cyrenaica. item alia in Numidia, Auguſta.
Leg.	IIII.	Scythica, in Syria.
Leg.	V	Macedonica, in Dacia.
Leg.	VI.	Duæ; Altera in Britannia inferiore. Victrix. Altera in Iudæa. Ferrea.
Leg.	VII	In Myſia ſuperiore, Claudia.
Leg.	VIII	Auguſta. in Germania ſuperiore.
Leg.	X	In Pannonia ſuperiore, Gemella, & in Iudæa.
Leg.	XI	In Myſia inferiore, Claudia.
Leg.	XII	In Cappadocia κεραυνοφόρος ideſt Fulminatrix.
Leg.	XIII	In Dacia, Gemina.

Leg.

Leg. XIII In Pannonia ſuperiore. Gemina.

Leg. XV Apollinea. τὸ ἀπολλώνειον, in Cappadocia.

Leg. XX Victrix in Valeria, & in Britannia ſuperiore.

Hæ reliquæ erant Dionis ætate legiones ab Auguſto inſtitutæ, nam aliæ prorſus dimiſſę fuerant, alię tùm ab ipſo, tùm ab aliis commiſtę, unde & Geminæ dictæ.

CATALOGVS LEGIONVM AB ALIIS Impp. conſcriptarum poſt Aug. uſq; ad Seuerum, ex Dione lib. eodem.

Imp. Nero conſcripſit.	Leg. Primam Italicam, quæ hyemabat in Myſia inferiore.
Galba.	Primam Auxiliatricem in Pannonia inferiore.
	Item Leg. VII. in Iberia.
Veſpaſianus.	Leg. II. Auxiliatricem, in Pannonia inferiore.
	Item Leg. IIII Flauiam. In Syria.
Domitianus.	Leg. Primam Athenienſem. In Germania inferiore.
Traianus	Leg. II. Aegypriam.
	Item XXX. Germanicam. quæ & Antoniana dicta poſt. à M. Ant. Imp.
	Item II. in Norico.
	Item III. in Rhætia. Italicam.
Seuerus.	Leg. Primam Parthicam.
	Tertiam Parthicam. in Meſopotamia.
	Item Leg. Secundam in Italia.

Hæ diſtinguũtur ab urbanis. i. quæ in urbe excubabant, quas ipſe appellat ἀστικά, & à prætorianis. ipſe uocat δορυφόρους & σωματοφύλακας.

Prætorianorum Aug. ætate erant decem millia in decem cohortes diuiſa, quarum ſingulæ mille continebant.

Vrbanorum militum erant ſex millia in quatuor partes diuiſa præter hos ſocii Equites, & pedites, claſſiarii quoq;.

Itidem Equites externi Batauí.

Item Voluntarii quidam.

Nunc

Nunc explicanda ſunt nonnulla, quæ Catalogo hoc legionum cõtinentur. Ac primùm ſciendum eſt in hiſtoriis perſpici numerum legionum, quibus bellum gerebant Ro. Liu. lib. 2. ab Vr. cond. pag. 16. Cũ Volſci, Equi, & Sabini omnes in armis eſſent, ait legiones X. effectas, quarum ternæ Coſs. datæ, quatuor Dictatori. Legiones idem. ait olim conſcribi ſolitas quinis millibus peditum, trecentenis equitibus. lib. 8. pag. 72. Item decẽ, ſed quaternũm millium peditum; C C C. equitum. lib. 7. pag. 67. Cùm Latini defeciſſent ex urbana, & agreſti multitudine. Ibi uide Liu. mirantem, & cõferentem ſuam ætatem cum illa propter luxum. Idem Liu. lib. 9. ubi confert Alexandri potentiam cum Romanis, ait, tunc in ciuitate per luſtra cenſeri ſolita ducena, quinquagena millia capita. atq; urbano delectu. X. legiones ſcribi ſolitas, ideſt quaternos, quinoſq; exercitus, nam duæ legiones unũ cõficiunt exercitum. Punico bello II. ut idem Liu. lib. 4. pag. 151. ait, bellum eſt geſtum legionibus duodeuiginti, binas Coſs. dari, binis Galliam, Siciliam, ac Sardiniam tueri duabus in Apulia, duabus circa Luceriam, unam in Piceno. una circa Brunduſiũ ad claſſem, duas urbi eſſe præſidio. & lib. V. pag. 138. uigintitribus legionibus bellum geſtum. Idem lib. 6. 2. belli pun. ſub initiũ pag. 147. bellum geſtũ legionibus triginta tribus.

REGVLA.

Item ſciendum primam, 2. 3. & 4. Legiones nominari apud Liu. florente Rep. ſed nõ eo modo, quo poſtea apud Impp. Liu lib. 2. quintæ dec. ſortiri Coſs. iuſſerunt. P. Licinio Macedonia, C. Caſſio Italia obuenit. Legiones inde ſortiti ſunt. Prima, & tertia ut in Macedoniã traiiceretur. ſecunda, & quarta in Italia remanerent. & lib. primo V. Dec. M. Ebutius Trib. Mil. 2. Legionis. In quo errãt nonnulli, qui 2. 3. & 4. legg. ante conſtitutum Imperium purant ita appellatas, ut poſt, nam id uerum non eſt. Quale hoc ſit cognoſce ex Polybio lib. primo de Caſtram. Ro. nam ubi exponit, quomodo haberetur delectus ait, Tribb. primi primæ Leg. mox Trib. 2. deinde 3. poſtremo 4. rurſus primi 2. leg. ibi uide 4. legiones, nam duo erant exercitus conſulares.

REGVLA.

Item ſciendum à legionibus oppida nominari ſolere, & Colonias,

NN Ptolem.

Ptolem. lib. ſecũdo Geogr. cap. 9. Tab. Eur. tertia: Triceſima Vlpia. Vetera Caſtra. Agrippina. tum Bonna, & Legio prima Traiana, inde Moguntiana.

REGVLA.

Sciendum poſtea legiones ab Impp. appellari ſolitas. ab Antonino Antoninianas itidem Cõſtantianas, Gratianenſes, Valentinianas, Theodoſianas, Honorianas. Vide Scotum lib. de præfecturis 18. Ante Impp. hæc nomina à ducib. non fuerunt in uſu eodẽ modo. Quare miror nonnullos fuiſſe, qui has protulerunt legionũ appellationes, ut Iulianas, Lucianas, quia App. lib. 5. Ciuil. bellorũ Lucii legiones apud Albam diſſidentes erant. Hæ quidem legiones dicuntur, quæ eum haberẽt ducem, Iulium, Pompeiũ, Antonium, Gabinium, ſed non inter ſolennia cognomenta Legionum debẽt referri, qualia fuerunt poſtea ætate Impp.

REGVLA.

Legionum appellationes ſeu cognomenta, quinque generum ſunt primum à numero. ut III. V. X. Alterum ut Rapax. Fulminatrix Auxiliatrix. ab effectu, & proprietate aliqua. Tertium à miſtione, ut Gemina. Quartũ ab Impp. ut Antoniniana, Honoriana. Quintum à regionibus, ſeu genere militum, ut Germanica.

Si quæras quo tempore primùm appellari cognomentis cæperint Legiones. Reſpondeo ante Iulii Cæſaris ætatem me non obſeruaſſe. Is igitur in ſuis Comm. lib. 2. de bel. Gall. ait. Cæſar cùm ſeptimam legionem, quæ iuxta conſtiterat, item urgeri ab hoſte uidiſſet. Item ſub initium lib. 3. Cæſar Ser. Galbam cum legione duodecima, & parte equitatus. & lib. eodem. L. Craſſus adoleſcens cum legione ſeptima, & lib. 4. Legione una ex conſuetudine frumentatum miſſa, quæ appellatur ſeptima, & lib. 5. At milites legionis ſeptimæ. & Hircius lib. 8. de bello Gall. ſub finem. nam Cn. Pompeius Legionem primam, & ibidem. Legionem XIII. in eius locum in Italiam miſit. lib. 7. de bello Gall. Cæſar Germanos ſummittit, legioneſq; pro caſtris conſtituit. Et ſciendũ Legiones tunc nõ confici cõſueuiſſe ex externis, ideo ibi Legiones Ro. intelligere debes, & ob id ſeparari à Germanis.

Poſtquam hæc à nobis declarata ſunt, monitos uelim omnes antiquitatis ſtudioſos, ut in ſepulcris, & inſcriptionibus militaribus Ro. quæ extant, animaduertant ſemper declarari, qui fuerit ille miles, cuius legionis, aut cohortis; duas enim in primis differẽtia

tias apponere ſolebāt, alterum ex legionibus, alteram ex cohorti bus prætoriis, quæ res tota qualis ſit ex ſuperiore diſtributione Dionis facile' cognoſci poteſt.

Tiferni hæc eſt inſcriptio, de qua etiā ante.

C. ANINIVS C. F. POM. GALLVS
DOMO ARRETIO EQ. LEG. IIII.
SCYTH. MILITAVIT IN
PR. AN. XVII.
EVOCAT. AN. II.
EQ. IN LEG. SCYTHIC.
AN. XVIIII.

Ecce, ut hic primum militauit inter prætorianos, mox inter Euocatos, poſtea Eques meruit in legione quarta Scythica. Sic gradus militiæ facilè perſpici poſſunt.

Eſt & Mutinæ hæc ad ædē Diui Geminiani.

Q. AMBILIVS T. F.
POL. TIRO MVTIN.
MILES COHORT. VII. PRAET.
T. GRAECINI. VIXIT AN. XXXII.
MILITAVIT AN. XII.
ARBITRATV
MVMMELIAE VERECVNDAE
SORORIS

Eſt & hæc Tranſyluanica, Albæ Iuliæ, in qua mentio fit legionis XIII Geminæ.

P. AELIVS VETVSTINVS
MILES LEG. XIII. GEM.
STIP. V. VIX. AN. L.

Eſt & hęc ibidem, in qua mentio fit leg. ANTON.

VICTORIAE
ANTONINI AVG.
L. ANNIVS ITALICVS
HONORATVS LEG.
AVG. LEG. XIII. GEM
ANTONINIANAE.

Ac ne longior ſim, iam facilis eſſe poteſt obſeruatio antiquitatis huiuſmodi.

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,
DE MAGISTRATIBVS IMP. P.

SVETONIVS in Aug. de ipſius conſulatib. num. 26. ita ſcribit. Secundum cõſulatum poſt annos ix. Tertium anno interiecto; ſequentes uſq; ad undecimum continuauit, multisq; mox cùm deferretur, recuſatis. Duodecimum magno ideſt ſeptemdecim annorũ interuallo, & rurſus tertium decimum biennio poſt ultrò petiit, ut C. & L. filios ampliſsimo præditus magiſtratu ſuo quenq; tyrocinio deduceret in forum. Caſſiodorus quidem aliter Conſulatus recenſet in ſua Chronologia, nec ſatis ſcio, quem ſecutus fuerit. Suetonii autem probabilior hæc eſt, & uerior ratio, nam cũ marmoribus antiquis, & cum numiſmatis, ut oſtendam, conuenit. De conſulatu II. mentio eſt in numiſmatis. Vide in argenteis numis. numero 23. COS. ITER. ET III. DESIG. ubi lituum uideas, guturnium, pateram, & aſpergillum ſacrũ, In his cõſulatibus Aug. conſiderandum, quid de more, quid cõtra morem maiorum ſit. primùm quòd ſecundũ conſulatum geſſerit poſt annos ix. ſciendum hoc tempore interiecto fuiſſe illum Triumuirum Reip. cõſtituẽdæ in annos V. mox in alios V. Quod etiam annotatum fuit in ipſis marmoribus Rom. item in numiſm. Arg. num. 9. Lepidus Pon. Max. III VIR. R. P. C. & in aliis. Et Reip. cauſa cõſtituendæ, additum fuit, ut differrẽt ab aliis triumuiris, qui erant A. A. A. F. F. nam & ijs licebat ſuum apponere nomen in numis. Legem ſciendum fuiſſe olim

latam

latam à Cornelio Sylla de non continuandis magiſtratibus,ut ne quis Conſul fieret,niſi poſt X. annos, Vide App. lib. primo. Ideo Marius ſolutus fuit lege, ut ante decennium petere poſſet, Vide Plutarc. in Mario. Sed multò antè etiam legi poteſt apud Liu. ab Vr. cond. lib. 7. continuari magiſtratum fuiſſe cõtra Remp. Idem lib. 3. pag. 25. 80. totidem uerbis, Tribuni refecti altero anno, hoc contra legem,& eodem lib. ac pag. Quintius Cos. ſe renunciari noluit contra S. C. cùm plebs uellet illum reficere. De continuatione magiſtratuum Liu. lib. eodem. pag. 27. Sic enim ueteres loquebantur; De non reficiendis iiſdem Coss. de non continuandis magiſtratibus. Cor. Tac. lib. primo non lõge ab initio de Auguſto iam mortuo ita ait. Numerus conſulatuum etiã celebrabatur, in quo Valerium Coruinum, & Mariũ ſimul æquauerat. Velleius lib. poſteriore. Conſulatus tantummodo uſq; ad undecimum,quem continuare Cæſar cùm ſæpe obnitens repugnaſſet, impetrare nõn potuit. Ex quibus intelligi poteſt continuationem conſulatuũ fuiſſe contra morem in conſulatibus Impp. illud etiam contra morem, quòd conſulatum gerebant, quàm diu uellent, & alterum, pro ſuo arbitratu, ſufſici uolebant. Ideo Suetonius ait. cæteros Conſulatus partim nouem menſibus tantùm, partim quatuor, partim tribus, partim pauciſſimis horis cùm geſſiſſet, abiit magiſtratu. Hoc florente Rep. nunquam leges factum,niſi ſi aliquid incidiſſet, propter quod uitio diceretur creatus, ſic enim abdicabat. Valerius Max. lib. primo de auſpiciis multa exempla habet. itidem uide ſæpe apud Liuium, & in marmoribus Ro. annotatum. Quòd ſi mortuus eſſet, itidem ſuffici ſolitus eſt alter, ut in primo Conſulatu ab Vr.C. Liu. lib. 2. refert,& formula ſolennis eſt in marm. Ro. hæc. IN M. M. E. in E. L. F. E. Tertium cõtra leges ueteres & illud fuit, ut abſens crearetur,& in prouincia iniret magiſtratum. Ne abſentium haberetur ratio legem tulit Pompeius. Suet. in Iulio Cæſare. Plutarch. etiam in Cæſare,ſed cùm edictis iam comitiis ratio ipſius haberi non poſſet, niſi priuatus urbem introiſſet, & ambienti, ut legibus ſolueretur, multùm contradicerent, coactus eſt triumphum,ne cõſulatu excluderetur,dimittere. Sed Impp. tempore hæc ſeruari ſolita non ſunt, Vide Suet. in Caligula num. 17. Conſulatus quatuor geſſit, primùm ex Cal.

Ianuariis per duos menſes;ſecundum ex Cal. Ianuariis per XXX dies. Tertium uſq; in idus Ianuarii. Quartum uſq; in VII. idus eiusdem. Ex omnibus duos nouiſſimos coniunxit. Tertium Lugduni ſolus iniit. Idem in Tib. num. 10. Magiſtratus & maturius inchoauit, & penè iunctim percucurrit. Quæſturã, Præturam, Conſulatum. Interpoſitoq; tempore Cos. iterum. etiam Tribunitiam poteſtatem in quinquennium accepit. Poſſem & alia afferre loca, ſed omnia eiusdẽ ſunt generis. Nunc breuiter explico,cur Trib. poteſtatẽ recipere uellent Impp. Prçter alios magiſtratus,quos Impp. gerere uolebãt,erat tribunicia poteſtas, ſic ipſi uocabãt .i. tribunatus Pl. Maxima authoritas in Rep. Ro. fuit Tribb. intercedendi, referẽdi,accuſandi,habẽdi comitia tributa,ferẽdi rogationes,& leges, de quib. omnibus ſingillatim alibi eſt à me dictum. Ideo Sylla rerũ potitus imminuit poteſtatem Tribb. Vide Plutarc. in Sylla,& Aſco. in Diuin. quam poſtea reſtituit Pompeius cum Craſſo Cos. Hanc igitur Impp. ſibi reſeruarunt, ut ſummo eſſent iure in omnib. rebus agendis. Hinc in numiſmatib. Impp. uideas enumerari annos Trib. Pot. in Auguſto ex ære num. 22. Trib. Pot. XXIIII. Item & Pont. Max. Sed poſtea de hac re. Vide Suet. num. 11. in Tib. ubi ait, Rhodi cum eſſet, ius tribunitiæ poteſtatis exercuit in Antiſophiſtam quendam, qui ipſum conuitio laceſſere erat auſus, quòd propẽſior eſſet in alterum, & ſtudioſior alterius partis, citatum enim pro tribunali iuſſit rapi in carcerem;& ibidem tamen ait,ſine lictore ipſum, & uiatore prodiiſſe. Idem Suet. in Tib. num. 9. Tribunitiam poteſtatem recepit in quinquennium. & idem nu. 16. data rurſus poteſtas Trib. in quinquennium. Quòd iure poteſtatis Trib. cogerent Senatum Impp. uide Suet. in Tib. eodẽ num. 23. Iure Trib. Pot. coacto Senatu, inchoataq; allocutione. Dion lib. 53. pag. 344 Trib. Pleb. noluerunt Impp. creari, quia ad plebem id pertinebat, ſed ipſam poteſtatem tribunitiam retinuerunt. uide ibi multa, & unà cum pot. Trib. cœpiſſe dinumerari annos ἀρχῆς αὐτῶν. quòd quàm ſit uerum quæro. nam Tiberius,(ut ex Suet. patet) ante mortẽ Auguſti Trib. poteſtatẽ eſt adeptus. de Tribunatu Auguſti loquitur Suetonius in uita ipſius num. 28. his uerbis, Tribunitiam poteſtatem perpetuam recepit, in qua ſemel,atq; iterum collegam ſibi cooptauit per ſingula

luſtra.

luſtra. qua quidem in re quatuor uideo præter conſuetudinem, & noua. primum, quòd perpetuam hanc recepit poteſtatem. Alterum, quòd unus collega, nec ſemper. Tertium, quòd per ſingula luſtra. Quartum, quòd ipſe cooptauerit. Tribunos decem fuiſſe patet ex Cic. lib. 3. ad Att. & in or. pro P. Seſtio. itidem ex Liuio lib. 3. ab Vr. cōd. pag. 27. bini.n. ex ſingulis claſſibus creati. Ac ſanè cum Tribunitiam poteſtatem nominarent Impp. non ipſos dicerent tribunos Pl. argumento eſt ipſum Imp. ſolum tribunatus poteſtatem recepiſſe, & ſi ego ex Suet. in Tib. nominari Trib. Pl. oſtēde. Nimirum id fiebat, cum ipſe Imp. eam poteſtanon aſſumebat. Sed an. X. crearentur, non liquet, neq; enim id narrant hiſtorici. Tribuni florēte rep. erant annui, ut ſatis eſt notū, nec refici poterant in alterū annū. Vide Plut. in Gracchis. Sed refectos interdum legas per uim. Vide Liu. lib. 3. pag. 25. Cùm uerò Suetonius ait, per ſingula luſtra Auguſtum recepiſſe poteſtatem tribunitiam, ſignificat quinquennium. Sic in Tib. legas, numero. 9. illi tribunitiam poteſtatem datam in quinquennium. Quòd autem ipſe collegam ſibi cooptaſſet, & hoc nouum, nam alio modo fieri cooptatio Tribb. ſolita. lex enim erat, ut creati quinq; alios collegas ſibi cooptarēt ſi propter diſſenſionē alii crearī nō poſſent. Liu. lib. 3. pag. 32. lin. 50. Cēſurā etiā gerebāt Impp. Dion id refert lib. 52. pag. 334. poſtquam rerū potitus eſt Aug. & Imperatoris nomen ſibi aſſumpſit in V. Conſulatu his uerbis.

μετὰ ταῦτα τιμητεύσας σὺν τῷ ἀγρίππᾳ ἄλλα τε ἐπηνώρθωσε, καὶ τὴν βουλὴν ἐξήτασε· πολλοὶ γὰρ ἱππεῖς, πολλοὶ δὲ καὶ πεζοὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἐβούλευον.

Ibi uide ab ipſo Cenſ. Senatum expurgatum. Senatores enim tùm mille fortè erant. Vide Suet. num. 35. de hac re loquentem.

Notam inuſtam indignis Senatoribus, & patritios allectos permitte Senatu. Conſulares feciſſe duos, qui Coſs. non fuerant ante.

καὶ αὐτῶν ἐτίμησε μὲν οὐδένα, τὸ δ᾽ ὄνομα τὸ τῶν ὑπατευκότων ἐξῆκε.

Suetonius etiam in Auguſto num. 37. ait. Cenſores creari deſitos lōgo interuallo creauit. Quare miror cur Cenſores huius ætatis, & luſtra non appoſuerint nonnulli in ſuis faſtis, cùm hiſtorici de ipſis faciāt mentionē. Cur autē ſibi Cenſorū nomen, & poteſtatē aſſumerent Impp. refert Dion lib. 53. car. 344. his uerbis.

ἐκ δὲ τοῦ τιμητεύειν καταλέγουσι καὶ ἐς τὴν ἱππάδα καὶ ἐς τὸ βουλευτικόν. τοὺς δὲ καὶ ἀπαλείφουσιν ὅπως ἂν αὐτοῖς δοκῇ. & ibidem, ſed ante τούς τε βίους καὶ τοὺς τρόπους ἡμῶν ἐξετάζουσι, καὶ ἀπογραφὰς ποιοῦνται. Τιμ uerò Cenſum intellige.

Ibidem

Ibidem 345. Dion ſcribit Impp. ſua ætate (Seueri autem ætate ſcribebat hiſtoriam) Ceſs. nomen non aſſumere ſolitos, ſicuti priores uſq; ad Domitianum.

Οὐ μὲν ἔτι πᾶσι γίνεται. οὐ γὰρ ἀρχαὶ αὐτοῖς ἔχονται οὔτε αἱροῦνται ἐπ' αὐτὴν, οὔτε τὴν πρόσκλησιν αὐτοῖς πλὴν ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς κτῶνται. Hæc ita refert Dion, ſed nota non omnes uſq; ad Domitianum ab Aug. nam Suet. in D. Claudio ait ipſum reuocaſſe in uſum cenſuram: de Cenſura, quam geſſit Claudius Imp. lege Cornelium Tac. lib. 7. car. 137. itidem in antiquis numiſmatibus Domitiani ex ære num. 34. uideas Victoriam cũ hac inſcriptione.

IMP. XXIIII. COS. XVI. CENS. PP. P.

& 50.

Vbi palma eſt Imp. XXI. Cos. XVI. Cens. PP. P. S. C.

& 56.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. COS. XV. CENS. PERP. P. P. P.

Vide ut Cenſor perpetuus dicitur.

In Marmorum etiam inſcriptionibus, & in Arcu Veſpaſiani & Titi F. qui adhuc Romæ uiſitur.

Imp. Cæſar Diui F. Veſpaſianus Auguſtus Pontifex Max. Trib. Pot. V. Imp. XVII. P. P. Cenſor Cos. VIII.

De Cenſura Auguſti uerba hac profert Suet. Morum regimen perpetuum recepit, qua in re tria ſunt annotanda, quæ præter conſuetudinem, & noua uideri poſſunt. Primum, quòd Cenſor dici noluit. alterum, quòd perpetuam poteſtatem illam eſſe uoluit. Tertium, quòd ſine collega. nam morum regimen ad Cenſores ſpectaſſe ſatis conſtat, & ſi cauſa primùm creandi Cẽſores fuit, ut cùm Coſs. eſſent bello occupati, ipſi cenſum agerent, ut Liu. declarat lib. 4. ab V. C. pag. 35. & de primo cenſu in uilla publica acto idem loquitur lib. eodem pag. 110. Cenſus autem differebat à luſtro, nam ſæpe cenſus agebatur prætermiſſo luſtro, ut ex Liuii uerbis lib. 3. ab V. C. cognoſci poteſt. ubi ait. Cenſus actus eo anno, luſtrum propter Capitolium captum, Conſulem occiſum, condi religioſum erat. & Dionyſius Halic. in ſecundo Conſulatu mentionem fecit cenſus, luſtri autem non fecit propter mortem alterius Cos. Cenſuram uerò non perpetuam fuiſſe, ſed quinq; annorum declarat Liu. lib. 4. pag. 38. ubi etiã refert, Aemilium

lium Mamercum legem ferre conatum, ut cenſura eſſet annua, & ſemeſtris. Sed à Cenſorib. ob id tribu motus fuit. Præterea Cēſo res duos creari ſolitos ibidē cognoſci poteſt. Intelligere iam quilibet poteſt, opinor, quo modo ſe cēſura habuerit ætate Impp. & quando renouatum hoc fuerit nomen, nam quando deſierit incertum eſt, tametſi coniectura facilè quiuis aſſequi poteſt. nam Cinnanis, & Marianis temporibus ſublata de medio Cenſura fuit. Aſc. in diuin. pag.3.4. multa refert de Cenſoribus, & cēſura, quæ illic legi poſſunt. Hoc unum ad rem noſtram ſpectat, quod ait illic Cic. in tanta libidine nocentiſſimorum hominum plebem tunc poſtulaſſe Cenſores, quòd nomē tam triſte (inquit Aſconius) & ſeuerum Po. Ro. ſic oderat, ut intermiſſum eſſet per plurimos annos. Craſſus quidem de ſe Cenſore, cùm Rhetores latinos expulit Roma, meminit lib.3. de or. quo loco conſiderari tempus poteſt, quo Romæ adhuc erat cenſura. Auguſtus igitur tantò poſt ipſam renouauit, ſed rurſus intermiſſa eſt uſq; ad D. Claudium. Vide Suet. in eius uita. num. 16. ubi ait, geſſit & cenſuram intermiſſam diu poſt Paulum, Plancumq; Cenſores. Hæc à me hactenus de cēſura Impp. dicta ſint. Nunc alia quędā percurro, quæ ad illorum magiſtratus, & poteſtatem pertinent, Etiam ſoluti legibus (ſi quid hoc fortè ad magiſtratus ipſorum ſpectat) erant Impp. Vide Dionē lib. eodem LIII. Pag.345. in gręcis Pariſinis. λέλυνται δὲ τῶν νόμων, ὡς αὐτὰ τὰ ῥήματα τὰ λατινικὰ λέγει. τοῦτ' ἔστιν ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσης ἀναγκαίας νομίσεως εἰσὶ, καὶ οὐδενὶ τῶν γεγραμμένων ἐνέχονται. Nunc magiſtratus Tiberii ex Suetonio colligo ordine ita geſtos, ut res ipſa perſpici poſſit. Quæſtura, Prætura, Conſulatus, interpoſito tempore rurſus Conſulatus alter. poſtremò Trib. pl. ſeu Tribunitia Poteſtate in quinquennium. Vide Suet. num.9. in Tiberio. Idē deſignatus Prætor ſuſcepit etiam liberam legationem, num. eodem. Nunc dicamus de Comitiis, qua fuerint poteſtate poſt euerſam Remp. C. Iulius Cæſar ita ſtatuit referente Suet. num. 41. Comitia cum populo partitus eſt, ut exceptis Conſulatus cō petitoribus, de cætero numero cādidatorum pro parte dimidia, quos Populus uellet, pronunciarentur, pro parte altera, quos ipſe dediſſet, & edebat per libellos circum Tribus miſſos ſcripturā breui. Cæſar. Dictator illi tribui. commendo uobis illum, & illū, ut ueſtro ſuffragio ſuam dignitatem teneat. AVGVSTVS uero

rò etiam comitia retinuit, Suet. num. 56. quoties magiſtratuum comitiis intereſſet, Tribus cum candidatis ſuis circumibat, ſupplicabatq́; more ſolenni, ferebat & ipſe ſuffragiũ in tribu, ut unus è Populo. itidem num. 40. comitiorum priſtinum ius reduxit, ac multiplici quidẽ pœna coercito ambitu. Dion uerò lib. 53. pa. 346. nõ ita libera fuiſſe comitia Aug. ætate ſignificat, his uerbis. ὅτι δὲ δῆμος ἐς τὰς ἀρχαιρεσίας, καὶ τὸ πλῆθος αὖ συνελέγετο, οὐ μέντοι, καὶ ἐπράττετό τι, ὃ μὴ καὶ ἐκείνῳ ἤρεσκε. CAIVS autem Caligula de comitiis ita ſanxit, ut Suet. teſtatur in eius uita. num. 16. his uerbis, tentauit, & comitiorum more reuocato, ſuffragia Populo reddere, quem locũ ita puto intelligendum, ut non quidem ſublata comitia fuiſſe ante dicat à Tiberio, ſed non ita liberè ſuffragia ferri ſolita, ut declarauimus. VITELLIVS autem in hunc modum ſtatuit, ut cognoſci ex Suetonii uerbis poteſt, num. 2. Comitia in decennium ordinauit, ſeq́; perpetuum Conſulem. quod quomodo ſit intelligendum, quia ſatis patet, plura non dicam. DOMITIANI etiam ætate comitia erant, ut elici poteſt ex Suetonii uerbis, nu. 10. Comitiorum die conſularium deſtinatum Flauium Sabinum perperam præco, non Conſulem ad populum, ſed Imperatorẽ pronunciauit. MARCI ANTONINI Philoſophi Imp. ætate uideo comitiorum factam mentionem. Iulius Capitolinus pag. 191. ita ſcribit. comitiis præterea uſq; ad noctem interfuit frequenter, nec unquam de curia receſſit, priuſquam Conſul dixiſſet, nihil uos moramur. Cornelius Tacitus grauis author hiſtoriæ Auguſtæ lib. 1. contra omnium hiſtoricorum ſententiam aſſerere uidetur à Tiberio ſublata comitia, his uerbis. Tum primùm è campo comitia ad patres translata ſunt, nam ad eam diem & ſi potiſſima principis arbitrio, quædam tamẽ tribuum ſtudiis fiebant, neq; populus ademptum ſibi ius queſtus eſt, niſi inani rumore. hæc ille. Præter Magiſtratus, etiam ſacerdotia aſſumebant Impp. nam Pontifices max. in primis creari ſoliti ſunt, Suet. in Aug. num. 31. idem in Tito num. 9. & in aliis, quod in numiſmatis antiquis apertè cognoſcitur. Dion cauſã explicat lib. 51. his uerbis. οὕτω πάντων αὐτῷ καὶ τῶν ὁσίων, καὶ τῶν ἱερῶν κυρεύοντι. Itidem procoss. dicti Impp. Sed extra pomœrium. ibidẽ Dion.

Magiſtratus C. Caligulæ. ex Suet. num. 17.

Conſulatus quatuor.

1 Per duos menſes }
2 Per XXX. dies } hunc Lugduni iniit.
3 Per XIII. dies }
4 Per XII. } Hos duos continuauit.

Magiſtratus D. Claudi. num. 14
Conſulatus ſuper priſtinum quatuor

1 } iunctim. } per duos menſes.
2 } } in tertio ſuffectus eſt in locum
3 quarto quoq; anno } demortui, quod in principe an-
4 per ſex menſes. } te non eſt factum.

VITELLIVS.

Comitia in X. annos ordinauit (ita loquitur Suet.) ſeq; perpetuum Conſulem. Suet. in Vitel. num. 11.

TITVS VESP. F.

Cenſuram cum patre geſſit. }
Eidē fuit collega in Trib. pot. } Vide Suet. num. 6. in Tito.
Et in ſeptem conſulatibus. }

DOMITIANVS.

Cæſar conſalutatus honorē præturæ urbanæ cum conſulari poteſtate ſuſcepit titulo tenus. Suet. nu. 8. Suſcepta morum correctione author fuit Trib. pl. ædilem ſordidum accuſandi. num. 8. obſerua fuiſſe aliquando Tribunos pl. etiam Impp. ætate. Ad Magiſtratus Impp. etiam hoc ſpectat, quod refert Aelius Spartianus in Hadriano pag. 176. ipſum in municipiis, & oppidis tum in Italia, tū extra Italiam magiſtratus geſſiſſe, ait enim; in Etruria præturam Imp. egit. per latina oppida Dictator fuit, Aedilis, Duumuir, apud Neapolin Demarchus, Athenis Archon fuit. Legem annalem ſeruare non ſolebant Impp. in magiſtratibus, quæ olim ſeruari conſueuerat. Capitolinus in Antonino Pio. 186. id ſatis declarat, his uerbis. Verū Antoninum poſt quæſturam Conſulem fecit, & ſi legas interdū, id factum impetrata uenia legis. Lampridius in Cōmodo id confirmat his uerbis. Venia legis annariæ impetrata Conſul eſt factus, quod etiam florente Rep. interdum fieri conſueuiſſe ſcimus; nā ſoluti hac lege ante tēpus interdum Coss. fiebant. Hæc de Magiſtratibus Impp. à nobis dicta ſint.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS, DE FAMILIIS ROMANORVM.

DE Familiis Romanorum, quomodoq; externi ſolerent hoc ius adipiſci dicendum eſt. itidē de patritiis, & plebeiis, deq; patritiatu, & quomodo poſſet aliquis ipſum adipiſci, poſtremò de Senatoribus, quiq; nobiles dicerentur. Sed priuſquā aliquid dicamus, nonnulla uocabula nobis declaranda, ut res tota facilius intelligi poſſit; Gens, Familia, Gentiles. Agnati, longè ſecus fortaſſe, ac à nōnullis hactenus declarata fuerunt. De gente Sex. Pompeius lib. 7. Gens Aelia appellatur, quæ ex multis familiis conficitur. Idem lib. 11. Manliæ gentis patritiæ decreto. Gentiles. Idem Feſtus lib. 7. Gentilis dicitur ex eodem genere ortus, & ii, qui ſimili nomine uocātur, ut ait Cincius, Gentiles ſunt, qui meo nomine appellātur. Nomen uerò debet intelligi in ius deſinens, quod familiā denotat. M. Cic. in Top. ita definit gentiles. Gentiles, qui eodem inter ſe nomine ſunt, ex ingenuis orti, quorum maiorum nemo ſeruitutem ſeruiuit. quo loco adnotandum eſt, ſeruorum non dici familiam, aut gentem, nullam enim habent, ſed incipere dici à liberto, & libertinis, ita enim intelligendus locus; nec debet referri tantùm ad patritios, ſed etiam ad plebeios, & omnes ingenuos. Ideo Sex. Pompeius lib. 6. ait. Familia in liberis hominibus, quorum dux, & princeps generis pater familię dicitur, & mater. hinc idem Cic. in lib. de uniuerſitate, homines qua

ſi

ſi Deorum gentiles uocat, Gentiles igitur dicebantur, qui nomine conueniebant eo, quo'd in Ius deſinebat, ut antè dixi. Hinc Cicero in Bruto. Tuus gentilis, Brute, M. Pennus. nam hic Iunius appellabatur, ſed differebat cognomine; etiam idē Cicero in eodem Bruto Tullium Regem gentilem ſuum uocat. Ideo' Valerii, quamuis cognomina diuerſa haberent, ut Meſſala, Coruinus, & alia. dicebantur eſſe gentiles inter ſe. De familia Sex. Pompeius idem apertè ait lib. 7. Gens Aelia appellatur; quæ ex multis familiis conficitur. & Idem lib. 6. ut ante, & Suetonius in Auguſto. Duplex Octauiorum familia. Agnati uero' dicti, qui ex eadem erant familia, & ita intelligenda antiqua illa lex de furioſo. AGNATORVM, GENTILIVMQ. EIVS. & Cicero lib. primo de or. Agnationum, & gentilitatū iura. Penni, & Bruti inter ſe gentiles ſunt, ſed non agnati. Meſſalæ. Publicolæ. Maximi. Coruini inter ſe gentiles ſunt, ſed non agnati, quia conueniunt nomine gentilitio. Agnati autem dicūtur, qui conueniunt cognomine (inquiunt quidam) id uerum non eſt, nam Maximi uocantur Fabii, & Valerii, non tamē agnati inter ſe ſunt. Nullus uero' agnatus inter ſe, qui etiam gentilis non ſit; ut Cicerones omnes, omnes Maximi. ſed gētilis eſſe poteſt, etiam ſi non fuerit agnatus. Dicendum eſt igitur ad agnationem requiri nomen, & cognomen ſimul. ut Tullius Cicero. Valerius Maximus. Venetiis hac noſtra ætate non cognominibus quidem diſtinguntur agnationes, ſed alia quadam ratione, ut in clariſſima Delphinorum familia. Vnum in ſtemmate alii gerunt Delphinum. alii tres. Hi omnes gentiles ſunt inter ſe, ſed non agnati. Agnati tantum, qui unum Delphinum gerunt in ſtēmate; itidem agnati, qui tres. Hinc pendent iudicia agnationū, & gentilitatum; itidem ſacrorum, quæ gentilitia dicebantur, ut Cic. pro domo ſua. Cur, quantum in te eſt, gentis Clodiæ ſacra intereunt. Nam ſi agnati defeciſſent, ad gentiles ibatur, ſi rurſus hi, ad hæredes; ſi etiam hi, ad creditores; ſi ne hi quidem eſſent, ad obæratos, ut Cic. lib. 2. de leg. ne ſacra interirent. Hæc quidem ita ſe ſe habent, quatenus ad ſignificationem gentis, & familiæ, ſpectat, ſi quæras illud ἀκριβῶς in re. Sciendum tamen Gētem, & familiam aliquando ab authoribus antiquis, ita proferri, ut differant; aliquando alterum pro altero poni, quod exemplis

eſt

eſt demonſtrandum. Liuius lib. 3. pag. 26. & pag. 24. Quintiam familiam uocat, his uerbis. Capitolinus, qui conſul ter fuerat, ſua, familiæq; decora. paulo poſt. neq; in Quintia familia tantam uirtutem fuiſſe. Sed alium locum afferam, ex quo liquido cognoſcas gentem, ac familiã confuſe poni. Liuius lib. 2. pag. 19. lin. 66. & 100. in impreſſis a Melchiore Seſſa, ubi de CCC VI. illis Fabiis. VI & CCC milites omnes patritii, omnes unius gẽtis, quorum neminem ducem ſperneret. paulo poſt. gensq; una. paulo poſt. unum prope puberem ætate relictum ſtirpem genti Fabiæ. & pag. eadem 19. noſtrum ueluti familiare bellum. non enim gentile ait. ibidem. Fabios ad cœlum. paulo poſt. familiam unam ſubijſſe ciuitatis onus. Vide ut familiam unã uocat CCC Fabiorum, & Feſtus Aureliam familiam uocat. Idem Aemiliam gentem. & M. Cicero in Bruto. de Læliorum, & Mutiorum familiis, & Feſtus lib. 6. in dictione. Familia. Vnde familiæ nobiliũ Pompiliorum. Valeriorum. Corneliorum, & familiares ex eadem familia. Ideo Liu. ante, familiare bellum uocat. & Corn. Tacitus lib. 5. ſub finem de Tiberio. Vtriq; origo gentis Claudiæ, quanquam mater in Liuiam, mox in Iuliam familiam adoptionibus tranſierit. & Liu. lib. primo. Iulia gens Iulum authorem; Vide ut eadem gens, & familia dicitur. Dicendum modo de patritiis. Cum igitur gens, & familia ita dicantur, hinc maiorum gentium patritii, qui a Romulo creati fuerunt, & minorum gentiũ, qui a Tarquinio Priſco dicti. Centũ patres Romulus creauit, Vide Liu. lib. primo, inſignes magis ex illis conuenis. Inde patritii dicti, Liu. lib. 10. ait. qui patrem ciere poſſent, eos eſſe patritios dictos. Dionyſius autem Halicar. lib. 2. pag. 61. in latinis a Gelenio uerſis, refellit eorum opinionem, qui patres dici aſſerebant, quod patrem ciere poſſent; nam etiam Plutar. in probl. hoc aſſerit, & ait inurere notã eos uoluiſſe aliis Romanis, tanquã incerto patre ortis. Quare etiam, atq; etiam uidendum, an recta ſit illa apud Liuium lectio lib. primo. Centum creat, quia ſoli erant, qui patres creari poſſent; nam ſunt qui legunt, qui patres ciere poſſent. Patritios quidem ait Liuius lib. 10. in oratione Decii dictos, qui patrem ciere poſſent, ideſt ingenuos, non autem patres. at differt patreſne dicas, an patritios. Patritiarum uero familiarum ſemper eſt habita ratio, ne deficerent; ideo ſuppleri

conſueuerāt. Dion lib. 52. ſub finem de Auguſto τό τε τῶν εὐπατριδῶν γένος συνεπλήθυσε, τῆς βουλῆς δῆθεν ἐπιτρεψάσης τοῦτο ποιῆσαι, ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον ἀπολώλει αὐτῶν. Et Suetonius in Aug. patritiorum numerum expleuit. In Iulio Cæſare autem ait eum allegiſſe. Ideo Cornelius Tacitus lib. 11. ait. In numerum patritiorum uetuſtiſſimum quemq; è Senatu. & poſt. legem Caſſiam, ac legem Sentiam nominat. Nec uerò unquàm antefactū niſi lege lata in comitiis, ſemper enim ea poteſtas fuit populi ante. Ap. Claudium etiam Halic. lib. 5. ait in comitiis à populo in patritios cooptatum. Patritiatum poſtea largiri ſine ſuffragio populi cæperunt Impp. Vide Caſſiodorum in Epiſtolis. lib. 6. ubi formulam patritiatus dandi exponit. & ibi obſerua uerba, nam qui patritius fiebat eximebatur patria poteſtate, niſi ſpecialiter (utor uerbis ipſius) contra à principe caueatur, & quidem illuſtres uiros ubiq; patritios uocat, ad quos ſcribit. Plebeiæ tamen familiæ olim recipiebant nobilitatis ſtemmata, & dicebantur nobiles. Aſconius, ubi loquitur de competitoribus Ciceronis in arg. or. in competitores, duos patritios nominat. P. Sulpitium Galbam, & L. Sergium Catilinam. de Sulpitiorum familia idem ſcribit Cornelius Tacitus lib. 3. ubi de Sulpitio Quirino. his uerbis, Nihil ad ueterem, & patritiam Sulpitiorum familiam. quatuor præterea plebeios, ex quibus duos ait fuiſſe nobiles, C. Antonium, & L. Caſſium. duos etiam, qui tantùm non primi ex familiis ſuis magiſtratum erant adepti. Q. Cornificium, & C. Licinium Sacerdotem. Cic. etiam Domitium appellat uirum clariſſimum, quamuis è plebe, & Trib. Pl. in or. ad Pop. contra Rullum. Nouos homines dici non tantùm è plebe, ſed etiam patritios falsò opinantur nonnulli, non intelligentes Aſconij locum, ubi de Scauro loquitur, „ æquè illi laborandum fuit, ac nouo homini. Nam Aſconius non ait illum fuiſſe nouū, quomodo enim nouus? ſi patritius, & eius maiores quàmplurimos magiſtratus erant adepti, ſed æquè illi laborandum, ac ſi fuiſſet nouus. Sed uidendum quomodo à Suetonio in Aug. ſit dictum, à Diuo Iulio ad patritiatum retractam Octauiorum familiam. rem ego totam breuiter explicare, & apertè conabor. Tranſierat ad plebem aliquis ex ea familia, quòd fuiſſet adoptatus à plebeio, ſicuti Clodius ab Herennio, qui tribulis Attici dicitur à Cic. in Epiſtolis ad Att. lib. 2. authore Pompeio, uti etiā

refert

refert Dion. quæ quidem adoptio non probatur. ut Cicero diſſerit in or. pro domo ſua ad Pontt. Sed per eam tribunatum Pl. adeptus eſt Clodius. Nec ad plebẽ trãſiri poſſe ego puto, niſi per adoptionem; quod poteſt cognoſci ex illis Cic. uerbis, in Bruto. Tranſitiones à plebe ſunt, cum homines humiliores in alienum eiuſdem nominis infunduntur genus. eſt igitur coniuncta adoptio cum tranſitione ad plebem, nec poteſt ſeparari. Liuius etiã lib. 4. pag. 36. lin. 110. in libris impreſſis à Seſſa. unũ ex Tribb. ait patritium creatum fuiſſe Minutium, ſed cũ non niſi ex plebe crea ri poſſet, exiſtimat Liuius ibidem, ad plebem illum ante tranſiſſe. Redire autem ad patritiatum quomodo Octauia familia potuerit non uideo, niſi per ſuffragia populi, urgente C. Iulio Cæſare. atq; omnino ita ſtatuendum, & ſicuti Ser. Tullius Rex à Tarquinio Priſco Rege in patritios allectus, ut antequàm Rex crearetur eo mortuo, ex propiore gradu proueheretur ad ſummũ. Sic Cæſar Octauium in patritios aſciuit, ut Imp. crearetur. Sed dicat quiſpiam, nonne per adoptionẽ à patritio uiro factã aliquis, & ſi è plebe, patritius fiebat, cum adoptati tranſeant in familiam adoptantium. Ego non opinor, niſi à populo fuiſſet comprobata. Hæc autem cooptatio in patres, ſiue patritios dicebatur. Vide Liuium lib. 4. in concione Canuleii. Pleriq; ex Sabinis, & Albanis oriundos nõ genere, nec ſanguine, ſed cooptatione in patres, habetis, aut à Regibus lectos, aut poſt Reges exactos iuſſu pop.

Non omnes autem patritii Senatores; nec omnes Senatores patritii. Cornelius Tacitus lib. 11. demonſtrat, ubi ait, uetuſtiſſimum quemq; è Senatu in numerum patritiorum legit. itidem, quod prius eſt dictum, confirmatur teſtimonio eiusdem lib. 2. ubi ait; Manlius patritius ordinis ſenatorii. Magni autem referebat patritium eſſe, non tantum ob nobilitatem, ſed etiam ob alia munera capeſſenda. exempli cauſa. lex erat. Patrum auſpicia ſunto. itidem altera. Flamen Dialis non niſi ex patritiis ut crearetur, & quidẽ confarreatione ortus. ut declarat Tacitus lib. 4. pag. 82 his uerbis; patritii confarreati eligebantur Flamines Diales, ſed lex lata poſtea, quia confarreatio. & quæ ſequuntur. Obſeruari debet diligenter apud Halicar. locus lib. 4. ſub initium, ubi loquitur de Ser. Tullio Rege; ut perſpici poſſit, quomodo ex ſeruo liber, ex liberto ciuis, ex ciue patritius, ex patritio demũ Rex ſit factus.

Is ex ſerua Ocriſia natus manumittitur primum una cum matre. Poſtea Tullius uocatur, quod Ocriſia ante uirum habebat Tullium Corniculanum; ita factum eſt, ut ſequeretur patrem; Dein de in plebeios aſcitus, id eſt. ciuitate donatus. Mox in patritios cooptatus, & gener Regis Tarquinii factus. Poſtremo Rex creatus. Hæc omnia ita ordine exponit Dionyſius Halicar. uti ego tetuli. Cornelius Tacitus lib. 11. pag. 141. in Frobenianis, ait. Cum de ſupplendo ſenatu ageretur, primoresq; Galliæ Comatæ fœdera, & ciuitatem Ro. aſſecuti ius adipiſcendorum honorum in urbe expeterent. Ibidem. aut ſiquis pauper è Latio Senator. Hæc uerba ſatis demonſtrant, quomodo ex Latio, & tota Italia; itidem ex Gallia, & aliis prouinciis, ſi qui orti eſſent ex fœderatis, aut municipibus, & colonis ius haberent adipiſcendæ ciuitatis Rom. &, in eam cum ueniſſent habitatum, habitos pro ciuibus, ac tuliſſe ſuffragia. Refert Liuius lib. 3. V. dec. ſub initium filios corũ militũ, qui in Hiſpania remanſerant, & uxorem duxerant ex iis, quibus cum nõ erat ius connubii, amiſiſſe ciuitatẽ Ro. cũq; ad Senatum Romam ueniſſent petentes, ut ciuitatem adipiſcerentur: mandauit Senatus prætori, ut eos manumitteret, poſtea Catteiá miſſi habitatum tanquam coloni, & libertinorum dicta illa eſt colonia. Manumitti eos oportuit, quia cum eſſent orti ex iis, quibus cum non erat ius connubii, inſtar ſeruorum erant; libertini iam facti cum coloniæ ius eſſent adepti, patebat illis aditus ad ciuitatem Ro. & honores; eæ igitur urbes, quæ alia erãt conditione, ut dictum eſt in diſputatione de prouinciis, dabãt operam, ut fœderatæ fierent, & ius Latii adipiſcerentur, & ad ciuitatis Ro. ius, & honores progredi poſſent. in urbem igitur Romanã fic ex Latio, & fœderatis urbibus, coloniis, & municipiis plurimæ uenerunt familiæ. Claudia à Regillis oppido Sabinorum: præter Liuium lib. 2. uide etiam Suetonium in Ti. Claudio ſub initium: Cornelius etiam Tacitus lib. 11. pag. 141. in oratione Appii, ait. Maiores mei, quorum antiquiſſimus Clauſus origine Sabina ſimul in ciuitatem Rom. & in familias patritiorũ adſcitus. quo loco adnotandum cum primum aliquis ciuis fiebat, plebeium fuiſſe, poſtea à populo, ut ante dixi, patritium fieri ſolere: de Appio Clauſo hoc etiam Liuius mentionem facit lib. ſecundo. Suetonius in Tiberio. T. Tatio conſorte Romuli authore:

thore, eos in urbem migraſſe ait. In urbem uenit etiam Portia gens Tuſculo: ut Cicero ſcribit lib. 2. de legibus ſub initium, & Cornelius Tacitus lib.11. pag. 141. Iulia quoq; Romam uenit Alba. Vide Dionys, Halicar.lib. 4. & Cor. Tac. ibidem. Coruncania Camerio, ut ibidem Tacitus. Balbi ex Hiſpania. Cic. pro Cor. Balbo in or. quæ extat, & Tacitus ibidem. Octauia Velitris; Vide Dionem lib. 4. ſub initium, & Suet. in Auguſto. Ideo ſcribit Cicero lib. 2. de legibus ſub initium. Romam communẽ patriam dictam. Verba illius ſunt hæc. An eſt una illa patria cõmunis. & iureconſulti de ea re plura diſſerere ſolent. Duas autẽ patrias, qui iure fœderis, aut Latii ciuitatem erant adepti, haberẽ dici poterant, ut Cicero ibidem his uerbis teſtatur. Niſi forte ſapienti illi Catoni fuit patria, non Roma, ſed Tuſculum. Idem Cicero paulo poſt. Ego mehercule & illi, & omnibus municipib. duas eſſe cenſeo patrias, unam naturæ, alteram ciuitatis. uel ut paulo poſt. alteram loci, alteram iuris, ut Cato Tuſculo ortus hanc habuit patriam loci, Romam iuris, quia in Po. Ro. ciuitatem ſuſceptus eſt; Sic ipſe Cic. & Marius germanam patriam loci habuere Arpinum. ſed Romanam ciuitatem iure Latii ſunt adepti. Liu.lib.10. ab Vr.cond. ſub initium id declarat. Eodem anno Arpinatibus, Trebulaniſq; ciuitas data. De iure Latii locus eſt inſignis apud Aſconium in comm. or. Cic. in L. Piſonem pagina 73. ubi ait. Pompeius enim non nouis Colonis eas conſtituit, ſed ueteribus incolis manentibus ius dedit Latij, ut poſſent habere ius, quod cæteræ Latinæ coloniæ, id eſt, ut petendi magiſtratus cauſa ciuitatem Ro. adipiſcerentur. Suetonius ius latii, latinitatẽ uocat. Vide in Aug. num. 47. ubi hæc ſunt uerba. Omnes, qui de rep. eſſent benemeriti, aut latinitate, aut ciuitate donauit. Plin.lib.10. in Ep. ad Traianum Imp. in qua petit ciuitatem Romanam Harpocrati medico, ait. admonitus ſum à peritioribus, debuiſſe me ante ei petere ciuitatem Alexandrinam. hæc ille. erat enim mos, ut nemo in ciuitatem Rp. ſuſciperetur, niſi prius in fœderatam ciuitatem, aut aliam, quæ ius haberet municipii, aut coloniæ fuiſſet ſuſceptus. de hac re etiã Cic. in or. pro Archia. & in or. pro Balbo. Hæc à me dicta ſunt, ut intelligi poſſet, quomodo in urbẽ familiæ Ro. uenerint olim, & qua ratione patritiæ fierẽt. Nunc alia perſequor. Familiæ Ro. ſæpe non tantum cognominibus, ut ante dictum fuit, ſed etiam

preno-

prænominibus diſtinguebantur. Vide Suet. in Tiberio num. 1. ubi ait. Cum prænominibus, cognominibusq; uariis diſtinguerẽtur; nam Octauiorum familiæ duæ fluxerũt à duobus fratribus, qui prænomine (ut fit) differebant, nam alter C. alter Cn. prænomen habebat.

Interdum familiæ prænomen unum ex multis repudiabat, ut Claudia, L. quòd alter ex gentilibus latrocinii, alter cædis fuiſſet conuictus. Suetonius ibidem hoc recenſet, & Liu. lib. 6. ubi de Manlio, ubi ait S.C. cautum, nequis ex ea gente M. prænomen aſſumeret. Vide & Suet. in Nerone num. 1. ubi hæc ſunt uerba. ac ne prænomina quidem ulla. In nonnullis familiis eadem prænomina aſſumebant filii, quę habebant etiam patres, ut in M. Cicerone patre, & filio; itidem in Q. Cicerone, & filio. Aliquando diuerſa, ut in Craſſis M. P. L. in Antonijs M. C. Si fratrum prænomina eadem erant, differebant aliquo cognomine. Vide Aſc. in 3. in uer. pag. 53. ubi ait. plures autem fuerunt Q. Metelli, ex quibus duo Conſules, Pius, & Creticus, duo autem adoleſcentes, Celer, & Nepos. Illud etiam adnotandum, familiam eiusdem nominis partim patritiam fuiſſe, ut de Claudia refert Suet. in Tiberio, ſub initium ſtatim ipſum his uerbis. Patritia gens Claudia, fuit. n. & alia plebeia, nec potentia minor, nec minore dignitate orta ex Regillis. de Claudia gente tùm patritia, tùm plebeia. Cic. libro 1. de or. de Claudia patritia Tacitus. lib. 12. 156. Adnotabant periti nullam antehac inter patritios Claudios adoptionem factam; eosq; ab Ap. Clauſo continuos duraſſe. Non explicat autem Suetonius originem familiæ Claudiæ plebeiæ; ſed hoc fieri potuit, quia ſæpe liberti nomine dominorum appellari conſueuerant; & tunc illorum familia incipiebat conſtitui, & quidẽ plebeia. Adde, quòd illorũ alia etiam origo fuit, ut Iunii Bruti, qui poſtea uixerunt, & plebeii fuerũt; ut refert Plut. in Bruto, cum Iunii olim ante eſſent patritii. Sed illorũ familia orta à Iunio Trib. Pl. de quo Halicar. lib. 5. & ibi diſce rationem perquirendi, quæ patritia, quæ plebeia fuerit, certiſſimũ enim ſignum eſt tribunatus, nam ex patribus tribuni creari non poterant. Vide Liu. lib. 2. pag. 16. lin. 60. In ſingulis familiis adnotari ſolitum, quæ prætoriæ, quæ cõſulares, quæ quæſtorię tantùm, quæ ſenatoriæ, quæ equeſtres. itidem de uiris. De conſulari familia. Vide Suet. in Caligula

ligula num. 36. De Prætoria Cornelium Tacitum lib. 3. pag. 47. ubi de Veſtilia. de uiris prætoriis. Suetonius num. 36. in Aug. de conſularibus. Iulius Capitolinus in M. Ant. pag. 191. in Frobenianis. De conſulari, & Tribunitio Aſconius. in or. Cic. in L. Piſonem, ſub finem. De conſulari familia Suetonius in Caligula. num. 36. ubi de Valerio Catulo. De conſulari, & triumphali uiro Suetonius in Iulio Cæſare. num. 4. Atq; id facile factu fuit, quia magiſtratus enumerabant in familiis, & triumphos omnes, imaginesq; maiorum ſeruabant. De numero magiſtratuum, & triumphorum profero locum, ut res tota cognoſci poſſit. Suetonius in Tiberio Claudio Cæſare. num. 2. duodetriginta conſulatus. Cenſuras ſeptem, Dictaturas quinq;, triumphos ſex. Duas ouationes. Itidem uide in Nerone, ubi de Domitia gente loquitur. num. primo. Familiarum uero Rom. ſemper eſt dignitatis olim habita ratio, nam etiam lege cautum fuit, ne mulier, cui auus, aut pater, aut proauus, aut maritus eques fuiſſet, quæſtũ corpore faceret. Vide Cor. Tacitum lib. 3. Pag. 74. ubi de Veſtilia ex prætoria familia genita loquitur, quæ licentiam ſtupri uulgauerat apud ædiles. qui locus diligenter obſeruãdus, nam nulla mulier poterat Romæ quæſtum ſuo corpore facere, quæ non eſſet profeſſa apud ædiles. Hactenus de familiis Ro. à nobis generatim hæc dicta ſint.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS, DE COGNOMINIBVS, ET APPELLATIONIBVS IMPP.

CAESARIS cognomen primus Auguſtus à Iulio Cæſare adoptatus aſſumpſit, iure teſtamenti, & adoptionis; inde factum, ut poſtea Cæſares dicerentur, qui erant ſucceſſuri Imp. ut poſtea dicemus. Sed id fluxit primum è conſuetudine aſſumendorum nominum in adoptionibus, quæ quidem uaria fuit. nam aliquando ſuum nomen gentile mutabant, in anus, aſſumpto gentili nomine eius à quo adoptati fuerant. ut eſt apud Cic. lib. 3. ad Att. de Pomponio Attico. qui dictus eſt Cæcilius Pomponianus Atticus. idem aſſerit Dion lib. 46. de Octauiano. itidem factum in nominibus Scipionis Aemiliani. aliquando ſecus eſt factum, ut in Cornelii Scipionis adoptione per Q. Cæciliũ Metellum. qui dictus eſt Q. Cæcilius Metellus Scipio. Vide Dionem lib. 40. Et hoc ueteres dicebant aſciſcere in nomen familiæ. Suet. in Diuo Claudio. nu. 39. Aſciturus in nomen familiæ Neronem. idẽ Suetonius in Nerone, num. 7. ubi ait. poſt adoptionem ęgre tulit ſe Aenobarbi nomine ſalutatũ à Britannico, & Iulius Capitolinus in uita Veri. 193. ſub initium. Poſt ſeptimum annum in familiam Aureliã traductus. Ibidem etiam uide alia. Atq; hoc quidem modo Cæſaris nomen aſſumptum ab Octauio. ſed poſtea, qui hęredes erant ueluti quidam Imperii conſtituti ab Imp. adhuc uiuente, ita dici cæperunt. Capitolinus in Seuero. pag. 227. filium ſuum maio-

rem Baſſianum appoſito Aurelii Antonini nomine Cęſarem appellauit, & 229. Cæſarem deinde Baſſianum Antoninum a' ſenatu appellari iuſſit, decretis Imperatoriis inſignibus, & Ibidem. Baſſianum, qui Cæſar appellatus iam fuerat. Getam quoq; minorem filium Cæſarem dixerunt. & 192. in M. Ant. Philoſopho. petiit L. ut filii Marci Cęſares dicerentur. Dion uero' lib. 52. ſub finem concionis a' Mecenate habitæ de non deponendo imperio. τὸ δ᾽ ὄνομα τῆς βασιλείας ὡς ἐπάρατον φοβηθεὶς τῇ τοῦ καίσαρος προσηγορίᾳ χρώμενος διετέλεσε. ideſt, cum nomē Regis deteſtaretur, & horreret ut inuiſum, Cæſaris appellatione contentus fuit; ex quibus uerbis patet, quā uim habeat illa appellatio, & Idem lib. 53. pag. 344. & 345. ἡ γὰρ τοῦ καίσαρος πρόσρησις δύναμιν οὐδεμίαν οἰκείαν δίδωσι. δηλοῖ δὲ τὴν τοῦ γένους σφῶν διαδοχήν. ideſt Cæſaris appellatio nullā poteſtatem ipſis tribuit, ſed generis ſucceſſionem ſignificat.

ROMVLVS aliquando dici cupiuit Auguſtus, ut Dion ſcribit lib. eodem. pag. eadem, ſed cum ſenſiſſet ſe in regis ſuſpitionem uenire apud populum, tale cognomen non aſſumpſit.

AVGVSTVS poſtea dictus eſt. Dion eodem lib. pag. 344. & quidem a' Senatu, & a' populo. quaſi quidpiam diuinum ineſſet illi, ſupra hominis naturam. quæ etiam perſequitur copioſe' Suetonius in Aug. Iulius Capitolinus in Seuero 230. refert, Seuerum ægre' tuliſſe, quo'd milites ſe uiuo adhuc Baſſianum filium Auguſtum uocaſſent, ac prope' in milites animaduertit. Idem in Pertinace. 214. eadem die, qua Auguſtus eſt appellatus, & Flauia Titiana uxor eius Auguſta eſt appellata. & 215. ibidem, Senatus filium eius Pertinacem Cæſarem appellauit, ſed Pertinax nec uxoris Auguſtæ appellationem recepit, & de filio dixit, cum meruerit. de Auguſta Suetonius num. 9. de matre ipſius. itidem in Domit. de uxore num. 3. Senatus, & Populus appellationes dabat, Impp. at nō omnes recipiebant Impp. ut patet. Mulieribus etiā quæ aut filiæ eſſent, aut uxores, aut matres Impp. indi ſolitas has appellationes declarat Spartianus in Iuliano Didio. Manlia, & filia eius Didia Auguſtæ ſunt appellatæ. & Cornelius Tacitus lib. 12. Augetur Agrippina cognomento Auguſtæ. de Auguſto etiā uide Iulium Capitolinū in M. Antonio Philoſopho. 190. L. Aurelium Verum Commodum appellauit, Cæſaremq; dixit, & Auguſtum, atq; ex eo remp. regere pariter cœperunt; tuncq; primū Ro. Imperium duos Augg. habuit.

IMPE-

IMPERATORIS etiam nomen magnam uim habebat, ſicuti declarat Dion lib. 53. pag. 344. ubi narrat, cum omnium rerum arbitrium, & poteſtatem in ſe transferre uellent olim Cæſares, ne inuiſi eſſent, id ſibi arrogaſſe, indendo nomina illa, quæ uigebant Reip. florente. Vis autem hæc erat in tali appellatione. habere de lectum, pecuniam colligere, & imperare, de bello, & pace ſtatuere, in prouinciis ſummum ius habere, ciues perimere poſſe, & intra, & extra pomœrium. quo loco ſciendum non fuiſſe hanc poteſtatem ulli Imp. qui duceret exercitum, uigente rep. datam intra pomœrium, nam ubi primum urbem ingrediebatur, imperiũ deponebant, & ideo ad urbem ueniebant, & ad urbem eſſe dicebantur. Vide Aſc. in 11. in Verrem. pag. 48. Imperium autem olim propriè erat ius gerendi belli. hinc inſcriptiones illæ in Ep. Cic. Imp. & lib. 2. fam. ep. ſe Imperatorem ait Cicero ad Iſſum fuiſſe appellatum. Imperatoris appellatio, poſt Cæſaris appellationem indebatur. Capitolinus in M. Antonio Philoſopho. 193. filium Commodum, quamuis ſceleſtum, contulit nomen Cæſaris, mox ſacerdotium, ſtatimq; nomen Imperatoris, participationem triumphi, & conſulatum. IMPERATOR. prænomen fuiſſe Suetonius in Tiberio demonſtrat. pag. 59. num. 26. prænomen quoq; Imp. & cognomẽ uocat. in Nerone. num. 8. Imperatoris nomen a Nerone aſſumptum, cum primum remp. regere cœpit. & ibidem. proq; palatii gradibus Imperator conſalutatus, lectica in caſtra, inde raptim appellatis militibus in curiam delatus eſt. Spartianus quoq; in Iuliano Didio 204. factoq; S. C. Imperator eſt appellatus. Interdum etiam filio uiuente patre dabatur hoc nomen. Vide Aelium Lampridium in Commodo 207. ubi ait. cum patre Imp. eſt appellatus, & triumphauit cũ patre, nam hoc patres decreuerant, & cum patre erat profectus ad bellum Germanicum. DIVI etiam appellatio indebatur Imp. ſed poſt mortem facta conſecratione. Volcatius in Auidio Caſſio. 221. nam & Diuum eum appellaſſe dicitur. & Cor. Tacitus lib. primo pag. 5. ſolam Diui Auguſti mentem, & idẽ pag. 4. Diui Iulij funus turbaſſent. Flamines, & Sodales Auguſtales inſtituti, itidem & ludi. Vide Cor. Tacitũ lib. primo pag. 19. ex primoribus ciuitatis, imo ipſe Tiberius Germanicus, Druſus, & Claudius adiecti; PATRIS PATRIAE. etiã cognomen

men

men indi ſolitum Impp. Capitolinus in M. Antonino 192. Patris patriæ nomen ambobus decretum. & Suetonius in Nerone numero 8. tantum patris patriæ nomine recuſato propter ætatem; erat enim natus annos ſeptemdecim, & Spartianus in Didio Iuliano pag. 204. patris patriæ quoq; nomen recepit. MATER PATRIAE quoq; Auguſta dici ſolita. Tacitus lib. 1. pag. 6. alii matrem patriæ appellandam cenſuerunt. PRINCEPS IVVENTVTIS etiam dici ſolitus Imp. filius, & alii conſanguinei adhuc adoleſcentes. Lampridius in Commodo pag. 207. inter tres ſolos principes iuuentutis cooptatus. & Tacitus lib. 1. ſub initium. pag. prima principes iuuentutis nondum poſita prætexta puerili appellari cupiuerat Agrippa de Caio, & Lucio adoleſcentibus filiis Agrippæ loquitur, quos adoptauerat Auguſtus. Principem iuuentutis Imp. filium, honoris cauſa, dici ſolitũ. Vide Suetonium. in Caligula num. 15. PARTHICVS. GERMANICVS. BRITANNICVS, & ſimilia cognomina à uictis populis deducta Impp. Senatus dabat. Spartianus in Seuero. 229. & Parthici nomen meruit. de cognomine itidem Parthici, & Germanici Capitolinus in M. Antonio Philoſopho 129 Præterea & Suetonius in Domitiano num. 13. poſt duos triumphos Germanici cognomine aſſumpto. Parthicus etiam Traianus dictus. Vide Dionem in Traiano 157. DOMINVS Domitianus ſolus dici uoluit. Vide Suet. in Domitiano num. 13. Ipſe cum dictaret epiſtolam ſic cæpit. Dominus, ac Deus noſter. & idem Imp. uxorem ſuam Dominam iuſſit uocari. idem Suetonius num. 39. quam quidem appellationem, ut plenam arrogantiæ reiecit Imp. Tiberius. Vide eundem Suetonium. num. 67. OPTIMVS. laudatiſſima omnium fuit appellatio ex S. C. olim Imp. Traiano attributa. Dion in Traiano 157. in honorem eius Senatus decreuit, ut optimus diceretur. CALIGVLA cognomentum fuit in caſtris puero à militibus inditum, ut Suetonius ſcribit, nec debet connumerari inter, illa quæ recenſuimus. quale illud, quod inditum fuit Auguſto adhuc infanti, nam THVRINVS dictus eſt, nec tamen luſtrico die id factum, nam gentilia nomina eo die infantibus imponebãtur, declarat enim Sex. Pompeius luſtricos dies dictos, quibus nomina imponerentur, octauo, ſ. & nono die poſt ortum, ut etiam de-

clarat

clarat Plutar. in probl. Rom. locus eſt Suetonii adnotandus in Claudio Nerone, qui huc ſpectat. num. 5. Eiusdem futurę infelicitatis ſignum eiusdem die luſtrico extitit; Nam C. Cæſar rogante ſorore infanti ei, quod uellet, nomen daret; intuens Claudium patruum ſuum, à quo mox principe Nero adoptatus eſt, eius ſe dixit dare; ergo luſtrico die eſt appellatus infans Claudius. Ecce, ut non addebatur pręnomen, nam quo die uirilis toga dabatur, aſſumebãt prænomina, ut alibi ex Valerio à me contra nõnullorum ſententiã declaratum fuit. Hæc à me hactenus de cognominibus, & appellationibus Impp. dicta ſint.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS,

DE COMMODIS, PRAEMIIS, ET DONIS MILITARIBVS.

AD antiquitatis notitiam in primis ſpectat, qualia, quot, & quæ ſolerent eſſe commoda, præmia, & dona militum apud Rom. nam res militaris maxime Remp. & Imperium tuetur. de ijs igitur agemus. Solent ueteres tria hæc. commoda, prœmia, & dona diſtinguere, differunt enim; nam commoda ſunt, ut ſtipendium, ueſtis, annona; præmia autem, quæ ob fortitudinem dantur. dona uero, quę à liberalitate Imp. & ducum proficiſcuntur erga milites, etiam ſi nihil fortiter geſſerint, ut in officio, ac fide cõtineantur; exempla ex antiquis poſtea afferemus. Nunc de reipſa diſſerendum eſt.

Primum commodum militum Rom. erat præda, qua onuſti domum redibant, nam capta oppida, & urbes prædæ militum dari ſolebant. Vide Liuium lib. 2. pag. 15. lin. 20. ubi de Sueſſa Pometia Volſcorum loquitur, id uero ideo factum, quia ab initio ſuo ſumptu militarunt Romani, atq; id inſtitutum fuit à Ser. Tullio Rege ex cenſu. de quo Liu. lib. 1. & Dionyſius Halicar. lib. 5. & nos alibi copioſe. Hoſtes quidem uicti mulctabantur agro, ſed is ager plerunq; publicus fiebat, qualis Campanus, & alij de Campano Cic. in or. ad Pop. de lege agraria, & alibi. Inuenias interdum prædam ſub haſta uendi ſolitam, & pecuniam ex ea collectã in publicum referri. Liu. lib. 2. eodẽ. pag. 18. lin. 10. & lib. 4. pag. 36. lin. 10. ex quibus cognoſci poteſt, nõ fuiſſe ſolenne apud Ro. etiam antequam darentur ſtipendia militibus, prædam captarũ urbium militi dare, ſed id in arbitrio fuiſſe Impp. & Conſulum. ut ego poſtea demonſtrabo. Sed interdum id fiebat cum indignatione militum, ut Liu. declarat lib 3. pag. 27. lin. 20. ubi ait: Cõſules propter inopiam ærarii prædam uendiderunt, indignante exercitu, & paulo poſt, Conſules ijdem accuſati, & dãnati, quod prædam uendidiſſent. Interdum militibus non præda, ſed pecuniæ pars ex præda collecta data. Liu. lib. 10. 11. belli pun. ſub finem. Argenti pondo C M X X I I I. in ærarium tulit, militibus ex præda quadringentos æris dedit. Prædam uero dandi ius habuiſſe conſulem, qui bellum gerebat, ſiue Ducem ab Imp. miſſum, Vide Vopiſcum. 351. exercitum duceret, limitem reſtitueret, prædam militibus daret. manubias in palatio collocaret. prædã uero ad urbanos quæſtores deferri conſueuiſſe. Cic. declarat lib. Ep. fam. in Epiſtolis ad Cælium, & poſtea ætate Impp. ad præfectum ærario, ut narrat Aulus Gellius lib. 13. cap. 23. de manubiis Pompeii. Vide Cic. in or. de lege. agrar. ad Pop. & A. Gellium lib. 13. cap. 23. I I. Commodum erat, Ager captiuus dictus, qui militibus ſæpe diuidi ſolebat, Vide Liu. lib. 2. pag. 19. lin. 30. nam cum non lõge abeſſet ab urbe, percommodum fuit hoc facere. I I I. Commodum fuit poſtea ſtipendium, atq; id inſtitutum, ut daretur aliquanto ſerius, nam S. C. eſt factum, ut ſtipendium miles de publico acciperet, quo tempore Veij oppugnabantur, non multo ante urbem à Gallis captã. Vide Liu. lib. 2. pag. 44. & quidem ex tributo. ibidem. nam cõferebat æs,

cum

cum nondum eſſet ea ætate ſignatum argentum, ut Liu. ibidem narrat. Argentũ enim ſignari cæptũ anno ab V. C. M LXXXV. Plin. lib. 33. cap. 3. & quidem tributum Romani perſoluerunt ea de cauſa uſq; ad Perſeum Macedonum regem uictum a Paulo Aemylio, qui ingentem prædam intulit ærario. Vide Pli. ibidẽ. ſua autem impenſa Romanos militaſſe Liuius ibidem demonſtrat; ubi ait. neq; id paſſuros eos, quibus iam emerita ſtipendia eſſent, meliore conditione alios militare, quàm ipſi militaſſent. Stipendium autem, quòd peditibus dabatur, primo annuũ fuit dictum. Vide Liu. lib. V. in concione Appii. annua æra habes, annuum opus ede; An tu æquum cenſes (nam increpat milites) militia ſemeſtre ſolidum te ſtipendium annuum accipere. puto annuũ dictum, quòd tunc ſimul totum numeraretur; in oppugnatione præſertim Veiorum, ut retinerentur milites. Tertium ſtipendium, & quartum inuenio a ueteribus dictum. Suet. in Domitiano nu. 7. addidit, & quartũ ſtipendium militi, aureos, ternos, qui locus ita uidetur intelligi debere, ut dicas, ex quadrimeſtri trimeſtre ſtipendium factum. Nec tamen ſatis cognoſcere potui in antiquorum libris, an ſingula ſtipendia quadrimeſtria eſſent ternorum aureorũ. Aureos intellige didrachmos, qui duob. noſtratib. æſtimari poſſunt, ut alii, qui de re numaria locuti ſunt, ſcripſerunt. Id tñ ſi ita intelligas, repugnantem habebis locum apud Cornelium Tac. lib. primo; ubi de ſeditione loquitur in Germania orta in legionibus, Denis in diem aſſibus animam æſtimare, & corpus. paulo poſt. an prætoriæ cohortes, quæ binos denarios acceperint. qui locus adnotari debet, nam duplo maius erat eius cohortis ſtipendium. Decem aſſes uno denario æſtimantur. Denarius uero argenteus numus drachmam unã æquat, id eſt Iulium unum, ſiue Marcellum. unum ſtipendium, unum annum intellige. hinc in inſcriptionibus antiquis. Militauit annos V I. uel X. uel X V. & in Tranſyluanica, Albæ Iuliæ.

P. AELIVS VETVSTINVS MIL. LEG. XIII. G. STIP. XV. VIX. AN. L.

Præter inſcriptionum teſtimonium, quæ plurimæ ubiq; ſunt, afferam Corn. Taciti. locum lib. 19. pag. 366. ubi de Sabino loquitur. Quinq; & X X. ſtipendia in rep. fecerat, domi, militiæq; clarus. etiam Liuius ita locutus eſt libro tertio, pagella 31. lin. 50. Oppius V I I. & X X. confecit ſtipendia. Atq; ut com-

modius dari ſtipendia militibus poſſent, militare ærarium eſt po ſtea ab Auguſto inſtitutum. Suetonius in Aug. num. 27. de quo etiam mẽtio eſt in inſcriptione antiqua marmoris Trãſyluanica, quam quia, rara eſt, & bella, apponendam cenſui.

Albe Iuliæ.
VICTORIAE ANTONINI
AVG.
L. ANNIVS ITALICVS
HONORATVS LEG.
AVG. LEG. XIII. G.
ANTONINIANAE
PRAEFECTVS AERARII
MILITARIS SODALIS
HADRIANALIS CVM
GAVDIA TORQVATA SVA
ET ANNIIS ITALICO
ET HONORATO, ET
ITALICA FILIIS.

Sicuti theatrale ęrarium erat apud Athenienſes θεωρικῶν χρημάτων; & præfectus eius creari ſolebat. Vide Demoſth. ἐγχοῖ in oratione de corona pag. 46. in Heruagianis. Equo autem publico militabant Romani. Liu. lib. primo. Sed ſuo etiam militare aliquãdo ſoliti. Idem Liuius lib. 5. pag. 46. lin. 50. his uerbis, quibus cenſus erat equeſter (equi publicè non erant aſſignati) conſilio inter ſe habito prius, Senatum adeunt, ac facta dicendi poteſtate ſuis ſe equis ſtipendia facturos promittunt, Sed S. C. factum eſt, ut etiam ijs ęra procederent & equiti certus numerus æris eſt aſſignatus. tuncq; primùm equis merere equites ceperunt. Sed idem Liuius lib. primo pag. 8. ubi de Seruii inſtitutione loquitur, ait equos publica pecunia emptos. Illic tamen etiam ait primores ciuitatis equo militaſſe, & XII centurias à Ser. Tullio confectas; Viduaſq; attributas, quę bina millia æris penderent ſingulis annis, ad alendos equos. & Plin. lib. 23. cap. 22. ait equitum nomen conſiſtebat in turmis equorum publicorum; Sed redeo ad ſtipendium. Summa igitut menſtrui ſtipendii erit tricenum denariorum,

denariorum, ideſt trium aureorum noſtratium, paulò plus, minuſue. Quòd ſi fuerit etiam duorum aureorum, dic in obſoniũ tantùm hos dari ſolitos, nam ueſtem, & annonam habebant præterea milites. de ueſte uide legem latam à C. Graccho apud Plutar. in eius uita, cum rediiſſet ex Sardinia. de annona militari locus eſt apud Vopiſcum in Diuo Aureliano. 351. hæc annona eſt decreta Aureliano. Panes militares mundi X V L. panes militares caſtrenſes X L. uini menſalis ſextari X L. olei. Sextarius unum. ureos diurnos Antoninianos binos. Hæc ita ſeſe habet. Quòd ſiquis adhuc apertius rem intelligere uult, audiat quale, & quantum eſſet apud Græcos ſtipendium. Thucyd. lib. 6. ubi de apparatu belli contra Syracuſanos loquitur. XXX drachmas ait datas ſingulis peditibus. Supputatio ex prioribus confici poteſt. etiã Demoſthenes in prima oratione in Philippũ de peditũ ſtipendio ita ſcribit. ἵνα δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. de ſtipendio autem equitum ibidem ita, τοῖς ἱππεῦσι, τριάκοντα δραχμὰς τοῦ μηνός. εἰ δέ τις μικρὰν ἀφορμὴν σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐ γινώσκει ὀρθῶς. paolòpoſt de annona, ſed quæſita à militibus. προσποριεῖ τὰ λοιπὰ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου.

Romani quoq; prædam in ſumptum militum uertebant. Cic. in or. de prouinciis conſularibus, illum enim arbitrabar etiam ſine hoc ſubſidio pecuniæ retinere exercitum præda parta poſſe, & bellum conficere. & Diodorus Siculus, ubi de bello ſociali loquitur, ait multas inſulas uaſtatas, & prædam in uſum belli inſumptã. Annua mille talenta aſſignarunt Romani ex ærario Pompeio in Hiſpania, ut haberet exercitum, qui parebat Petreio, & Afranio. Plutar. in Pomp. & Cæſ. uita. at exercitus erat conſularis duarũ legionum. exercitus duos conſulares Liuius ait lib. 3. ab V. C. pag. 23. lin. 50. fuiſſe quatuor legionum. Ergo ſupputare quilibet poteſt. Sed Vide etiam Portium Vincentinum lib. 2. de ſeſtertio. Stipendium maius prætoriæ cohorti dari ſolitum, hoc eſt, binos denarios ſingulis diebus ſcribit Cor. Tacitus lib. primo. pagina. 8. Stipẽdium maius etiam datum phalangi triginta millium inſtitutæ ab Imp. Alexandro Senero, quos phalangarios uocari iuſſit, quæ quidem conſtabat ſex Legionibus, ſimilium armorũ. Vide Lampridium pag. 285. refert Plutar. in Galba ſub ipſum initium, Iphicratem Athenienſem præſtantiſſimum ducem nõ improbaſſe militem auidum prædæ, & diuitiarum, quòd alacrius pericula obiret. Prædam ſorte ductam interdum Verg. teſtatur

eo uerſu, Italiam partiri, & prædæ ducere ſortem, & Vopiſcus in Probo 372. & 374. Itidem Liuius lib. V. de bello Macedonico, Ibi præda hetruſca, quæ miſſa à populatoribus fuit, ea repletus eſt miles Rom. De ueſte militari præter Plutar. in Gracchis, ubi refert. Gracchum legem tuliſſe de ueſte militibus publice danda ſine ulla ſtipendiorum imminutione. Vide etiam Vopiſcum in Probo. ubi ait. ille ſingulos manipulos adiit, & ueſtes, & calciamenta proſpexit. itidem Liuium lib. 10. ab V. C. pag. 95. lin. 20. ibidem, de præda militibus diuidenda, & in Alexandro Seuero Lampr. Data militibus ſaga, ac tunicæ, præmia illa tempeſtate militiæ haud ſpernenda. De annona locus eſt apud Vopiſcum in Probo pag. 376. multa militari manu perfecit opera, dicens gratuitam annonam militem comedere non oportere. Præbebant autem militibus annonam prouinciales. Ibidem Vopiſcus. orbis terrarum annonam nō præbebit. & pag. 377. annonam prouincialium militibus daret nullus, & pag. 373. in Probo. Te quæſo Capito annonam, & commeatus, & quicquid militi eſt neceſſarium, pares. De annona itidem fit mentio in Diuo Aureliano. 351. ut non uinum, non annona conſumatur. & 350. ubi loquitur de legibus eius militaribus. Miles annona contentus ſit. itidem Aelius Lampr. in Alex. Seuero. 284. Milites expeditionis tempore ſic diſpoſuit, ut in manſionibus annonas acciperent, nec portarent cibaria decem, & ſeptem, ut ſolent, dierum, niſi in barbarico. Liuius etiam lib. 3. pag. 26. lin. 70. ut, qui militari erant ætate, uenirent cum cibariis in quinq; dies coctis, & duodenis uallis ante diem in campum Martium. Idem Liuius lib. 3. pag. 26. lin. 10. miles nihil præter arma, & cocti, quicquid erat, cibi tulit. Annonam à ſalario uideo differre. Lampridius in Alexandro Seuero. 282. & 283. Medicus unus palatinus ſub eo ſalarium accepit, cæteri omnes, qui uſq; ad ſex fuerunt, annonas binas, uel ternas. Annonas binas intellige cibaria, quibus duo ali poſſent. ſic ternas, quibus tres. uide ibidem paulò ante, eadem pagella 282. Aulicum miniſterium ita contraxit, ut eſſent tot homines in ſingulis officiis, quot neceſſitas poſtularet, ita ut annonas, non dignitatem acciperent. Fullones. Veſtiarii, Pincernæ annonas ſingulas, uix binas, & pag. 283. Architectis ſalaria dedit, Grammaticis, Rhetoribus, & diſcipulos cum annonis pau-

perum filios, modò ingenuos. De annona autem præter ſtipēdium dari ſolita, locus eſt etiam apud Suetonium in Iulio Cęſare num. 68. ubi ait. In ciuili bello gratuitam operam uniuerſi milites ſine frumento, & ſtipendio. De annona etiam, & cibarijs militum, Vide eundem Suetoniū in Galba num. 7. ubi hæc ſunt uerba. Militi, qui per expeditionem annona arctiſſima reſiduū cibariorum tritici modium centum denariis uendidiſſe arguebatur, uetuit, ſimulatq; cibo indigere cepiſſet, a' quoquam opem ferri, & is fame extabuit. In ānona militari uinum eſſe uetuit Peſcēnius Niger Imp. uide Spartianum pag. 236. nec recens cibum coctum eſſe uoluit, ſed pane, ac frigidis, ut ueſcerentur iuſſit. Ipſi milites annonam portabant, ut ex Liuio ante. Sed & Spartianus in Peſcennio 236. Seruos annona onerauit, ne milites tantum onuſti eſſent. V I. commodum. Agri, horrea, domus in prouinciis. Vide Vopiſcum in Probo 374. & Liu. lib. primo de bello Macedonico ſub fine. de agris militum decretum, ut quot annos militaſſent pro ſingulis annis bina iugera acciperent. Vopiſci autem uerba ſunt hæc. Agros, horrea, & domos confecit omnibus, quos in excubiis collocauit. Idem etiam pag. 375. Veteranis omnia illa, quæ anguſte' adeuntur, loca priuata donauit, addens, ut eorum filii ab anno X V I I I. mares duntaxat ad militiam mitterentur, ne latrocinari prius, quàm militare diſceret. Lampridius quoq; in Alexandro Seuero. pag. 287. Sola, quæ de hoſtibus capta ſunt, limitaneis ducibus, & militibus donauit, ita ut eorum eſſent, ſi hæredes eorum militarent, nec unquam ad priuatos pertinerent, dicens attentius eos militaturos, ſi ſua etiā defenderent. addidit his animalia, & ſeruos, ut poſſent colere, quod acceperant. V I I. commodum priuilegia omnia, quale illud apud Liuium lib. 2. pag. 15. lin. 10. Ne quis militis, dum in caſtris eſſet, bona uenderet, aut liberos, ſiue nepotes moraretur. V I I I. commodum, legata teſtamento. ſolebant enim moriētes Impp. cohortibus, & legionibus legare pecuniam, ubi de teſtamento Aug. loquitur Cor. Tacitus lib. primo pag. 4 prætorianarū cohortium militibus ſingula numum millia, Legionarijs autem cohortibus ciuium Rom. trecenos numos uiritim diuiſit. itidem Suetonius num. ultimo. ubi ait, & illam quidem pecuniam habebat confiſcatam. intellige confiſcatam in fiſcis repoſitam.

tam. Fiſcus enim dicitur ſacculus. ut Aſconius declarat. IX. cōmodum militum erat, Donatiuum. de eo lege Vopiſcum in Probo, ubi ait. nam Imperator factus militi ſtipendium, & donatiuū promiſit. de donatiuo etiam Lampridius in Alexandro Seuero pag. 276. Congiarium populo ter. donatiuum militibus ter, carnem Populo addidit. Congiarium, quatenus obſeruare potius, differt a donatiuo; nam congiarium ſemper refertur ad populum, donatiuum autem ad milites, quia etiam populo multa largiebantur Impp. debent igitur diſtingui populi munera à militaribus. de Congiario mentio fit apud Vopiſcum in Aureliano. 362. ubi ter congiarium datum ab Aureliano ait. de eodem cōgiario loquitur in Probo Vopiſcus. 376. dedit Romanis etiam uoluptates, & quidē inſignes, delatis quoq; congiariis. itidē in Aureliano 362. Sciendum eſt illum congiaria ter dediſſe. Populo dabatur etiam Sportula. Vide Suetonium in C. Claudio num. 21. ubi ait dicens nihil eſſe lætius populo ſaturo. Congiarium autem conſtare numis, cognoſce ex Suetonio in Tib. num. 20. ubi hæc ſunt uerba, & congiariū Po. dedit uiritim tricenos numos. Populo dabatur etiam oleum gratuitum ab Impp. itidem panis, & porcina. Vide Vopiſcum in Aureliano. pag. eadem. ſtatuerat Aurelianus Imp. uinum etiam dare gratuitū. & ibi obſeruandum, uinum fiſcale uendi ſolitum iuſſu Imp. in porticibus templi Solis. illud etiam παρέργως adnotari debet, uites ſerere multis populis fuiſſe interdictum. itidem, & uinum conficere. Gallis omnibus, Hiſpanis, & Britannis permiſit, ut uites haberēt, uinumq; conficerent, Vopiſcus in uita Probi Imp. pag. 376. dabatur etiam uenatio Populo. Ibidem in Probo. his uerbis. Venationem in circo ampliſſimam dedit, ita ut populus cuncta diriperet, in ea fuere lepores, apri, cerui, damæ, oues feræ, & alia animalia turbatica. Dabatur & uiſceratio, ſeu epulum. Suetonius in Iulio Cæſare num. 38. Dabatur & prandium. ibidem, & poſt Hiſpanienſem uictoriam prandia duo. Idem Suet. in Tib. num. 20. prandium deinde populo mille menſis. X. commodum, promotiones ad militiæ gradus. Vide Lampridium in Alexādro Seuero. de promotionibus autem militaribus alibi copioſe diſſeremus, res enim eſt obſcura, & difficilis, ſcituq; digna. Hactenus à me dictum ſit de commodis militum. Sciendum uero comm-

modum promotiones ad militiæ gradus. Vide Lampridium in Alexandro Seuero. de promotionibus autem militaribus alibi copioſe' diſſeremus, res enim eſt obſcura, & difficilis, ſcituq; digna. Hactenus à me dictum ſit de commodis militum. Sciendum uerò commoda ſeditioſis militibus eripi ſolita. Ac ſic quoq; ſeditioſiſſimũ quenq; & prædæ, & agri deſtinati tertia parte mulctauit. Commoda militum augere ſolus Imperator, aut Senatus poterat, non filii Impp. Cæſares dicti, quos aut Impp. ipſi haberent, aut adoptaſſent. Locus eſt apud Cornelium Tacitum lib. primo pag. 10. ubi ſeditio narratur legionum in Germania. Imp. Tiberius ſcribit ſe acturum apud patres de poſtulatis militum, ſe interim filium miſiſſe, ut ſine cunctatione concederet, quæ ſtatim tribui poſſent. cætera ſenatui ſeruanda; Ergo nonnulla duces ipſi concedere poterant, ut prædam, & ſimilia. ſed immutare leges militares non poterant. Adde quòd filij familiæ erant Cæſares. Ideo` lib. primo apud Tacitum, ubi hæc uerba ſunt. nunquã ne &c. nam Druſus arbitrium Senatus, & Tiberii obtẽdebat illorũ poſtulatis. Commoda autem militaria magno conſtabant. declarat id Suetonius in Caligula num 44. his uerbis. Commoda emeritæ militiæ redegit ad ſexcentorũ millium ſummam. Nunc dicendum de præmiis, quod ſecundo loco propoſitum fuit; præmia militibus aut propter fortitudinem dabantur, & ſpecimen præclarum uirtutis aliquod; aut propter finitam militiam. ſic loquitur Cornelius Tacitus lib. primo, pag. 10. de pręmijs finitæ militiæ. Vide reliqua ibi. Hæc autem erant poſita in arbitrio Impp. aliquando etiam per ſeditionẽ milites paciſci uoluerunt, ut certa ſibi proponerentur præmia. Corn. Tac. lib. primo. poſt XVI. ſtipẽdia miſſionem, & præmia finitæ militiæ. de præmiis hiſce militaribus loquitur Suetonius in Veſpaſiano, num. 8. ubi hæc ſunt uerba. adeo nihil extra ordinem indulſit, ut etiam legitima præmia non niſi ſerò perſoluerit. I. præmium erat pecunia. Suet. in Iulio Cæſare num. 38. ueteranis legionibus prædæ nomine in ſingulos pedites bina ſeſtertia, in equites uicena quaterna millia nummũ. Dion lib. 54. pag. 366. ait Auguſtum, & annos militandi præſcripſiſſe, prætorianis XII. aliis XVI. & certam pecuniam aſſignaſſe poſt confectam militiam, ne ſeditionem excitarent, ut ante', his de cauſis. II. præmium erant, Agri. Suet. ibidem. aſſignauit & agros, ſed non continuos, ne quis poſſeſſorum exturbaretur

RR

barentur. & Cornelius Tacitus lib. primo pag. 11. agros emeritis largietur, uide reliqua. & pag. 384. ubi copioſe, & exquiſite loquitur de hac re. I I I. præmium erat ciuitas. Suetonius in Iulio Cęſare num. 76. Ciuitate donatos, & quoſdam ex ſemibarbaris græcorum recepit in curiam. itidem & ius Latii, ut Pōpeius Nouocomenſibus. de qua re ante locuti ſumus in diſputatione de prouinciis. I I I I. præmium erat ius anulorum. Suetonius in Iulio, num. 13. promiſſumq; ius anulorum cum C C C C. milibus diſtulit. ibidem, exiſtimatur etiam equeſtres cenſus pollicitus ſingulis, quod accidit opinione falſa de uſu, & iure anulorum aureorum in ordine equitum, Vide eundem Suetoniū in Galba num. 10. equeſtris ordinis iuuenes delegit, qui manente aureorū anulorum uſu, euocati appellarentur, excubiaſq; agerent circa cubiculum ſuum uice militum. Aſconius Pædianus in 3. in Verr. pag. 49. præmia ita diſtinguit, quædam prẹmia & honori ſunt, & lucro, ut haſtæ, uexilla, phalerę, coronæ ciuicæ; at anuli ſunt ingenuitatis ſigna. ſic ille; ſed ego hæc receſebo inter dona; ſic. n. appellat Suetonius in Tiberio. num. 32. quodq; de donis militaribus ad ſe referrent. itidem in Auguſto. num. 25. Ius autem tribuendorum omnium militarium donorum habebant non modo ipſi Impp. ſed etiam Legati, qui ductu ſuo bellum gerebant. Suet. id declarat nominatim in Tiberio num. 32. loco eodem. his uerbis. Quodq; de tribuendis quibusdam militaribus donis ad ſe referrent, quaſi non omniū tribuēdorū &c. Idem Suetonius in Aug. num. 25. ſolos triumphales, quanquam & ſocios expeditionū, & participes uictoriarum nunquā donis impertiendos putauit, quod ipſi quoq; ius habuiſſent tribuendi ea, quibus uellent. Primum donum, phaleræ, Vide in Aug. num. 25. de phaleris A. Gellius. lib. 11. cap. 11. & Ver. lib. 5. ubi etiam nomine doni appellari talia uidebis, nullus mihi non donatus abibit. II. donum erant interdum, Armatura, & ueſtis. Lampridius in Alexandro Seuero pag. 281. donauit & ocreas, & bracas, & calciamenta, inter ueſtimenta militaria. item Vopiſcus in Taciti Imp. uita. 362. paragaudas ueſtes ipſe primus militibus dedit, cum ante nō niſi purpureas accepiſſent, & quidem aliis monolores, aliis dilores, aliis trilores, uſq; ad pentelores, quales hodie lineæ ſunt. III donum erant coronæ, & quidem diuerſorum generum, de quibus A. Gellius lib. 5. cap. 5. præter ipſum, de corona ex lauro ob

uictos

uictos hoſtes decreta Auguſto Dion lib. 53. pag. 343 de triumphali aurea Imperatoribus dari ſolita ibidem A. Gell. & de auro coronario Dion lib. 51. pag. 310. quod dabatur in Italia à ciuitatibus; hoc autem Auguſtus non recepit, & Cicero in orat. contra Rullum, ex Manubiis, ex auro coronario. dabatur quidem etiam olim proconſulibus decedẽtibus ex prouincia ad ornandum triumphum. quod refert Cicero in or. in L. Piſonem. ubi ait, lege cautum, nequis ipſum reciperet, niſi decreto triumpho. de ciuica Vopiſcus in Probo pag 371. de caſtrenſi idẽ ibidem. coronis uallaribus duabus, nam eadem eſt uallaris, & caſtrẽſis, Leuiſſimis de cauſis quòd donaſſet coronas, reprehenſus olim fuit M. Fuluius Nobilior a M. Catone, ut refert A. Gell. lib. eodem V. cap. V. quia uallum curauerant, puteum effoderãt. Coronis aureis octo donatum fuiſſe Sicinium Dentatum narrat Gellius ibidem. miror, ſi tantum Impp dari ſolitæ, ut ex eodem A. Gellio ante diximus, niſi ſi ille ſuo auſpicio bellum geſſit, & Imperator fuit. I I I. donum militare erat uexillum purum. Vopiſcus in Probo, & Aſc. in. 3. in Ver. V. donum, armillæ aureæ, ibidem Vopiſcus; unius enim contentus ſum teſtimonio. V I. donum, Torques idem ibidem. V I I. haſtæ puræ. idem eodem loco. V I I I. donum. patera ſacrificalis. ibidem. I X. donum, parmæ, & haſtæ aureæ. de his Dion lib. 55. pag 378. ubi loquutur de morte C. & L. filiorum Auguſti. his uerbis καὶ αἱ πέλται τά τε δόρατα ἃ παρὰ τῶν ἱππέων ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντες χρυσᾶ εἰλήφεσαν ἐς τὸ βουλευτήριον ἀνετέθη X. donum. Laudatio. de ea Liuius lib. 5. ubi de Manlio, qui Capitolium ſeruarat, his uerbis. luce orta uocatis claſſico ad concilium militibus ad tribunos; cum & rectè, & perperam facto precium deberetur, Manlius primùm ob uirtutem laudatus. X I donum, frumentum, & uinum, exile quidem, ſed magnum in obſidione datum. idem Liuius lib. 5. eodem, & ibidem, his uerbis. donatusq; non à Tribb. ſolùm militum, ſed conſenſu etiam militari, cui uniuerſi ſelibras farris, & quartarios uini ad ædes eius, quæ in arce erant, contulerunt, rẽ paruam dictu; ſed quia uictu quiſq; ſuo ſe defraudans. & quæ ſequuntur. X I I donum. erant ornamenta triumphalia. Suet. in Tiberio, num. 20. egit triũphũ, quem diſtulerat, proſequentibus etiam legatis, quibus triũphalia impetrarat ornamenta, & in Aug. nu. 38. aliquantò pluribus triumphalia ornamenta decernenda curauit, & in eodem. nu 9.

quas ob res,& ouans, & curru urbem ingreſſus eſt primus,ut qui dam putant,triumphalibus ornamentis honoratus.hoc auté donum tribui ſolitum tantum ipſis ducibus. XIII donum militare, erat Clypeus aureus.de eo Suet.in Caligula,num.16,inter reliquos honores illi decretus eſt Clypeus aureus,qué quotannis certo die collegia ſacerdotum in Capitolium ferrent,ſenatu proſequente. etiam hoc Ducibus tantum,& ipſi Imp. tribuebatur. XIIII. donum erat Corona aurea,quam dabat ipſe Imp. legato ſuo,qué adæquare ſibi laude uolebat; Liu.lib.6.II. belli punici. pag.156. poſt expugnationem nouæ Carthaginis, Scipio C. Lęlium præfectum claſſis,& omni genere laudis ſibi æquauit, & corona aurea donauit;atq; ita fortaſſe intelligendus A. Gellij locus,ubi de octo coronis aureis Sicinio donatis loquitur. XV. donũ militare,erant boues,ſed hoc nauale dici poteſt,quale etiã apud Vergilium.de eo loquitur Liuius eodem libro.& eadé pagella. Scipio Lælium præfectum claſſis XXX. bobus donat. Dona militaria,rep. florente,dabat interdum ipſe populus. Vide A. G.loco ante recitato.populi militaria habuit dona multiiuga,in his prouocatoria pleraq; ; cum enim eſſet orta contentio de donis, & prouocatum ad Pop. adiudicabantur à populo.niſi malis intelligere prouocatoria, quòd hoſtem prouocaſſet,ut nonnulli putant,quãquã mihi non ſatis probatur eorũ ſententia. Etiã ſciédũ dona hæc militaria poſt laudationé,ut ante diximus,cũ loquemur de Manlio,qui Capitolium ſeruarat pro cócione,ab Imp. tribui ſolita. Liu. lib.6. II.bel. pun. eodem loco pag. 150. Profitebantur interdum milites plures,qui dicerét ſe eo dono dignos, quòd daturus erat Imp. tunc oriebatur lis, & contentio. & teſtibus,atq; aduocatis res agebatur,dabantur uerò Recuperatores, & quidem tres,nam hoc uerè Recuperatorium erat iudiciũ. ré totam uide, & obſerua apud Liuium.quãuis ambobus, ut lis tolleretur, qua nihil pernitioſius in caſtris, corona adiudicata fuit. Hactenus à me de cómodis, præmijs,& donis militaribus ſit dictum. Potuiſſem ex iureconſultorum libris quamplurima priuilegia enumerare,quæ inter cómoda recenſeri poſſunt, ſed ea prætermittenda duxi. quale illud apud A. G. lib. 7. cap.11. ubi loquitur de pignoriscapione propter æs militare à Tribuno ærario, ſi miles accipere debebat.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS, DE POENIS MILITVM, ET IGNOMINIIS.

POSTQVAM de præmiis militum dictū eſt, conſequi uidetur, ut de pœnis, & omni genere ignominiæ, quæ irrogari ipſis ſolebat, & de cauſis pœnarum, & ignominiæ irrogādæ. Prima pœna dicta eſt exauctoratio. exauctorare autem nihil aliud erat, quàm ſolutum ſacramento, & inermē, priuatum omni commodo, & priuilegio militem dimittere. de hac Suetonius in Aug. his uerbis, cum ignominia legionem contumacius parentem. fiebat autem interpoſita hac appellatione, QVIRITES. Vide Lampr. in Alexandro Seuero. 286. item Corn. Tacitum lib. 1. pag. 15. in concione Germanici, ubi cognoſces hoc primum manaſſe a Iulio Cæſare. hæc autem ſunt ipſius uerba. Diuus Iulius ſeditionem exercitus uno uerbo compeſcuit, uocando, QVIRITES, qui ſacramentum illius detrectabant. hoc autem refert etiam Suetonius in Iulio num. 17. Exauctorare uerò dicebantur, ut Lāpridius loquitur in Seuero 272. inuentus ſolus eſt, qui tumultuātes legiones exauctorauerit, & Suetonius in Aug. paulò poſt. citra commoda emeritorum exauctorauit. Sacramento ſoluere idem erat. Vide Ammianum Marcellinum lib. 24. reſiduos duos tribunos ſacramento ſoluit, ut deſides, & ignauos. quanquam interdum exauctorare, ad honeſtam refertur miſſionem. Suet. in Iulio Cæſ. num. 69. & Cor. Tacitus paulò poſt in loco de quo ante. Et hæc eſt miſſio ignominioſa, nam erat etiam miſſio honorifica.

fica. de ignominioſa Iureconſulti multa in Tit. de iis, qui notantur infamia. & in Tit. de re militari. de honeſta Liuius lib. 6. III. decados. dum ne quem militum legeret ex eo numero, quibus Senatus miſſionem, reditúq; in patriam negaſſet. de hac miſſione loquitur etiam Suetonius in Iulio, num. 7. miſſionem, & præmia flagitantes. & Cor. Tacitus lib. primo, pag. 8. An prætorias cohortes, quæ poſt ſexdecim annos penatibus ſuis reddátur, plus periculorum ſuſcipere? Idem lib. eodem. pag 7. ne dimiſſis quidem finem eſſe militiæ, ſed apud uexillum retentos. Quid autem ſit, apud uexillum retineri, cognoſce ibidem poſt, pag. 13. Igitur uolutaris inter ſe, rationibus placitum, ut epiſtolæ nomine principis ſcriberentur, miſſionem dari, uicena ſtipendia meritis; exauctorari qui ſena dena feciſſent, at retineri ſub uexillo cæterorum immunes, niſi propulſandi hoſtis. & in his uerbis, obſerua, Exauctorari, referri ad honeſtam miſſionem. de honeſta miſſione locus eſt etiam apud Suet. in Vitellio. num. 15. ubi ait. Delectum quoq; ea conditione egit, ut uoluntariis non modo miſſionem poſt uictoriam, ſed etiam ueteranorum, iuſtæq; militiæ commoda polliceretur. Exauctorationem de turpi miſſionem dici cognoſce rurſus ex his Suet. uerbis, in Vitellio, num. 10. quicquid prætorianorum cohortium fuit, ut peſſimi exempli uno exauctorauit edicto, iuſſas tribunis tradere arma. Sciendum uero militares alias dictas animaduerſiones, alias ignominias, nam animaduerſio pœnam ſignificat; ignominia autem probrum, & notam. Ex Suetonio id cognoſci poteſt in Tiberio. num. 19. ubi hæc ſunt uerba. Animaduerſionum, & ignominiarum generib. ex antiquitate repetitis, atq; etiam legato Legionis, quod paucos milites cum liberto ſuo trãs ripam uenatum miſiſſet, ignominia notatum. ibi ſimul adnota cauſam notandi ignominia, nec milites tantum, & centuriones notari ſolitos, ſed etiam tribunos, & legatos. Vide eundem Suetoniũ in Caligula. num. 44. legatos, qui auxilia ſerius adduxerant, cum ignominia dimiſit. Hæc ille. tu adnota cauſam. Itidem illa nota fuit Centurionibus inuſta. de qua Suetonius ibidem, pleriſq; Centurionum matúris iam, & nõ nullis ante pauciſſimos, quam conſummaturi eſſent, dies, primos pilos ademit, cauſatus ſenium. Obſerua notam, & cauſam. Itidem illud genus notæ eſt in Galba num. 12. Claſſiarios, quos

Nero

Nero ex remigibus iuſtos milites fecerat, redegit ad priſtinum ſtatum. Hæc nota fuit. Animaduerſio autem illa. paulo' poſt ibidem. Atq; flagitantes aquilam, & ſigna pertinacius decimauit. II. pęna igitur dicatur à nobis Decimatio. dè hac Suetonius in Calig. num 48. inhiberi nullo modo potuit, quin decimare uelle perſeueraret. & cauſa decimandi declaratur ibidem. Legiones, quæ poſt exceſſum Auguſti ſeditionem olim mouerant. hæc autem eſt illa ſeditio, de qua Tacitus libro primo. de decimatione etiam Liuius mentionem facit lib. ſecundo ab V. C. his uerbis. Decimus quiſq; ad ſupplicium lecti. & Tacitus lib. 3. ubi de L. Antonio, qui milites decimauit. de hac etiam nominatim loquitur Polybius lib. de caſtrametatione Rom. Claſſiarios etiam decimauit Imp. Galba, quòd pertinacius peterent ſe iuſtos fieri milites. Vide Suetoniũ in Galba num. 12. de decimatione etiam loquitur Dionyſius Halicar. lib. 9. pag. 446. in libris uerſis in latinum ſermonem à Gelenio; ſic enim erit commodum etiam ijs, qui græcè neſciunt, inuenire. Qui autem decimabantur, forte duci ſolebant. Vide Polybium in lib. de caſtrametatione. III. pæna militaris erat Fuſtuarium. de quo Cicero mentionem facit in or. Philipp. 3. & Velleius pag. 107. in poſt. uolumine. Caluinus Domitius Iubillium, Cẽturionem primipili ob turpem ex acie fugam fuſte percuſſit. de hac pœna copioſè loquitur Polybius in lib. de caſtrametatione. & cauſas has enumerat. peccare in excubiis. deſerere ſtationem. furto aliquid è caſtris tollere. falſum teſtimonium dicere. flore ætatis alicuius abuti. de hac pœna lege Lampridium in Alexandro Seuero. ubi refert, poſt fuſtuarii animaduerſionem, militi neq; in patriã redire licuiſſe, nec ab ullo ex ſuis recipi ſolitum. hæc pœna poteſt etiam inter capitales connumerari; nam ait Polybius, cum miles cauſam dixiſſet apud Tribunum; ſi dãnatus fuiſſet, ab ipſo primùm Tribuno fuſte percuti ſolitum, mox ab aliis militibus, & fuſtibus cædi, & lapidibus interdum obrutum necari. IIII pœna. ordeo paſcere; & hæc decimatis plerunq; legionibus irrogabatur. Suetonius in Auguſto. Decimatas ordeo pauit. & Polybius in lib. de caſtrametatione. itidem Liuius lib. 7. decadis. 3. ubi de Marcello. cohortibus, quæ ſigna amiſerunt, ordeum dari iuſſit. Cauſa illic adnotanda huius pœnæ. Signa amittere. apud Suetonium duplex

pœna,

pœna, primùm enim decimantur legiones,poſtea ordeo paſcun tur, & ſi non cadit in eundem utraq;. V. pœna militaris erat. Vi te cędi.de hac Corn. Tacitus lib. primo pag.9. Centurio Lucilius interficitur,cui militaribus facetiis uocabulū. CEDO' A L T E R A M, indiderant,quia fracta uite in tergo militis, alteram clara uoce, & rurſus alteram poſcebat.& Liu. in Epit. lib. 57. ubi de diſciplina Scipionis loquitur. Quem militem extra ordinem deprehenderit, ſi Romanus eſſet,uitibus. ſi extraneus uirgis cecidit. quo loco adnotandum, maiore ignominia affectos, qui uirgis cæderentur, quam qui uitibus; Valerius Maximus uirgis ait cæſum Q. Fabium Rutilianum magiſtrum equitum à Papyrio dictatore quòd iniuſſu ſuo in aciem copias eduxiſſet. lib.2.cap.2. Exem.de Papirio. uide etiā Plin.ubi de uite.& Crinitum inter recentiores. V I. pœna. pertundere uenam, & mittere ſanguinem, & quidem perantiqua. Vide Aulum Gellium lib. 10. cap.8. V I I. pœna, ſiue nota potius,& ignominia. Ceſpitem portare, Suetonius in Auguſto. Ceſpitibus autem aggeres fiebant, & Cor. Tacitus lib. primo pag. 8. ſimul congerunt ceſpites, extruunt tribunal; paulò poſt. Aggerebatur nihilò minus ceſpes, iamq; pectori uſq; accreuerat,cum tandem peruicacia uicti inceptum omiſere V I I I. pœna,ſeu ignominia. portare uallum,& ſarcinas, Val. Max. lib. 2. cap.2. Liuius lib. 57. in epit. ubi de Scipionis diſciplina, cum gladio recte (legendùm, tete) uallare ſcieris, uallum ferre definito, ibidem mētio eſt militis, qui parum habiliret ſcutum ferebat. I X. pœna. elephantis proterendos dare. Val. Max. lib. eodem,& capite eodem.exēplo, de Africano minore,in transfugas, hæc enim pœna ad eos referri propriè debet. X. ignominia potius, quam pœna. ut diſcincti foderent. Plutar. in uita Luculli. X I I. ignominia,pugnare pedibus. Val. Max. lib.2. cap. 2.exemplo de Cotta,his uerbis. C. Cotta P. Aurelium iunctum ſibi ſanguine, uirgis cæſum militię munere pedibus fungi coegit,quòd eius culpa ager eſſet incenſus, & caſtra penè capta. ignominia hæc addita pœnę. XIII. pœna, quæ militibus itidem trāsfugis irrogari ſolebat. Cruci affigere. Valerius Max. ibidem. exemplo de Africano. & quidē Romanos, nam latinos ſecuri percuſſit. grauiore ſcilicet pœna affecti Ro. quàm latini, quia minus decet Romanum eſſe tranſfugam. X I I I I. ignominia potius, quam pœna. Toga laciniis

abſciſſis

abſciſſis indui. XV. diſcincta tunica indui. XVI. nudis pedi-
bus, à mane uſq; ad noctem ad principia adeſſe. XVII. interdi-
cere uſum balnearum. XVIII. interdicere aliorum conuictū.
XIX. ab equitibus transferre ad funditores. Cauſa uero huius,
quod præfectus equitum circunuentus hoſtibus arma illi ſtatim
dederat. Vide hæc omnia apud Val. Max. lib. eodem, & cap.
exemplo de L. Calpurnio. Notæ hæ, & ignominiæ ab ipſis Impp.
tollebantur. Suetonius in A. Vitellio. num. 8. atq; etiam ultrò
ignominioſis notas, reis ſordes, dānatis ſupplicia dempſit. itidē
in Iulio Cæſare num. 69. ægreq; poſt multas preces reſtituit. Vi-
de locum, nam ait ibi. legionem nonam totam cum ignominia
dimiſit, quod tumultuata eſſet apud Placentiam, quāuis adhuc
in armis eſſet Pompeius. Vide etiam Aelium Lampridium in
Alexandro Seuero. pag. 286. eam tamen legionem, quam exau-
ctorauit rogatus per dies XXX. priuſquam ad expeditionem
Perſicam proficiſceretur, loco ſuo reſtituit, eaq; pugnante maxi-
me uicit, cum tamen Tribb. eius capitali ſupplicio affecerit.
Hactenus à me de pœnis, & ignominiis militum dictum ſit.
Nunc de quaſi ignominiis quibusdam, quæ ad militiam ſpectāt,
dicamus. Sic autem appello, quia lege, & conſtitutionibus erat
Impp. cautum, non ignominiæ, aut notæ inurendę gratia, ſed
aut diſciplinæ militaris, aut dignitatis retinendæ gratia. Refert
Suetonius in Auguſto, inſtitutum fuiſſe, & uſitatum ab Augu-
ſto; ut milites in concione, aut in edicto non appellaret commi-
litones, nec filiis, aut priuignis imperio præditis id permiſiſſe.
Cornelius etiam Tacitus libro primo pag. 15. ubi in concione
alloquentem facit Germanicum milites. Quod nomen huic
cœtui dabo. militesne appellem? qui filium Imp. ueſtri uallo,
& armis circunſediſtis; An ciues? quibus tam proiecta authori-
tas Senatus fuit. Vide, ut non appellat commilitones, nimis
enim blanda erat appellatio, & diſciplinam corrumpebat. At ſe-
cus Imp. Alexander Seuerus. Vide Aelium Lampridium. pag.
286. circunſtantibus eum militibus, & quidem armatis ita cæ-
pit. Commilitones, ſi tamen iſta uobis competit appellatio, &
quæ ſequuntur. paulò poſt. Milites Romani ueſtri ſocii, mei
contubernales, & commilitones amant, potant, lauant, Græ-
corum etiā more quidam ſe inſtituūt. de commilitonū appella-

tione inter ipſos milites uide Cor. Tacitum pag. 17. ubi hæc ſunt uerba. nec aliter placari poſſe commilitonum manes. Alterum genus quaſi ignominiæ, non uti milite libertino. Refert Suetonius in Auguſto, ipſum non eſſe uſum libertino milite, præterquam bis, dum foris bellum gereret, ad præſidium coloniarum contingentium Illyricum, iterum ad tutelam ripæ Rheni fluminis. Miretur aliquis, cum delectus ex tribubus, ut Polybius narrat in libro de caſtram. Ro. & libertini tribubus continerentur, cur libertinum noluerit ſcribere militem. Reſponde, libertinos tribubus quatuor urbanis ſeparatim contineri ſolitos, ut ſatis notum eſt; ideo facile potuiſſe prætermitti in habendo delectu, cumq; uellet militarem diſciplinam augere, & ornare, non niſi ciuibus ingenuis in bello uti uoluiſſe. De libertinis, quoniam infima plebe continebantur, uide quid cauerit Diuus Claudius, apud Suetonium num. 25. nam ait. libertinos, qui ſe pro equitibus agerent, publicauit. De capite cenſis etiam non adigendis ſacramento, uide Valerium Maximum libro ſecũdo, cap. ſecundo, exemplo de C. Mario. & A. Gellium. lib. 16. cap. 10. itidem Saluſtium in Iugurtha. Verùm Imp. Nero aliquando coactus eſt uti libertino milite, imò ſeruis etiam. Vide Suetonium. num. 44. ubi hæc ſunt uerba. Mox tribus urbanas ad ſacramentum citauit, ac nullo idoneo reſpondente, certum dominis ſeruorum numerum indixit, nec niſi ex tota cuiuſq; familia probatiſſimos, ne diſpenſatoribus quidem, aut amanuenſibus exceptis, recepit. Et quanuis Auguſtus bis uſus eſt libertino milite, non tamen ſub eodem uexillo cum ingenuis eſſe uoluit, nec eo modo armatos, ut dignoſci poſſent. Vide Suetonium eundem. ubi hæc ſunt uerba. non commixtos cum ingenuis, nec eo modo armatos. & quatenus ad hanc commiſtionẽ militũ ſub uexillis attinet, ne cum externis quidem auxiliis Romani commiſcebantur, neq; enim erat idem delectus, neq; iidẽ Tribb. militum, ſed præfecti ipſos ducebant ſui, & ſeparatus ijs in caſtris locus aſſignabatur. Vide Polybiũ in libro de caſtram. Sed Xenophon in libro, qui ἱππαρχικὸς dicitur fideliores ait futuros externos, ſi commiſceantur cum Athenienſibus. Ideo Demoſth. in or. prima Philipp. ait καὶ μὲν τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντα ἀθηναίους. pedites uero qui bis mille, inter hos Athenien-

ſes

ſes quingentos. Sed idem Xenophon in libro περὶ πόρων, ſi ciues cum ciuibus coniuncti militent, utilius, quàm ſi cum illis inſtruantur, ut hoc tempore Lydi, Phryges, Syri, & alijs id genus. Verùm hæc commiſcendi ratio alia eſt, uel non commiſcendi. illi non commiſcebantur ab Auguſto dignitatis cauſa, hi nõ ſunt commiſti ab Athenienſibus ob diuerſitatem linguæ; Nec tribus commiſceri olim Ro. uoluerunt urbanas ruſticis, ob ignobilitatem, Vide Liuium libro 9. ſub finem narrantem, quomodo libertini, Fabio authore, qui ideo eſt dictus cognomento Maximus, conjecti fuerint in quatuor urbanas tribus; nam urbanæ tunc cæperunt appellari; Impp. ætate ſi non commiſcebantur ſub eodem uexillo externi cum Ro. at utebantur eadem diſciplina. Vell. paterculus in uolumine poſt. pag. 134. in impreſſis Lugduni. ubi de defectione Pannoniorũ loquitur, & Dalmatarum. In omnibus autem Pannoniis non diſciplinæ tantum modo, ſed linguæ quoq; notitia Romanæ, pleriſq; etiam literarum uſus, & familiaris animorum erat exercitatio, ideo periculoſum fuit, & quæ ſequuntur. Sic etiam Liuius de latinis lib. 8. lingua, moribus, armorum genere, inſtitutis congruentes, nam ſæpè iiſdem in manipulis fuerant. Nec uero mirandum hoc de latinis dici, quia cum ipſis eſſet data ciuitas, poterant in iiſdem manipulis, & ſub eodem uexillo in legionibus Ro. militare. Nec uerò prætermittendum Auguſtum olim (ut refert Suetonius) Romæ uſum militis libertini opera tum incendiorum cauſa, tùm ob periculum imminens ex caritate annonæ. Semper enim incendiorum ſuſcepta eſt cura. Vide Liuiũ libro 9. de bello Maced. pag. 262. ubi de Quinqueuiris, quibus hoc eſt mandatum. Magna autem incẽdia ſæpe à Liuio Romæ fuiſſe narrantur. Vide etiam Paterculum pag. 156. ſub finem uol. poſterioris. ubi Cælii montis incendium narrat, cum iactura omnium, quibus ſuccurrit Tiberius. Caritas uerò annonæ ob frequentiam hominum ſæpe Romæ erat. Sex. Rufus inſignis Auguſtæ hiſtoriæ ſcriptor, ex Aegypto ducenties centena millia in urbem inferri ſolita ſcribit. Incendiorum cura etiã Triumuiris capitalibus mandata. Vide Liuium ibidem. Seruare, ne qui nocturni cœtus fierent, utiq; ab incendiis cauerentur. adiutores iis dati Quinqueuiri, ut cis Tiberim ſuæ quiſq; regioni, ædificiis præeſſent. ſi igitur libertino milite uix utebãtur,

quid credendũ de ſeruis?iis certe nõ licebat militare. Vide Vell. Paterculũ in poſteriore uolumine, pag. 136. ubi de defectione Pãnoniorũ, & Dalmatarũ loquitur; Habiti itaq; delectus, reuocati undiq; omnes ueterani; uiri, fœminæq; ex cẽſu libertinũ coactæ dare militẽ. Libertinũ militẽ, intellige ſeruos manumiſſos, ut militare poſſent. Suet. hoc idem apertius demõſtrat in Auguſto nu. 25. his uerbis. eoſq; ſeruos adhuc uiris, fœminiſq; pecunioſiorib. indictos, ac ſine mora manumiſſos ſub priore uexillo habuit, neq; aut commixtos cum ingenuis, aut eodem modo armatos. Obijciat ſe mihi aliquis, & dicat ſeruos militaſſe. prolatis illis ex Liuio uerbis, quæ ſunt libro ſecundo de bel. punico, poſt cladem Cannenſem. Annibal redimendi ſui captiuis copiam fecit precia in ſingula capita, Equiti quingenos quadrigatos, tricenos pediti, ſeruo centum. Ergo ſerui erant in exercitu Ro. Sed tu intellige calones, & lixas, & id genus turbæ. Cicero in oratione pro Deiotaro, ubi ſunt illa uerba. ſeruum iudicatum. oſtendit ſatis rem ita ſe habere. extat etiam Plinii Epiſtola ad Imp. Traianum, in qua de hac re agitur. Militarunt tamen aliquando ſerui etiam non manumiſſi. Liuius libro ſecundo belli punici, poſt Cannenſem cladem, loco ante demonſtrato, id ita explicat. Etiam aliam formam noui delectus inopia liberorum capitum, ac neceſſitas dedit; VIII millia iuuenum ualidorum ex ſeruitiis, prius ſciſcitantes ſingulos, uellent'ne militare, empta publice armauerunt; hic miles magis placuit, quàm redemptus. Idẽ etiam ab Imp. M. Antonino Philoſopho factum narrat Iulius Capitolinus. pag. 194. Et ſeruos, quemadmodum bello punico factum fuerat, ad militiam parauit; quos uoluntarios exemplo Volonum appellauit. Nec ſeruis tantùm uſus eſt in bello Germanico, & Marcomanico, ſed etiam gladiatoribus, quod hominum genus uiliſſimum erat, multoq; fortaſſe peiore conditione, quàm ſerui. Capitolinus ibidem. Armauit etiam gladiatores, quos Obſequentes uocauit. imò (tanta erat neceſſitas) etiam latrones. Verba Capitolini ſunt hæc ibidem. Latrones etiam Dalmatiæ, & Dardaniæ milites fecit, qui locus ita intelligendus. ut dicas milites factos, quia ipſos ſacramento adegit militari, tunc enim fiebat aliquis miles, & incipiebat frui priuilegiis omnibus militaribus. Hactenus à me de pœnis, & ignominiis militum Romanorum dictum ſit.

EIVSDEM.

DE GRADIBVS HONORVM, ET MAGISTRATVVM RO.

ILLVD primum omnium ſatis conſtat (ut ab initio repetam) Romanorum pueros prętextam geſtare ſolitos, quam græci περιπόρφυρον uocant, unde & prætextati dicti; Suetonius in Iulio Cæſare num. primo. prætexrato Coſſutia deſponſata. itidem & bullam. locus eſt apud Aſc. in 3. in Verrem. pag. 45 ſimul cum prætexta etiam bulla ſuſpendi in collo infantibus ingenuis ſolet aurea, libertinis ſcortea, communiens pectus puerile. Signum igitur erat ingenuitatis bulla aurea. ſtudebāt enim Rom. dignoſcere ingenuos ab aliis. Quatenus igitur ad liberalem cauſam attinet, cauit Imp. M. Antonius Philoſopus, ut quilibet liberos ſuos poſt triceſimum diē. nomine impoſito profiteretur apud præfectum ærarii; in prouinciis uerò apud Tabularios publicos. Iulius Capitolinus id narrat pag. 191. Prætexta deponi ſolita, & toga uirilis ſtatim ſumi. Valerius Probus in ſua Epitome de nominibus Ro. ait. non ante prænomina imponi ſolita, quàm togam uirilem ſumerent. nec iſta uerba, quod credunt quidam, aduerſantur illis Plutarchi in probl. Ro. ubi ait. nono die maribus imponi ſolita nomina, & fœminis octauo. nam Plutar. de nomine gentilitio tantùm loquitur illic; Valerius autem Probus de prænominibus. & utrunq; uerum eſt. quòd autem luſtrico die imponeretur infanti gentile nomen, uide Suetonium in Nerone. num. 5. de qua re etiam antè locuti ſumus. Virilis toga ſumebatur ſolenni. die. Sic uocat Iulius Capitolinus in M. Antonio Philoſopho pag. 189. Virilem togam ſumpſit quintodecimo ætatis anno, ſtatimq; illi deſponſata eſt L. Ceionii filia ex uoluntate Hadriani. Itidem Suetonius in Tiberio num. 53. uirili toga ſumpta adoleſcentiam omnem tranſegit. Idem in Auguſto. num. 8. duodecimum annum agens auiam Iuliam defunctam pro concione laudauit. quadriēnio poſt uirili toga ſumpta militaribus donis donatus eſt. hanc puram uocat Cicero in ep. ad Att. lib. 5. ubi ſcribit ſe togam puram Ciceroni dediſſe; de ea etiam Catullus in elegia ad Mallium.

& hoc

& hoc tyrocinium ætatis uocatur à Suetonio in Aug. ubi loquitur de Caio, & Lucio. & in Nerone. num. 6. deductus tyro in forum. ubi adnotari poteſt, conſuetudinem fuiſſe, ut adoleſcentes, qui togam puram ſumpſerant, deducerentur in forum. tyrones autem dicti, quia tunc incipiebāt militare ſub annum XVII. ut patet ex Plut. in uita Gracchorum. Toga igitur pura ſumpta militare, & ſtipendia facere ſub Impp. incipiebant. ut Pōpeius ſub Sylla. Plut. in Pompeii uita. C. Iulius Cæſar ſub Thermo prætore in Aſia. Suet. num. 2. & 3. & ſub Seruilio Iſaurico in Cilicia, & proauus Augusti ſub Aemilio Papo. Suet. num. 2. Cato de ſe ipſo apud Ciceronem in lib. de Sen. ita loquitur. Quibus miles punico bello, aut quęſtor in eodem bello, aut Conſul in Hiſpania fuerim, aut quadriennio poſt cum Tribunus mil. depugnaui apud Thermopylas M'. Acilio Glabrione Cos. Enumerat militiæ ſuæ gradus. ſed miror, quomodo Cicero poſt Conſulatū illum Trib. mil. fuiſſe dicat. Plut. χιλίαρχον. nam Liuius lib. 6. 4. decados ait legatos Conſulares ipſum fuiſſe, & Valerium Flaccū Acilii Glabrionis. Legatos uero proxima dignitate fuiſſe in exercitu conſulibus, cognoſce ex Liuio. lib. 3. pag. 33. lin. 50. ubi ait. Conſulem alterum dextrum cornu, alterum ſiniſtrum; legatum mediam aciem, alterum equites rexiſſe, & idē lib. 4. pag. 37. lin. 20. dictatorem in exercitu ſibi aſſumpſiſſe legatos, quos uellet, uiros inſignes. Tribuni mil. alii ex equitibus, alij ex peditibus creabātur. Polyb. in libro de caſtrametatione. equites, quibus decem eſſent reliqua ſtipendia; pedites, quib. ſex. hi erant ſeniores, & numero ſex. itidem ex iunioribus quatuordecim, qui quinq; confeciſſent ſtipendia. Ibidem. Singulæ autem legiones ſex habebant Tribb. mil. Polyb. ibidem. de numero ſtipendiorum Liu. lib. 3. pag. 31. num. 50. ubi ait Oppium. VII. & uiginti confeciſſe ſtipendia. Magis uero honorificum erat militaſſe equitem, quàm peditem. Collige ex Liuio libro. 3. pag. 31. lin. 100. ubi ait. L. Tarquitium patritium, ſed qui tum ſtipendia pedibus propter paupertatem feciſſet. Intelligi iam poteſt, qualis eſſet militiæ gradus Trib. mil. ſed illius ductu, & auſpicio bellum non dicebatur geri. Liu. lib. 4. pag. 37. lin. 60. nec milites ab eo poterant ſolui religione iuramētu Liu. lib. 3 pag. 25. lin. 100. Aetatem ſi quęris (nam hoc ſpectat ad rem propoſitam) collige

ex Polybij loco antè recitato; nã ſi creabant Tribb. militũ alios, quibus iam eſſent confecta ſtipendia ſex, patet hos annorum fuiſſe XXIII. nam ætas militaris incipiebat poſt XVII. ut ante dixi. hinc illa edicta, quicunq; eſſent ætate militari. Liu. lib.3. pag. 26. lin. 70. equites uerò creabantur Tribb. mil. anno ætatis XXVIII. ex priore ſupputatione, ſi rem colligas. obſcuri, & humiles, qui creari non poterant Tribb. mil. alios habebant militiæ gradus; quos enumero ex Liuio lib. ſecundo, lin. 60. Miles. ductor ordinum. Centurio. Centurio primi pili. itidem. Vexillarius. Optio. Teſſerarius. ſignifer, & aquilifer. uide quid dicat de his Iulius Capitolinus in Pertinace, ſub initium. Verùm de his, & aliis omnibus ego alibi copioſè diſſeram. Nunc aliorum honorum gradus declaro in patritiis uiris, & plebeiis nobilibus. Poſtquàm militarant, ibant ad petitionem urbanorum magiſtratuum. & primùm quæſturam petebant. anno XXIII. ex lege annali, ut ego alibi copioſè expoſui. ſed pulchrum cenſebatur ex caſtris redire cum laude, & donis militaribus. Ciuicam coronam retulit Iulius Cæſar, qua illum donauit Thermus prætor in Mitylenarum expugnatione. Suet. in Aug. num. 2. & Octauius triumpho Cæſaris Africano donatus eſt militaribus donis, quo anno togam ſumpſit uirilem, quanquam expers belli propter ætatem; nam agebat annum XVI. Quæſturam ſequebatur ædilitas interiecto ſpatio annorum trium. Aedilitatem prætura interiecto biennio. Præturam conſulatus interpoſitis annis itidem duobus. nam ætatis anno 43. conſulatum gerebant. ſicuti Cicero in Philipp. VI. declarat nominatim. Sed nos de his omnibus alibi copioſè dicemus, cum loquemur de lege annali. Verũ quærat aliquis in gradibus honorum plebeii hominis de tribunatu plebis; quo loco, interq; quos interiici ſoleret magiſtratus urbanos, reſpõdeo tribunatum pl. quæſturam uel urbanam, uel prouincialem ſequi conſueuiſſe. Id patet ex oratione Cic. pro Seſtio ſub initium ferè, ubi ait. Hunc igitur animum ad tribunatum attulit P. Seſtius, ut quæſturam Macedoniæ relinquam. expoſuerat enim tribunatum militum ante, his uerbis. Poſſem multa dicere de tribunatu militum, ſed mihi obuerſatur ante oculos reip. dignitas, quæ ad ſe rapit. paulò poſt. Quæſtor hic C. Antonii collegæ mei, Iudices, fuit ſorte. Iam igitur res ſatis patet. Sed etiam ex

Aſconio id perſpici poteſt, nã in argumẽto or. pro Cornelio Balbo de maieſtate ait. Cor. homo non improbus uir habitus eſt. fuerat quæſtor Cn. Põpeii. deinde Tribunus pl. C. Piſone conſule. Vide, ut Trib. pl. ſequatur quæſturã. Atq; hoc idẽ, quatenus ad Tribunatum mil. & quæſturam ſpectat, cognoſci poteſt ex Suet. in Iulio Cæſ. nu. 5. Tribunatu mil. qui primus honor Romam reuerſo per ſuffragia Pop. obtigit. ibidem num. 6. uidebis quæſturã nominari. Hoc me impulerat antè multos annos, ut dicerẽ epiſtolã illam Cic. lib. II. Ep. fam. ad Curionem. Nondũ erat auditum, ad Curionem patrem, non autem ad Curionẽ filium ſcribi; quia cum eſſet adoleſcens, & quæſtor in Aſia, nec dum Trib. pl. non illi cõmiſiſſet Cicero petitionem Milonis tãto ſtudio, ut diceret, Dux nobis, & author opus eſt. idq; uerum eſſe exiſtimo, & ſi nonnulli poſtea conati ſunt hanc meam annotationem temere carpere. De ſacerdotiis reliquum eſt ut quæramus, quo ordine tribui ſolerent. Ac illud tantùmmodo ſummatim dicam; ſacerdotia mandari ſolita tantũ ſenibus. Sed poſtea immutata ratio eſt. Liu. id nominatim docet lib. 10. Conſulares, triumphalesq; uiri, quorum honorib. nihil deeſſet, præter ſacerdotia, quæ nondũ erat promiſcua. Idẽ lib. 29. ſub finem, extremis ferè uerbis immutatam rationem oſtendit. Gracchus admodum adoleſcens, quod tũc per rarum in mandandis ſacerdotiis erat. &c. Itidem Suet. in Iulio. num. 13. ante præturam pontificem creatum ipſum narrat. Hęc ita ſeſe habebãt florente rep. & ſi poſtremò paululum immutata. Sed Impp. ætate omnia confuſa; imò ante ſacerdotia ipſis mandari ſolita. Vide Iulium Capit. pag. 189. in M. Antonino Philoſopho. Illum octauo ætatis anno in Saliorũ collegium retulit. paulò poſt. fuit in eo ſacerdotio, & præſul, & uates, & magiſter, multosq; inaugurauit, & exaugurauit, nemine pręeunte. Paulò poſt. Virilem togam XIIII. ætatis anno ſumpſit, eiq; deſponſata fuit Commodi filia. Ibidem. Nec multò poſt præfectus latinarum feriarum. Ibidem XVIII. ætatis anno adoptatus ab Adriano quæſtor eſt deſignatus. Hæc ita præter conſuetudinem agi ſolita, quamuis lege annali ſæpe ſolutos leges, ut ipſius uideretur habita ratio. Hęc à nobis hactenus dicta ſint de gradibus honorum, & magiſtratuum Ro. De cenſura nihil diximus, quia ſatis conſtat ipſam plerunq; conſulatum conſequi conſueuiſſe.

FINIS.

MENSIVM APPELLATIO EX NOMINIBVS IMPP.

CAVSAS quatuor reperio fuiſſe, propter quas olim Impp. Rom. menſes de ſuo nomine appellari uoluerint; uel propter inſignem aliquam uictoriam; uel in memoriam mortui alicuius, quem ipſi diligerent; uel quòd eo menſe eſſent ipſi nati; uel quòd eo tempore imperium ſuſcepiſſent. Sextilem Imp. Auguſtus appellauit Auguſtum, quia eo menſe inſignes uictoriæ ipſi obtigerant, ut Suetonius teſtatur, potius quàm Septembrem, quo fuerat natus, ex quo patet altera cauſa, ſicuti ſuperius expoſui. Nonnulli tamen Impp. tales reiiciebant appellationes, etiam ſi S. C. fierent. id factum à Tiberio ſcribit idem Suet. num. 26. his uerbis. Et ne menſis September Tiberius, October Liuius uocarentur, interceſſit. Liuium enim à matris ipſius nomine dici uolebant. Altera cauſa explicatur ab eodem num. 15. in Caio, ubi ait. In memoriam patris Septembrem menſem Germanicum uocauit. Tertiam uerò, & quartam cognoſce ex eodem num. 13. in Domitiano, ubi ait. Septembrem menſem, & Octobrē ex appellationibus ſuis Germanicum, Domitianumq; nominauit, quòd altero ſuſcepiſſet imperium, altero eſſet natus. Etiam Antoninus pius S. C. tale de ſe fieri uetuit. Vide Iulium Capitolinum pag. 186. Menſes Septembrem, atq; Octobrem Antoninum, & Fauſtinum appellandos decreuit Senatus; ſed id reſpuit Antoninus. de tertia, & quarta cauſa itidē lege Vopiſcum in Tacito. :67. Hic idē menſem Septembrem Tacitum appellari iuſſit, quòd eo menſe & natus, & Imperator factus. Nullus uerò plures appellationes menſibus indidit, quàm Commodus Imp. Nam pro Auguſto menſe appellauit Commodum, pro Septembri Herculem. pro Octobri inuictum. pro Nouembri exuperatorium. pro Decēbri Amazonium appellauit. Vide Aelium Lampridium, pag. 210. qui ita ſcribere etiā ſolitos tunc omnes teſtatur. Idibus Herculeis. Calēdis exuperatoriis. calēdis Amazoniis; neq; uerò hæc nomina S.C. indita, ſed potius ex adulatione nefariorum hominum.

ERRATA ITA CORRIGENDA.

Pag. 4. in præfatione, Enim ſi temporum lege. Etenim ſi tēporū.
Pag. 5. in præfatione deſcripſit. Hebræorū etiā. lege. deſcripſit, Hebræorum quoq;.
Pag. 5. in præfatione. βιραίως lege. βιβαῖως.
Pag. 7. in præfatione. indiuinæ philoſophiæ. deeſt. ſtudio.
Pag. 12. b. Omnia ad retardandum lege. Omina.
Pag. 42. b. commendatur lege commendantur
Pag. 78. b. Anobarbo. lege Aenobarbo.
Pag. 112. Milo Lanuuiis olim Cic. lege. Milo Lanuuij olim; Cic.
Pag. 124. b. in oratione pro Archita. hæc uerba delenda.
Pag. 144. b. ubi ait dicens. lege. ubi ait. dicens.
Pag. 145. a. modum promotiones ad militiæ gradus. Vide Lampridium in Alex. Seuero. de promotionibus autem militaribus alibi copioſé diſſeremus, res enim eſt obſcura, & difficilis, ſcituq; digna. Hactenus á me dictum ſit de commodis militum.
Hæc omnia uerba delēda. quia bis ſunt repetita ab ipſo impreſſore, qui deceptus eſſe ſimilitudine uocum duarum commodum, & cōmmoda. ut patet.

Ad Lectorem.

TE non ignorare uolo, Lector amice, in Tabula illá, quæ eſt ſcalpta in Aug. ad eius omnem gētem oſtendendam uſq; ad Neronē Imp. non eſſe appoſitum Britannicum Diui Claudii filiū. neq; uxores Claudii eiuſdem, neq; uxores Neronis, & Caligulæ ſicuti oportebat, quia tabula capere tám multa non potuit.

Velim etiam ſcias, ne fortaſſe inter legendum mireris, cum conſuetudines annotaſſem in Aug. me omnia confuſé collegiſſe: ſed poſtea mutaſſe ſententiā; ac diſtinxiſſe, ſingula genera ſuis locis apte diſponendo, ut facilius omnia inueniri poſſent. Vale.

SERIES CARTARVM.

abcd. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO
PP QQ RR SS TT.

Omnes ſunt duerniones, præter. HQVZ BB II TT
ſimplices.

Impreſſus hic Liber fuit Bononiæ M D L I X. in Officina
Io. Baptiſtæ, & Alex. Benaciorum fratrum, &
Ioannis Rubei Sociorum.

Permittente F. Euſtachio Locatello præfecto
Inquiſitionis.

BIBLIOTECA NAZIONALE V. E.
ROMA